

Rapport 2012

PROGRAM

Uczenie się przez całe życie

W POLSCE

Raport 2012

Program
*Uczenie się
przez całe życie*
w Polsce

Spis treści

Wstęp 04-13

Program „Uczenie się przez całe życie” 09-10

Program Operacyjny Kapitał Ludzki, czyli wysoka jakość systemu edukacji 11-13

14-27

Erasmus

- Rozmowa
- Raport
- Dobre praktyki
- Erasmus: 25-lecie (relacje z obchodów)
- Wydarzenia

28-37

Comenius

- Rozmowa
- Raport
- Dobre praktyki
- Wydarzenia

38-47

Leonardo da Vinci

- Rozmowa
- Raport
- Dobre praktyki
- Wydarzenia

48-55

Grundtvig

- Rozmowa
- Raport
- Dobre praktyki
- Wydarzenia

Wizyty studyjne 56-59

eTwinning 60-71

Europass 72-73

Eurydice 74-75

European Language Label 76-81

Języki Obce w Szkole 82-83

Projekty międzyagencyjne 84-88

Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów 89-91

Konkurs EDUinspiracje 2012 92-93

Promocja Szkolnictwa Wyższego za granicą 94

Członkostwo FRSE w Academic Cooperation Association (ACA) 95

Wydarzenia promocyjno-informacyjne z udziałem FRSE 96-100

Inne działania promocyjno-informacyjne 101

Współpraca z mediami / Internet 102

Polecane publikacje 103-107

Krystyna Szumilas
minister edukacji
narodowej

Uczenie się przez całe życie jest i przez kolejne lata będzie jednym z największych wyzwań dla systemów edukacyjnych na świecie. Zdolność i chęć uczenia się na wszystkich etapach życia i w zróżnicowanych formach gwarantują rozwój społeczeństw i umożliwiają przystosowanie się do nowych warunków gospodarczych, społecznych i kulturowych. Program „Uczenie się przez całe życie” już od kilkunastu lat umożliwia Europejczykom mobilność edukacyjną: studia, staże i praktyki zawodowe, a także udział w kursach, seminariach i konferencjach.

Serdecznie zachęcam Państwa do lektury raportu podsumowującego realizację programu w 2012 roku w Polsce. Publikacja prezentuje nie tylko statystyki dotyczące udziału polskich beneficjentów, ale przede wszystkim dobre praktyki, które mogą zainspirować i zachęcić przyszłych uczestników do mobilności edukacyjnej.

To, co niezwykle wartościowe w programie „Uczenie się przez całe życie” to jego uniwersalny charakter. Pozwala on zarówno na zdobywanie wiedzy branżowej i pogłębianie znajomości konkretnego zawodu, jak i na kształtowanie innych, interpersonalnych umiejętności, szczególnie docenianych przez pracodawców. Jak dowodzą liczne badania rynku pracy, to otwartość na uczenie się i stały rozwój, aktywność i zaangażowanie w pracy, zdolność do adaptacji, umiejętność pracy w zespole i znajomość języków obcych stanowią obecnie o potencjale pracownika. Wszystkie te kompetencje można z powodzeniem rozwijać poprzez udział w programie „Uczenie się przez całe życie”.

Warto przypomnieć, że w perspektywie finansowej 2014–2020 idea uczenia się przez całe życie wciąż będzie stanowić priorytet, a urzeczywistni ją nowy, unijny program w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu pod nazwą „Erasmus+”. Już dziś zachęcam Państwa do skorzystania z jego oferty.

Krystyna Szumilas

Zasadniczym celem kształcenia zawsze było poszerzenie kompetencji, ich modyfikowanie i dostosowywanie do zmieniających się potrzeb rynku pracy i preferencji samych zainteresowanych. Jednak nigdy wcześniej realizacja tego zadania nie odciskała się tak wyraźnie na istocie systemu kształcenia, nigdy nie dotykała bezpośrednio tak szerokiego grona beneficjentów, nigdy również nie stawiała tylu wyzwań przed tymi, którzy uważali iż poprzestać mogą na ukończeniu jednej, wybranej szkoły.

Potrzeby współczesności, powstawanie i zanikanie wielu profesji, skala specjalizacji, a z drugiej strony, docenianie takich umiejętności jak praca zespołowa czy projektowa, zdolność dobrej komunikacji, umiejętność wyznaczania i osiągania celów, znajomość języków obcych, zasadniczo wpłynęły na treść i formę kształcenia. Z innej też perspektywy zaczęliśmy patrzeć na znaczenie hasła „umiejętność uczenia się”.

Raport przygotowany przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji ukazuje skalę zmiany, jaka obejmuje wszystkie szczeble edukacji, również szkoły wyższe. Program „Uczenie się przez całe życie” stworzył grunt do powstania Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, stał się zaczątkiem mobilności na wielką skalę tak dla kadr dydaktycznych, jak i studentów, oraz stażystów. Stał się podstawą wymiany doświadczeń i współpracy międzynarodowej. Pozwolił czerpać z najlepszych wzorców. W znacznej mierze za jego sprawą dokonuje się poprawa jakości programów edukacyjnych. Tylko porównując się z innymi i współpracując z nimi na co dzień, możemy podnieść miejsce polskiej nauki i szkolnictwa wyższego w światowej konkurencji.

Liczę, że nowa edycja programu ERASMUS wzmocni te pozytywne przemiany i stanie się źródłem satysfakcji nie tylko dla jego bezpośrednich beneficjentów.

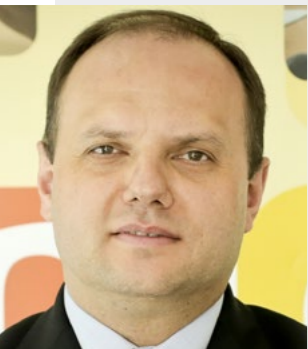
dr hab. Daria Lipińska-Nałęcz

dr hab. Daria Lipińska-Nałęcz
podsekretarz stanu
Ministerstwo Nauki i
Szkolnictwa Wyższego

Rozmowa z Mirosławem Marczewskim

dyrektorem generalnym Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

Mirosław Marczewski
dyrektor generalny
Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

Rok 2012 okazał się przełomowy w historii Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Po raz pierwszy udało się jej pozyskać środki z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i rozpocząć realizację trzech projektów. Skąd wziął się ten pomysł?

Idea udziału FRSE w projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego pojawiła się po opublikowaniu przez Komisję Europejską dokumentu Youth Opportunity Initiative. Komisja zwróciła się do krajów członkowskich o to, by wzmocnić działania na rzecz ludzi młodych, którzy w obliczu kryzysu na europejskim rynku pracy znaleźli się w sytuacji nie do pozazdroszczenia. W podobnym tonie utrzymany był apel szefa Komisji Jose Manuela Barroso – podkreślił on, by problemy młodych osób potraktować poważnie i znaleźć nowe pomysły na ich rozwiązanie. W odpowiedzi Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstwo Edukacji Narodowej uznały, że do realizacji postulatu Komisji można wykorzystać środki dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. To był punkt wyjścia. Gdy przy stole rozmów znalazła się FRSE, stwierdziliśmy jasno, że najbardziej naturalnym sposobem intensyfikacji działań na rzecz edukacji i młodzieży będzie skorzystanie z tego, co już funkcjonuje, czyli wsparcie tych projektów realizowanych w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”, w których zainteresowanie beneficjentów

jest bardzo duże, a środków brakuje. Chodziło po pierwsze o projekty mobilności uczniów szkół zawodowych, realizowane w ramach programu Leonardo da Vinci i po drugie o wzmocnienie mobilności nauczycieli, wspieranych przez Comeniusa. W ramach trzeciego projektu POKL postanowiliśmy zbudować nowy instrument, łączący doświadczenia mobilności indywidualnej nauczycieli Comeniusa z doświadczeniami mobilności uczniów szkół zawodowych w ramach Leonardo da Vinci – chodzi o umożliwienie grupowych wyjazdów pracowników szkół i nauczycieli za granicę.

Czy inicjatywa FRSE na tle Europy była pierwsza?

Tak, byliśmy pierwszymi, którzy odpowiedzieli na wezwanie komisarza Barroso i odnieśli się w sposób praktyczny do apelu Komisji Europejskiej. Owszem, w innych krajach są realizowane projekty na rzecz młodzieży w ramach POKL, ale nie odnoszą się one wprost do działań, które realizujemy w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Trzeba podkreślić, że to nowe przedsięwzięcie oznacza synergię między programami europejskimi – programem „Uczenie się przez całe życie” a środkami POKL. To połączenie dwóch źródeł finansowania do realizacji jednego programu jest niezwykle ważne.

Czy ktoś próbował nas podglądać, naśladować?

Tak. Informacja o naszej inicjatywie została przekazana podczas spotkania dyrektorów programów „Uczenie się przez całe życie” oraz na Komitecie Sterującym w Komisji Europejskiej. Bruksela uznała nasz pomysł za tzw. dobrą praktykę, co wywołało duże zainteresowanie. Wizytę w Polsce złożyła nawet grupa przedstawicieli ministerstw francuskich zajmujących się edukacją i młodzieżą. Francuzi chcieli poznać szczegóły naszego przedsięwzięcia, byli też zaskoczeni

tempem, w jakim udało się uruchomić projekty POKL. Trzeba zaznaczyć, że unijne dokumenty, o których mówiłem na początku, pojawiły się w lutym 2012 r., a my uruchomiliśmy program już w październiku. W ciągu niecałych 10 miesięcy przeszliśmy więc drogę od idei politycznej do przekazania środków beneficjentom, rozwiązując przy tym wiele złożonych problemów w negocjacjach z ministerstwami: edukacji, rozwoju regionalnego i Komisją Europejską. To jest niespotykane, niesamowite tempo.

Co było szczególnie ważne w trakcie negocjacji?

Po pierwsze, dyskutowaliśmy na temat alokacji, czyli tego, jakie środki zostaną skierowane na poszczególne projekty POKL. Po drugie – i może to było nawet ważniejsze – przekonywaliśmy naszych partnerów, by te przedsięwzięcia były realizowane na zasadach programu „Uczenie się przez całe życie”, a nie na zasadach typowych dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Nasze argumenty okazały się skuteczne i to jest nasz ogromny sukces – z punktu widzenia beneficjenta wykorzystanie środków POKL nie przyniosło żadnej rewolucji. Wciąż obowiązują te same druki, rozliczenia, stawki itp. Więcej pracy ma natomiast sama FRSE, bo musi poradzić sobie z podwójnym raportowaniem.

Czy przygoda z EFS to wydarzenie jednorazowe, czy też w kolejnej perspektywie uda się taką synergię powtórzyć?

W związku z tym, że nasza inicjatywa spotkała się z dużym zainteresowaniem Komisji Europejskiej – była prezentowana dwukrotnie – w nowej perspektywie rozważa się stworzenie stałego mechanizmu pozwalającego na wspieranie programu „Erasmus+” ze środków EFS. Szczegóły są jednak w trakcie negocjacji.

Rozmowa z Marcinem Rolnikiem

dyrektorem programu „Uczenie się przez całe życie” ds. programów Grundtvig, Leonardo da Vinci i Europass

Marcin Rolnik
dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”
ds. programów Grundtvig, Leonardo da Vinci
i Europass

Stosując terminologię sportową, można powiedzieć, że im bliżej finiszu realizacji programów Grundtvig i Leonardo da Vinci, tym lepsza jest ich forma.

To prawda. W 2012 r. po raz kolejny mogliśmy się cieszyć doskonałymi statystykami, zarówno w programie Leonardo da Vinci, jak i Grundtvig. Wystarczy wspomnieć, że liczba projektów złożonych w ramach akcji mobilnościowych Leonardo wzrosła do 711, choć jeszcze w 2008 r. było ich 418. Cieszy też to, że tylko 10 z tych 711 nadesłanych aplikacji odpadło z przyczyn formalnych przed oceną merytoryczną. To bardzo niski wskaźnik, świadczący o jakości projektów i dobrym przygotowaniu beneficjentów. Wzrost liczby projektów i uczestników zanotowaliśmy również w Grundtvigu: liczba dofinansowanych od początku trwania programu „Uczenie się przez całe życie” dwuletnich projektów partnerskich przekroczyła już 600, z mobilności skorzystało 6000 przedstawicieli kadry edukacji dorosłych, a w różnych rodzajach projektów wzięło udział 48 tys. słuchaczy.

Czy ilość przechodzi w jakość?

Wiem, że to rzadkie, ale w tym przypadku prawdziwe. W projektach IVT średnia liczba punktów przyznawanych wnioskowi w trakcie ich oceny merytorycznej sięga 80, przy maksymalnej na poziomie 115, która jest możliwa do uzyskania, tylko jeżeli realizowane są konkretne priorytety.

Budujące jest też to, że beneficjenci nie tylko uczą się coraz lepiej pisać projekty, ale też sprawniej je realizować. Widać, że procentują doświadczenia ze współpracy z zagranicznymi partnerami.

Liczba zgłaszanych projektów w większości programów rośnie co roku, środków zawsze było za mało. Jak sprawić, by potencjał beneficjentów się nie marnował?

Naszym sposobem była realizacja projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jeden nich, pod nazwą Staże i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących zawodowo, umożliwił dofinansowanie wszystkich dobrych projektów zgłoszonych do Narodowej Agencji w ramach akcji IVT, adresowanej do osób w trakcie kształcenia zawodowego. Wcześniej – ze względu na ograniczenia finansowe – mogliśmy wesprzeć tylko ok. 30 proc. inicjatyw, reszta trafiała na listę rezerwową. Według planów, z projektu POKL ma skorzystać 12 tys. osób. Już wiemy, że będzie ich więcej.

Dlaczego realizacja projektu POKL wygląda właśnie w ten sposób?

Środki z POKL chcieliśmy wykorzystać w sposób jak najbardziej efektywny. Stwierdziliśmy, że warto wykorzystać pracę włożoną przez naszych beneficjentów w przygotowanie wniosków. Oczywiście, konieczne były pewne uzgodnienia i negocjacje z ministerstwami: edukacji narodowej, rozwoju regionalnego oraz Komisją Europejską. Musieliśmy też rozwiązać problemy z rozliczeniem i systemami informatycznymi, ale ostatecznie udało się nie zmarnować potencjału, jaki drzemał w zgłoszonych projektach. Mamy dużo sygnałów, że ich realizacja przebiega bardzo dobrze. By się o tym przekonać, wystarczy zajrzeć na blogi i strony internetowe prowadzone przez beneficjentów.

Jaki był wpływ projektu POKL na finanse programu Leonardo da Vinci?

Przedsięwzięcie to pozwoliło na przesunięcie części środków. Przeznaczaliśmy je na dofinansowanie w szerszym stopniu dwóch pozostałych akcji mobilnościowych, czyli VETPRO oraz PLM. Obawialiśmy się, że w związku z tym w kolejnym naborze wniosków będzie mniej, bo beneficjenci nie zdążą się przygotować. Strach był niepotrzebny – potrzeby polskiego systemu kształcenia zawodowego są większe niż nam się wydawało.

Rozmowa z Anną Atlas

dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie” ds. programów Comenius, Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, Eksperti Bolońscy, European Language Label i Wizyty Studyjne

Anna Atlas

dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie” ds. programów Comenius, Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, Eksperti Bolońscy, ELL i Wizyty Studyjne

Przed rokiem wyrażała Pani sporo obaw dotyczących kształtu nowego programu UE poświęconego edukacji i młodzieży. Czy 2012 r. rozwiął te obawy?

Udało się wypracować kompromisową propozycję, przedłożoną przez prezydencję irlandzką i uwzględniającą m.in. uwagi Parlamentu Europejskiego. Obecne stanowisko Komisji i Parlamentu zakłada – co najistotniejsze – zachowanie w nowym programie podziału na sektory. Obawialiśmy się, że gdy powstanie jedna duża akcja dedykowana do wszystkich instytucji, nasi dotychczasowi beneficjenci nie odnajdą się w niej, bo zostaną wypchnięci przez silniejsze konsorcja. Teraz to ryzyko jest mniejsze. Każdy sektor będzie mógł dołożyć starań, by grupy beneficjentów wymagające szczególnego wsparcia dostały informację o możliwości aplikowania.

Czy sektory w nowej inicjatywie będą odpowiadać tematycznie dotychczasowym programom sektorowym programu „Uczenie się przez całe życie”?

Tak, wygląda na to, że nie będzie głębokiej zmiany w filozofii udzielania wsparcia ze środków UE na projekty edukacyjne. W dalszym ciągu będą istnieć cztery sektory odpowiedzialne za

poszczególne dziedziny edukacji – edukację szkolną, zawodową, wyższą i uczenie się dorosłych, choć nie do końca jeszcze wiemy, na jakiej zasadzie projekty będą przyporządkowywane do poszczególnych sektorów. Będą także możliwe inicjatywy ponadsektorowe. Osobne miejsce w strukturze programu będą miały zagwarantowane działania w obszarze młodzieży i sportu.

Wyrażała Pani obawy, że w nowym programie znikną indywidualne mobilności uczniów i że trudniej będzie wyjechać osobom starszym.

Ten problem też został rozwiązany, choć – w przypadku mobilności uczniowskich – w sposób niezbyt logiczny. Mobilności te wpisano jako jedno z możliwych działań w projektach partnerskich do Akcji 2., czyli do Partnerstw strategicznych, a nie do Akcji 1. – Mobilność osób. Co do zasady nie będzie już wyjazdów edukacyjnych, np. kursów czy wizyt studyjnych, na które można by się zgłaszać indywidualnie, projekty mobilności będą realizowane przez instytucje wysyłające. Natomiast jeżeli chodzi o działania edukacyjne na rzecz osób dorosłych, w tym seniorów, to ryzyka zniknięcia programu Grundtvig nie ma. Uczenie się osób dorosłych znalazło swoje miejsce w nowym programie z całkiem przyzwoitą alokacją – na ten cel trafi 5 proc. budżetu.

Inne szczegóły budżetu też są już znane?

Komisja jeszcze pracuje nad przewodnikami dla beneficjentów i wytycznymi dla władzy krajowej, ale ze wstępnych informacji wynika, że alokacje zostały zwiększone. Bruksela rozdzieliła 85 proc. budżetu na konkretne sektory, czyli margines dowolności w późniejszym dysponowaniu pieniędzmi jest niewielki.

Co w takim razie budzi jeszcze wątpliwości?

Nie jesteśmy do końca usatysfakcjonowani nazwą nowego programu. Zmieniono ją z „Erasmus dla wszystkich” na „Erasmus+”. Przy czym mówi się, że będą też używane nazwy sektorów – mogą więc powstać niezbyt szczęśliwe i mylące zbitki w rodzaju Erasmus+Grundtvig albo – w humorystycznej wersji – Erasmus+Erasmus. Możliwe jest również, że będziemy używać sformułowań w rodzaju Erasmus+Edukacja szkolna albo Erasmus+Kształcenie zawodowe. Na rozstrzygnięcia trzeba jeszcze poczekać.

Rok 2012 był też okresem, kiedy mogliśmy obserwować efekty naszej prezydencji w Unii. Jak wyglądają one z dzisiejszej perspektywy?

Wszystkie trzy tematy, które jako Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji podnieśliśmy podczas naszych konferencji prezydenckich są obecnie bardzo ważne i aktualne. To, co mówiliśmy o mobilności czy konieczności rozwijania współpracy pomiędzy szkolnictwem wyższym a otoczeniem społecznym znajduje odzwierciedlenie w pracach Komisji. Bardzo aktualny jest też temat promowania wielojęzyczności – bez odpowiedniego przygotowania językowego nie osiągnie się przecież zakładanych efektów mobilności. Można powiedzieć, że z tematami trafiliśmy w dziesiątkę.

Program „Uczenie się przez całe życie” w Polsce

Program „Uczenie się przez całe życie” jest wdrażany z sukcesem od 2007 r. na mocy decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 listopada 2006 r. Jego uczestnicy to: 28 państw członkowskich (jako ostatnia dołączyła Chorwacja), trzy państwa z Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandia, Liechtenstein i Norwegia) oraz Szwajcaria i Turcja. Program jest ważnym instrumentem realizacji Strategii Lizbońskiej, a także Procesu Bolońskiego i Procesu Kopenhaskiego. Ma również służyć osiągnięciu celów strategicznych Europa 2020 dla obszaru edukacji i szkoleń w perspektywie finansowej 2007-2013.

O PROGRAMIE

Odpowiedzialność za wdrażanie programu leży po stronie Komisji Europejskiej i państw członkowskich, zaś instytucjami wdrażającymi są narodowe agencje, powołane przez władze krajowe. W Polsce funkcję Narodowej Agencji Programu pełni Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, będąca fundacją Skarbu Państwa. FRSE realizuje programy akcji zdecentralizowanych na podstawie umowy z Komisją Europejską oraz umów zawartych z MEN i MNiSW. Programami akcji scentralizowanych programu „Uczenie się przez całe życie” zarządza bezpośrednio Agencja Wykonawcza Komisji Europejskiej w Brukseli.

STRUKTURA PROGRAMU „UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE”

Program „Uczenie się przez całe życie” składa się z następujących programów sektorowych:

- Comenius – edukacja szkolna;
- Erasmus – szkolnictwo wyższe;
- Grundtvig – edukacja dorosłych;
- Leonardo da Vinci – kształcenie i szkolenie zawodowe;
- Wizyty Studyjne – część programu międzysektorowego, adresowana do decydentów odpowiedzialnych za edukację ogólną, zawodową, kształcenie ustawiczne oraz partnerów społecznych i osób odpowiedzialnych za rozwój zasobów ludzkich. Realizację celów programu „Uczenie się

przez całe życie” wspomagają następujące programy i inicjatywy:

- European Language Label (ELL) – to europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych;
- program eTwinning – promuje europejską współpracę szkół z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK);
- Europass – jest Inicjatywą Komisji Europejskiej umożliwiającą każdemu obywatelowi Europy lepszą prezentację kwalifikacji i umiejętności zawodowych;
- Eurydice – Sieć Informacji o Edukacji w Europie. Sieć składa się z biur krajowych, utworzonych przez ministerstwa edukacji poszczególnych krajów i z biura europejskiego (EACEA P9), utworzonego przez Komisję Europejską. Celem działania Eurydice jest rozwój uczenia się przez całe życie, a także propagowanie osiągania jak najlepszych wyników, rozwój innowacji oraz budowanie europejskiego wymiaru systemów nauczania i praktyki w tej dziedzinie.

W ramach programu działają również dwa zespoły eksperckie, które wspierają realizację zaleceń Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczących wdrażania ram kwalifikacji oraz modernizacji szkolnictwa wyższego, a także kształcenia i szkolenia zawodowego: Zespół Ekspertów Bolońskich i Zespół Ekspertów ds. ECVET.

CELE PROGRAMU „UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE”:

- wspieranie budowy europejskiego obszaru uczenia się przez całe życie;
  - poprawa jakości, atrakcyjności i dostępności ofert w zakresie uczenia się przez całe życie w państwach członkowskich;
  - wzmocnienie spójności społecznej, aktywnego obywatelstwa, dialogu międzykulturowego, równości kobiet i mężczyzn oraz samorealizacji;
  - wspieranie kreatywności, konkurencyjności, szans na zatrudnienie oraz postaw przedsiębiorczych;
  - zwiększanie uczestnictwa w uczeniu się przez całe życie osób w każdym wieku, w tym osób o szczególnych potrzebach edukacyjnych oraz grup defaworyzowanych, niezależnie od ich środowiska społeczno-gospodarczego;
  - propagowanie nauki języków obcych i różnorodności językowej;
  - tworzenie innowacyjnych i opartych na TIK treści, usług, metodologii uczenia oraz praktyk w zakresie uczenia się przez całe życie;
  - wzmocnianie roli uczenia się przez całe życie w tworzeniu poczucia obywatelstwa europejskiego opartego na zrozumieniu i poszanowaniu praw człowieka oraz zasad demokracji, a także zachęcaniu do tolerancji i szacunku dla innych narodów i kultur;
  - współpraca w zapewnianiu wysokiej jakości we wszystkich dziedzinach edukacji i szkoleń w Europie;
  - wykorzystywanie wyników, innowacyjnych produktów i procesów oraz wymiana dobrych praktyk w dziedzinach objętych programem „Uczenie się przez całe życie” w celu poprawy jakości edukacji i szkoleń.
- Budżet programu „Uczenie się przez całe życie” na 2012 r. wynosił – dla 33 krajów nim objętych – 1 083 030 001 euro. Polska otrzymała na realizację akcji zdecentralizowanych 85 626 000 euro. Podział środków przez Komisję Europejską na akcje zdecentralizowane w poszczególnych programach sektorowych

FRSE pionierem w Europie

Synergia programu „Uczenie się przez całe życie” i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

dla krajów członkowskich został dokonany zgodnie z zapisaną w decyzji o ustanowieniu programu zasadą minimalnego przydziału środków w wysokości:

- Comenius 12 783 000 euro;
- Erasmus 48 300 000 euro;
- Leonardo da Vinci 21 371 000 euro;
- Grundtvig 2 901 000 euro;
- Wizyty Studyjne 271 000 euro.

GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA FUNDACJI ROZWOJU SYSTEMU EDUKACJI W 2012 R. TO:

- utrzymanie wysokiego stopnia zainteresowania programem oraz wysokiej skuteczności w dystrybucji i rozliczaniu środków europejskich. Ze względu na wysoki stopień wykorzystania funduszy programu Polsce zostały przydzielone dodatkowe środki na działania zdecentralizowane w programach Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig;
- podjęcie pionierskiej na skalę europejską próby stworzenia synergii między programem „Uczenie się przez całe życie” a Europejskim Funduszem Społecznym. Przy wsparciu Komisji Europejskiej oraz Władzy Krajowej w 2012 r. rozpoczęto

realizację trzech projektów systemowych finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na zasadach „Uczenie się przez całe życie”. Największa pula środków przeznaczona została na dofinansowanie ponad 10 000 staży i praktyk dla uczniów w ramach programu Leonardo da Vinci. Znaczne środki zostały również przeznaczone na dofinansowanie 1000 mobilności indywidualnych w programie Comenius. Uruchomiono też – na zasadzie pilotażu – projekt mobilności instytucjonalnych dla nauczycieli (adaptacja procedur akcji VETPRO do grupy docelowej programu Comenius), w którym również przewidziano 1000 wyjazdów w ramach realizowanych projektów;

- aktywna współpraca polskiej Narodowej Agencji na poziomie europejskim – kontynuacja prac w projektach międzyagencyjnych, ze szczególnym naciskiem na działania związane z zapewnianiem jakości i uczeniem się w miejscu pracy;
- aktywny udział w procesie konsultacyjnym przy tworzeniu ram dla nowej generacji programów edukacyjnych na lata 2014-

2020, zaprezentowanych przez Komisję Europejską pod roboczą nazwą „Erasmus dla wszystkich”;

- doskonalenie działań zmierzających do jak najszerzego upowszechniania rezultatów programu i przykładów dobrej praktyki, w tym także efektów projektów centralnych;
- zachęcanie różnych instytucji zaangażowanych w proces edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej do nawiązywania ponadsektorowej współpracy w ramach Sieci Lifelong Learning (sieci współpracy na rzecz uczenia się przez całe życie);
- wzmacnianie współpracy między różnymi programami i inicjatywami zarządzanymi przez Fundację – programem „Młodzież w działaniu”, siecią Eurodesk, Funduszem Stypendialnym i Szkoleniowym oraz Funduszem Stypendialnym SCIEIX w celu jak najskuteczniejszego docierania do różnych grup docelowych z szeroką ofertą możliwych działań.

Kryzys, z którym od 2008 r. zmagają się Europa, w coraz poważniejszy sposób dotyka młodzież. Stopa bezrobocia wśród osób przed 26. rokiem życia jest dwa razy wyższa niż wśród dorosłych – w trzecim kwartale 2012 r. wskaźnik ten wyniósł 22,7 proc.¹, od tego momentu nie zaobserwowano żadnej poprawy. Długotrwałe pozostawanie bez pracy, szczególnie w młodym wieku, może mieć negatywne skutki i pozostawić trwałe ślady, choćby w postaci większego narażenia na wykluczenie społeczne, ubóstwo i problemy zdrowotne. Istotnym problemem na europejskim rynku pracy jest też niedopasowanie umiejętności zawodowych. Kwalifikacje formalne wielu młodych pracowników są wyższe niż wymagane do zatrudnienia, co sprawia, że długotrwałe bezrobocie coraz częściej dotyka nawet wysoko wykwalifikowanych młodych ludzi.

Jednym z głównych wyzwań dla Polski i Europy jest dziś poprawa sytuacji młodego pokolenia na rynku pracy, zwłaszcza poprzez rozwój jego kompetencji zawodowych i umożliwienie zdobycia doświadczenia zawodowego przed wkroczeniem na rynek pracy. Jednym ze środków zaradczych jest inicjatywa Komisji Europejskiej „Szansa dla młodzieży” (*Youth Opportunities Initiative*), zachęcająca do podjęcia działań na rzecz zwiększenia poziomu zatrudnienia osób w młodym wieku. Zakłada ona m.in. uruchomienie funduszy strukturalnych UE oraz innych środków finansowych na działania polityczne i projekty inwestycyjne. W konsekwencji wiele państw członkowskich opracowało plany zatrudnienia młodzieży i zintensyfikowało programy kształcenia i szkolenia.

Polska była jednym z liderów w tej dziedzinie. Dzięki wysiłkowi Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji oraz wsparciu ministerstw: edukacji, rozwoju regionalnego oraz nauki i szkolnictwa wyższego udało się wdrożyć pomysł połączenia dotychczasowych doświadczeń programu „Uczenie się przez całe życie”

z możliwościami dofinansowania działań z Europejskiego Funduszu Społecznego. FRSE stała się beneficjentem systemowym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i rozpoczęła

i Staże i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących zawodowo – projekt systemowy w obszarze edukacji w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.4. Otwartość systemu oświaty w kontekście uczenia się przez całe życie, Poddziałanie 3.4.2. Upowszechnienie uczenia się przez całe życie

Czas trwania: 14 maja 2012 r. – 30 sierpnia 2015 r.

Budżet: 127 mln zł

1. Projekt systemowy Staże i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących zawodowo

Projekt ten stanowi bezpośrednią odpowiedź na inicjatywę KE (*Youth Opportunities Initiative*) – przewiduje zmobilizowanie do walki z bezrobociem młodzieży niewykorzystanych środków krajowych i europejskich. Głównym jego założeniem jest wspieranie międzynarodowej mobilności osób kształcących się i doskonalących zawodowo przy wykorzystaniu mechanizmów programu Leonardo da Vinci. Wsparcie udzielane jest poprzez dofinansowanie projektów realizowanych przez instytucje koordynujące i polega na organizacji zagranicznych staży dla osób na etapie wstępnego szkolenia zawodowego, zwykle w wieku 15-19 lat. Mobilności te umożliwiają uzupełnienie wiedzy teoretycznej i odbycie praktyk zawodowych.

Zapotrzebowanie uczniów na wyjazdy zagraniczne na staże i praktyki zawodowe jest olbrzymie. Jednak ze względu na ograniczoną dostępność środków z KE w programie Leonardo da Vinci dofinansowanie corocznie uzyskiwało jedynie 25-30 proc. projektów, w ramach których na staż miało szansę wyjechać ok. 3000 osób rocznie. W ramach konkursu 2012 w akcji IVT (*Praktyki zawodowe dla młodzieży uczącej się*) na liście rezerwowej znalazło się aż 266 wniosków. Dzięki realizacji projektu POKL aż 239 z nich otrzymało dofinansowa-

realizację trzech projektów systemowych w ramach Priorytetu III: Wysoka jakość systemu oświaty.

nie, co umożliwiło realizację w sumie 85 proc. złożonych wniosków i dało szansę na odbycie zagranicznego stażu ok. 7000 osób.

Sukces ten oznacza, że bardzo prawdopodobne jest przekroczenie wcześniejszych planów – przy starcie projektu POKL przewidywano, że w sumie w ramach naborów w latach 2012 i 2013 dofinansowanie otrzymać ma ok. 370 projektów, co umożliwi realizację stażu ok. 10 000 osób.

Poprzez wspólny proces selekcji wniosków oraz wykorzystanie sprawdzonych rozwiązań w zakresie zarządzania projektami edukacyjnymi uzyskany zostanie efekt synergii EFS i programu „Uczenie się przez całe życie”.

Oczekiwany efektem realizacji projektu POKL ma być dowartościowanie praktycznego wymiaru uczenia się (jakim są staże i praktyki zagraniczne), zwiększenie mobilności młodych osób na europejskim rynku pracy, poprawa wizerunku kształcenia i szkolenia zawodowego, jak również zwiększenie szans na zatrudnienie młodzieży.

Ze względu na swoją specyfikę, zarówno program Leonardo da Vinci, jak i projekt systemowy *Staże i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących zawodowo* wspierają promocję nauki języków obcych oraz zachęcają do poznawania języka i kultury krajów, w których odbywa się staż. To niezwykle istotne w sytuacji, gdy częstym powodem wykluczenia młodych ludzi z udziału w euro-

Realizacja budżetu Programu "Uczenie się przez całe życie" w 2012 r.				
	Budżet programu w euro	Liczba złożonych wniosków	Liczba wniosków zaakceptowanych	Przyznane dofinansowanie w euro
COMENIUS	12 783 000	3 841	2 071	12 783 000
ERASMUS	48 300 000	351	320	48 300 000
LEONARDO DA VINCI	21 371 000	995	370	21 371 000
GRUNDTVIG	2 901 000	1121	411	2 901 000
WIZYTY STUDYJNE	271 000	332	177	271 000
Razem	85 626 000	6 640	3 349	85 626 000

¹ Główne wskaźniki Eurostatu dla ludności aktywnej zawodowo z wyrównywanymi sezonowo danymi kwartalnymi, gdzie młodzież zdefiniowana jest jako osoby w wieku poniżej 25 lat, a dorośli od 25 lat.

pejskiej ścieżce kształcenia są ich niskie kompetencje językowe. Dotyczy to zwłaszcza osób z obszarów wiejskich czy terenów dotkniętych strukturalnym bezrobociem, gdzie dostęp do nauki języków obcych jest szczególnie utrudniony. Wychodząc naprzeciw potrzebom uczestników w zakresie podnoszenia kompetencji językowych, beneficjenci otrzymują w ramach realizowanych projektów grant przeznaczony na dodatkowe przygotowanie

językowe z elementami kulturowymi, które może odbywać się zarówno w Polsce (przed wyjazdem na staż), jak i w kraju, w którym realizowana jest praktyka zawodowa.

Same zagraniczne staże stwarzają możliwość sprawdzenia się i zdobycia doświadczenia zawodowego na konkurencyjnym europejskim rynku pracy, poznania odrębnej kultury, zasad funkcjonowania przedsiębiorstw, zachowań ludzkich w innych realiach

gospodarczych, zapoznania się i stosowania nowoczesnych technologii. Projekty pozwalają też młodzieży lepiej zrozumieć zasady ekonomii i funkcjonowania biznesu, kształtując aktywny stosunek do życia oraz oferując wiele możliwości praktycznego sprawdzenia wiedzy i rozwinięcia umiejętności krytycznego myślenia.

Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych – projekt systemowy w obszarze edukacji w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.1. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty systemowe

🕒 Czas trwania: 1 sierpnia 2012 r. – 31 sierpnia 2015 r.

💰 Budżet: 9,8 mln zł

2. Projekt systemowy Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych

Projekt przewiduje wykorzystanie procedur stosowanych do tej pory w programie Leonardo da Vinci (akcja VETPRO) do przygotowania projektów mobilności dla nauczycieli i szeroko pojętej kadry edukacyjnej, czyli dotychczasowej grupy docelowej w programie Comenius. Jednym z powodów jego podjęcia jest planowana zmiana koncepcji realizacji mobilności w nowym programie przygotowywanym przez Komisję Europejską na lata 2014–2020. W jego ramach wyjazdy indywidualne na kursy, szkolenia i wizyty studyjne zostaną zastąpione mobilnościami organizowanymi przez instytucje wysyłające.

Projekt *Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych* jest realizowany od sierpnia 2012 r. Zakłada realizację do roku 2015 co najmniej 100 projektów instytucjonalnych dla przynajmniej 1000 uczestników.

Szczególnie cenna w tym projekcie jest możliwość przygotowania instytucji odpowiedzialnych za rozwój zawodowy nauczycieli

– czyli ośrodków doskonalenia nauczycieli, samorządów i szkół – do usystematyzowanego podejścia do szkolenia kadry z wykorzystaniem ponadnarodowej wymiany doświadczeń. Realizatorzy projektu mają nadzieję, że będzie on ważnym bodźcem do podnoszenia atrakcyjności oferty doskonalenia profesjonalnych kompetencji nauczycieli, kadry zarządzającej oświatą i przyszłych nauczycieli (czyli obecnych studentów kierunków pedagogicznych). Dzięki współpracy z zagranicznymi partnerami wdrożone zostaną działania podnoszące jakość zarządzania oświatą w wymiarze lokalnym i regionalnym.

FRSE – jako Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie” – służy potencjalnym beneficjentom wieloletnim doświadczeniem we wdrażaniu projektów mobilności. Przewidziane są liczne działania szkoleniowe i doradcze, które będą zwracać uwagę przede wszystkim na jakościowe aspekty przygotowania i realizacji mobilności, tak aby pobyty w jak najlepszy sposób służyły rozwijaniu strategii współpracy ponadnarodowej w instytucjach i stawały się inspiracją do wdrażania ciekawych rozwiązań podnoszących skuteczność pracy polskich placówek oświatowych i wzbogaca-

jących metody pracy naszych szkół.

Projekt został pozytywnie przyjęty przez instytucje, które miały możliwość korzystania z mobilności edukacyjnych w programie „Uczenie się przez całe życie”. Na poziomie europejskim wsparcia udzieliła Komisja Europejska, w kraju – resorty odpowiedzialne za edukację i fundusze strukturalne oraz współpracujące z Fundacją kuratoria oświaty, izby rzemieślnicze i szkoły, korzystające od wielu lat z możliwości doskonalenia kompetencji nauczycieli w ramach wymian międzynarodowych.

Celem zespołu projektowego jest dotarcie do tych instytucji, które jeszcze nie miały możliwości włączenia się w działania mobilnościowe – dlatego od samego początku prowadzona jest szeroka akcja informacyjna przy cennym wsparciu wszystkich programów sektorowych. Jej celem jest podkreślenie, że jakość przygotowania merytorycznego kadry nauczycielskiej i kadry zarządzającej oświatą, rozwój kompetencji językowych oraz otwartość na czerpanie z wzorów z innych krajów w ramach współpracy międzynarodowej ma kluczowe znaczenie dla sukcesów polskich instytucji obecnych i przyszłych działań w programach edukacyjnych.

Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów indywidualnych – projekt systemowy w obszarze edukacji w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3. Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.1. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli – projekty systemowe

🕒 Czas trwania: 1 sierpnia 2012 r. – 31 grudnia 2014 r.

💰 Budżet: 13,2 mln zł

3. Projekt systemowy Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów indywidualnych

Krajowy system doskonalenia zawodowego oferuje polskim nauczycielom wiele możliwości rozwoju, jednak w ostatnich latach zadania stawiane zarówno pedagogom, jak i szkołom wymagają coraz większego zaangażowania w doskonalenie zawodowe ze szczególnym uwzględnieniem szkoleń odbywanych za granicą. Możliwość poznania metod nauczania stosowanych w innych krajach oraz okazja do wymiany doświadczeń z nauczycielami z całej Europy są doskonałą odpowiedzią na potrzebę internacjonalizacji polskich szkół i kadry pedagogicznej. Warunkiem tego procesu jest podniesienie kompetencji językowych nauczycieli, a także otwarcie się na nowe rozwiązania w zakresie organizacji i kultury pracy szkoły. Mobilności zagraniczne pozwalają skutecznie oba te cele osiągnąć.

Uczestnictwo w zagranicznych mobilnościach owocuje jednak nie tylko implementacją najciekawszych rozwiązań metodycznych. Międzynarodowe szkolenia i seminaria są również doskonałą okazją do nawiązania kontaktów z nauczycielami ze szkół z całej Europy, dzięki którym możliwe jest kontynuowanie wspólnych działań w ramach międzynarodowych projektów edukacyjnych.

Dane dotyczące liczby składanych wniosków w programie Comenius (akcja Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej) pokazują, że liczba nauczycieli zainteresowanych doskonaleniem zawodowym za granicą dwukrotnie

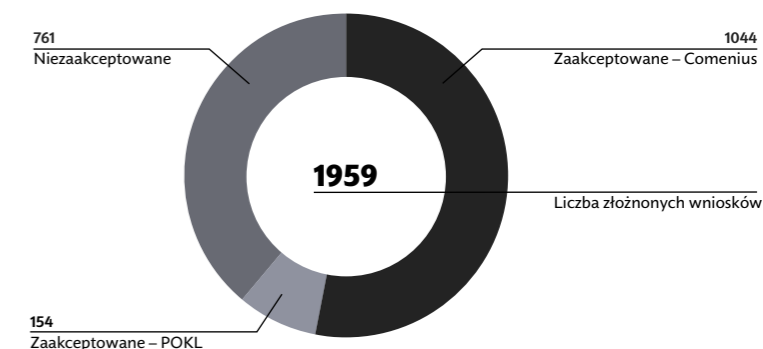
przewyższa liczbę osób, które mogą uzyskać dofinansowanie ze środków europejskich. Był to jeden z powodów przystąpienia do realizacji projektu systemowego w ramach POKL, pod nazwą *Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów indywidualnych*. Projekt umożliwia dofinansowanie większej liczby mobilności nauczycielskich przy wykorzystaniu konkursów wniosków organizowanych w ramach programu Comenius.

Celem projektu jest podniesienie kompetencji 1000 nauczycieli poprzez przyznanie dofinansowania na udział w kursach szkoleniowych, konferencjach lub seminariach oraz praktykach typu job shadowing/work placement. Realizacja projektu zaplanowana jest na okres od 1 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., a uczestnicy rekrutowani są z list rezerwowych

czterech konkursów wniosków akcji Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej Comeniusa.

Pierwszy z konkursów przeprowadzono w trzeciej rundzie selekcyjnej 2012, w ramach której do projektu zakwalifikowano 154 nauczycieli z listy rezerwowej. Przyznano im dofinansowanie w wysokości 1228 566,46 zł. Do 31 grudnia 2012 r. zakontraktowano 144 umowy na kwotę 1 147 539,70 zł.

Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej – synergia programu "Uczenie się przez całe życie" i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Źródło: opracowanie własne FRSE

Rozmowa z Beatą Skibińską

zastępcą dyrektora programu „Uczenie się przez całe życie” ds. programów Erasmus oraz Zespołu Ekspertów Bolońskich

Beata Skibińska
zastępcza dyrektora programu
„Uczenie się przez całe życie”
ds. programów Erasmus oraz
Zespołu Ekspertów Bolońskich

więc mieć nadzieję, że znaczne poszerzenie autonomii programowej uczelni będzie sprzyjało lepszemu wykorzystaniu możliwości związanych z różnymi formami umiędzynarodowienia – od mobilności po programy wspólnych studiów.

Jakie największe wyzwania stoją przed programem w kolejnym roku jego funkcjonowania?

Wciąż te same – troska o wysoką jakość mobilności i jej organizacji, rzetelne podejście do zobowiązań wynikających z Karty Erasmus dla Szkolnictwa Wyższego, o którą na lata 2014–2020 ubiega się 281 polskich uczelni, promocja korzyści płynących z międzynarodowej mobilności i innych form internacjonalizacji oraz jak najlepsze wykorzystanie budżetu. Słowem, przekonanie całego środowiska akademickiego, że międzynarodowa mobilność to domena nie entuzjastów, lecz wszystkich pracowników uczelni.

Erasmus stanowił pewne wsparcie dla uczelni w trudnym procesie wdrażania zmian wynikających z nowelizacji prawa o szkolnictwie wyższym. Na czym to wsparcie polegało?

Przede wszystkim na możliwości obserwowania rozwiązań wspierających internacjonalizację kształcenia w zagranicznych uczelniach i przenoszenie dobrych rozwiązań, adekwatnych dla polskich szkół wyższych. Także na możliwości podyskutowania z zagranicznymi kolegami – specjalistami z tej samej lub zbliżonej dziedziny nauki – o kształceniu skoncentrowanym na osobie uczącej się, o metodach oceniania postępów studentów i metodach weryfikacji, czy są osiągane efekty uczenia się, przewidywane w programie kształcenia. To bezcenna wiedza, której nie da się wyczytać z aktów prawnych. Można ją zdobyć tylko dzięki kontaktom międzyludzkim, wykorzystać jako źródło refleksji i zastosować na własnym podwórku.

A czy nowelizacja pomogła programowi Erasmus?

Przepisy dotyczące szkolnictwa wyższego nigdy nie stanowiły bariery dla realizacji programu. Zdarzało się natomiast – i niestety wciąż się zdarza – że sposób ich zastosowania w danej instytucji jest mało przyjazny dla rozwoju międzynarodowej mobilności edukacyjnej. Pozostaje

Erasmus jest programem Unii Europejskiej adresowanym do szkół wyższych. Od roku 2007 stanowi część kompleksowego programu Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji „Uczenie się przez całe życie”. Erasmus wspiera wymianę studentów i pracowników uczelni oraz współpracę między uczelniami z różnych krajów uczestniczących w programie.

www.erasmus.org.pl

OFERTA ERASMUSA

Narodowa Agencja koordynuje następujące działania programu Erasmus:

- mobilność studentów – wyjazdy studentów na część studiów, wyjazdy na praktyki;
- mobilność pracowników uczelni – wyjazdy nauczycieli akademickich w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych w zagranicznych uczelniach, wyjazdy pracowników uczelni na szkolenia;
- projekty typu kursy intensywne Erasmus (Intensive Programmes) – cykle zajęć dydaktycznych przygotowywanych dla międzynarodowych grup studentów przez nauczycieli akademickich i specjalistów pochodzących z różnych krajów;
- intensywne kursy językowe Erasmus (Erasmus Intensive Language Courses, EILC) – kursy języka polskiego jako obcego dla zagranicznych studentów Erasmus podejmujących w Polsce studia lub praktykę w ramach programu Erasmus;
- wizyty przygotowawcze – krótkie wyjazdy pracowników uczelni, których celem może być m.in. zawieranie nowych umów dwustronnych dotyczących wymiany studentów i pracowników, poszerzenie oferty praktyk dla studentów czy tworzenie partnerstw w celu opracowania konkretnego projektu.

Erasmus

MOŻLIWOŚCI DLA POSZCZEGÓLNYCH GRUP ODBIORCÓW PROGRAMU

Uczelnie współpracujące ze sobą w programie Erasmus mogą prowadzić wymianę studentów i pracowników, organizować kursy intensywne, czyli cykle intensywnych zajęć dla międzynarodowej grupy studentów, oraz realizować projekty z różnych dziedzin wspólnie z instytucjami z innych krajów. Dla uczelni udział w Erasmusie oznacza przede wszystkim możliwość umiędzynarodowienia i uatrakcyjnienia prowadzonych studiów.

Warunkiem udziału szkoły wyższej w programie jest przyznanie jej przez Komisję Europejską Karty Uczelni Erasmusu uprawniającej do ubiegania się o fundusze na dofinansowanie działań związanych z mobilnością i współpracą międzynarodową.

Studenci to największa grupa docelowa programu Erasmus. W ramach Erasmusu mogą oni wyjechać na zagraniczną uczelnię na studia lub do zagranicznego przedsiębiorstwa na praktykę (w obu przypadkach na okres od 3 do 12 miesięcy). Warunkiem ubiegania się studenta o wyjazd w ramach programu Erasmus jest udział jego macierzystej uczelni w tym programie.

Studenci mają też inne okazje skorzystania z wymiany i współpracy międzynarodowej. Mogą wziąć udział w kursie intensywnym Erasmus, jeżeli w projekcie tego typu uczestniczy ich wydział, a kurs dotyczy ich dziedziny studiów. Mogą także uczęszczać na wykłady lub innego rodzaju zajęcia dydaktyczne prowadzone w ramach Erasmusu przez zagranicznych nauczycieli lub profesjonalistów z przedsiębiorstw, którzy odwiedzają ich uczelnię w ramach mobilności Erasmusu.

Pracownicy uczelni i nauczyciele akademicy mogą wyjeżdżać do partnerskich szkół wyższych za granicą, najczęściej na okres około tygodnia, w celu prowadzenia tam zajęć dydaktycznych. Natomiast wszyscy pracownicy uczelni mogą się ubiegać o wyjazdy na szkolenia odbywające się w zagranicznych uczelniach lub instytucjach. Pracownicy uczelni mogą także m.in. uczestniczyć w róż-

nych typach projektów Erasmusu, w które są zaangażowane ich macierzyste jednostki.

ERASMUS A ZMIANY W POLSKIM SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

W 2012 r. polskie uczelnie pracowały nad wdrożeniem zmian wynikających z nowelizacji w 2011 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz aktów wykonawczych do tej ustawy. Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie” – Erasmus, mimo, że z założenia koncentrowała się na nadzorowaniu realizacji umów finansowych programu, w znacznym stopniu wspierała również uczelnie we wdrażaniu zmian instytucjonalnych.

Działania finansowane w programie przyczyniają się do umiędzynarodowienia kształcenia, co jest jednym z kluczowych warunków osiągnięcia strategicznych celów stawianych przed polskim szkolnictwem wyższym. Mobilność w ramach Erasmusu w istotnym stopniu przyczynia się do osiągnięcia wskaźnika mobilności edukacyjnej przyjętego w dokumentach Procesu Bolońskiego. Chodzi o to, by w 2020 r. co piąta osoba kończąca studia wyższe mogła się pochwalić udziałem w za-

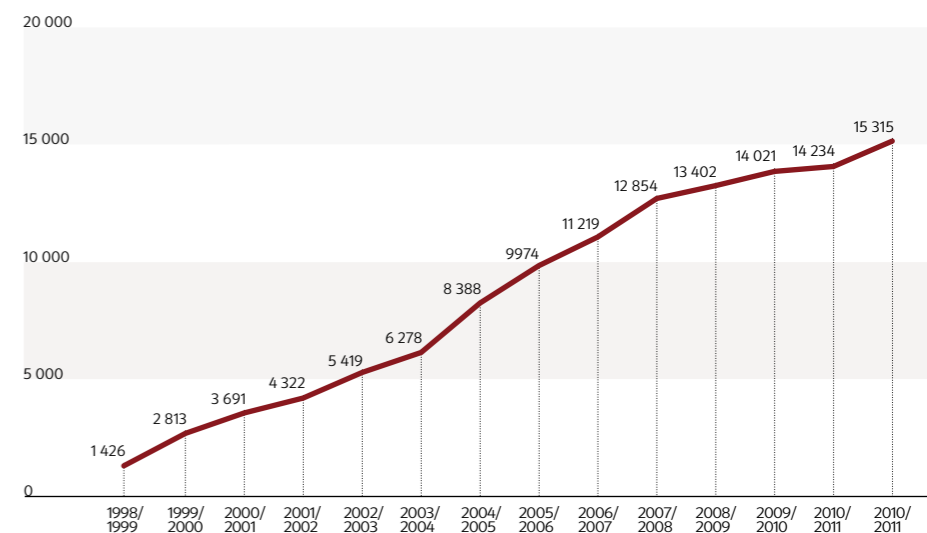
granicznej mobilności edukacyjnej.

Model mobilności wypracowany w programie Erasmus wywiera wpływ na decyzje dotyczące kształtu i skali mobilności edukacyjnej w Europie, podejmowane przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe. Przykładem jest decyzja o uwzględnieniu w statystykach mobilności edukacyjnej wyjazdów, za które studenci uzyskują co najmniej 15 punktów ECTS, przyjęta w komunikacie z konferencji na temat stanu wdrażania postanowień Procesu Bolońskiego w Bukareszcie w roku 2010 (w dokumencie *Mobility for better learning*).

Program Erasmus wpływa także pośrednio na realizację następujących celów stawianych przed polskim szkolnictwem wyższym:

- zwiększenie autonomii programowej uczelni;
- skoncentrowanie kształcenia na jego efektach oraz na osobie uczącej się;
- wprowadzanie elastycznego sposobu studiowania;
- indywidualizowanie toku studiów w celu lepszej korelacji z potrzebami i zdolnościami każdego studenta;
- uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej i pro-

Liczba polskich studentów wyjeżdżających w programie Erasmus w latach 1998/99–2010/11

Źródło: opracowanie własne FRSE

cesu dydaktycznego poprzez transfer innowacyjnych rozwiązań zagranicznych i ich adaptację do warunków lokalnych;

- zwiększenie oferty programowej w językach obcych;
- bardziej efektywne włączenie studentów i doktorantów w tworzenie oraz monitorowanie procesu kształcenia;
- podnoszenie kompetencji nauczycieli akademickich;
- tworzenie profesjonalnego i efektywnego systemu doradztwa związanego z kształceniem i przygotowaniem studentów do funkcjonowania na rynku pracy oraz do aktywnej roli w społeczeństwie obywatelskim.

REZULTATY DZIAŁAŃ

Polska uczestniczy w Erasmusie od 1998 r.; obecnie aktywny udział w programie bierze ponad 260 uczelni publicznych i niepublicznych. Do roku 2011/12 z wyjazdów Erasmusu skorzystało ponad 123 tys. studentów i ponad 25 tys. nauczycieli akademickich. Odbyło się również ponad 7,5 tys. wyjazdów szkoleniowych pracowników uczelni.

Co roku wzrasta też liczba przyjazdów studentów i pracowników zagranicznych uczelni do Polski. W latach 1998-2012 nasz

kraj odwiedziło ok. 45 tys. studentów i ponad 16 tys. pracowników uczelni z innych krajów uczestniczących w programie¹.

WYMIANA STUDENTÓW²

Wyjazd na kilka miesięcy lub rok studiów do zagranicznej uczelni albo na zagraniczną praktykę pozwala studentom zdobyć nowe umiejętności, poszerzyć wiedzę i horyzonty, polepszyć znajomość języków, ale także jest okazją do poznania innego kraju, ludzi z różnych stron świata, innych kultur. Wyjazd pomaga rozwijać umiejętności i kompetencje pomocne w przyszłej pracy. Dla uczelni wymiana studentów jest jednym z najważniejszych elementów współpracy międzynarodowej.

Po okresie pewnego zahamowania wzrostu liczby polskich stypendystów Erasmusu, w roku 2011/12 liczba wyjazdów znowu zwiększyła się dość znacznie w stosunku do roku poprzedniego. Na studia i praktyki Erasmusu wyjechało łącznie 15 315 studentów – o 7,6 proc. więcej niż rok wcześniej.

¹ Z uwagi na cykl sprawozdawczy w programie Erasmus prezentowane informacje pochodzą przede wszystkim z roku akademickiego 2011/12, z którego oficjalne dane statystyczne zostaną zatwierdzone w roku 2013. Niektóre dane z roku 2011/12, przede wszystkim dotyczące przyjazdów do Polski, mają charakter wstępny.
² Opisane w publikacji rezultaty poszczególnych działań programu Erasmus uwzględniają wyniki odnoszące się do roku akademickiego 2011/12, z wyjątkiem intensywnych kursów języka polskiego (rezultaty kursów letnich w roku 2012/13).

Na finansowanie wyjazdów studentów uczelnie wykorzystały ponad 33 mln euro, tj. 77 proc. funduszy na działania związane z mobilnością.

Wyjazdy na studia

W roku 2011/12 do zagranicznych szkół wyższych wyjechało na część studiów 12 106 studentów z 203 polskich uczelni. W pierwszej dziesiątce uczelni, które wysłały najwięcej studentów znalazły się kolejno: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Politechnika Warszawska, Politechnika Łódzka i Politechnika Gdańska.

Wyjazdy na praktyki

Zagraniczna praktyka w programie Erasmus trwa od 3 do 12 miesięcy, jest ściśle związana z dziedziną studiów, a macierzysta uczelnia zalicza ją jako praktykę obowiązkową lub nieobowiązkową i wpisuje do suplementu do dyplomu. Praktyki pozwalają zdobyć zarówno cenne doświadczenia zawodowe, jak i cechy przydatne w przyszłej karierze,

takie jak zaradność, samodzielność i odpowiedzialność.

Praktyki Erasmusu nadal cieszą się rosnącą popularnością wśród studentów, a wyjazdy tego typu oferuje coraz więcej uczelni (w roku 2011/12 o 5 proc. więcej niż rok wcześniej). W roku 2011/12 z praktyk Erasmusu skorzystało ogółem 3209 studentów, tj. o ponad 20 proc. więcej osób niż w roku poprzednim.

Przyjazdy studentów zagranicznych z innych krajów

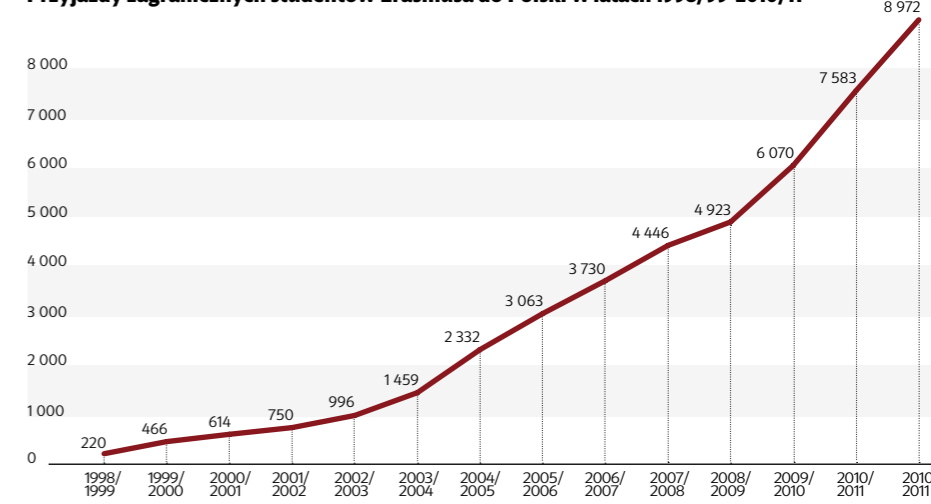
Polska staje się jednym z bardziej popularnych krajów docelowych dla studentów z różnych państw, o czym świadczy dynamiczny wzrost liczby osób przyjeżdżających do naszego kraju na studia i praktyki Erasmusu. W roku 2011/12 przyjechało ponad 18 proc. studentów więcej niż w roku poprzednim, a nasz kraj kolejny raz znalazł się w pierwszej dziesiątce najchętniej wybieranych krajów docelowych. Od roku 1998/99 nastąpił ponad 40-krotny wzrost liczby stypendystów Erasmusu przyjeżdżających do naszego kraju. Ogółem gościliśmy już ponad 45 tys. zagranicznych studentów. Pozytywnym zjawiskiem jest także zmniejszanie się dysproporcji między liczbą wyjazdów i przyjazdów studentów: w roku 2011/12 stosunek liczby przyjazdów do wyjazdów wynosił 1 : 1,7.

WYMIANA PRACOWNIKÓW

Wyjazdy zagraniczne dają pracownikom uczelni szerokie możliwości rozwoju zawodowego, pomagają polepszać znajomość języków, ułatwiają wymianę doświadczeń dydaktycznych i naukowych, jak również doskonalenie własnych umiejętności. Wymiana pracowników uczelni przyczynia się do podnoszenia poziomu kształcenia i ułatwia współpracę między uczelniami. Umożliwia też studentom korzystanie na miejscu z wiedzy zagranicznych wykładowców prowadzących gościnne zajęcia.

Pracownicy polskich uczelni najbardziej aktywnie w Europie wykorzystują możliwości programu Erasmus – przez cztery ostatnie lata Polska zajmowała pierwsze miejsce pod

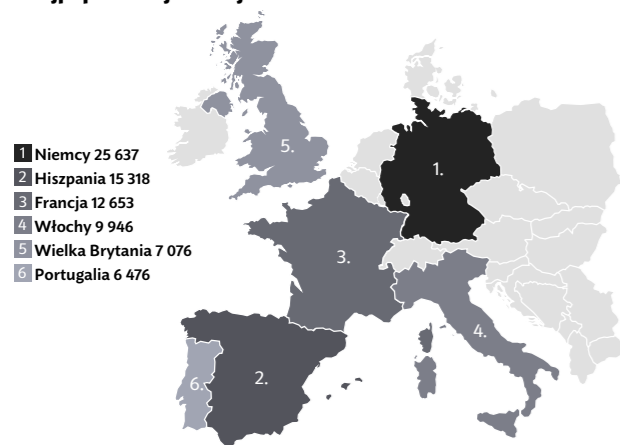
Przyjazdy zagranicznych studentów Erasmusu do Polski w latach 1998/99-2010/11

Przyjazdy studentów do Polski w ramach Erasmusu w latach 1998/99-2011/12 (liczba studentów)

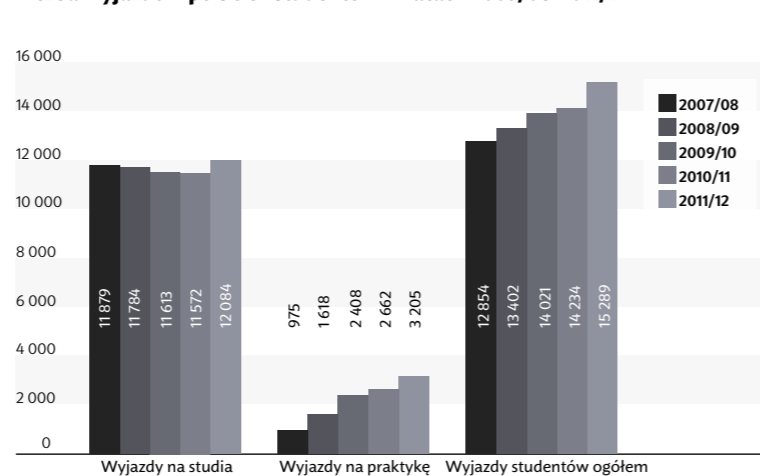

Wyjazdy polskich studentów w latach 1998/99-2011/12 – najpopularniejsze kraje docelowe

Źródło: opracowanie własne FRSE

Liczba wyjazdów polskich studentów w latach 2007/08-2011/12

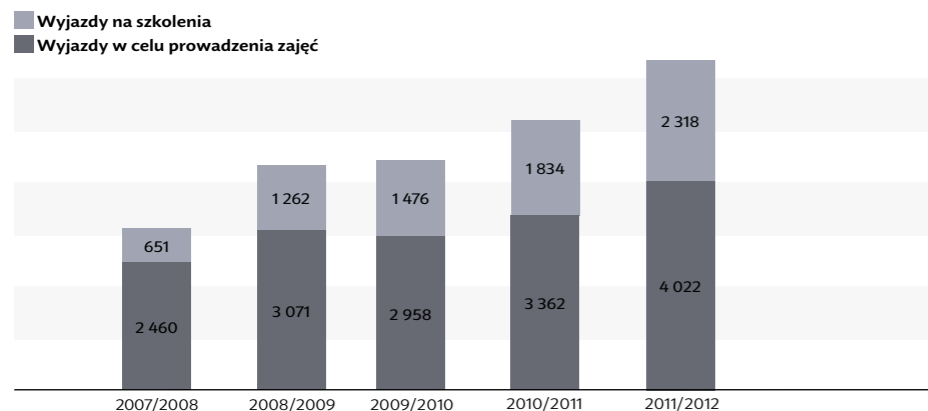

Wyjazdy polskich studentów w roku 2011/12 – najpopularniejsze kraje docelowe

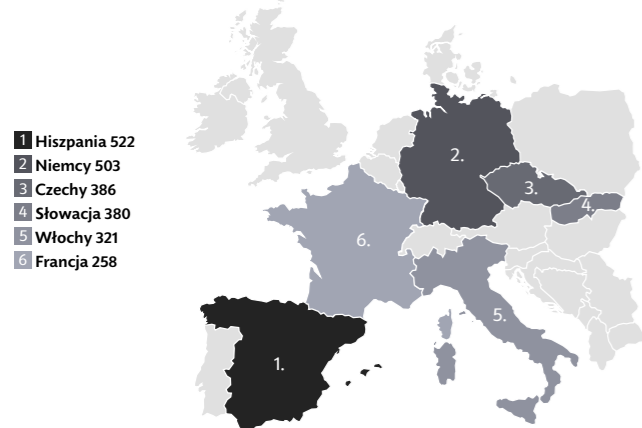

Źródło: opracowanie własne FRSE

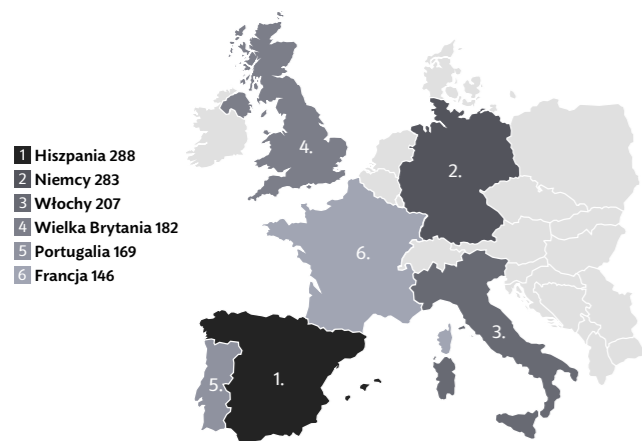
Liczba wyjazdów pracowników polskich uczelni 2007/08-2011/12

Wyjazdy polskich nauczycieli akademickich w latach 2011/12 – popularne kraje docelowe

Wyjazdy pracowników polskich uczelni na szkolenia 2011/12 – popularne kraje docelowe

Źródło: opracowanie własne FRSE

względem liczby wyjazdów. W roku 2011/12 w ramach Erasmusa odbyło się 6340 wyjazdów pracowników uczelni, czyli aż o 21,6 proc. więcej niż rok wcześniej. Tak dobre rezultaty są wynikiem rosnącego zainteresowania rozszerzaniem kontaktów międzynarodowych, niezbędnych do podnoszenia kompetencji dziedzinowych i dydaktycznych. Wiąże się również z wprowadzeniem kryterium umiędzynarodowienia do wewnętrznych systemów oceniania jakości kształcenia, w tym oceny pracownika. Popularność wyjazdów pracowników naszych uczelni w Erasmusie wynikać może także z łatwości wnioskowania o dofinansowanie oraz z braku innej, porównywalnej oferty wyjazdów dydaktycznych.

Wyjazdy nauczycieli akademickich w celu prowadzenia zajęć w zagranicznych szkołach wyższych

Liczba wyjazdów polskich wykładowców w celu prowadzenia gościnnych wykładów i zajęć za granicą wzrosła ponad jedenaścikrotnie – z 359 w roku 1998/99 do 4022 w roku 2011/12. W stosunku do roku ubiegłego z wyjazdów Erasmusa skorzystało o blisko 20 proc. więcej nauczycieli. Wyjazdy dydaktyczne w roku 2011/12 organizowało aż 225 uczelni, które wykorzystały łącznie ponad 3,1 mln euro z budżetu programu na dofinansowanie tej formy mobilności pracowników.

Jeśli chodzi o przyjazdy zagranicznych nauczycieli akademickich, to w roku 2011/12 gościnne zajęcia w naszych uczelniach prowadziło 2138 nauczycieli z innych krajów.

Wyjazdy pracowników uczelni na szkolenia

Wyjazdy na szkolenia organizowane w zagranicznych uczelniach lub innych instytucjach zyskują coraz większą popularność wśród pracowników uczelni, zwłaszcza zatrudnionych w działach administracyjnych czy bibliotekach akademickich, którzy do roku 2007/08 nie mieli możliwości udziału w mobilności Erasmusa.

W roku 2011/12 na szkolenia zagraniczne wyjechało 2318 pracowników uczelni, czyli aż o ponad 26 proc. więcej niż rok wcześniej.

PROJEKTY TYPU KURSY INTENSYWNE

Kurs intensywny programu Erasmus to projekt realizowany przez grupę uczelni z różnych krajów, polegający na opracowaniu i przeprowadzeniu intensywnego cyklu zajęć, dotyczących specjalistycznego zagadnienia w danej dziedzinie albo tematyki interdyscyplinarnej. W projekcie może wziąć udział od 10 do 60 studentów i maksymalnie 20 nauczycieli akademickich. Kurs ma charakter międzynarodowy – zarówno prowadzący go nauczyciele akademicy, jak i uczestniczący w nim studenci pochodzą z różnych krajów.

W roku 2011/12 25 projektów typu kurs intensywny było koordynowanych przez polskie szkoły wyższe. Uczestniczyli w nich partnerzy z Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czech, Danii, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Islandii, Liechtensteinu, Litwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Węgier, Wielkiej Brytanii, Włoch i Turcji. 17 kursów odbyło się w Polsce, a 8 w krajach partnerskich: Czechach, Grecji, Hiszpanii, Francji, na Litwie, w Niemczech (2 kursy) i na Słowacji. W kursach intensywnych koordynowanych w roku 2011/12 przez polskie uczelnie wzięło udział ogółem 832 studentów oraz 278 nauczycieli akademickich.

Kursy intensywne są doskonałą formą uatrakcyjnienia oferty dydaktycznej uczelni. Często są one zaczątkiem większych projektów dydaktycznych i badawczych, zmierzających do wprowadzania zmian w programach kształcenia i do podnoszenia ich jakości. Są także dobrą metodą aktualizacji wiedzy nauczycieli oraz poprawy ich umiejętności prowadzenia zajęć dla międzynarodowej grupy studentów.

INTENSYWNE KURSY JĘZYKOWE ERASMUSA (EILC) – KURSY JĘZYKA POLSKIEGO DLA ZAGRANICZNYCH STUDENTÓW PRZYJEŹDZAJĄCYCH DO POLSKI

Kursy EILC (*Erasmus Intensive Language Courses*) to zajęcia organizowane dla studentów przyjeżdżających do krajów, których języki należą do rodziny nauczanych. Każdy z kursów przeznaczony jest dla około 15-osobowej grupy słuchaczy.

W roku 2012 w ramach programu Erasmus przeprowadzono w Polsce 40 intensywnych kursów języka polskiego jako obcego, w których uczestniczyło 523 zagranicznych studentów. Na organizację kursów przyznano i wykorzystano 190 000 euro. Dzięki zwiększeniu liczby organizatorów i oferowanych kursów liczba uczestników wzrosła o 40 proc. w stosunku do roku ubiegłego (2010/11 – 375 uczestników).

Kursy EILC były prowadzone przez uczelnie jednostki specjalizujące się w nauczaniu języka polskiego jako obcego oraz jedną prywatną szkołę językową. Program 3- lub 4-tygodniowego kursu obejmuje co najmniej 60 godzin lekcyjnych nauki oraz zajęcia dodatkowe. W praktyce organizatorzy prowadzą najczęściej więcej godzin zajęć językowych (zwykle 80 godz. przez 4 tygodnie). Kursy EILC oferowane są przede wszystkim na

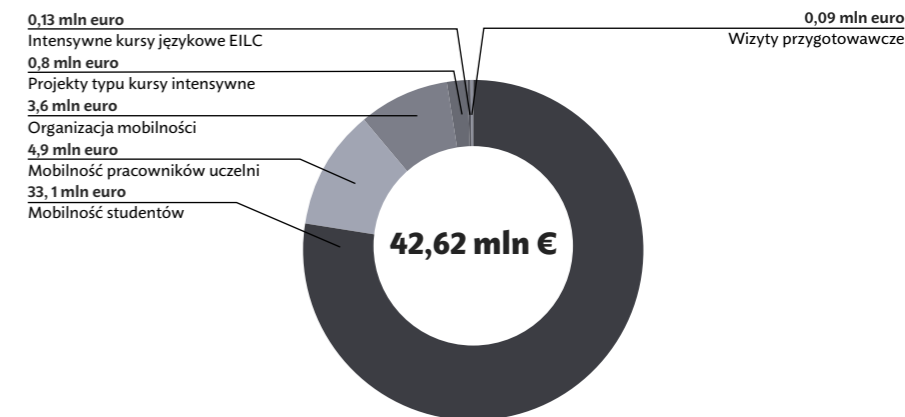
poziomie podstawowym, gdyż najwięcej jest kandydatów początkujących. Stałym elementem programu są też wykłady lub warsztaty na temat kultury i historii Polski, a także wycieczki krajoznawcze, pokazy filmów, zajęcia muzyczne, teatralne itp. Duże znaczenie kursów językowych EILC wynika właśnie stąd, że nie tylko pozwalają studentom poznać podstawy języka, lecz także – dzięki programowi kulturalno-integracyjnemu – pozbyć się stereotypów i uniknąć szoku kulturowego po przyjeździe do często zupełnie dla nich nieznanego kraju.

Wzrastająca z roku na rok liczba kandydatów, która znacznie przewyższa liczbę oferowanych miejsc (w roku 2012 – ponad 1200 kandydatów na 525 miejsc) świadczy m.in. o przydatności kursów i dobrej opinii, jaką cieszą się wśród zagranicznych studentów.

BUDŻET I JEGO WYKORZYSTANIE

W roku akademickim 2011/12 Polska miała do dyspozycji 43,2 mln euro na realizację działań zdecentralizowanych programu Erasmus (administrowanych przez Narodową Agencję). Absorpcja funduszy pozostaje wysoka: wykorzystano blisko 98,7 proc. przyznaných środków, tj. 42,6 mln euro.

Erasmus – wykorzystanie budżetu w roku akademickim 2011/12, w podziale na typy działań

Źródło: opracowanie własne FRSE

Dobre praktyki

✓ Z TECHNOLOGIĄ NA TY

Mikrokontrolery, interfejsy komunikacyjne, układy ultradźwiękowe – żadne z tych pojęć nie brzmi już obco dla uczestników kursu intensywnego Erasmusa, zrealizowanego w latach 2010-12 przez cztery uczelnie z Polski, Litwy, Czech i Turcji. Koordynatorem projektu był Wydział Elektryczny Politechniki Białostockiej.

Projekt zatytułowano *Interdyscyplinarne i holistyczne podejście w edukacji inżynierii – warsztaty w zakresie wykorzystania zaawansowanych technologii nauczania w projektowaniu praktycznych zastosowań systemów wbudowanych (An Interdisciplinary and Holistic Approach to Engineering Education – Workshops on Advanced Learning Technology in Design and Practice of Embedded Systems – w skrócie WALT)*. Celem kursu intensywnego było praktyczne zaznajomienie studentów z konstrukcjami i technologiami stosowanymi współcześnie w nowoczesnej aparaturze elektronicznej, opartymi na zdobyciach informatyki, elektroniki, techniki sensorowej, telekomunikacji i automatyki. Zajęcia dotyczyły m.in.: prototypowego systemu do testowania i projektowania zaawansowanych układów i systemów wbudowanych, interfejsów komunikacyjnych w systemach wbudowanych, zastosowania mikrokontrolerów w aparaturze do pomiaru wielkości elektrycznych i nieelektrycznych, układów ultradźwiękowych czujników do wykrywania obiektów i pomiarów odległości w robotyce i automatyce przemysłowej oraz programowanych sterowników silników prądu stałego i silników krokowych w robotyce i aparaturze do zdalnego sterowania.

Poza osiągnięciem celów merytorycznych projekt pomógł uczestnikom nabyć doświadczenie w prezentowaniu swoich dokonań przed audytorium i w formie posteru, a także poprawić umiejętności językowe, usprawnić kompetencje komunikacyjne i interpersonalne. Organizatorzy i uczestnicy podkreślali również inne korzyści z udziału w kursie, np. zdobycie umiejętności: uczenia się na podstawie własnych błędów w celu

uzyskania właściwego rozwiązania technicznego, znajdowania szybkich rozwiązań inżynierskich pod wpływem presji czasowej czy zastosowania teorii w realizacji niezbyt złożonego praktycznego zadania inżynierskiego.

Studenci mieli też okazję poznać bliżej kulturę krajów reprezentowanych przez innych uczestników. Już pierwszego dnia (1 lipca) odbyło się nieformalne spotkanie, podczas którego uczestnicy kursu oglądali jeden z meczów EURO 2012. Wspólne kibicowanie z pewnością dobrze wpłynęło na integrację grupy, która już dzień później od rana pracowała nad uruchamianiem i obsługą robotów.

Z udziału w projekcie skorzystali nie tylko studenci, lecz także uczelnie partnerskie. Na Politechnice Białostockiej realizacja przedsięwzięcia pozwoliła na wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz zastosowanie innowacyjnych praktyk i metodologii nauczania, a także na rozszerzenie nowoczesnego zaplecza dydaktycznego, zwiększenie doświadczeń nauczycieli i zdobycie nowych możliwości transferu współczesnych technologii. Koordynacja projektu była też nowym, interesującym doświadczeniem administracyjnym i organizacyjnym.

W ramach projektu powstały następujące materiały: płyta DVD „Workshops on Advanced Learning Technology in Design and Practice of Embedded Systems”, instrukcje do ćwiczeń laboratoryjnych (5 kompletów w języku ang.), 4 stanowiska laboratoryjne, końcowe prace studentów w formie posterów (10 szt. w formacie A1) i prezentacji multimedialnych, strona internetowa kursu z opisem, programem oraz archiwum zdjęć, film wideo o przebiegu kursu, reportaż radiowy o kursie (Radio Akadera), archiwum zdjęć.

Kurs intensywny WALT został zaprezentowany jako przykład dobrej praktyki w programie „Uczenie się przez całe życie”

podczas konferencji FRSE pt. *Technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) w rozwijaniu kompetencji zawodowych i społecznych osób z mniejszymi szansami* (Warszawa, 6 września 2012 r.).

W projekcie, oprócz Politechniki Białostockiej, uczestniczyły trzy uczelnie: Technical University of Ostrava (Czechy), Firat University (Turcja) i Kaunas University of Technology (Litwa).

Więcej informacji na stronie
Politechniki Białostockiej: www.pb.edu.pl

✓ NAUKA JĘZYKA ORAZ INTEGRACJA

Trzy kursy języka polskiego dla 48 studentów z 12 krajów zorganizowała we wrześniu 2012 r. Szkoła Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Wieloletnie doświadczenie tej placówki pozwoliło optymalnie zaplanować zajęcia, w trakcie których był na czas nie tylko na naukę języka, ale również na poznawanie realiów życia w naszym kraju.

Bogaty program Intensywnych kursów językowych Erasmusa (EILC) obejmował aż 116 godzin nauki języka: 80 godzin lektoratu i 36 godzin innych zajęć językowych (konwersacje, warsztaty, gry, zabawy itp.). Kursy wyróżniały się bardzo dobrą organizacją, optymalnym doborem kadry, ciekawymi metodami zachęcania studentów do komunikowania się po polsku oraz intensywnym programem dydaktycznym, w którym zadbano o właściwe proporcje zajęć językowych i dodatkowych. Przez 4 tygodnie przed południem studenci uczestniczyli w lektoracie, a po południu w innego typu zajęciach językowych: warsztatach i konwersacjach, w czasie których utrwalali lub rozwijali poszczególne sprawności językowe: pisanie, czytanie, mówienie, rozumienie ze słuchu, znajomość gramatyki.

Zajęcia językowe na każdym kursie, czyli dla każdej 16-osobowej grupy, prowadziło

troje wykwalifikowanych i doświadczonych lektorów Szkoły Języka i Kultury Polskiej. Takie rozwiązanie zapewniło studentom kontakt z różnymi idiolektami i metodami nauczania. Łącznie w przeprowadzenie trzech kursów zaangażowanych było dziewięcioro lektorów, którzy na zajęciach wykorzystywali programy multimedialne, wspomagające naukę języka polskiego.

Stosowano przede wszystkim metodę komunikacyjną, niezbędną zwłaszcza w pierwszych dniach pobytu, gdy studenci uczą się zachowania w najczęstszych sytuacjach życia codziennego. Jednocześnie wprowadzano podstawy gramatyki potrzebne do dalszej konstrukcji językowych umożliwiających sprawne komunikowanie się z Polakami.

Zajęcia dodatkowe również przygotowano z myślą o aktywizacji językowej studentów. Były to m.in.: teatrzyk poezji dziecięcej, w którym uczestnicy prezentowali najstynniejsze wiersze polskich poetów i śpiewali polskie piosenki, oraz konkursy i zabawy językowe.

Odbýwały się też wykłady, seminaria i spotkania, których celem było przekazanie zagranicznym studentom najważniejszych wiadomości o Polsce. Omawiano zagadnienia związane z polską kulturą, literaturą, filmem,

tradycjami i obrzędowością, nauką, sytuacją społeczno-polityczną.

Uczestnicy kursu spotkali się z przedstawicielami samorządu studenckiego i polskimi studentami, którzy uczestniczyli w programie Erasmus w różnych krajach, oraz z obcokrajowcami od lat mieszkającymi w Polsce. Odwiedzili biblioteki naukowe w Katowicach i uczestniczyli w spotkaniu dotyczącym specyfiki studiowania w Polsce, na którym zapoznano ich z praktycznymi aspektami funkcjonowania uczelni. Obejrzeliby również specjalnie przygotowany blok polskich filmów (z angielskimi napisami), a po każdej projekcji wzięli udział w dyskusji moderowanej przez filmoznawcę.

Z okazji niedawnych mistrzostw Europy w piłce nożnej dla uczestników kursów EILC zorganizowano dzień sportu. Studenci mieli też okazję do zaprezentowania tradycji, kultury i specyfiki swoich krajów podczas Spotkania Narodów.

Program kursów EILC na Uniwersytecie Śląskim zapewnił studentom nie tylko efektywną naukę polskiego, lecz także dobrą integrację. Pozwolił im też pozbyć się stereotypów o Polsce i innych krajach.

Obchody 25-lecia programu Erasmus

Erasmus – największy program współpracy między europejskimi uczelniami – w 2012 r. obchodził jubileusz 25-lecia. W ciągu ostatniego ćwierćwiecza z możliwości, jakie stwarza, skorzystały prawie 3 mln Europejczyków.

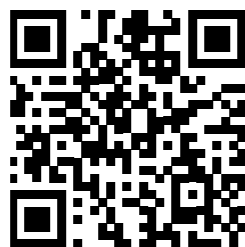
Celem działań podejmowanych z okazji jubileuszu było jak najszerze upowszechnienie dotychczasowych osiągnięć w zakresie internacjonalizacji europejskiego systemu szkolnictwa wyższego oraz ukazanie znaczenia programu dla integracji społeczeństwa Starego Kontynentu i wzrostu konkurencyjności młodych Europejczyków na rynku pracy. Obchody były też okazją do wymiany doświadczeń między uczelniami, pracownikami naukowymi i studentami oraz miały pomóc w jeszcze szerszej promocji programu Erasmus w Polsce.

Głównym organizatorem obchodów była Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”, która zapewniła wszystkim wydarzeniom prowadzonym na poziomie ogólnopolskim spójną promocję i komunikację.

Doniosłość jubileuszu podkreślono odpowiednią oprawą graficzną – jubileuszowy logotyp był zamieszczany na wszystkich

materiałach informacyjnych, promocyjnych, stronach internetowych oraz używany w korespondencji. Logotypem mogły się też posługiwać uczelnie i inni partnerzy włączający się w obchody.

W lutym 2012 r. powstała strona internetowa jubileuszu (www.konferencje.frse.org.pl/erasmus25), na którą trafiały informacje i zapowiedzi organizowanych wydarzeń. Strona prowadzona była w językach polskim i angielskim. Od początku funkcjonowania odwiedziło ją prawie 11,5 tys. osób.

O wszystkich działaniach związanych

z obchodami 25-lecia programu Erasmus FRSE informowała również na Facebooku. Polski fanpage programu Erasmus (www.facebook.com/erasmuspolska) powstał już w sierpniu 2011 r. Za jego pośrednictwem informacje otrzymuje ponad 4,5 tys. byłych lub obecnych stypendystów programu.

Polskie obchody jubileuszu Erasmusa patronatem objęła Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, prof. Barbara Kudrycka. W działania aktywnie zaangażowały się m.in. Komisja Europejska, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, instytucje publiczne, szkoły wyższe, organizacje i stowarzyszenia studenckie.

„LAS ERASMUSA”, CZYLI 25 TYSIĘCY DRZEW NA 25-LECIE ERASMUSA

Ponad 600 studentów z Polski i innych krajów europejskich wzięło udział w akcji „Las Erasmusa”. Młodzi ludzie posadzili 25 tys.

drzew na terenie 12 nadleśnictw. Akcję zorganizowało stowarzyszenie Erasmus Student Network we współpracy z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji i Lasami Państwowymi. Ambasadorką przedsięwzięcia została podsekretarz stanu w Ministerstwie Środowiska Aneta Wilmańska – jedna z pierwszych stypendystek programu Erasmus.

– Z przyjemnością przyjmam zaproszenie do roli ambasadorki akcji. Przede wszystkim cieszy mnie, że świętowanie jubileuszu ma wymiar ekologiczny. A jako stypendystka programu cieszę się, że mogę brać udział w jego jubileuszu, choć już nie jako studentka – powiedziała wiceminister Aneta Wilmańska.

Inauguracja akcji „Las Erasmusa” odbyła się w rezerwacie leśnym Torfy pod Warszawą, gdzie 15 kwietnia studenci z Polski, Hiszpanii, Niemiec, Francji, Chin, Turcji i Holandii posadzili 4 tys. sosen. Studentom pomagali wiceminister środowiska, dyrekcja i pracownicy FRSE oraz dyrekcja Lasów Państwowych. W sumie w akcji inauguracyjnej wzięło udział ponad 100 osób.

– Sadzenie drzew to doskonały pomysł na świętowanie 25-lecia programu Erasmus w pozytywny sposób. Studenci podejmują działania na rzecz ochrony środowiska, jednocześnie integrując się i miło spędzając czas na świeżym powietrzu. Te 25 tys. drzew posadzonych w całej Polsce to istotny wkład erasmusowców – których w Polsce jest już ponad 108 tys. – w przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu – podsumował akcję zastępca dyrektora generalnego FRSE Tomasz Bratek.

IX ZLOT ZAGRANICZNYCH STUDENTÓW ERASMUSA

Podczas IX zlotu studentów Erasmusa, który odbył się w dniach 11-13 maja 2012 r. w stolicy Dolnego Śląska, spotkało się 150 młodych ludzi studiujących na 18 polskich uczelniach. Do Wrocławia zjechali studenci pochodzący aż z 17 krajów Europy i Azji – od Portugalii po Kirgistan i od Turcji po Łotwę. Zlot zorganizowali: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”, Uniwersytet Wrocławski,

Politechnika Wrocławska i miejscowa sekcja Erasmus Student Network.

Uczestnicy zlotu mogli sprawdzić umiejętności pracy w wielonarodowej grupie. Jednym z zadań było skonstruowanie wehikułu, który, zlatując z trzeciego piętra, zapewniłby bezpieczne lądowanie schowanemu w środku jajku. Dyskusjom nie było końca głównie dlatego, że pod wpływem emocji niektórzy chcieli je prowadzić w ojczystych językach. Połączenie narodowych tradycji w konstruowaniu maszyn latających dało jednak rezultaty – dwa z pięciu jajek wylądowały bezpiecznie. Studenci wzięli udział także w serii wykładów na temat współpracy międzynarodowej dolnośląskich uczelni i stosunków zagranicznych Polski.

Punktem kulminacyjnym w programie trzydniowego spotkania była gra miejska, podczas której studenci z pomocą mapy mieli za zadanie odnaleźć kilkanaście słynnych wrocławskich krasnali. – Zlot miał służyć integracji i przełamywaniu stereotypów – podsumował jeden z jego współorganizatorów Damian Bulira, szef sekcji ESN na Politechnice Wrocławskiej. – Chcemy, by europejscy studenci Erasmusa czuli się w naszym kraju jak najlepiej. Rozumieli nas, Polaków, ale i siebie nawzajem. Sądząc po ocenach zlotu, zadanie zostało wykonane – dodał.

OBCHODY DNIA EUROPY, CZYLI PARADA SCHUMANA

Parada Schumana to manifestacja euroentuzjastów i zwolenników Unii Europejskiej organizowana od 1999 r. w okolicach Dnia Europy na ulicach Warszawy przez Fundację im. Roberta Schumana i jej partnerów. Jednym z nich jest Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, która podczas Parady prezentuje ofertę programów edukacyjnych Unii Europejskiej.

W roku obchodów 25-lecia Erasmusa FRSE we współpracy ze stowarzyszeniem ESN skoncentrowała się na promowaniu i świętowaniu jubileuszu tego największego europejskiego programu wymiany studentów. Paradę Schumana, która odbyła się 12 maja,

prowadziła więc laweta wypełniona po brzegi roztańczonymi studentami.

Studentów nie zabrakło też na scenie. – *Europa na was czeka! Dzięki Erasmusowi macie możliwość odkrywania i doświadczania Europy osobiście. Sam jestem przykładem osoby, która wyjechała na Erasmusa i przeżyła niesamowitą przygodę – przekonywał młodych ludzi Piotrek Saul, były stypendysta Erasmusa, który zachwyił publiczność swoim występem pt. Eksperyment Beatbox.*

Na stoisku FRSE uczestnicy Parady dowiadawali się, jak wyjechać za granicę na studia, praktyki, wolontariat i wymianę młodzieżową. Mieli także możliwość rozmowy z beneficjentami programu Erasmus, czyli studentami z Erasmus Student Network, którzy chętnie dzielili się doświadczeniami nabytymi podczas studiów za granicą.

Organizatorzy szacują, że w Paradzie wzięło udział ok. 2 tys. euroentuzjastów.

SMAK ŻYCIA W WARSZAWIE

Taki tytuł nosiło wydarzenie zorganizowane 25 czerwca 2012 r. w stolicy. Jego uczestnicy obejrzelik pokaz filmu dokumentalnego Grzegorza Brzozowskiego, stypendysty Erasmusa i absolwenta Szkoły Wajdy. Dokument *Dzisiaj w Warszawie, jutro gdzieś w świecie* opowiada historię dwójki zagranicznych studentów, którzy wspólnie odkrywają piękno warszawskiej Pragi.

Po filmie zorganizowano dyskusję ze stu-

dentami, byłymi stypendystami Erasmusa i socjologami o nowej generacji młodych Europejczyków, którzy podczas erasmusowych studiów lub praktyk za granicą zdobywają nowe doświadczenia i umiejętności. Obecni na spotkaniu beneficjenci programu Erasmus potwierdzili, że pobyt za granicą dużo zmienił w ich życiu, a często zainspirował do podejmowania odważnych decyzji. Podkreślił to także reżyser wyświetlanego filmu Grzegorz Brzozowski, przekonując, że to pobyt na Erasmusie był bodźcem do nakręcenia dokumentu – *Pomysłu szukałem w sobie. Próbowałem znaleźć własne doświadczenie, które byłoby przekładalne na pewne postaci – powiedział Brzozowski.*

Dyskusję zakończyła premiera filmu promującego Polskę jako kraj, w którym warto studiować: *Poland – my best choice!* W spotkaniu wzięło udział ponad 100 osób.

WYSTAWA „POKOLENIE ERASMUSA”

W ramach obchodów 25-lecia programu Erasmus FRSE przygotowała wystawę fotografii jego 15 stypendystów, którzy doświadczenia i umiejętności zdobyte podczas studiów za granicą wykorzystali do osiągnięcia sukcesu zawodowego i osobistego.

Wśród wybranych stypendystów znaleźli się studenci, którzy wyjechali w pierwszych latach funkcjonowania programu w Polsce, artyści (dyrygent Filharmonii Podlaskiej, malarz), przedsiębiorcy (prezes zarząd-

polsko-niemieckiej spółki), naukowcy (doktor chemii, geolożka badająca pustynię Atakama), sportowcy (trener w klubie Legia Warszawa) i osoby publiczne (wiceminister środowiska). Fotografie stypendystów miały stanowić odpowiedź na pytanie, co oznaczał dla nich wyjazd na studia za granicę. Wystawę otwarto 1 października 2012 r. na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie. W I połowie listopada przeniesiono ją w okolice Dworca Centralnego, gdzie cieszyła się ogromnym powodzeniem wśród podróżnych i nie tylko.

W związku z otwarciem wystawy, 4 października 2012 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji zorganizowała konferencję prasową *Erasmus jest lekiem na bezrobocie?*, podczas której dyskutowano o tym, czy wyjazdy na zagraniczne studia pomagają w nabyciu kompetencji niezbędnych na rynku pracy. W spotkaniu wzięli udział m.in. przedstawiciele Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i firmy PwC oraz byli stypendyści – bohaterowie wystawy. – *Erasmus zmienia ludzi, poszerza horyzonty, otwiera na inność i uczy odpowiedzialności – przekonywała Beata Skibińska, zastępca dyrektora programu „Uczenie się przez całe życie”, a wtórował jej Marek Kozłowski, menedżer ds. rekrutacji w PwC. – W procesie rekrutacyjnym weryfikujemy kompetencje językowe i kompetencje miękkie, takie jak umiejętność współpracy w grupie czy zarzą-*

dzenie czasem. Erasmus takie kompetencje wzmacnia – stwierdził.

GALA 25-LECIA PROGRAMU ERASMUS

23 listopada w Centrum Nauki Kopernik odbyła się Gala zorganizowana z okazji 25-lecia programu Erasmus. Było to najważniejsze wydarzenie w bogatym programie obchodów jubileuszu. Spotkanie otworzyły wystąpienia: Mirosława Marczewskiego, dyrektora generalnego FRSE, dr hab. Darii Lipińskiej-Nałęcz, wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego oraz Jana Truszczyńskiego, dyrektora generalnego DG EAC w Komisji Europejskiej. Wykład inauguracyjny o wpływie mobilności na kształtowanie tożsamości europejskiej wygłosił prof. Krzysztof Zanussi.

Podczas Gali nagrodzono uczelnie, które wyróżniają się pod względem liczby studentów i pracowników wyjeżdżających w ramach programu. Pierwsze miejsce i statuetkę Złotego Erazma otrzymał Uniwersytet Warszawski. Drugie miejsce zajął Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (statuetka Srebrnego Erazma), a trzecie – Uniwersytet Jagielloński (Brązowy Erazm). Na kolejnych miejscach znalazły się Uniwersytet Wrocławski i Uniwersytet Łódzki.

W II części wydarzenia odbyła się debata na temat mobilności, którą poprowadziła Anna Atlas, dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”. Podczas dyskusji szczególnie podkreślono potrzebę zwiększania mobilności wśród doktorantów. Galę uświetniły występy artystyczne studentów Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Spotkanie zgromadziło ponad 250 przedstawicieli uczelni uczestniczących w programie Erasmus: rektorów, prorektorów, wydziałowych i uczelnianych koordynatorów programu Erasmus.

DEBATA STUDENTÓW „MILIONY ODMIENIONYCH...”

27 listopada w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie odbyło się ostatnie wydarzenie wpisane w program obchodów 25-lecia programu Erasmus – debata dla studentów, zorganizowana we współpracy ze stowarzy-

Polski Zespół Ekspertów Bolońskich

szeniem Erasmus Student Network. W spotkaniu wzięło udział prawie 150 studentów z całej Polski.

Debatę otworzyli Tomasz Szymczak, członek zarządu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji ds. programu Erasmus, oraz prof. dr hab. Piotr Ostaszewski, prorektor ds. dydaktyki i studentów Szkoły Głównej Handlowej. Wykład inauguracyjny dotyczący mobilności studentów wygłosiła prof. dr hab. Krystyna Szafraniec, socjolożka młodzieży z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W debacie uczestniczył także przewodniczący Erasmus Student Network International Emanuel Alfranseder, który przedstawił działania ESN prowadzone na poziomie europejskim w roku obchodów jubileuszu.

Przez większą część spotkania studenci dyskutowali w grupach warsztatowych o wpływie programów wymiany akademickiej na jakość kształcenia i ofertę dydaktyczną polskich uczelni, a także o uznawalności osiągnięć i punktów ECTS zdobywanych przez studentów za granicą, goszczeniu zagranicznych studentów w Polsce oraz sytuacji absolwentów szkół wyższych na rynku pracy.

Studenci opracowali szereg rekomendacji

dotyczących programu Erasmus, które następnie podsumowały dr hab. Daria Lipińska-Nałęcz, wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego, oraz Anna Atlas, dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”. Młodzi ludzie postulowali m.in., aby uczelnie inicjowały współpracę ze szkołami średnimi i kładły większy nacisk na uznawanie przedmiotów zaliczanych za granicą. Problem uznawalności jest szczególnie dolegliwy na uczelniach technicznych i me-

dycznych. Potrzebne jest zachęcanie studentów zagranicznych do większego angażowania się w życie społeczności lokalnej oraz prowadzenie części przedmiotów w języku angielskim, wykorzystując interaktywne metody pracy.

Zgromadzone rekomendacje w formie pisemnej zostały przekazane Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Komisji Europejskiej.

W roku 2012 kontynuował działalność polski Zespół Ekspertów Bolońskich koordynowany przez FRSE, Narodową Agencję Programu „Uczenie się przez całe życie” (a konkretnie przez Zespół Programów Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, Ekspersi Bolońscy). Działania Zespołu koncentrowały się na upowszechnianiu celów utworzenia Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, a jednocześnie na wspieraniu polskich szkół wyższych w dostosowaniu się do wymogów nowelizacji Prawa o szkolnictwie wyższym, związanych z wprowadzeniem Krajowych Ram Kwalifikacji.

Reforma szkolnictwa wyższego z 2011 r. dała uczelniom znacznie większą autonomię programową, co sprzyja przenoszeniu europejskich i światowych rozwiązań poprawiających jakość oferowanych programów, ich umiędzynarodowienie oraz spójność z potrzebami rynku pracy i społeczeństwa obywatelskiego. Programy kształcenia oferowane przez polskie uczelnie od roku akademickiego 2012/13 muszą być skonstruowane na bazie i opisane za pomocą efektów kształcenia, tj. wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, jakie absolwent danego kierunku powinien posiadać. Zespół Ekspertów Bolońskich dokładał starań, aby pomóc polskim szkołom wyższym sprostać tym wyzwaniom. W tym celu Zespół zorganizował 21 seminariów bolońskich i warsztatów dla pracowników uczelni na temat ram kwalifikacji, wewnętrznych systemów zapewniania jakości kształcenia oraz innych narzędzi Procesu Bolońskiego, takich jak ECTS. W spotkaniach tych wzięło udział łącznie ponad 3350 osób.

Ponadto Ekspersi Bolońscy byli prelegentami na 42 seminariach, spotkaniach szkoleniowych i konferencjach organizowanych przez instytucje inne niż FRSE, na które otrzymali specjalne zaproszenie. W spotkaniach tych wzięło udział blisko 3 tys. osób. Zespół zorganizował też w 2012 r. jedno wydarzenie specjalne – seminarium dla prorektorów ds. kształcenia z polskich szkół wyższych, w którym wzięły udział podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Daria Lipińska-Nałęcz i wiceprzewodnicząca Polskiej Komisji Akredytacyjnej Danuta Strahl.

Kolejnym istotnym wydarzeniem w pracy Zespołu w 2012 r. była międzynarodowa konferencja pt. *Ramy kwalifikacji jako narzędzie polityki publicznej dla uczenia się przez całe życie*. Została ona zorganizowana w Warszawie w dniach 8-9 listopada 2012 r. we współpracy z Instytutem Badań Edukacyjnych. W wydarzeniu tym wzięli udział goście z Polski, Europy i Azji, m.in. przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych, takich jak Bank Światowy czy Rada Europy. Konferencję zaszczyciły swoją obecnością minister edukacji narodowej Krystyna Szumilas oraz podsekretarz stanu w MNiSW Daria Lipińska-Nałęcz. Ekspersi Bolońscy pełnili rolę panelistów, moderatorów i sprawozdawców.

W 2012 r. Zespół Ekspertów Bolońskich był także zaangażowany w koordynowanie etapu krajowego konkursów o *ECTS Label* i *Diploma Supplement Label*. Certyfikaty te stanowią specjalne wyróżnienia przyznawane przez Komisję Europejską za wzorowe stosowanie systemu ECTS oraz wydawanie suplementu do dyplomu zgodnie z wytycznymi Komisji. Wyróżnienia są szansą dla uczelni na promocję w kraju i za granicą. W 2012 r. certyfikat ECTS Label zdobyła Wyższa Szkoła Filologiczna we Wrocławiu, której w przygotowaniach towarzyszyli Ekspersi Bolońscy.

Ponadto w 2012 r. Ekspersi Bolońscy opracowali broszurę *Suplement do dyplomu. Przewodnik krok po kroku*, która została opublikowana ze środków programu Europass. Publikacja ta pomaga kadrze administracyjnej uczelni w wypełnianiu suplementów do dyplomu wydawanych

absolwentom. Sądząc po częstotliwości zapytań kierowanych wcześniej do Zespołu Ekspertów Bolońskich, dotyczących sposobu uzupełniania suplementu, wydawnictwo to było niezwykle potrzebne.

Ekspersi Bolońscy byli również autorami szeregu artykułów dotyczących rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce, które ukazały się w 2012 r. w prasie polskiej i czasopiśmie zagranicznych.

Poza działaniami skierowanymi do środowiska akademickiego Zespół Ekspertów Bolońskich kontynuował pracę w sektorze szkół średnich poprzez oferowanie spotkań informacyjnych dla młodzieży i kadry dydaktycznej ze szkół ponadgimnazjalnych. Tematem przewodnim tych spotkań były przede wszystkim możliwości studiowania w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego, mobilność i zatrudnialność. W 27 spotkaniach tego typu wzięło udział łącznie 3738 uczniów, nauczycieli i doradców zawodowych z różnych regionów Polski.

Informacje o działalności Zespołu Ekspertów Bolońskich są regularnie zamieszczane na stronie internetowej: www.ekspercibolonscy.org.pl

Zachęcamy do jej odwiedzania!

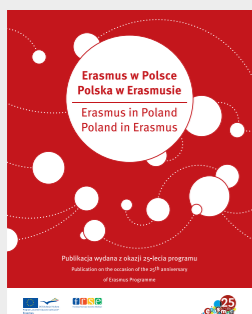
Come to study in Poland! Film promujący studiowanie w Polsce dostępny na FRSEtv, czyli fundacyjnym profilu w serwisie youtube.com

Obraz ten to zapis jednego dnia z życia stypendystów programu Erasmus, którzy odbywają część swoich studiów w jednym z pięciu polskich miast: Gdańsku, Lublinie, Wrocławiu, Warszawie i Krakowie. Studenci pochodzą z różnych krajów oraz studiują na zupełnie innych kierunkach.

Film był promowany podczas targów EAIE w Dublinie. Premiera odbyła się jesienią 2012 r. w internecie. Od 23 listopada wersję krótką obejrzało ponad 3,5 tys. osób, a wersję długą ponad 3,8 tys. osób.

Erasmus w Polsce, Polska w Erasmusie. Publikacja wydana z okazji 25-lecia programu

Dwujęzyczna publikacja *Erasmus w Polsce, Polska w Erasmusie* opowiada bardzo ciekawą historię powstania programu Erasmus, prezentuje przegląd najważniejszych statystyk ukazujących osiągnięcia programu na przestrzeni ostatnich 25 lat (zarówno na poziomie europejskim, jak i polskim) oraz dokumentuje część działań zrealizowanych w roku obchodów jubileuszu.

Aleksandra Długosz
zastępca dyrektora programu „Uczenie się przez całe życie” ds. programu Comenius

45 000 euro na projekt. Trzeba pamiętać, że dla władz lokalnych nasze wsparcie nie jest wystarczające. W oczach samorządowców projektem Regio trudno konkurować np. z inicjatywami w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – tam wsparcie sięga nierzadko setek tysięcy złotych. A jednak wielu lokalnych decydentów udaje nam się przekonać do inwestowania w edukację. Mam nadzieję, że w perspektywie nowego programu UE konsorcja szkół i instytucji samorządowych będą niezwykle istotne. Z pewnością będziemy upowszechniać już osiągnięte rezultaty, zachęcając samorządy do większego zaangażowania we współpracę międzynarodową w obszarze edukacji.

Wspomniała pani o projektach POKL. W 2012 r. zespół programu Comenius też skorzystał z jego możliwości.

To prawda. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji przystąpiła do realizacji trzech projektów finansowanych z POKL, z których jeden, pod nazwą **Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów indywidualnych**, jest siostrą naszej akcji wspierającej zagraniczną mobilność nauczycieli. Do tej pory środków zawsze starczało dla połowy wnioskodawców. Zasilenie tej akcji z krajowych środków POKL to doskonały pomysł – dzięki niemu można zrealizować dwa razy więcej wyjazdów. Możliwość pełnego wykorzystania potencjału wnioskodawców dała nam dużą satysfakcję. Powodów do radości było zresztą więcej, czasem całkiem zaskakujących. Bardzo ucieszyła nas np. popularność, jaką zdobył jeden z naszych projektów, który zrealizowano w Przedszkolu nr 3 w Zabrze. Zainteresowali się nim reporterzy Euronews, którzy nakręcili film, dostępny w sieci w trzynastu wersjach językowych. To wielka satysfakcja nie tylko dla nas, ale przede wszystkim dla beneficjentów i dowód na to, że mamy się czym pochwalić w Europie.

O czym świadczy ten sukces? Czy popyt na doskonale zorganizowaną promocję jest tak wielki?

Jeśli chodzi o promocję i informację, to staramy się docierać do gremiów samorządowych i pokazywać możliwe korzyści z realizacji projektów. Mam wrażenie, że czasem kreujemy popyt. Nasze środki są ograniczone, możemy wesprzeć 30-35 inicjatyw rocznie kwotą maksymalnie

Comenius to jeden z czterech programów sektorowych programu „Uczenie się przez całe życie”. Jego celem jest podniesienie poziomu oświaty w państwach członkowskich i nadanie jej bardziej europejskiego wymiaru. Comenius pomaga uczniom i nauczycielom w zdobywaniu oraz doskonaleniu umiejętności i kompetencji niezbędnych do rozwoju osobistego, efektywnego uczestnictwa w życiu zawodowym i aktywnego obywatelstwa europejskiego.

www.comenius.org.pl

PARTNERSKIE PROJEKTY SZKÓŁ

Partnerskie Projekty Szkół to okazja do międzynarodowej współpracy placówek i instytucji edukacyjnych w ramach dwóch rodzajów partnerstw: dwustronnych, obejmujących dwóch partnerów, lub wielostronnych, zakładających zaangażowanie co najmniej trzech instytucji. W Polsce do udziału w programie uprawnione są szkoły, przedszkola i inne instytucje wymienione w artykule 2. Ustawy o systemie oświaty.

Przedsięwzięcia polegają na wspólnej realizacji międzynarodowych projektów edukacyjnych, ściśle powiązanych z programem nauczania, umożliwiających żywy kontakt z językiem obcym, wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz stosowanie innowacyjnych rozwiązań pedagogicznych. Partnerskie Projekty Szkół mają na celu: zwiększanie liczby i podnoszenie jakości mobilności uczniów, nauczycieli i osób zarządzających oświatą, rozwijanie kompetencji językowych oraz kompetencji

posługiwania się TIK, kształtowanie postaw obywatelskich i otwartości na inne kultury, promowanie idei uczenia się przez całe życie oraz przygotowanie młodych ludzi do wejścia na rynek pracy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2012 r. w Akcji Partnerskie Projekty Szkół wśród nadsyłanych aplikacji dominowały przedsięwzięcia zwiększające kompetencje językowe i świadomość obywatelską, pozwalające poznać obce kultury i pogłębić wiedzę na temat współczesnej Europy. Spośród 1300 wniosków o dofinansowanie w ramach Partnerskich Projektów Szkół granty otrzymało 588 partnerstw, a więc ok. 43 proc. złożonych aplikacji. Wśród szczęśliwców znalazło się 260 szkół ponadgimnazjalnych, 169 szkół podstawowych, 55 szkół zawodowych, 17 przedszkoli i innych placówek wychowania przedszkolnego, 23 instytucje dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz 4 szkoły artystyczne. Do programu włączyło się także 60 instytucji, które ze względu na swoją specyfikę nie zostały przypisane do żadnej z wymienionych kategorii. Należą do nich między innymi: młodzieżowe ośrodki wychowawcze, centra kształcenia ustawicznego oraz specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.

W projektach, które otrzymały dofinansowanie, najczęściej wybierano partnerów

do współpracy z Turcji (364), Hiszpanii (303) oraz Niemiec (229). W całej grupie projektów ostatecznie zaakceptowanych do realizacji znalazły się aż 83 inicjatywy koordynowane przez polskie placówki, co oznacza wysoką jakość wniosków przygotowywanych przez polskich beneficjentów. Jest to bardzo dobry wynik w skali międzynarodowej, pokazujący dobre planowanie działań i metod realizacji projektów.

WIELOSTRONNE PARTNERSKIE PROJEKTY SZKÓŁ

Wielostronne Partnerskie Projekty Szkół polegają na współpracy placówek z minimum trzech krajów. Jedna z uczestniczących instytucji musi pełnić rolę koordynatora. Udział w projekcie umożliwia kontakt z instytucjami i nauczycielami pracującymi w innych, odmiennych systemach edukacji, co pozwala na poznanie i przeniesienie na polski grunt innowacyjnych rozwiązań pedagogicznych oraz rozwój zawodowy kadry. Rezultaty projektów, takie jak: materiały dydaktyczne, przygotowane przez uczniów prezentacje, słowniki, międzyszkolne warsztaty, seminaria czy konferencje są wykorzystywane na zajęciach lekcyjnych i podczas szkolnych wydarzeń. Stanowią również punkt wyjścia do podejmowania następnych działań i budowania kolejnych

partnerstw – zarówno międzynarodowych, jak i tych stworzonych na poziomie lokalnym, w które zaangażowani są uczniowie, rodzice, nauczyciele oraz władze samorządowe.

Utrzymująca się od początku funkcjonowania programu „Uczenie się przez całe życie” wysoka jakość wniosków przekłada się na wysoki poziom realizacji projektów. W 2012 r. wpłynęły do Narodowej Agencji 1233 wnioski, z czego 557 skierowano do realizacji. Tylko 31 aplikacji nie spełniło kryteriów związanych z jakością, zaś 16 zostało odrzuconych z powodów formalnych.

DWUSTRONNE PARTNERSKIE PROJEKTY SZKÓŁ

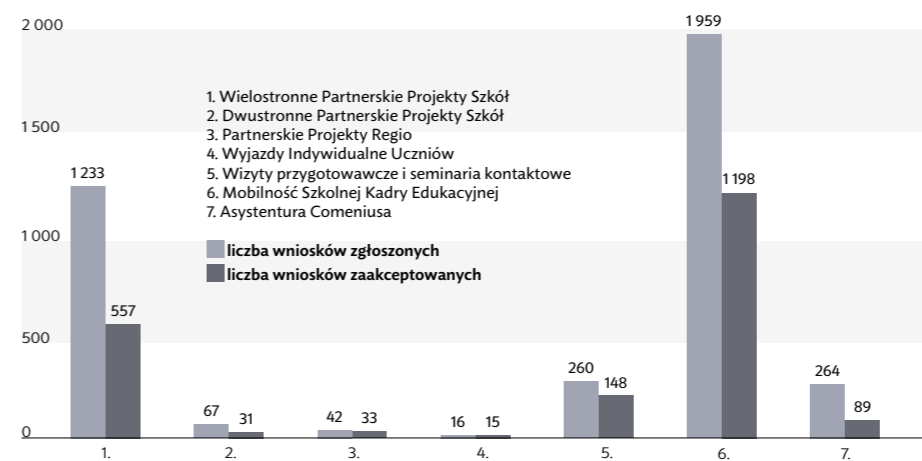
Dwustronne Partnerskie Projekty Szkół bazują na współpracy dwóch placówek z krajów partnerskich uprawnionych do realizacji programu. Tak jak w projekcie wielostronnym, jedna z uczestniczących instytucji musi pełnić rolę koordynatora. Nieodzowną częścią tego rodzaju projektów jest wymiana klas uczniów powyżej 12. roku życia i wizyty w szkołach partnerskich, trwające minimum 10 dni.

Działania realizowane w ramach projektów dwustronnych odwołują się do co najmniej dwóch spośród ośmiu kompetencji kluczowych, a więc dotyczą komunikacji w językach obcych i w języku ojczystym. Dzięki udziałowi w projekcie uczestnicy rozwijają także kompetencje międzykulturowe oraz mają okazję pogłębić wiedzę o dziedzictwie europejskim i historii krajów partnerskich. W wymianach zorganizowanych w ramach przedsięwzięć w 2012 r. wzięło udział 229 nauczycieli i 850 uczniów. Działania podjęte podczas mobilności miały na celu podniesienie stopnia znajomości języków obcych, zainteresowanie nauką oraz rozwojem umiejętności społecznych. Przyczyniły się również do popularyzacji nauczania. Spośród 67 aplikacji nadesłanych w 2012 r. działania projektowe rozpoczęło 31 placówek, z czego aż 13 przedsięwzięć koordynowanych jest przez stronę polską.

PARTNERSKIE PROJEKTY REGIO

Projekty Regio czerpią z doświadczeń współ-

Comenius – wyniki konkursu wniosków w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne FRSE

pracy dwustronnej i mają na celu podnoszenie jakości edukacji w sposób systemowy, w oparciu o lokalną współpracę władz oświatowych (w Polsce są to jednostki samorządu terytorialnego i kuratoria oświaty), szkół, przedszkoli oraz instytucji działających na rzecz edukacji w regionie, np. bibliotek, klubów sportowych, organizacji pozarządowych. Składające się z co najmniej trzech tego rodzaju partnerów konsorcjum znajduje instytucje do współpracy za granicą i realizuje projekt, którego celem powinno być stworzenie trwałych rozwiązań dla zdiagnozowanych problemów edukacyjnych. Takie współdziałanie na poziomie europejskim przynosi widoczne rezultaty w wymiarze lokalnym. Uczestnicy wyjazdów realizowanych w ramach projektów – przedstawiciele władz zajmujący się edukacją, nauczyciele, pracownicy innych organizacji – mają okazję przenieść niektóre rozwiązania z kraju partnerskiego, opracować nowe pomysły w międzynarodowym zespole i wymienić się doświadczeniami.

Na 2012 r. zaplanowano realizację 23 projektów przewidujących 516 wyjazdów,

natomiast realizowano 33 projekty, a liczba mobilności sięgnęła 792. W ramach Akcji Regio w 2012 r. w Polsce zrealizowano najwyższą w Europie liczbę projektów. Dla porównania: w roku 2009 było ich 26, a w latach 2010-2011 po 21.

Realizatorzy projektów Regio zakończonych w 2012 r. porównywali systemy edukacji, sposoby współpracy szkół ze środowiskiem lokalnym, zajmowali się edukacją środowiskową, wykorzystaniem TIK w edukacji, dydaktyką i wzmacnianiem powiązań między edukacją a rynkiem pracy.

WYJAZDY INDYWIDUALNE UCZNIÓW COMENIUSA

Do Akcji Wyjazdy Indywidualne Uczniów Comeniusa Polska przyłączyła się w 2010 r. Jej adresatami są uczniowie, którzy dzięki dofinansowaniu mogą wyjechać do jednego z uczestniczących w Akcji krajów europejskich i przez kilka miesięcy uczyć się w tamtejszej szkole. W projekty mogą zaangażować się szkoły, które kiedykolwiek realizowały Partnerskie Projekty Szkół w programie Comenius. „Mały Erasmus”, bo tak czasem nazywa się

Wyjazdy Indywidualne Uczniów Comeniusa, to oferta dla młodzieży powyżej 14. roku życia. To sposób na usamodzielnienie i pogłębienie zainteresowań, oswojenie się z językiem obcym i zdobycie doświadczeń, które mogą zapoczątkować w dorosłym życiu.

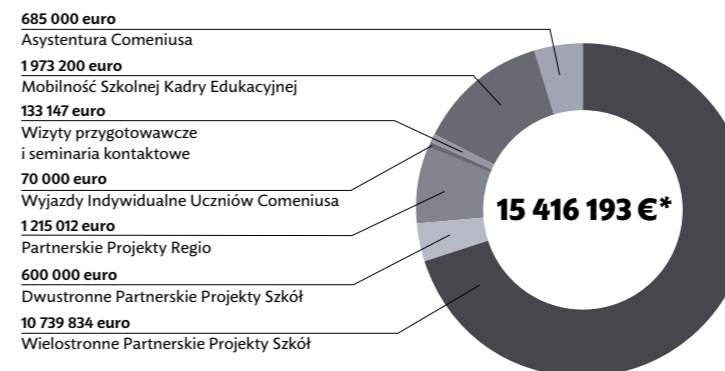
W 2012 r. realizowane były projekty z konkursów z roku 2011 i 2012. W ramach konkursu 2012 w semestrze jesiennym i wiosennym do zagranicznych szkół wyjechało 34 uczniów z 12 polskich szkół. Większość wyjazdów trwała 3 miesiące, w jednym przypadku uczennica wyjechała na 8 miesięcy, natomiast na maksymalny okres 10 miesięcy wyjechało dwóch uczniów. Wybrane przez polskich uczniów kraje to: Finlandia (8 osób), Francja (8 osób), Hiszpania (6 osób), Szwecja (2 osoby), Turcja (4 osoby) i Włochy (6 osób). W tym samym czasie do 6 polskich szkół przyjechało 16 uczniów z zagranicy, w tym 6 z Finlandii, 2 z Francji, 2 z Hiszpanii, 3 z Turcji i 3 z Włoch. Pobyt każdego zagranicznego ucznia w szkole polskiej trwał 3 miesiące.

W 2012 r. zakończony został nabór wniosków składanych w konkursie 2013. Do Narodowej Agencji wpłynęło 10 aplikacji, wszystkie zostały zatwierdzone do finansowania. Deklarowana przez beneficjentów wstępna liczba polskich uczniów planujących wyjazd za granicę wynosi 40 osób. Kraje, które przyjmą polskich uczniów to Finlandia, Francja, Hiszpania, Portugalia, Szwecja i Włochy.

WIZYTY PRZYGOTOWAWCZE I SEMINARIA KONTAKTOWE

Wizyty przygotowawcze to organizowane przez przyszłych partnerów spotkania mające na celu opracowanie wniosku o dofinansowanie i omówienie szczegółów planowanego Partnerskiego Projektu Szkół lub Regio. Seminaria kontaktowe organizowane są przez narodowe agencje programu Comenius i służą znalezieniu partnerów do projektu. W obu przypadkach dofinansowanie otrzymuje jeden reprezentant szkoły, przedstawiciel jednostki samorządu terytorialnego lub kuratorium oświaty, a sam wyjazd trwa od jednego do pięciu dni. Jego efektem jest uzgodnienie

Środki finansowe przeznaczone na poszczególne akcje programu Comenius w roku 2012

*z uwzględnieniem dodatkowych środków przesuniętych z programu Leonardo da Vinci

Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej - liczba wniosków złożonych i zaakceptowanych w poszczególnych terminach naboru w euro

Termin	Wnioski złożone	Wnioski zaakceptowane	Wysokość dofinansowań
I termin	1242	644	1 316 043
II termin	373	308	610 644
III termin	344	92	186 738
Ogółem	1959	1044	2 113 445

Źródło: opracowanie własne FRSE

kwestii dotyczących projektu (często już w formie wniosku o dofinansowanie) oraz – co nie mniej ważne – nawiązanie bezpośrednich relacji z członkami grupy partnerskiej.

W 2012 r. złożono 260 wniosków o dofinansowanie wizyt przygotowawczych i seminariów kontaktowych. 148 aplikacji zostało zaakceptowanych do finansowania, z czego do skutku doszły 134 wyjazdy (14 beneficjentów zrezygnowało już po przyznaniu dofinansowania). Ostatecznie w odbywających się za granicą wizytach przygotowawczych wzięło udział 110 osób, a w 9 seminariach kontaktowych – zorganizowanych w: Belgii (3 seminaria), Niemczech (2 seminaria),

Czechach, Hiszpanii, Polsce i na Węgrzech – 24 osoby. Polskie seminarium, pod nazwą *European cooperation in the field of Agriculture, the Environment and Ecology* zorganizowały Polska Narodowa Agencja, programy Comenius i Leonardo da Vinci w Pułtusku, w dniach 9-12 października 2012 r.

Spośród 134 wspomnianych wcześniej wyjazdów 122 dotyczyły Partnerskich Projektów Szkół, a 5 – Partnerskich Projektów Regio. Dofinansowanych zostało również 7 wniosków poświęconych projektom akcji centralnych w programie Comenius. W tym samym czasie zespół programu z powodzeniem rozliczył 85 raportów końcowych,

w których nauczyciele i samorządowcy opisali doświadczenia zdobyte podczas wyjazdów dofinansowanych w konkursie 2011.

MOBILNOŚĆ SZKOLNEJ KADRY EDUKACYJNEJ

Program Comenius umożliwia także doskonalenie zawodowe za granicą. Dzięki Akcji Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej polscy nauczyciele podnoszą swoje kompetencje, uczestnicząc w kursach szkoleniowych, konferencjach/seminariach oraz praktykach typu job shadowing. Udział w zagranicznych szkoleniach wywiera znaczący wpływ nie tylko na kompetencje samych nauczycieli w zakresie znajomości języków obcych, technologii informacyjno-komunikacyjnych czy nauczanych przedmiotów. W większości przypadków dzięki nawiązanym kontaktom zyskują też instytucje: ich działalność nabiera europejskiego wymiaru, co ma odzwierciedlenie m.in. w zwiększonej liczbie realizowanych projektów. Nie bez znaczenia jest również fakt wzrostu motywacji uczniów do nauki przedmiotu nauczanego przez nauczyciela uczestniczącego w doskonaleniu zawodowym. Postawa pedagoga nieustannie doskonalącego się, podnoszącego swoje kompetencje, nierzadko w zakresie metodyki i praktycznych aspektów nauczania, przesądza o sukcesie edukacyjnym wielu uczniów.

W 2012 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji została beneficjentem projektu systemowego *Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów indywidualnych*, realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Projekt, który zaplanowany został na okres 1 sierpnia 2012 r. – 31 grudnia 2014 r., stanowi dodatkowe źródło finansowania Akcji Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej. Dofinansowanie w ramach ww. projektu otrzymują projekty z listy rezerwowej Akcji Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej (mobilności realizowane są na tych samych zasadach).

W trzech naborach Akcji Mobilność Szkolnej Kadry Edukacyjnej przeprowadzonych

Liczba beneficjentów i wysokość dofinansowania Partnerskich Projektów Szkół (PPS) w 2012 r.						
Województwo	Wielostronne PPS	Dwustronne PPS	Razem	Środki finansowe w tys. euro WPPS	Środki finansowe w tys. euro DPPS	Środki finansowe w tys. euro Partnerskie Projekty Szkół - ogółem
dolnośląskie	28	1	29	525 000	15 000	540 000
kujawsko-pomorskie	17	0	17	320 000	0	320 000
małopolskie	45	4	49	865 000	65 000	930 000
mazowieckie	44	1	45	850 000	20 000	870 000
lubelskie	36	1	37	695 000	15 000	710 000
lubuskie	7	0	7	135 000	0	135 000
łódzkie	31	1	32	605 000	20 000	625 000
podkarpackie	34	2	36	655 000	40 000	695 000
podlaskie	16	0	16	315 000	0	315 000
pomorskie	34	3	37	655 000	55 000	710 000
opolskie	12	1	13	235 000	15 000	250 000
świętokrzyskie	22	0	22	420 000	0	420 000
śląskie	151	9	160	2 920 000	170 000	3 090 000
warmińsko-mazurskie	23	2	25	445 000	35 000	480 000
wielkopolskie	46	3	49	865 000	50 000	915 000
zachodniopomorskie	13	2	15	250 000	40 000	290 000
Polska	558	30	588	10 755 000	540 000	11 295 000

Źródło: opracowanie własne FRSE

w 2012 r. wpłynęło 1959 wniosków. 1044 z nich zostały zaakceptowane w ramach programu Comenius, a 154 zakwalifikowano do projektu POKL.

ASYSTENTURA COMENIUSA

Program Comenius wspiera także inne formy kształcenia nauczycieli – w ramach akcji Asystentura Comeniusa. Umożliwia ona wyjazdy na kilkumiesięczne praktyki w zagranicznych szkołach, co stanowi wspaniałą okazję dla studentów oraz absolwentów kierunków nauczycielskich do wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce. Niezwykle cenną korzyścią z odbycia staży jest możliwość poznania metod i rozwiązań dydaktycznych stosowanych w innych krajach i ich wykorzystanie w późniejszej pracy zawodowej.

W Asystenturze Comeniusa uczestniczą także szkoły – jako instytucje goszczące. Kilkumiesięczna obecność przyszłego nauczyciela z innego kraju europejskiego wzbogaca ofertę edukacyjną placówki oraz stanowi niepowtarzalną okazję do przekazania uczniom wielu cennych informacji na temat kraju pochodzenia asystenta. Dla większości szkół jednym z głównych celów asystentury jest także wykorzystanie obecności obcojęzycznego nauczyciela do podniesienia kompetencji językowych uczniów. W 2012 r. o udział w Asystenturze Comeniusa ubiegało się 264 przyszłych nauczycieli oraz 155 szkół. Do programu zakwalifikowano 89 osób, a możliwość goszczenia zagranicznego asystenta otrzymały 24 szkoły.

PROMOCJA I UPOWSZECHNIANIE REZULTATÓW PROGRAMU COMENIUS

Starając się zwiększyć liczbę szkół i nauczycieli uczestniczących w programie Comenius, jego zespół współpracował z wojewódzkimi koordynatorami: pracownikami kuratoriów i innych instytucji edukacyjnych, odpowiedzialnymi za promocję programu w regionach. Udało się także podtrzymać współpracę z urzędami marszałkowskimi w Łodzi i Lublinie, Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce, Biurem Funduszy Europejskich

Miasta Warszawy i Uniwersytetem Łódzkim. Zespół programu Comenius uczestniczył też w wydarzeniach organizowanych m.in. przez Instytut Badań Edukacyjnych, Narodowy Punkt Kontaktowy Programu eTwinning oraz inne narodowe agencje programu „Uczenie się przez całe życie” w całej Europie.

W każdym z województw udało się zorganizować spotkania monitorujące dla beneficjentów będących w trakcie realizacji projektów, udzielano też wsparcia drogą elektroniczną i telefoniczną. Prężnie działa również forum internetowe Comeniusa, z którego aktywnie korzysta ponad 2300 użytkowników i które codziennie ma średnio 4963 wyświetlenia.

Ogromnym sukcesem zespołu programu jest zaufanie, jakim darzą go beneficjenci, o czym członkowie zespołu przekonują się zarówno podczas rozmów czy spotkań w regionach, jak i przy okazji wizyt monitorujących, których – we współpracy z koordynatorami wojewódzkimi – udało się w 2012 r. przeprowadzić 69. Nauczyciele coraz częściej traktują Narodową Agencję jak miejsce, w którym znajdą odpowiedzi na nurtujące ich pytania, rozwiążą wątpliwości i uzyskają pomoc w rozwiązaniu problemów związanych z projektem.

Stałym elementem spotkań organizowanych w 2012 r. przez zespół Comeniusa była prezentacja najlepszych projektów. Nauczyciele rozpoczynający swoją przygodę z programem wysoko oceniali przydatność porad i praktycznych wskazówek udzielanych im przez doświadczonych beneficjentów. Opisy najlepszych rozwiązań trafiały na łamy wydawanego przez FRSE kwartalnika „Europa dla Aktywnych”, a sami beneficjenci przedstawiali swoje pomysły na ciekawą i nowoczesną edukację językową w kwartalniku „Języki Obce w Szkole”.

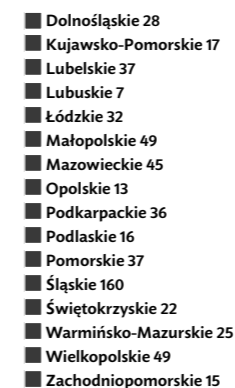
Spośród najlepszych inicjatyw partnerskich koordynowanych przez polskie szkoły wybrano 9 (6 projektów wielostronnych, 1 projekt dwustronny, 2 projekty Regio), które otrzymały europejski status projektu-gwiazdy (Star Project) i zostały wyróż-

nione w Europejskiej Bazie Produktów (www.llp.est.org.pl), zawierającej informacje na temat wszystkich projektów partnerskich realizowanych w programie „Uczenie się przez całe życie”.

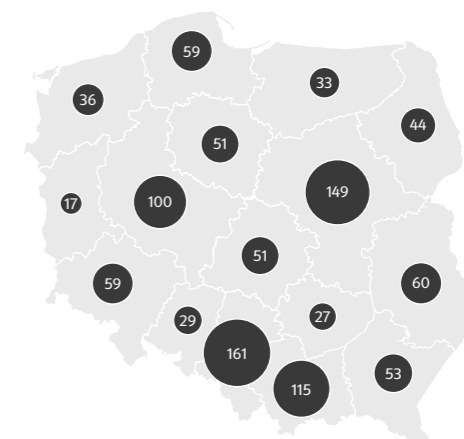
Baza European Shared Treasure (EST):

Liczba Partnerskich Projektów Szkół w podziale na województwa w 2012 r.

Liczba mobilności nauczycieli w ramach Mobilności Szkolnej Kadry Edukacyjnej w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne FRSE

PRACA UMYSŁU, DZIEŁO RĄK

Wyjazd do Wielkiej Brytanii umożliwił mi zdobycie nowych doświadczeń i wzbogacenie warsztatu pracy. Możliwość obserwacji zajęć, metod i sposobów rozwiązywania problemów przez szkolnictwo brytyjskie w pracy z uczniem niepełnosprawnym zwiększyła moje umiejętności pedagogiczne i wychowawcze – tak efekty swego udziału w praktykach typu job shadowing opisuje Renata Sawa, nauczycielka z Zespołu Szkół Specjalnych w Tarnobrzegu.

Kim jestem?

Pracuję w Zespole Szkół Specjalnych w Tarnobrzegu. To publiczna placówka kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz ze sprzężeniami typu: autyzm, Zespół Aspergera, Zespół Downa, porażenia czterokończynowe, niedosłuch, niedowzrost oraz ADHD.

Jestem wychowawcą klasy gimnazjalnej, prowadzę zajęcia z zakresu rękodzieła. Od 20 lat staram się rozwijać w uczniach artystyczną pasję, którą można przełożyć na pracę zarobkową. Jako plastyk prowadzę zajęcia z zakresu tkaniny artystycznej, przysposabiając młodzież do pracy, kształtując zamiłowanie do sztuki i samodzielnej aktywności twórczej.

Dlaczego wybrałam job shadowing?

Pracując z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie, jestem zobowiązana nieustannie podnosić kwalifikacje w zakresie usprawniania zaburzonych funkcji tych osób. Wszelkie szkolenia dotyczące metod wspomagania i rozwijania uczniów oraz przygotowywania ich do podjęcia pracy są dla mnie nieocenionym źródłem wiedzy. Swoją postawą, pracą i zaangażowaniem staram się zawsze wykraczać poza zwykłe obowiązki pedagoga specjalnego i dlatego postanowiłam nadać europejski wymiar naszej szkole. Nawiązałam współpracę ze szkołami specjalnymi, integracyjnymi i placówkami opiekuńczymi na całym świecie

m.in. Szkołą Integracyjną Oathall Community College w Haywards Heath w Wielkiej Brytanii, z którą zrealizowaliśmy partnerski projekt szkół. Chcąc podnieść własne kwalifikacje zawodowe, postanowiłam ubiegać się o dofinansowanie na udział w praktykach zawodowych typu job shadowing.

Jak wygląda szkoła, którą wybrałam?

Placówka w Wielkiej Brytanii jest szkołą integracyjną, liczącą ponad tysiąc uczniów między 11. a 16. rokiem życia i zatrudniającą ponad stu nauczycieli. Posiada własną farmę, otwarty basen oraz Wirtualne Centrum Edukacyjne z projektorami 3D. Specjalizuje się w przedmiotach naukowych, ale jest również znana z osiągnięć artystycznych – prezentuje dorobek uczniów niepełnosprawnych intelektualnie na wielu wystawach i konkursach. Szkoła angielska uczestniczy w licznych projektach europejskich i globalnych, dzięki którym uczniowie wyjeżdżają do wielu krajów świata. Wiedza pozyskana podczas realizacji tych programów czyni tę placówkę atrakcyjną pod względem nowoczesnych metod pedagogicznych, technik pracy oraz otwartą na doskonalenie zawodowe nauczycieli.

Co wzbudziło moje szczególne zainteresowanie i podziw?

Zachwyliła mnie wspianała baza lokalowa szkoły – szereg budynków mieszczących osobne sekcje, np. plastyczne, muzyczne, techniczne, przyrodnicze, naukowe, językowe itp., i ich wyposażenie w środki dydaktyczne, np. tablice interaktywne (w każdej klasie), projektory, tablety, darmowe pomoce – począwszy od ołówka, kredki, farby, aż po aparaty fotograficzne czy elementy do wyrobu biżuterii.

Uczniowie codziennie rano mogą pracować na szkolnej farmie, gdzie opiekują się zwierzętami (krowy, kozy, owce) lub zajmują się ogrodnictwem. Podczas zajęć sportowych korzystają z basenu, kortów do tenisa, boisk do krykieta, bieżni i sal gimnastycznych. Biorą udział w imprezach organizowanych

m.in. pod patronatem Olimpiad Specjalnych, co pozwoliło mi zapoznać się z organizacją przedsięwzięć na tak dużą skalę. Bogato wyposażona sekcja muzyczna daje możliwość rozwijania talentów i prezentowania ich na wielu imprezach, w których miałam przyjemność uczestniczyć jako wolontariusz.

Czego nauczyłam się w Wielkiej Brytanii?

Doskonalenie technik plastycznych (papier mache, decoupage, metaloplastyka, ceramika, wyrób biżuterii) i komputerowych (Photoshop) oraz poznanie innowacyjnego Wirtualnego Centrum Edukacyjnego umożliwiło mi poszerzenie umiejętności i dało szansę na stworzenie uczniom i mojej placówce nowych możliwości. Przekonałam się, że może ona stać się konkurencyjną instytucją kreowania przyszłych rzemieślników, tak potrzebnych na współczesnym rynku pracy.

Podczas praktyk w Oathall Community College mogłam uczestniczyć w radach pedagogicznych, zebraniach organizacyjnych wychowawców klas, opiekunów i nauczycieli przedmiotowych oraz spotkaniach z rodzicami, poświęconych np. ustaleniu indywidualnych planów aktywności ucznia zdolnego i z problemami adaptacyjnymi. Miałam też możliwość obserwacji lekcji wyrównawczych z j. angielskiego dla uczniów o zaniżonych możliwościach edukacyjnych. Poszerzyłam także wiadomości z zakresu reklamy i sprzedaży produktów oraz promocji twórczości artystycznej uczniów w środowisku lokalnym (wystawy prac plastycznych w sklepach, restauracjach i kawiarniach na terenie miasta).

Dzięki wspianej organizacji początkowy program działań praktyk job shadowing został rozszerzony o udział w pozalekcyjnych warsztatach tworzenia biżuterii ze srebra oraz filcu. Tradycje, architekturę i sztukę Wielkiej Brytanii mogłam poznać dzięki wycieczkom do Londynu, Brighton i Sheffield. Miałam też możliwość uczestniczyć w wycieczkach klasowych i poznać działalność szkoły Plumpton College.

Jak doświadczenia z Wielkiej Brytanii wykorzystam w pracy w Polsce?

Możliwość kontaktu z nauczycielami oraz uczniami w szkole brytyjskiej pozwoliła mi zaplanować moją pracę dydaktyczną w macierzystej placówce. Wykorzystanie innowacyjnych programów komputerowych oraz zastosowanie nowych, nowoczesnych środków wyrazu artystycznego pozwoli lepiej kształcić uczniów w zakresie rękodzieła arty-

stycznego. W wirtualnej płaszczyźnie nawet najbardziej zaburzony uczeń może bowiem odnaleźć swoją przestrzeń.

Zdobytą wiedzę dzieliłam się z nauczycielami w mojej szkole, organizując lekcje pokazowe, wystawy prac uczniów angielskich oraz przygotowując gazetkę szkolną informującą o celach i przebiegu praktyk job shadowing. Do współpracy włączyłam też rodziców – chcę zapoznać ich z możliwo-

ściami, jakie mogą wykorzystać ich dzieci, ucząc się nowych, przydatnych umiejętności.

Uczestnictwo w praktykach job shadowing pozwoliło mi na porównanie jakości pracy pedagogicznej z systemem kształcenia specjalnego w Wielkiej Brytanii i przeniesienie tych doświadczeń na nasz grunt. Zacieśnienie więzi między naszymi szkołami może zaowocować wspólnymi projektami, nie tylko pedagogicznymi.

KOSZYK POŻYTECZNYCH POMYSŁÓW

Jak młodzi ludzie powinni radzić sobie z trudnymi sytuacjami? Jak nie stracić głowy przy wyborze drogi zawodowej i ustrzec się przed niebezpieczeństwami związanymi z korzystaniem z Internetu? Odpowiedzi na te pytania szukali uczestnicy projektu Antywirus w życiu nastolatka, czyli o sposobach na zło i nudę współczesnego świata, koordynowanego przez Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Noblistów Polskich w Skawinie.

W ramach projektu stworzono „koszyk pomysłów”, mających stanowić antidotum na trudne sytuacje. Znalazły się w nim propozycje spędzania wolnego czasu: zajęcia, gry, zabawy, quizy, pomysły na wyjazdy, przedstawienia, wycieczki, koncerty czy warsztaty. W tworzenie i demonstrowanie wyników prac aktywnie zaangażowali się uczniowie w wieku 13-16 lat ze szkół partnerskich – Reischlesche Wirtschaftsschule z Augsburga (Niemcy), Elliniki Idiotiki Scholi forum z Pera chorio-Nisou (Cypr), Mechatronikai Szakközépiskola és Gimnázium z Budapesztu (Węgry) oraz Instituto de Enseñanza Secundaria „Pedro Soto de Rojas” z Granady (Hiszpania).

Diagnozy problemów dokonywano na bieżąco, np. za pomocą ankiet, wywiadów, dyskusji na wspólnych blogach i stronach www.

Wśród zagrożeń wymieniono uzależnienia, negatywne wzorce zachowań, niebezpieczeństwa w sieci oraz skutki podobnych oddziaływań w przyszłości. Równoległym zadaniem była dokumentacja projektu: strona www, wystawy, filmy i prezentacje dla społeczności szkolnych i rodziców oraz ministrów.

Realizacja zadań projektowych pomogła młodym ludziom poznać swoją osobowość, zainteresowania i pasje oraz odkryć, że można być potrzebnym innym. Zarówno rodzice, nauczyciele, jak i uczniowie – także po zakończeniu projektu – mają pełny dostęp do jego

wyników. Ważną częścią strony internetowej przedsięwzięcia jest blog z wypowiedziami i komentarzami. Ewaluacja działań wykazała, że stworzony „koszyk pomysłów” nie może być zamknięty.

Kreatywność młodzieży, niezwykle zapał i pasja przy realizowaniu kolejnych zadań zainspirowały uczestników do podjęcia prób kontynuacji działań w kolejnym projekcie. Koordynatorem inicjatywy była Katarzyna Guzik.

Więcej informacji na stronie
A Teenager's Antivirus: www.ateenagersantivirus.eu/wp

! WYDARZENIE

Majówka z Comeniusem

Przypadający na pierwszy tydzień maja, ogłaszany w całej Europie *Tydzień Comeniusa* w poprzednich latach był doskonałą okazją do chwaleń się osiągnięciami programu. W 2012 r. zastąpiła go *Majówka z Comeniusem* – w jej ramach przez cały miesiąc promowano wydarzenia organizowane przez beneficjentów i koordynatorów wojewódzkich programów w całej Polsce. Wśród nich były m.in. szkolne konkursy dla uczniów, wystawy ich prac, spotkania z partnerami, festyny i dni językowe. Imprezy te promowano m.in. za pośrednictwem strony internetowej programu i na profilu FRSE na Facebooku, by służyły jako inspiracja dla innych szkół i przedszkoli – także tych, które dopiero przymierzają się do realizacji projektów międzynarodowych.

Zespół programu Comenius – wspólnie z koordynatorami wojewódzkimi – wybrał 49 najciekawszych wydarzeń *Majówki z Comeniusem* (m.in. lokalny festyn chleba w Chrzanowie czy wspólne gotowanie europejskich potraw na rynku w Złotorzy, zorganizowane przez tamtejszy Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy). Zaproszenia na nie pojawiły się na stronie internetowej www.comenius.org.pl,

promowano je również podczas spotkań z realizatorami projektów i partnerami strategicznymi FRSE. W letnim wydaniu kwartalnika „Europa dla Aktywnych” ukazał się reportaż o Turnieju Gier Dawnych, zorganizowanym przez Zespół Placówek Oświatowych w Morawicy.

! SPOTKANIA

Spotkania z nauczycielami –

uczestnikami wyjazdów indywidualnych
Przed każdą rundą selekcyjną osoby zainteresowane uczestnictwem w Mobilności Szkolnej Kadry Edukacyjnej oraz Asystenturze Comeniusa mogą uczestniczyć w *Drzwiach otwartych* – indywidualnych konsultacjach dotyczących zasad przygotowania wniosku o dofinansowanie. W 2012 r. odbyło się osiem spotkań dotyczących indywidualnych wyjazdów nauczycieli oraz dwa spotkania związane z Asystenturą Comeniusa. Łącznie uczestniczyło w nich ok. 50 osób.

W ramach akcji Asystentura Comeniusa zorganizowano również trzy spotkania mające na celu przygotowanie uczestników do udziału i umożliwienie im nawiązania kontaktów oraz wymiany doświadczeń i pomysłów. Uczestnicy zapoznali się z zasadami programu, ze szczególnym uwzględnieniem ról asystenta i jego opiekuna oraz zadań szkoły goszczącej.

Spotkanie organizacyjne dla 84 polskich asystentów Comeniusa odbyło się w lipcu, przed rozpoczęciem przez nich praktyk nauczycielskich w zagranicznych szkołach. Seminaria informacyjne dla opiekunów asystentów Comeniusa goszczących w polskich szkołach odbyły się we wrześniu w Kuratorium Oświaty w Katowicach oraz w Warszawie, w siedzibie Narodowej Agencji. W październiku natomiast zorganizowano spotkanie dla zagranicznych asystentów odbywających praktyki w polskich szkołach.

Spotkania z nauczycielami – uczestnikami projektów partnerskich

W 2012 r. po raz pierwszy swoje *Drzwi otwarte* zorganizował także zespół akcji Partnerskie Projekty Szkół. W dziesięciu spotkaniach prowadzonych przez pracowników Narodowej Agencji, dotyczących wymogów formalnych i merytorycznych w rundzie selekcyjnej 2013, wzięło udział 94 nauczycieli zainteresowanych złożeniem wniosku o dofinansowanie.

Spotkania z uczniami – uczestnikami wyjazdów indywidualnych

W 2012 r. zorganizowano w Warszawie dwudniowe szkolenia dla 36 uczniów wyjeżdżających do zagranicznych szkół w ramach akcji Wyjazdy Indywidualne Uczniów. W spotkaniu udział wzięło również 12 nauczycieli kontaktowych oraz 14 uczniów z zagranicy uczęszczających do polskich szkół, a także ich nauczyciele mentorzy (pięć osób).

Szkolenia prowadzone były przez pracowników NA – trenerów mających doświadczenie w pracy edukacyjnej z młodzieżą wyjeżdżającą na wymiany międzynarodowe – oraz psychologa pracującego z nauczycielami. Celem zajęć było podkreślenie korzyści płynących z długoterminowego pobytu za granicą, omówienie sposobów radzenia sobie z szokiem kulturowym i tęsknotą za domem, metod rozwiązywania trudnych sytuacji związanych z pobytem w rodzinie goszczącej, a także reguł reprezentowania szkoły i kraju w innym środowisku. Nauczyciele koncentrowali się na rolach i obowiązkach szkoły i nauczyciela, bezpieczeństwie uczniów, zapobieganiu sytuacjom kryzysowym i rozwiązywaniu ich oraz sprawozdawczości z realizacji projektu.

! KONFERENCJE

Comenius dla przedszkoli

Zespół programu Comenius we współpracy z Wyższą Szkołą Pedagogiczną Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie w styczniu 2012 r. zorganizował spotkanie *Comenius dla przedszkoli. Jak uzyskać dofinansowanie na projekt współpracy międzynarodowej?* Podczas spotkania zaprezentowano wyniki projektu *Dziecko między kulturami świata – język angielski kluczem do każdych drzwi dla każdego przedszkolaka* oraz ofertę programu „Uczenie się przez całe życie”. W wydarzeniu wzięło udział około 100 osób – nauczycieli i dyrektorów przedszkoli z całej Polski.

VI Międzynarodowa Konferencja Sieci Naukowej TEPE 2012

Programy Comenius i Leonardo da Vinci wraz z Uniwersytetem Łódzkim współorganizowały w Warszawie VI Międzynarodową Konferencję Sieci Naukowej *Teacher Education Policy in Europe – TEPE 2012 pt. Research, Policy and Practice in Teacher Education in Europe* (17-19 maja 2012 r.). Sieć naukowa TEPE została powołana do życia w 2007 r., a jej głównym celem jest wypracowywanie zaleceń dotyczących polityki kształcenia nauczycieli na poziomie instytucjonalnym, krajowym i europejskim. Konferencje TEPE odbywają się raz do roku – Polska po raz pierwszy była gospodarzem tego prestiżowego wydarzenia.

W panelach dyskusyjnych i wykładach uczestniczyło około 120 przedstawicieli nauki, praktyki i polityki z całego świata. Stworzyło to niepowtarzalną okazję do pogłębionej dyskusji i wymiany doświadczeń na temat kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli w kontekście planowanych zmian w dziedzinie oświaty i wychowania w Polsce.

W konferencji uczestniczyli podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Mirosław Sielatycki oraz członkowie zarządu sieci TEPE. Wydarzenie zostało objęte patronatem ministra nauki i szkolnictwa wyższego oraz ministra edukacji narodowej, a wśród

prelegentów znalazły się światowe autorytety w dziedzinie pedagogiki i kształcenia nauczycieli, m.in. Kay Livingstone, prof. Brian Hudson, prof. Jens Rasmussen, prof. Pavel Zgaga czy dr Pasi Sahlberg. O projektach realizowanych przez Radę Europy opowiadali Josef Huber i Pascale Mompoin.

Konferencje i spotkania dotyczące zarządzania projektem

Pracownicy Narodowej Agencji Programu Comenius – akcji Partnerskie Projekty Szkół zorganizowali we wrześniu 2012 r. cykl spotkań z beneficjentami z 16 województw. Udział w nich wzięło blisko 620 osób rozpoczynających realizację projektu Comeniusa w międzynarodowym partnerstwie szkół. Największym zainteresowaniem nauczycieli zgromadzonych w auli Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie cieszył się panel dotyczący organizacji pracy zespołu projektowego i ewaluacji projektu, a także prezentacja poświęcona finansowym aspektom realizacji przedsięwzięcia.

Narodowa Agencja – wzorem lat ubiegłych – zorganizowała także cykl spotkań w regionach dla beneficjentów będących w pierwszym i drugim roku realizacji Partnerskich Projektów Szkół. W spotkaniach uczestniczyli szkolni koordynatorzy projektów, dyrektorzy szkół, nauczyciele, księgowi oraz przedstawiciele organów prowadzących szkoły. Program szkoleń opracowano na podstawie analizy potrzeb beneficjentów, uwzględniając merytoryczne i finansowe aspekty zarządzania projektem. W 18 spotkaniach wzięło udział łącznie 678 osób.

W 2012 r. zorganizowano również – we współpracy z koordynatorami wojewódzkimi programu – 15 konferencji dla środowiska edukacyjnego, w tym dwie wyłącznie dla przedstawicieli samorządów, dotyczące akcji Regio (we Wrocławiu i w Katowicach). W Warszawie odbyły się też dwa spotkania monitoringowe dla beneficjentów akcji Part-

nerskie Projekty Regio – jedno dla beneficjentów rozpoczynających realizację projektów oraz jedno dla beneficjentów będących po pierwszym roku realizacji projektów.

Izabela Laskowska
zastępca dyrektora programu
„Uczenie się przez całe życie”
ds. programu Leonardo da Vinci

W 2011 r. największym osiągnięciem programu było przyciągnięcie wielu nowych wnioskodawców. Czy w 2012 r. udało się powtórzyć ten sukces?

Tak. W akcji Projekty Partnerskie planowaliśmy pozyskać 50 instytucji, które wcześniej nie brały udziału w programie, tymczasem udało się zarejestrować aż 195. To spory skok. Co ważne, od nowych wnioskodawców pochodziło aż 30-40 proc. zatwierdzonych projektów, co oznacza, że brak doświadczenia nie zawsze musi być przeszkodą. Inne ważne zmiany w 2012 r. to większy budżet – który wzrósł z 19,2 mln euro w roku 2011 do 21,9 mln euro – oraz większa liczba wniosków. W projektach mobilnościowych wpłynęło ich aż 711, o 61 więcej niż przed rokiem.

Rośnie nie tylko liczba projektów, ale także ich jakość.

To prawda – przygotowaliśmy na ten temat specjalne zestawienie, z którego wynika, że od 2010 r. widoczny jest znaczący postęp, jeśli chodzi o poziom merytoryczny nadsyłanych aplikacji. Średnia przyznawanych punktów w projektach partnerskich sięga 73, a w mobilnościowych dla akcji IVT (staże zagraniczne dla osób we wstępnym kształceniu zawodowym) 80. Maksymalnie można uzyskać 115 punktów.

O czym to świadczy?

Myślę, że polskie instytucje, a zwłaszcza szkoły zawodowe oraz pracujący w nich nauczyciele, poprzez udział w projektach programu „Uczenie się przez całe życie” nabyły umiejętności myślenia projektowego. Nauczyły się wypełniać trudne czasem aplikacje i kalkulować budżet, zyskały też świadomość, jak ważna jest jakość wniosku i dopracowanie w detalach pomysłu na współpracę z partnerami. Jednym z czynników, który może mieć wpływ na podniesienie jakości składanych wniosków, jest korzystanie przez wnioskodawców z oferty Wizyt Przygotowawczych czy Seminariów Kontaktowych, które ułatwiają poznanie możliwości merytorycznych organizacji partnerskiej, jej kultury pracy czy zasobów ludzkich. Po zaakceptowaniu takiego projektu jego realizacja jest już łatwiejsza i bardziej świadoma.

Myślę też, że wzrost liczby dobrej jakości wniosków w konkursie 2012 to skutek szeroko zakrojonej akcji promocyjnej i szkoleniowej. Zespół programu LdV prowadzi ją przez niemal cały rok we współpracy z Regionalnymi Partnerami Strategicznymi, jakimi są kuratoria oświaty, izby rzemieślnicze, urzędy marszałkowskie. Dobra jakość projektów to wynik naszego wspólnego doradztwa, lepiej prowadzonych warsztatów, przystosowanych do indywidualnych potrzeb uczestników i ścisłej współpracy z ekspertami oceniającymi projekty. Spotykamy się z nimi, dyskutujemy o tym, z czym beneficjenci radzą sobie słabiej i później zwracamy na te kwestie szczególną uwagę w trakcie szkoleń i warsztatów. Każdego roku organizujemy też szkolenia standaryzujące z udziałem ekspertów, dzięki którym mamy pewność, że system oceniania jest spójny i sprawiedliwy. Staramy się nie kopiować schematów – każdy rok przynosi nowe doświadczenia, które trzeba wykorzystać.

Program Leonardo da Vinci wspiera kształcenie i szkolenie zawodowe, promując mobilności pracowników na europejskim rynku pracy oraz wdrażanie nowych rozwiązań edukacyjnych służących podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

Program wspiera też innowacyjne metody edukacji i doskonalenia zawodowego, tak by było ono jak najbardziej atrakcyjne i skuteczne, a efekty nauczania odpowiadały potrzebom rynku pracy. Niezwykle ważne w działaniach programu jest również kształtowanie otwartości i wrażliwości międzykulturowej, nauka języków obcych oraz umiejętności adaptowania się do warunków życia i pracy w różnych krajach europejskich.

www.leonardo.org.pl

O PROGRAMIE

Program wspiera też konkretne inicjatywy i rozwiązania zwiększające przejrzystość i uznawalność kwalifikacji zawodowych w Europie (np. system transferu i akumulacji osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym ECVET, narzędzia EUROPASS), a także działania wzmacniające jakość kształcenia zawodowego i ustawicznego (np. europejskie i narodowe ramy kwalifikacji EQF/NQF czy europejskie systemy oceny jakości EQARF).

W programie Leonardo da Vinci mogą brać udział zarówno podmioty publiczne, jak

i prywatne. Ze wsparcia korzystają m.in.: szkoły zawodowe, instytucje kształcenia ustawicznego, firmy szkoleniowe, przedsiębiorstwa, izby rzemieślnicze i przemysłowo-handlowe, organizacje branżowe, podmioty świadczące usługi doradztwa i poradnictwa zawodowego, ośrodki badawcze, organizacje non profit i organizacje pozarządowe, jak również jednostki administracji rządowej i samorządowej.

PROJEKTY MOBILNOŚCI – STAŻE ZAWODOWE ORAZ WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Celem projektów jest wspieranie międzynarodowej mobilności osób w trakcie szkolenia zawodowego oraz osób odpowiedzialnych za prowadzenie takich szkoleń. Głównym założeniem tych przedsięwzięć jest połączenie teorii z praktyką, a zatem wzmocnienie więzi między światem edukacji i pracy. Projekty dają beneficjentom możliwość nawiązania współpracy międzynarodowej i organizacji wyjazdów na staże zagraniczne. Nauczyciele, trenerzy i instruktorzy mogą dzięki nim doskonaląc warsztat metodyczny.

W ramach projektów zatwierdzonych w roku 2012 szansę na wyjazd uzyskało 5995 osób. Wśród nich najwięcej jest uczniów szkół zawodowych (2682 osoby, tj. 45 proc. wszystkich uczestników) oraz młodych pracowników i absolwentów (1676 osób, czyli 28 proc.). W projektach wymiany doświadczeń uczestniczyć będzie 1637 osób (27 proc.).

Ciekawa jest też informacja o wielkości budżetu projektów staży i wymiany doświadczeń zatwierdzonych do realizacji w konkursie 2012. Dla projektów staży dla uczniów (IVT) średni budżet wynosi około 68 tys. euro, dla projektów staży adresowanych do absolwentów i osób bezrobotnych (PLM) średnia wysokość budżetu to ponad 70 tys. euro, zaś dla projektów skierowanych do kadry i nauczycieli zawodu (VETPRO) średni budżet jest znacznie mniejszy – wynosi około 31 tys. euro.

Interesujący jest udział w konkursie z 2012 r. nowych wnioskodawców. 44 proc. z 261 zatwierdzonych projektów staży i wymiany doświadczeń złożyły instytucje, które w latach

2007-2011 nie realizowały projektu w tej akcji programu. Wynik ten potwierdza skuteczność działań Narodowej Agencji, której priorytetem krajowym było wspieranie uczestnictwa nowych organizacji.

STAŻE ZAGRANICZNE DLA PRACOWNIKÓW (PLM) I PRAKTYKI ZAWODOWE DLA UCZNIÓW (IVT)

Uczestnikami projektów staży mogą być osoby w trakcie wstępnego kształcenia zawodowego (IVT – Initial Vocational Training) oraz osoby pracujące i poszukujące pracy (PLM – People on the Labour Market). Staż lub praktyka zawodowa jest formą nauki zawodu polegającą na zdobywaniu doświadczenia zawodowego w miejscu pracy. Staże w programie Leonardo da Vinci odbywają się w zagranicznych organizacjach partnerskich, w ramach współpracy między instytucjami szkolącymi i przedsiębiorstwami. Staż musi stanowić integralną część szkolenia zawodowego. Czas trwania stażu za granicą może wynosić od 2 do 39 tygodni dla uczniów na wstępnym etapie kształcenia zawodowego (IVT) i od 2 do 26 tygodni dla osób pracujących i poszukujących pracy (PLM).

Staż może odbywać się w krajach, które biorą udział w programie Leonardo da Vinci. W roku 2012 projekty były realizowane w 24 krajach. Najwięcej osób wybrało Niemcy (2096 osób, 46 proc.), Wielką Brytanię (557, 12 proc.), Włochy (502, 11 proc.) i Hiszpanię (374, 8 proc.).

Najwięcej zagranicznych staży zawodowych (IVT i PLM) zatwierdzonych w konkursie roku 2012 odbędzie się w firmach z branży gastronomicznej i hotelarskiej, elektronicznej, informatycznej oraz budowlanej.

STAŻE I PRAKTYKI ZAGRANICZNE DLA OSÓB KSZTAŁCĄCYCH SIĘ I SZKOŁĄCYCH ZAWODOWO (PROJEKT SYSTEMOWY FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW POKL)

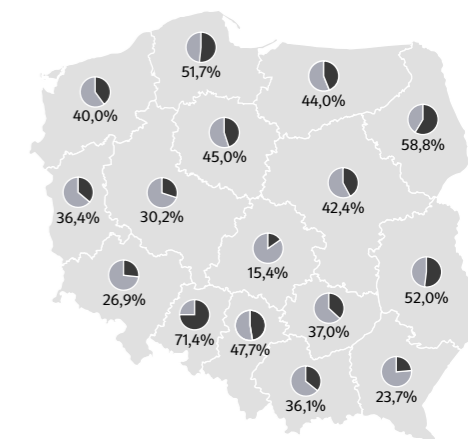
W 2012 r. FRSE przystąpiła do realizacji projektu systemowego *Staż i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących zawodowo*, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego – Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Priorytet III Wysoka jakość oświaty, Działanie 3.4. Otwartość systemu oświaty w kontekście uczenia się przez całe życie, Poddziałanie 3.4.2. Upowszechnianie uczenia się przez całe życie –

Leonardo da Vinci – procentowy wskaźnik sukcesu w akcji Projekty mobilności w 2012 r.

Wskaźnik sukcesu – % wniosków zatwierdzonych
wnioski złożone 100/100 wnioski zaakceptowane

Źródło: opracowanie własne FRSE

Projekty mobilności programu Leonardo da Vinci – wyniki selekcji w 2012 r.

Nazwa programu/akcji	Liczba wniosków w konkursie	Zaakceptowane do realizacji	Lista rezerwowa	Odrzucone, w tym:				Środki przyznane (euro)
				Brak wymaganej liczby partnerów	Niska jakość	Odrzucone formalnie	Inne	
Leonardo da Vinci – Projekty Staży dla uczniów (IVT)	422	96	266	n/d	46	14	0	6 696 500,38
Leonardo da Vinci – Projekty Staży dla osób na rynku pracy (PLM)	97	75	0	n/d	21	1	0	5 338 856
Leonardo da Vinci – Projekty Wymiany Doświadczeń (VETPRO)	131	90	0	n/d	37	4	0	2 990 162

Projekty partnerskie programu Leonardo da Vinci – wyniki selekcji w 2012 r.

Nazwa programu/akcji	Liczba wniosków w konkursie	Zaakceptowane do realizacji	Lista rezerwowa	Odrzucone, w tym:				Środki przyznane (euro)
				Brak wymaganej liczby partnerów	Niska jakość	Odrzucone formalnie	Inne	
Leonardo da Vinci – Projekty Partnerskie	305	95	0	133	33	22	23	1 601 000,00

Projekty transferu innowacji programu Leonardo da Vinci - wyniki selekcji w 2012 r.

Nazwa programu/akcji	Liczba wniosków w konkursie	Zaakceptowane do realizacji	Odrzucone, w tym:				Środki przyznane (euro)
			Brak wymaganej liczby partnerów	Niska jakość	Odrzucone formalnie	Inne	
Leonardo da Vinci – Projekty transferu innowacji	40	14	0	24	2	0	3 896 323,60

projekty systemowe. Czas trwania projektu: 14 maja 2012 r. – 30 sierpnia 2015 r.). Projekt to element realizacji inicjatywy Komisji Europejskiej *Youth Opportunities Initiative*, zakładającej przeznaczenie niewykorzystanych środków krajowych i europejskich na walkę z bezrobociem młodzieży, które obecnie dotyka 5 mln młodych osób, oraz na ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę.

Głównym założeniem projektu jest wspieranie międzynarodowej mobilności osób kształcących i doskonalących się zawodowo. Odbywać się to będzie poprzez dofinansowanie programów doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach i instytucjach szkoleniowych dla 10 tys. osób oraz poprzez zwiększanie ich atrakcyjności na rynku pracy.

W przedsięwzięciu pod uwagę wzięte zostały projekty złożone w ramach akcji IVT w naborach z lat 2012 i 2013. Dofinansowanie otrzymało 239 projektów z naboru 2012, co oznacza, że wsparcie uzyskało ostatecznie 85 proc. złożonych wówczas wniosków, co umożliwiło odbycie stażu dodatkowo ok. 7000 osób. 266 projektów z konkursu IVT z 2012 r. trafiło na listę rezerwową, z czego 252 przedsięwzięcia, których suma budżetów wyniosła 68 790 472,77 zł, zostały przeznaczone do dofinansowania w ramach POKL.

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ (VETPRO)

Projekty wymiany doświadczeń to wyjazdy zagraniczne osób odpowiedzialnych za kształcenie i szkolenie zawodowe lub rozwój zasobów ludzkich w instytucjach szkoleniowych i przedsiębiorstwach. Celem wyjazdów jest poznanie i przeniesienie ciekawych rozwiązań, a także doskonalenie i modernizacja metod oraz praktyk związanych z kształceniem zawodowym. W projektach VETPRO mogą brać udział osoby odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe lub za rozwój kadr w instytucji: nauczyciele zawodu (w tym nauczyciele języków obcych zawodowych), instruktorzy zawodu, doradcy zawodowi, osoby odpowiedzialne za szkolenia, kierownicy działów kadr, kadra zarządzająca instytucji i przedsiębiorstw.

Czas trwania wymiany doświadczeń może wynosić od 1 do 6 tygodni. W roku 2012 najczęściej zdecydowano się na pobyty tygodniowe (70 proc. wszystkich uczestników) i dwutygodniowe (28 proc.). Projekty wymian najczęściej realizowały szkoły zawodowe, komendy policji, urzędy pracy i organizacje pozarządowe. Aplikacje dotyczyły wymiany doświadczeń dotyczących: kształcenia i szkolenia (m.in. nauczycieli przedmiotów zawodowych), pedagogiki, rzemiosła, nauk o zarządzaniu i administracji, prac socjalnych i poradnictwa, świata pracy, branży hotelarskiej i restauracyjnej, zbiorowego żywienia, opieki społecznej oraz informatyki.

PROJEKTY PARTNERSKIE

Projekty Partnerskie to inicjatywy współpracy wielostronnej o małej skali finansowania. Polegają one na tworzeniu przez różnorodne instytucje (z conajmniej trzech krajów uczestniczących w programie „Uczenie się przez całe życie”) międzynarodowych partnerstw w celu współpracy nad zagadnieniami związanymi z kształceniem i doskonaleniem zawodowym. Efektem działań są produkty wypracowane przez grupę projektową.

Projekty Partnerskie zakładają aktywny udział osób szkolonych, wspierają mobilność i wymianę doświadczeń między partnerami.

Celem przedsięwzięć może być: opracowywanie wspólnych treści i koncepcji szkoleń; wzmocnienie związków pomiędzy edukacją a światem pracy; rozwój kwalifikacji nauczycieli i szkoleniowców w kształceniu zawodowym; testowanie i stosowanie wspólnych europejskich metod kształcenia i szkolenia zawodowego oraz integracja potrzeb szkoleniowych rynku pracy.

Na konkurs w roku 2012 wpłynęło 305 wniosków, z czego 58 pochodziło od polskich instytucji pełniących w projekcie rolę koordynatora, natomiast 247 zostało złożonych przez polskie instytucje występujące w projekcie w charakterze partnera. Liczba wniosków złożonych w 2012 r. była wyższa niż w roku 2011 o ponad 36 proc. Zainteresowanie projektami partnerskimi rośnie zresztą systematycznie, począwszy od pierwszego konkursu z 2008 r.

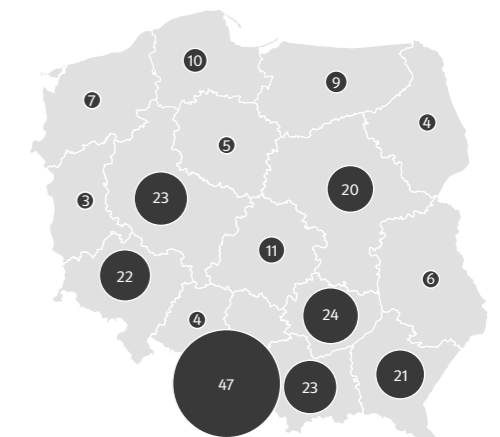
W 2012 roku polskie instytucje najchętniej wybierały do współpracy partnerów z Turcji (52 instytucje), Wielkiej Brytanii (35), Hiszpanii (30), Włoch (26) i Niemiec (25).

PROJEKTY TRANSFERU INNOWACJI

Projekty transferu innowacji (TOI – *Transfer of innovation*) to projekty współpracy wielostronnej polegające na przenoszeniu i zastosowaniu na nowym gruncie innowacyjnych

Liczba projektów Praktyk Zawodowych dla Uczniów (IVT) w poszczególnych województwach w ramach POKL

- Dolnośląskie 22
- Kujawsko-Pomorskie 5
- Lubelskie 6
- Lubuskie 3
- Łódzkie 11
- Małopolskie 23
- Mazowieckie 20
- Opolskie 4
- Podkarpackie 21
- Podlaskie 4
- Pomorskie 10
- Śląskie 47
- Świętokrzyskie 24
- Warmińsko-Mazurskie 9
- Wielkopolskie 23
- Zachodniopomorskie 7

rozwiązań i produktów w celu podniesienia jakości kształcenia i szkolenie zawodowe. Partnerzy dostosowują sprawdzone pomysły pod kątem merytorycznym, ale również językowym, kulturowym i prawnym oraz wdrażają je w kolejnych krajach, branżach lub nowych grupach odbiorców.

Przedmiotem transferu mogą być rezultaty projektów tematycznych (transferu innowacji i rozwoju innowacji) oraz pilotażowych realizowanych w poprzedniej fazie

programu Leonardo da Vinci, a także wszelkie innowacyjne rozwiązania niezwiązane z programem, a mające wartość edukacyjną. W konkursie 2012 w programie Leonardo da Vinci złożono 40 projektów transferu innowacji, z czego zatwierdzono 14. Łączne dofinansowanie wyniosło 3 896 323,60 euro.

Projekty transferu innowacji zatwierdzone do realizacji w 2012 r. dotyczą opracowania, przetestowania i upowszechnienia produktów związanych z kształceniem i szkoleniem zawodowym. Przedsięwzięcia zakładają przygotowanie m.in.:

- narzędzi i metodologii RVCC (rozpoznawanie, walidacja i certyfikacja kompetencji), wykorzystywanych przez doradców zawodowych, nauczycieli i trenerów w celu oceny efektów wcześniejszego uczenia (APL – *Assesment of Prior Learning*);
- czterech Laboratoriów Innowacji (I-Labu) do wykorzystania w procesach zawodo-

wych, wraz z przeszkoleniem personelu tych laboratoriów;

- publikacji dla trenerów biznesu prowadzących szkolenia dla MŚP z zastosowaniem metody LSP (LEGO *Serious Play*) do potrzeb zarządzania w MŚP;
- metodyki tworzenia multimediów (tzw. Nowych Mediów), przeznaczonej dla trenerów, specjalistów od PR i wizerunku, ekspertów zewnętrznych oraz freelancerów (dodatkowe produkty: materiały szkoleniowe, 10 porad wideo dotyczących zarządzania w MŚP);
- kursu szkoleniowego dla absolwentów uczelni wyższych, pozwalającego na zwiększenie ich szans na europejskim rynku pracy;
- katalogu kompetencji menedżerów zajmujących się zarządzaniem jakością w instytucjach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz – na tej podstawie – kursu szkoleniowego dla pracowników takich instytucji;
- narzędzia do oceny kompetencji menedżerskich i potencjału pracowników MŚP wraz z profilem kompetencji i potencjału, a także materiałów szkoleniowych dla trenera;
- programu szkoleń i materiałów szkoleniowych z zakresu obsługi klienta niepełnosprawnego w przemyśle turystycznym (wskazówki dla organizatorów szkoleń, podręcznik dla pracowników branż związanych z turystyką, film instruktażowy);
- pakietów szkoleniowych dla grup pracowników poniżej 30. roku życia i powyżej 45. r. ż., zwiększających adaptację zawodową osób starszych (szczególnie w odniesieniu do nowych technologii, języków obcych i współpracy międzypokoleniowej);
- kursów e-learningowych na temat wykorzystywania e-learningu w pracy nauczycieli i trenerów kształcenia zawodowego.

W każdym projekcie TOI uczestniczy co najmniej trzech partnerów z trzech różnych krajów. Łącznie w projektach dofinansowanych w 2012 r. wzięły udział 84 instytucje reprezentujące 24 kraje – najczęściej partnerami są podmioty z Niemiec, Wielkiej

Brytanii, Włoch, Hiszpanii, Czech, Grecji i Belgii, a także z Polski. Wśród tych ostatnich w 2012 r. było sześć uczelni wyższych, trzy fundacje i stowarzyszenia, dwa instytuty badawcze oraz przedsiębiorstwo, agencja rozwoju regionalnego i instytucja branżowa.

WIZYTY PRZYGOTOWAWCZE I SEMINARIA KONTAKTOWE

Przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu w programie Leonardo da Vinci instytucje mogą skorzystać z możliwości udziału w wizytach przygotowawczych i seminariach kontaktowych. To okazja, by zaplanować realizację wspólnego projektu: dopracować jego założenia, cele i metodologię, określić rolę i zadania, opracować harmonogram działań, a także stworzyć budżet przedsięwzięcia i plan pracy.

W konkursie 2012 wpłynęło łącznie 157 wniosków, z tego 114 uzyskało akceptację. 97 z nich dotyczyło wizyt przygotowawczych, a 17 seminariów kontaktowych. Najwięcej aplikacji pochodziło z województw mazowieckiego i śląskiego (po 22 wnioski), dwa kolejne aktywne regiony to województwa: małopolskie i wielkopolskie (po 15 wniosków).

Najwięcej zaakceptowanych wniosków pochodziło z województwa: śląskiego, mazowieckiego i małopolskiego (odpowiednio 17, 14 i 11 wniosków). Największą popularnością cieszyły się wyjazdy nastawione na opracowanie przyszłych projektów w ramach akcji IVT (54 wnioski) i PP (32 wnioski).

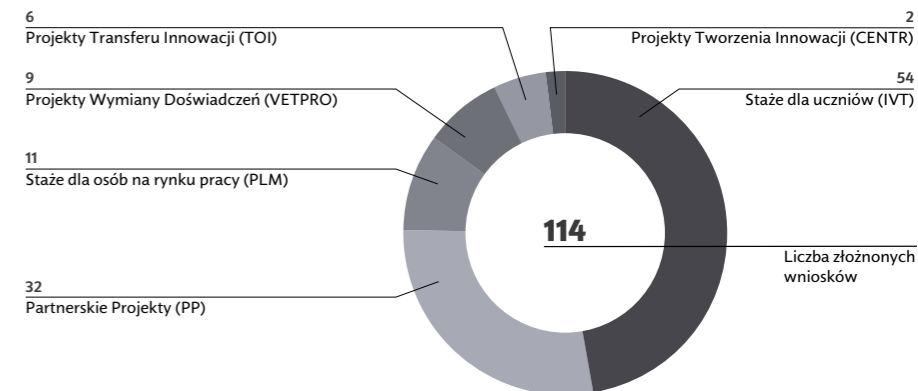
Najczęściej wybierane kraje, w których odbyły się wizyty przygotowawcze i seminaria kontaktowe, to niezmiennie od konkursu 2011: Niemcy, Hiszpania, Zjednoczone Królestwo i Włochy.

Liczba złożonych wniosków w konkursie do Akcji Wizyty Przygotowawcze (PV) w podziale na poszczególne województwa

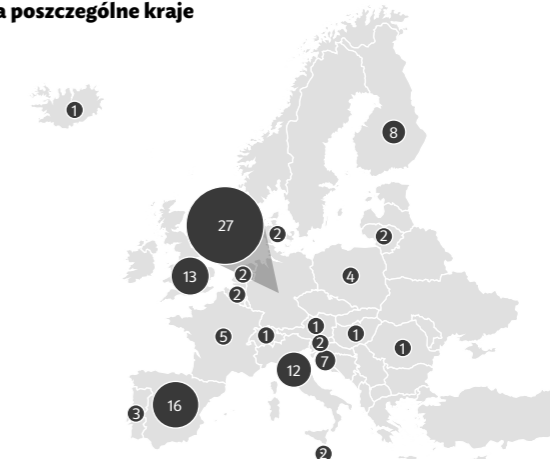
■ Dolnośląskie	13
■ Kujawsko-Pomorskie	7
■ Lubelskie	2
■ Lubuskie	5
■ Łódzkie	9
■ Małopolskie	15
■ Mazowieckie	22
■ Opolskie	2
■ Podkarpackie	11
■ Podlaskie	6
■ Pomorskie	7
■ Śląskie	22
■ Świętokrzyskie	4
■ Warmińsko-Mazurskie	6
■ Wielkopolskie	15
■ Zachodniopomorskie	11

Zestawienie zaakceptowanych wniosków w konkursie do Akcji Wizyty Przygotowawcze (PV) w podziale na typ przyszłej współpracy

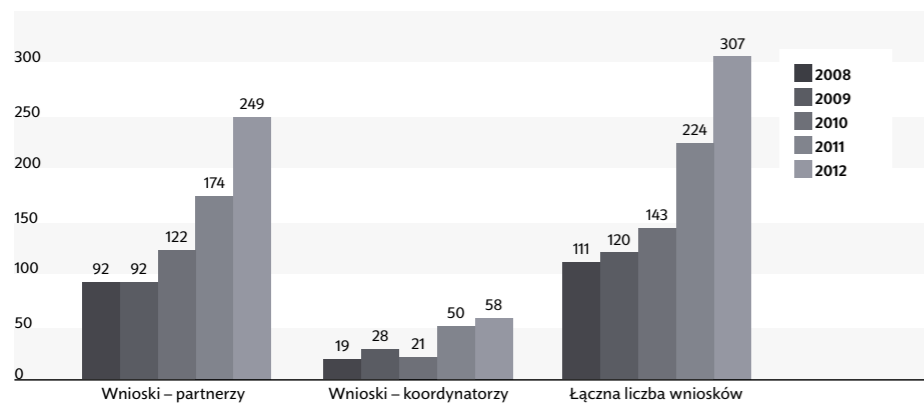

Liczba wniosków zaakceptowanych w Akcji Wizyty Przygotowawcze (PV) z podziałem na poszczególne kraje

Źródło: opracowanie własne FRSE

Liczba składanych wniosków w akcji Projekty Partnerskie w konkursach 2008-2012. Program Leonardo da Vinci

Źródło: opracowanie Zespołu Projektów Partnerskich LdV

✓ STARE MURY, NOWE PODEJŚCIE

Już od siedmiu lat Muzeum Pałac w Wilanowie współpracuje z innymi muzeami europejskimi w ramach Stowarzyszenia Europejskich Rezydencji Królewskich (ARRE). Jednym z owoców współpracy był projekt zrealizowany dzięki środkom programu Leonardo da Vinci. Ośmiu pracowników Muzeum mogło uczestniczyć w zagranicznych stażach.

Uczestnicy projektu pod nazwą *Wymiana doświadczeń w Europie – wspomaganie mobilności profesjonalistów z muzeów-rezydencji* poznawali międzynarodowe standardy zarządzania projektami w muzeach, uczyli się pracy w zespołach zadaniowych, przygotowując wystawy i programy rewitalizacji, porównywali procedury konserwatorskie i dokumentacyjne, zajmowali się komunikacją społeczną, a także badali możliwości poszerzenia edukacyjnej oferty muzealnej o programy dla osób ze specjalnymi potrzebami.

Podjęcie pracy w partnerskiej instytucji było okazją do zmierzenia się z odmienną kulturą pracy, organizacją, sytuacją prawną itp. Muzealnicy mogli poznać ciekawe rozwiązania i przenieść je do Polski. Niezależnie od przyszłej ścieżki kariery zawodowej uczestników projektu staże w najlepszych europejskich muzeach będą stanowiły ważny element ich CV.

Co zmieniło się dzięki projektowi w ofercie Muzeum Pałac w Wilanowie? Zorganizowano dni osób niepełnosprawnych, Teatr Głuchych, poprawiono dostęp do obiektu dla osób niepełnosprawnych, uruchomiono wolontariat, pracownicy placówki przygotowują też nową ścieżkę do audioguide'a. Znaczące zmiany czekają wystawę stałą w pałacu, rozwijają się również prace konserwatorskie.

Przedsięwzięcie zrealizowano w ramach projektów mobilności PLM programu Leonardo da Vinci. Partnerami w projekcie byli: Rezydencja Królewska w Wersalu (Francja), Rezydencja Królewska Schönbrunn (Austria), Historyczne Pałace Królewskie (Wielka Brytania), Zamek Królewski Rosenborg (Dania), Pałac Narodowy w Mafrze (Portugalia).

Więcej informacji na stronie Leonardo w Wilanowie:
www.leonardowwilanowie.wordpress.com

✓ INNOWACJA W MIERZENIU KOMPETENCJI

Zunifikowane narzędzie, pozwalające samodzielnie ocenić posiadane kompetencje ogólne, było efektem projektu koordynowanego przez Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Ustawicznej Transfer.

Uczestnikom projektu *Przejrzystość ogólnych kompetencji i możliwości ich rozwoju na przykładzie wybranych państw członkowskich (Transcompetences)* zależało na wypracowaniu takiego rozwiązania, które – zastosowane w portfolio dokumentów Europass – przyczyni się do poprawy przejrzystości i porównywalności kompetencji, zwłaszcza tych obywateli, którzy pracują lub szukają pracy w administracji publicznej. Osoby przygotowujące swoje CV w formie Europass CV muszą bowiem same określić, jakie umiejętności i kompetencje posiadają.

W ramach projektu opracowano zunifikowane narzędzie do samooceny kompetencji ogólnych. Dzięki niemu osoba przygotowująca swój Europass CV może dokonać samooceny 13 kompetencji zebranych w 4 grupach: kompetencji wspierających budowanie organizacji, oceniających fachowość osoby dokonującej samooceny, kompetencji określających umiejętność tworzenia i utrzymywania prawidłowych relacji z ludźmi oraz kompetencji pozwalających zarządzać sobą (chodzi np. o planowanie i organizowanie pracy, radzenie sobie ze stresem czy nastawienie na rozwój zawodowy). Wyniki samooceny można podsumować, wykorzystując wykres opracowany w przyjaznej dla użytkownika formie graficznej.

Przedsięwzięcie zrealizowano w ramach projektów partnerskich programu Leonardo da Vinci. Wśród podmiotów współpracujących były: Inforcoop – Istituto Nazionale di Formazione della Lega delle Cooperative a Mutue (Rzym, Włochy); Stowarzyszenie REFA Wielkopolska (Poznań); August Horch Akademie GmbH (Berlin, Niemcy); Stichting Business Development Friesland (Leeuwarden, Holandia); Associação Nacional para a Acção Familiar (Lizbona, Portugalia).

lia). Punktem wyjścia do przygotowania narzędzia był profil kompetencji ogólnych opracowany w ramach projektu *Skuteczny urzędnik, zadowolony obywatel – dobre praktyki w nowoczesnym państwie*, finansowanego przez program Leonardo da Vinci.

Partnerzy projektu z Niemiec, Holandii, Włoch i Portugalii, którzy nie uczestniczyli w wyżej wymienionym przedsięwzięciu przeprowadzili wstępną weryfikację opisów kompetencji ujętą w ww. profilu, przeprowadzając w tym celu wywiady z pracownikami administracji lokalnej w swoich krajach. W rezultacie wprowadzono zmiany w niektórych opisach użytych w profilu kompetencji i na tej podstawie przygotowano w języku angielskim narzędzie do samooceny.

Angielska wersja została przetłumaczona na języki narodowe partnerów i przetestowana przez pracowników administracji lokalnej w poszczególnych krajach. Ostateczna wersja narzędzia do samooceny kompetencji ogólnych została przygotowana w sześciu językach (angielskim, holenderskim, niemieckim, polskim, portugalskim i włoskim).

Więcej informacji na stronie
 Stowarzyszenia Rozwoju Edukacji Ustawicznej:
www.stowarzyszenie-transfer.pl

SEMINARIUM KONTAKTOWE

W dniach 9-12 października 2012 r. zespoły programów Comenius i Leonardo da Vinci zorganizowały seminarium kontaktowe pt. *Europejska współpraca w obszarze rolnictwa, ekologii oraz działań na rzecz ochrony środowiska (European Cooperation in the Field of Agriculture, the Environment and Ecology)*. Na spotkanie zaproszono przedstawicieli szkół, instytucji pozarządowych, reprezentantów świata pracy, uczelni wyższych. W sumie w seminarium wzięło udział około 80 uczestników z 23 krajów europejskich.

Spotkanie odbyło się w pięknej scenerii renesansowego Zamku w Pułtusku położonego na terenie Puszczy Białej nad rzeką Narew. Otwarcia dokonał przedstawiciel starostwa powiatowego w Pułtusku. Program obejmował zajęcia dotyczące przygotowania projektu oraz wypełniania wniosków. Pracownicy programów Comenius i Leonardo da Vinci poprowadzili w sumie cztery sesje warsztatowe.

Seminarium było też doskonałą okazją do nawiązania kontaktów i przedyskutowania możliwości wspólnych działań. W efekcie powstało 11 grup partnerskich i tyle samo pomysłów na projekty, dotyczących m.in. zrównoważonego rozwoju regionów, agroturystyki, wspierania lokalnego rolnictwa i przetwórstwa oraz działań na rzecz czystości wody i gleby. Każda z grup roboczych zaprezentowała swój pomysł w formie graficznej, scenki sytuacyjnej, wiersza, a nawet śpiewu. Część projektów wymyślonych przez uczestników seminarium została złożona w ramach konkursu wniosków w 2013 r.

Aktywną pracę warsztatową urozmaicały atrakcje przewidziane dla uczestników: możliwość podziwiania piękna polskiej natury podczas spływu łodziami gondolowymi Narwią, poznania staropolskiej kuchni, a także włączenia się do zabawy zainicjowanej przez ludowy zespół pieśni i tańca.

SZKOLENIA STANDARYZUJĄCE DLA EKSPERTÓW PROGRAMU LEONARDO DA VINCI

Program Leonardo da Vinci stale wspiera grupę niezależnych ekspertów, biorąca udział nie tylko w procesie oceny wniosków o dofinansowanie, ale również w bieżącej ewaluacji działań beneficjentów oraz kontroli ex-post. W celu wsparcia ekspertów programu zorganizowano trzy szkolenia dotyczące procesu oceny wniosków oraz jedno spotkanie standaryzujące proces oceny merytorycznej dokumentów aplikacyjnych.

Podczas spotkania w dniu 21 lutego przedstawiono zasady oceniania wniosków transferu innowacji, natomiast 9 marca – nowości w programie Leonardo oraz zasady oceniania wniosków mobilności i projektów partnerskich. W dniu 27 kwietnia podsumowano doświadczenia dotyczące oceny wniosków oraz zebrano uwagi ekspertów na temat jakości ocenianych aplikacji. W dniach 8-10 listopada w Pułtusku zorganizowano piątą edycję szkolenia standaryzującego dla ekspertów programu. Takie spotkania pomagają wypracować jednolite podejście do oceny jakościowej wniosków. Szkolenie zostało bardzo pozytywnie ocenione zarówno przez samych ekspertów, którzy odczuwają ogromną potrzebę spotkań umożliwiających dyskusję i wymianę doświadczeń, jak również przez przedstawicieli innych programów sektorowych (Erasmus, Comenius, Wizyty Studyjne), którzy w nim uczestniczyli.

WSPÓŁPRACA Z REGIONALNYMI PARTNERAMI STRATEGICZNYMI

Od początku realizacji w Polsce programu „Uczenie się przez całe życie” oraz Inicjatywy Europass regionalni partnerzy strategiczni wspierają Narodową Agencję przy wdrażaniu programu w poszczególnych częściach kraju. Dzięki ścisłej współpracy z izbami rzemieślniczymi oraz kuratoriami oświaty lokalne instytucje sektora edukacji oraz małe i średnie przedsiębiorstwa mają szerszy dostęp do informacji na temat możliwości uzyskania wsparcia finansowego projektów.

Aby zapewnić stały przepływ informacji na temat warunków otrzymania środków, Narodowa Agencja organizuje doroczne spotkania informacyjne dla lokalnych partnerów. Tym razem seminarium dla pracowników punktów kontaktowych i trenerów programów Leonardo da Vinci oraz Comenius zorganizowano w dniach 4-5 grudnia 2012 r. w Warszawie. Dotyczyło ono nowości w programie oraz tematyki budowania konsorcjów instytucji, mogących współpracować przy realizacji projektów edukacyjnych i tworzeniu sieci współpracy pod kątem przyszłej generacji programów unijnych na rzecz edukacji. Spotkanie było również okazją do podsumowania wyników tegorocznych rund selekcyjnych oraz omówienia współpracy partnerów z Fundacją w roku 2013.

SZKOLENIE DLA BENEFICJENTÓW PROJEKTÓW TRANSFERU INNOWACJI

Duże znaczenie dla wielostronnych, dwuletnich projektów międzynarodowych mają dwa aspekty: pierwszy dotyczy zarządzania projektem (w tym całym partnerstwem, ale szczególnie zarządzania ryzykiem) oraz drugi, związany z upowszechnianiem i wykorzystywaniem przygotowanych rezultatów. W dniach 3-4 października 2012 r. zorganizowano szkolenie dla koordynatorów instytucji partnerskich, realizujących projekty transferu innowacji w konkursie 2011. W celu podniesienia jakości tych projektów przeprowadzono warsztaty dotyczące obu wspomnianych aspektów.

Formuła warsztatów pozwoliła na wymianę doświadczeń, poglądów i propozycji rozwiązywania spraw trudnych. Zajęcia na temat upowszechniania wsparł jeden z beneficjentów, którego zakończony niedawno projekt uzyskał bardzo wysoką ocenę, a zadanie upowszechniania zostało zrealizowane z wyjątkową starannością, pomysłowością i adekwatnością.

Szkolenie spotkało się z aprobatą beneficjentów. Program Leonardo da Vinci ma nadzieję na jego kontynuację.

Alina Respondek
zastępca dyrektora
programu „Uczenie się przez całe życie”
ds. programu Grundtvig

Rok 2012 był Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Jak ten fakt wpłynął na działalność programu?

To był dla nas bardzo ważny rok – ze wszystkich programów edukacyjnych ofertę dla seniorów ma tylko Grundtvig, stąd duże zainteresowanie efektami programu u decydentów w obszarze polityki senioralnej. Ze względu na Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (ER 2012) postanowiliśmy w dwóch akcjach programu – Projektach Partnerskich i Warsztatach Grundtviga – przydzielać przy selekcji wniosków dodatkowe punkty za uwzględnienie aspektu edukacji seniorów. W ten sposób udało się dofinansować wiele ciekawych inicjatyw. Nawiązaliśmy też owocną współpracę

z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, koordynatorem w Polsce obchodów tego Roku, a przykłady dobrych praktyk programu Grundtvig były prezentowane i dyskutowane podczas wszystkich wydarzeń związanych z jego obchodami.

Co ważnego wydarzyło się w Polsce w ubiegłym roku w obszarze aktywizacji i edukacji seniorów?

W związku z obchodami ER 2012 odbyło się wiele wydarzeń promujących aktywność edukacyjną i społeczną osób dojrzałych, w tym m.in. konferencje: otwierająca i podsumowująca obchody, seminarium tematyczne organizowane przez FRSE i kilkudniowa wrześniowa Konwencja Międzypokoleniowe Dni Aktywności. Jeden z najciekawszych paneli Konwencji był poświęcony różnorodności form i treści w edukacji seniorów i został w całości przygotowany przez program Grundtvig.

Rok 2012 był również krajowym Rokiem Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Podczas jego inauguracji w Sali Kongresowej padły ważne słowa o tym, że w Polsce jest potrzebna polityka senioralna. I to się stało! W ubiegłym roku faktycznie zaczęła powstawać polityka senioralna, a osoby związane z programem Grundtvig, w tym beneficjenci i eksperci, były bardzo zaangażowane w ten proces na wszystkich jego etapach. W drugiej połowie 2012 r. ogłoszono program ASOS, czyli Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób

Starszych (ASOS), w ramach którego przeznaczony w sumie 60 mln zł na różnego rodzaju inicjatywy promujące aktywność seniorów, a pod koniec roku w MPIPS utworzono Departament Polityki Senioralnej. W obu tych inicjatywach wykorzystano potencjał ekspercki zarówno zespołu Grundtviga, jak i jego beneficjentów i współpracowników. W efekcie zeszłorocznych wydarzeń powstała Rada ds. Polityki Senioralnej, do pracy w której zostałam zaproszona razem z beneficjentami i ekspertami.

Czy można powiedzieć, że uczenie się osób dorosłych w Polsce stale się rozwija?

Tak, zdecydowanie. Coraz więcej instytucji i organizacji dostrzega znaczenie uczenia się dorosłych i potrzebę tworzenia oferty edukacyjnej dla tych osób. Oprócz formalnych szkół dla dorosłych, organizacji pozarządowych i placówek kultury coraz częściej współpracują z nami uczelnie, a także organizacje komercyjne i urzędy.

Myszę, że 2012 r. był w pewnym sensie przełomowy również przez powołanie w Polsce koordynatora upowszechniania opublikowanej w listopadzie 2011 r. przez Komisję Europejską Agendy na rzecz uczenia się dorosłych. Współpraca z nim układa nam się bardzo dobrze.

Jako miłośniczka programu Grundtvig nie mogę nie dodać, że gdyby nasz program nie istniał, o tak duże postępy w dziedzinie edukacji dorosłych byłoby w Polsce na pewno trudniej.

Program Grundtvig wspiera europejską współpracę i wymianę doświadczeń związanych z niezawodową edukacją osób dorosłych – niezależnie, czy jest to edukacja formalna, pozaformalna czy nieformalna. Jest to czwarty, najmniejszy i najmłodszy program sektorowy programu „Uczenie się przez całe życie”.

www.grundtvig.org.pl

O PROGRAMIE

Program skierowany jest do różnego typu organizacji zajmujących się niezawodową edukacją dorosłych – zarówno ich słuchaczy, jak i pracowników. Jego celem jest wspieranie działań adresowanych do tych dorosłych, którzy wymagają szczególnego wsparcia. Dla nich tworzona jest oferta edukacyjna, w tym alternatywne ścieżki edukacji.

Program z założenia ma pomagać – poprzez stwarzanie możliwości uczenia się – w rozwiązywaniu problemów starzejącego się społeczeństwa europejskiego. Wśród jego celów, oprócz poprawy współpracy europejskiej w dziedzinie niezawodowej edukacji dorosłych, wymiany doświadczeń i tworzenia innowacyjnej oferty edukacyjnej, jest zwiększenie liczby edukacyjnych wyjazdów do innych krajów Europy – zarówno kadry, jak i dorosłych słuchaczy.

Cele programu Grundtvig realizowane są w ramach 10 akcji, z czego 7, tzw. zdecentralizowanych, obsługuje obecnie Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, a 3 – Agencja Wykonawcza w Brukseli. W kampanii informacyjnej Grundtviga w 2012 r. szczególnie wiele uwagi – z racji obchodów Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012 oraz polskiego Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku – poświęcono promocji programu wśród organizacji i osób zaangażowanych w edukację i aktywizację seniorów. W działaniach informacyjno-upowszechniających wzięło udział ponad 1500 uczestników.

W roku 2012 program Grundtvig w Polsce dysponował budżetem w wysokości ponad

3,6 mln euro, z którego działania do dofinansowania były akceptowane do końca marca 2013 r. W celu upowszechniania rezultatów najlepszych działań sfinansowanych z budżetu programu Grundtvig w każdej z jego 7 akcji wybierano przykłady dobrej praktyki, które następnie opisywano na stronie internetowej programu w Galerii projektów oraz w wydawanych broszurach. W 2012 r. opublikowano 31 przykładów dobrej praktyki, z czego aż 10 dotyczy największej akcji – Projektów Partnerskich Grundtviga.

Doświadczenia programu Grundtvig, w tym te wynikające z przykładów dobrych praktyk, wykorzystywano w 2012 r. w promowaniu idei uczenia się przez całe życie w Polsce oraz w pracach związanych z wyzwaniem demograficznymi.

PROJEKTY PARTNERSKIE GRUNDTVIGA

Są to dwuletnie projekty wielostronnej współpracy europejskiej na stosunkowo niewielką skalę, których głównym celem jest wymiana doświadczeń między europejskimi organizacjami z zakresu edukacji dorosłych. Inicjatywy służą zwykle tworzeniu atrakcyjnej oferty edukacyjnej, rozwijaniu kompetencji kluczowych u dorosłych (np. języki obce, TIK, kompetencje obywatelskie) oraz motywowaniu ich do dalszego uczenia się – zwłaszcza tych, którzy nie ukończyli szkoły i są zagrożeni wykluczeniem społecznym.

Projekty dotyczą również: zagadnień międzykulturowych, walki z ksenofobią i nietolerancją, edukacji rodziców, uczenia się osób w starszym wieku, specjalnych potrzeb edukacyjnych osób niepełnosprawnych,

edukacji prozdrowotnej, konsumenckiej oraz prowadzonej w zakładach karnych, a także oferty edukacyjnej dla dorosłych na terenach wiejskich, sztuki, muzyki i kultury. W projektach tych kluczowe jest aktywne zaangażowanie dorosłych słuchaczy we wszelkie działania, w tym w wyjazdy do organizacji partnerskich.

Dla wielu dorosłych słuchaczy udział w projekcie jest pierwszym krokiem do dalszej nauki i do zmiany postawy życiowej na aktywną, co skutkuje poprawą jakości życia. Najczęściej wskazywane korzyści dla słuchaczy to: poprawa znajomości języków obcych i umiejętności korzystania z Technologii Informacyjno - komunikacyjnych (TIK), rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich, rozwój kompetencji uczenia się, często utraconej na skutek długiej przerwy w nauce, impuls do aktywizacji zawodowej, bycia przedsiębiorczym, rozpoczęcia nowego rozdziału w życiu, a dla osób dojrzałych – zrozumienie konieczności dbania o stały rozwój i dobrą kondycję fizyczną i psychiczną, rozwinięcie poczucia własnej wartości, często powrót na rynek pracy lub podjęcie aktywności społecznej.

Projekty partnerskie to największa akcja w programie Grundtvig – cieszy się w Polsce bardzo dużym zainteresowaniem. Ilustrują

to dane z kolejnych lat: w 2010 r. złożono 209 wniosków, w 2011 r. – 287, a w 2012 r. – aż 399. W roku 2012 zakończono realizację 78 projektów rozpoczętych w 2010 r., realizowano 111 projektów rozpoczętych w 2011 r. oraz z sukcesem rozpoczęto realizację aż 134 ze 137 zaakceptowanych w selekcji roku 2012.

WARSZTATY GRUNDTVIGA

Dzięki akcji Warsztaty Grundtviga dorośli słuchacze mogli wziąć udział w edukacyjnych warsztatach tematycznych odbywających się w innym kraju europejskim. Spotkania trwają od 5 do 10 dni i są organizowane dla 10-20 osób z minimum trzech krajów, innych niż kraj organizatora. Polscy organizatorzy warsztatów otrzymują od polskiej Narodowej Agencji środki na pokrycie kosztów organizacji warsztatu, m.in. rekrutacji uczestników z zagranicy, ich podróży i pobytu oraz kosztów związanych z realizacją zajęć. Potencjalni uczestnicy warsztatów sami wyszukują interesujące ich tematy w specjalnym katalogu, a następnie zgłaszają się bezpośrednio do organizatorów. Nie ponoszą żadnych kosztów związanych z udziałem w przedsięwzięciu. Do Polski przyjeżdżają słuchacze z innych krajów Europy, natomiast Polacy mogą wyjeżdżać za granicę na warsztaty organi-

zowane w innych krajach i opłacone przez inne narodowe agencje.

Warsztaty z selekcji 2009-2012 przeznaczone były dla dorosłych słuchaczy chcących rozwinąć swoje niezawodowe kompetencje i osobiste umiejętności. Nie mogły one dotyczyć doskonalenia umiejętności zawodowych ani być skierowane do określonej grupy zawodowej. W 2012 r. założenia Warsztatów Grundtviga uległy zasadniczej zmianie. Zgodnie z ogłoszonym we wrześniu *Zaproszeniem do składania wniosków na rok 2013* w warsztatach mogą uczestniczyć tylko przedstawiciele kadry związani zawodowo z alfabetyzacją dorosłych, a tematyka zajęć musi dotyczyć poprawy u osób dorosłych umiejętności pisania, czytania, rozumienia informacji niezbędnych we współczesnym świecie, korzystania z nich i ich krytycznej oceny. W 2012 r. Narodowa Agencja obsługiwała zatem umowy dotyczące Warsztatów Grundtviga dla słuchaczy, ale również przygotowywała potencjalnych wnioskodawców do zasadniczych zmian w założeniach warsztatów w roku 2013.

W 2012 r. Narodowa Agencja otrzymała o 40 proc. więcej aplikacji niż w roku 2011 – wpłynęło aż 135 wniosków, z czego 33 wnioski zostały zaakceptowane do realizacji, czyli aż

o 12 więcej niż w roku poprzednim. Tematyka warsztatów organizowanych w Polsce była niezwykle różnorodna – od edukacji prozdrowotnej i ekologicznej, poprzez naukę nowych technologii lub ćwiczenia umysłowe dla seniorów, do edukacji obywatelskiej (aktywizacji kobiet w życiu publicznym), warsztatów fotograficznych czy też nauki języka polskiego dla obcokrajowców.

PROJEKTY WOŁONTARIATU SENIORÓW

Te dwuletnie projekty mają na celu współpracę dwóch organizacji partnerskich z dwóch krajów europejskich (minimum jeden musi być członkiem Unii Europejskiej), dotyczącą wolontariatu seniorów oraz wymianę wolontariuszy-seniorów. Każdy z partnerów zarówno wysyła, jak i przyjmuje u siebie kilkusobową grupę wolontariuszy. Ich pobyt w organizacji partnerskiej trwa kilka tygodni i jest okazją do uczenia się oraz do dzielenia się swoją wiedzą, umiejętnościami i doświadczeniem. Projekty umożliwiają wymianę doświadczeń i pomagają rozwinąć stałą europejską współpracę organizacji partnerskich dotyczącą wolontariatu seniorów.

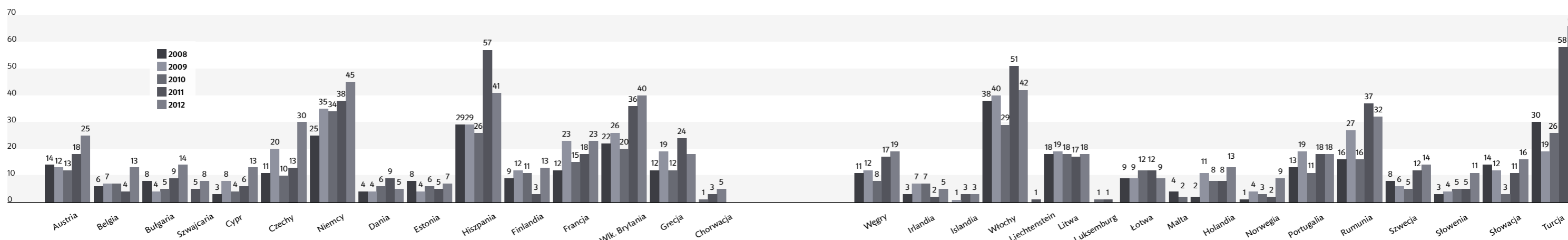
Wolontariuszami są osoby, które ukończyły 50 lat, mają obywatelstwo jednego z krajów

uczestniczących w programie albo pracują lub mieszkają w takim kraju. Praca wolontariuszy nie przynosi zysku i nie może być zastępstwem w pracy. Wolontariusze są nie tylko obserwatorami, lecz także aktywnymi uczestnikami działań organizacji partnerskiej. Nie jest wymagane doświadczenie w pracy wolontariackiej.

Założeniem projektów jest wykorzystanie potencjału seniorów, ich wiedzy, umiejętności, doświadczenia w pracy na

Liczba instytucji realizujących Projekty Partnerskie Grundtviga w latach 2008-2012 w Europie, z udziałem polskich beneficjentów

rzecz społeczeństwa, często w postaci zajęć międzypokoleniowych. W projektach realizowanych w 2012 r. wolontariat seniorów dotyczył m.in.:

- pracy na rzecz osób znajdujących się w skrajnie trudnej sytuacji społecznej (praca w banku żywności, ośrodki opieki społecznej, ośrodki opieki nad osobami niepełnosprawnymi);
- udziału w wydarzeniach proekologicznych, prowadzenia zajęć z zakresu zdrowego trybu życia;
- przygotowania i realizacji zajęć związanych z dziedzictwem kulturowym, językowym, muzealnym, fotografią, dramą oraz tańcem;
- współpracy w przygotowaniu i prowadzeniu szkoleń nt. uchodźców i migrantów, tworzenia propozycji spędzania czasu wolnego dla dzieci uchodźców, przełamywania stereotypu uchodźcy.

W 2012 r. polska Narodowa Agencja odnotowała znaczący wzrost liczby otrzymanych wniosków o dofinansowanie Projektów Wolontariatu Seniorów. Złożono 49 aplikacji, czyli ponad dwukrotnie więcej niż w roku poprzednim. Do realizacji w obu uczestniczących krajach zaakceptowano 21 projektów. Tak duży wzrost zainteresowania akcją

można uznać za efekt intensywnych działań promocyjnych oraz popularyzacji samej idei wolontariatu w roku 2011 – Europejskim Roku Wolontariatu. Projekty Wolontariatu Seniorów są jedną z bardziej rozpoznawalnych inicjatyw programu Grundtvig skierowanych do środowiska osób dojrzałych.

WIZYTY PRZYGOTOWAWCZE I SEMINARIA KONTAKTOWE GRUNDTVIGA

W 2012 r. pracownicy organizacji zajmujących się niezawodową edukacją dorosłych mogli uczestniczyć w kilkudniowych, indywidualnych wyjazdach za granicę, umożliwiających lepsze poznanie przyszłych partnerów do projektu, zaplanowanie współpracy i przygotowanie wniosku o jej dofinansowanie. W programie Grundtvig wyjazdy na wizyty przygotowawczą mogły dotyczyć projektów w dwóch akcjach zdecentralizowanych (Projekty Partnerskie Grundtviga i Projekty Wolontariatu Seniorów) oraz trzech akcjach scentralizowanych, zarządzanych przez Agencję Wykonawczą w Brukseli.

Podczas wizyty przygotowawczej potencjalni partnerzy wyznaczali cele, założenia i metodologię przyszłego projektu, określali swoje role, zakres obowiązków i zadań,

a także pracowali nad planem pracy przyszłego przedsięwzięcia i treścią wniosku o dofinansowanie.

W ramach akcji oferowane były dwa typy wyjazdów:

- seminarium kontaktowe organizowane przez narodowe agencje;
- indywidualne spotkanie z przyszłymi partnerami planowanego projektu.

W 2012 r. zaakceptowano do realizacji 47 wniosków, z czego 18 dotyczyło wyjazdów na seminaria kontaktowe.

KURSY DOSKONALENIA ZAWODOWEGO KADRY DLA EDUKACJI DOROSŁYCH

Akcja ta umożliwia wyjazdy kadry zaangażowanej w edukację dorosłych na zagraniczne kursy doskonalenia zawodowego, trwające od 5 dni do 6 tygodni. Ofertę kursów można znaleźć m.in. w europejskim katalogu szkoleń. Można też skorzystać z wszelkich innych szkoleń, które spełniają wymogi programu.

Akcja skierowana jest do edukatorów, szkoleniowców, nauczycieli, kadry kierowniczej i innych osób związanych z niezawodową edukacją dorosłych. Z wyjazdów korzystają pracownicy bardzo różnych organizacji, np.: przedstawiciele Uniwersytetów Trzeciego

Wiek, członkowie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, kadra Centrow Kształcenia Ustawicznego, pracownicy muzeów, bibliotek, szkół językowych.

Kursy mogą dotyczyć m.in. metodyki nauczania dorosłych, tworzenia oferty edukacyjnej, a także zarządzania w edukacji dorosłych.

W 2012 r. odnotowano wyjątkowo duże zainteresowanie akcją. Do Narodowej Agencji wpłynęły 342 wnioski, podczas gdy w roku poprzednim – 225. Największą popularnością cieszyły się kursy organizowane w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Włoszech i Portugalii. W 2012 r. zaakceptowano do realizacji 120 wniosków.

WIZYTY I WYMIANA KADRY DLA EDUKACJI DOROSŁYCH

Są to wyjazdy zagraniczne przedstawicieli kadry edukacji dorosłych na seminaria, konferencje lub praktyki typu job shadowing poświęcone edukacji dorosłych. Wyjazd może trwać od 1 do 90 dni.

Od momentu wydzielenia tej akcji w 2009 r. zainteresowanie pozakursowymi formami mobilności edukacyjnej systematycznie rośnie. Złożone w 2012 r. wnioski dotyczyły ciekawych inicjatyw edu-

kacyjnych i odznaczały się wysoką jakością. Wśród wnioskodawców znaleźli się m.in. pracownicy instytucji kultury, edukatorzy rodzinni, pracownicy organizacji kobiecych i proekologicznych. W 2012 r. zaakceptowano do realizacji 43 wnioski. Najwięcej spośród nich dotyczyło wyjazdów na praktyki czy staże w europejskich organizacjach prowadzących edukację dorosłych.

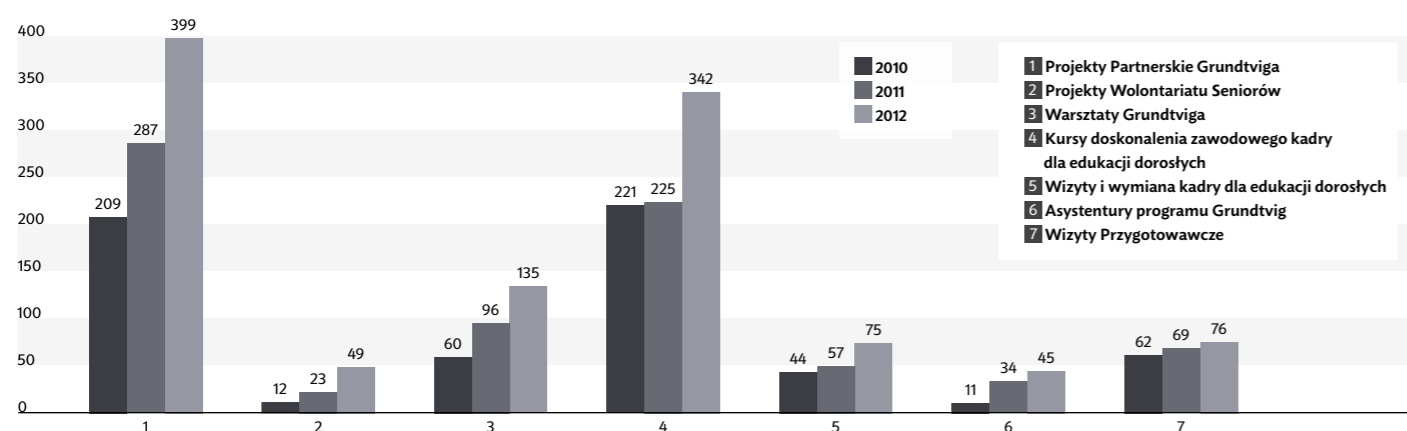
ASYSTENTURY GRUNDTVIGA

Asystentury to dłuższe pobyty przedstawicieli kadry edukacji dorosłych w zagranicznych organizacjach zajmujących się tą dziedziną. Asystent Grundtviga może pełnić rolę pomocniczą, asystując w nauczaniu bądź zarządzaniu organizacją, lub też może być ekspertem odpowiedzialnym za jedno lub więcej szkoleń czy wybrany aspekt zarządzania organizacją. Wyjazdy mogą również służyć wspieraniu osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, informowaniu o swojej ojczyźnie i asystowaniu w nauczaniu rodzimego języka oraz inicjowaniu, opracowywaniu i pomocy przy realizacji projektów edukacyjnych. Wyjazdy muszą trwać co najmniej powyżej 13 tygodni, ale nie dłużej jednak niż 45 tygodni.

W 2012 r. Narodowa Agencja odnoto-

wała duże zainteresowanie Asystenturą Grundtviga. Wpłynęło 45 wniosków, czyli o prawie 30 proc. więcej niż rok wcześniej. Jednak z uwagi na ograniczenia budżetowe zaakceptowanych do realizacji mogło być tylko 10 wniosków. Wśród beneficjentów akcji są m.in.: przedstawiciele kadry zarządzającej i administracyjnej organizacji edukacyjnych oraz trenerzy zajmujący się edukacją międzykulturową. Zdecydowana większość osób zdecydowała się na wyjazdy trwające bardzo długo, ponad 40 tygodni.

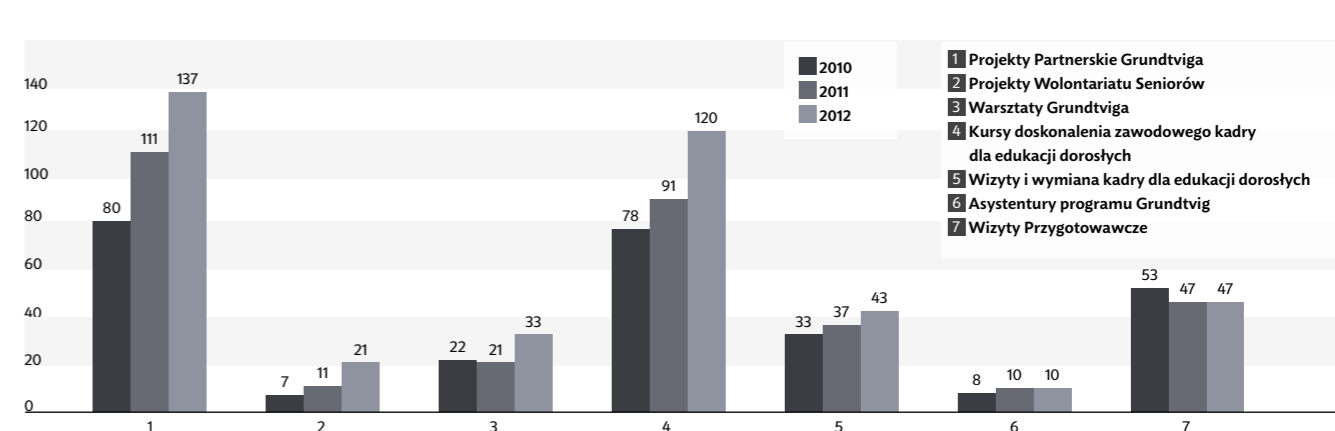
Liczba wniosków złożonych w poszczególnych akcjach programu Grundtvig w latach 2010-2012

Źródło: opracowanie własne FRSE

Liczba wniosków zaakceptowanych w poszczególnych akcjach programu Grundtvig w latach 2010-2012

*z uwzględnieniem decyzji selekcyjnych dotyczących wniosków z list rezerwowych, podejmowanych do końca marca kolejnego roku

Źródło: opracowanie własne FRSE

✓ SPRAWDŹ, CZY ŻYJESZ ZDROWO

Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 2 z Warszawy zorganizowało międzynarodowy warsztat Grundtviga zatytułowany *Check! Do you really live healthy, safely and ecologically?* Jego celem było umożliwienie osobom 50+ pogłębienia wiedzy z zakresu nauk przyrodniczych, środowiska naturalnego i edukacji zdrowotnej.

Warsztaty odbyły się w dniach 24-28 września 2012 r. Wzięło w nich udział 12 słuchaczy w wieku 50+, pochodzących z 7 europejskich krajów i zainteresowanych jakością otaczającego nas środowiska oraz zdrowym, bezpiecznym i ekologicznym trybem życia. Były to pierwsze w Polsce – i być może również pierwsze w Europie – warsztaty dotyczące nauk ścisłych dla dorosłych słuchaczy.

W trakcie projektu seniorzy mieli okazję wziąć udział w teoretycznych i praktycznych zajęciach poświęconych m.in. badaniu jakości

wody i gleby oraz wpływu detergentów na środowisko naturalne. Testowali również sposoby gaszenia pożarów oraz badali własne DNA. Warsztaty odbywały się m.in. w kilku laboratoriach warszawskich uczelni wyższych, stacji filtrów i w oczyszczalni ścieków. Dodatkowo zagraniczni słuchacze poznali też najważniejsze zabytki Warszawy.

Warsztaty były pierwszym tego typu przedsięwzięciem organizowanym przez Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 2 – publiczną placówkę edukacji formalnej dla osób dorosłych, a jednocześnie pierwszą okazją uczestnictwa w projekcie unijnym dla większości kadry prowadzącej i dla większości słuchaczy. Realizacja projektu pozwoliła placówce na wypracowanie nowych form i metod nauczania, udoskonalenie kompetencji językowych oraz umiejętności pracy z międzynarodową grupą. Zagraniczni uczestnicy warsztatów rozwinęli

swoje zainteresowania, zdobyli nowe praktyczne kompetencje z zakresu nauk ścisłych, a także mieli okazję zetknąć się z polską kulturą.

Przedsięwzięcie zostało uznane za przykład dobrej praktyki programu Grundtvig.

Więcej informacji na stronie projektu:
www.grundtvig.org.pl/node/1003

✓ SENIORZY W XXI WIEKU

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie we współpracy z organizacjami z Niemiec, Finlandii i Francji zrealizowała dwuletni Projekt Partnerski Grundtviga pod tytułem *TeachNET – edukacja w każdym wieku*. Przedsięwzięcie było skierowane do seniorów oraz nauczycieli prowadzących szkolenia dla nich, przede wszystkim dotyczące nowych technologii.

Celem projektu było wypracowanie specjalnej oferty edukacyjnej dla nauczycieli, wspieranie ich w planowaniu i prowadzeniu szkoleń oraz opracowanie skutecznych metod treningowych, będących rezultatem współpracy seniorów i trenerów z krajów partnerskich.

Zajęcia były prowadzone przez młodych trenerów – pracowników biblioteki. Większość słuchaczy – osób powyżej 50. roku życia – stanowiły osoby z województwa małopolskiego, najczęściej z wyższym wykształceniem (przewaga kobiet). Wzajemne pozytywne

relacje między młodszym i starszym pokoleniem przejawiały się w bardzo dobrej komunikacji i zrozumieniu. Dostosowane do uczestników, oryginalne metody ćwiczeń oraz indywidualne wsparcie w trakcie nauki pozwoliły na skuteczniejsze opanowanie wiedzy przez słuchaczy. Techniczne terminy zostały zastąpione łatwiej przyswajalnym nazewnictwem.

Zajęcia poświęcone były obsłudze komputerów (na różnych poziomach), telefonów komórkowych i wykorzystaniu Internetu. Seniorzy uczyli się kontaktować przez Skype'a, korzystać z poczty e-mail, zamawiać bilety, robić zakupy online czy korzystać z banku. Próbowali również swych sił w obróbce zdjęć cyfrowych, przygotowywaniu prezentacji multimedialnych i komputerowym składaniu książek. Zdobytą wiedzę seniorzy wykorzystywali m.in. opracowując tekst i zdjęcia do książki *Małopolska w naszej pamięci i fotografii* (w wersji polskiej i angielskiej, Kraków 2011 r.).

Słuchacze brali również udział w spotkaniach z rówieśnikami z zagranicy i międzynarodowej konferencji w Krakowie (2011 r.), co motywowało ich do nauki języków.

Więcej informacji,
materiały szkoleniowe dla seniorów
i ulotka projektu na stronie:
www.sites.google.com/site/teachnet4eu/home

Udział w projekcie przyczynił się do zmiany wizerunku biblioteki. Placówka postrzegana jest obecnie jako centrum kultury i edukacji, mające poszerzoną ofertę dla osób starszych, przede wszystkim dotyczącą nowych technologii (Internet praktyczny, biblioteczne i biznesowe bazy danych, PowerPoint, Picasa, komunikacja online itp.). Dzięki realizacji projektów Grundtviga wzrosło zainteresowanie działaniami biblioteki na rzecz seniorów w skali nie tylko województwa, ale również kraju. Placówka została partnerem Ogólnopolskiej Koalicji 50+ „Dojrzałość w sieci” oraz członkiem Małopolskiego Partnerstwa na rzecz uczenia się przez całe życie.

Widoczny był wpływ realizowanego projektu na pracowników WBP, szczególnie na młodych trenerów kursów komputerowych. Zostali oni zmotywowani do nauki języków obcych, podnoszenia kwalifikacji poprzez opracowywanie nowych metod nauczania osób starszych oraz niejednokrotnie do korekty sposobu przekazywania wiedzy. Doświadczenia te zostały wykorzystane podczas szkoleń dla bibliotekarzy z województwa małopolskiego. Realizacja projektu zwiększyła też umiejętności menedżerskie osób nim zarządzających oraz zaowocowała ich udziałem w eksperckich gremiach zajmujących się edukacją osób starszych.

Efektom prowadzonych szkoleń był nie tylko wzrost umiejętności oraz zainteresowania osób starszych nowymi technologiami, ale także działaniami społecznymi, kulturalnymi i edukacyjnymi. Sprawdzianem umiejętności komputerowych słuchaczy były organizowane w każdym roku trwania projektu, jedyne w Europie Międzynarodowe Komputerowe Olimpiady Seniorów, w których uczestniczyły osoby z Polski i Francji w wieku 63-89 lat. Imprezy te motywowały seniorów do nauki i pomagały im w przełamywaniu lęku nie tylko przed nowymi technologiami, ale również przed rywalizacją.

! GRUNDTVIG W EUROPEJSKIM ROKU AKTYWNOŚCI OSÓB STARSZYCH I SOLIDARNOŚCI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ 2012

W 2012 r. program Grundtvig zaangażował się w obchody Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej oraz krajowego Roku Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Przedstawiciele programu i jego beneficjenci brali udział w licznych konferencjach i debatach dotyczących uczenia się osób starszych, ich potrzeb i związanych z tym wyzwań dla kraju.

Do najważniejszych wydarzeń zaliczyć można konferencje organizowane przez koordynujące obchody ER w Polsce Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Były to konferencje: *Zaangażuj się* (inaugurująca obchody ER w Polsce, 8 lutego 2012 r., Warszawa), *Perspektywy rozwoju infrastruktury społecznej na rzecz edukacji i aktywności osób starszych – rola Uniwersytetów Trzeciego Wieku* (24-25 sierpnia 2012 r., Łeba) oraz *Konferencja podsumowująca Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej w Polsce – rezultaty i wyzwania na przyszłość* (19 grudnia 2012 r., Warszawa). Odbyło się również kilka innych, istotnych wydarzeń o zasięgu ogólnopolskim: Międzynarodowa Konferencja: *Zwiększanie aktywności osób starszych oraz solidarność międzypokoleniowa – podejście zintegrowane* (7 marca 2012 r., Warszawa), Kongres UTW (19-20 marca 2012 r., Warszawa) oraz coroczne Forum III Wieku w Krynicy/Nowym Sączu (5-8 września 2012 r.), towarzyszące XXII Forum Ekonomicznemu w Krynicy.

Najważniejszym rządowym wydarzeniem ER 2012 była Konwencja *Międzypokoleniowe Dni Aktywności* (24-26 września 2012 r., Warszawa). Jedną z kilku sesji panelowych pt. *Oferta edukacyjna dla osób starszych: różnicowanie form i treści, potrzeby i wyzwania* przygotował program Grundtvig, korzystając ze wsparcia beneficjentów i interesariuszy programu.

Promocji idei Europejskiego Roku służyły

także: konferencja *Kompetencja „umiejętność uczenia się” w kontekście Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej* oraz gala konkursu EDUinspiracje 2012, zorganizowana 17 października 2012 r. Na konferencji przedstawiciele beneficjentów programu Grundtvig zaprezentowali przykłady dobrych praktyk w zakresie podnoszenia jakości edukacji. Konkurs EDUinspiracje 2012 odbył się pod hasłem *Rozwijanie kompetencji umiejętność uczenia się*. Wśród laureatów znalazło się czterech beneficjentów programu Grundtvig.

! ODNOWIONA EUROPEJSKA AGENDA NA RZEC UCZENIA SIĘ DOROSŁYCH

Wdrażanie europejskiej agendy w zakresie uczenia się dorosłych – przyjętej podczas polskiej prezydencji w UE – rozpoczęło się od powołania polskiego koordynatora ds. jej upowszechniania. Został nim przedstawiciel Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Agenda ma propagować uczenie się przez całe dorosłe życie w różnych formach i miejscach. Zwraca uwagę na konieczność rozwoju strategii edukacyjnych w tej dziedzinie, opracowania dobrej jakościowo oferty i zapewnienia dostępu do niej.

Proces wdrażania agendy w Europie zainicjowała konferencja w Brukseli (28 lutego 2012 r.). Zgromadziła ona ponad 130 osób – przedstawicieli Komisji Europejskiej, państw członkowskich, w tym krajowych koordynatorów, a także reprezentantów instytucji edukacji dorosłych i przedstawicieli programu Grundtvig.

Wieloletnie doświadczenia programu Grundtvig w zakresie niezawodowej edukacji dorosłych będą wykorzystywane – w tym celu nawiązano kontakty robocze z koordynatorem upowszechniania agendy w Polsce. Realizacja inicjatywy rozpoczęła się od konferencji zorganizowanej 18 grudnia 2012 r. w Warszawie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Anna Dębska
koordynatorka programu
Wizyty Studyjne

Cieszy nas to, że wizyty studyjne zgłaszane do katalogu są coraz lepsze, a instytucje organizujące – coraz większe i poważniejsze. W 2012 r. zgłosiło się do nas więcej niż wcześniej uczelni wyższych – np. Uniwersytet Pedagogiczny z Krakowa – proponując wizyty dotyczące m.in. mobilności studentów i ich kluczowych kompetencji.

Warto wspomnieć też o wizytach zgłoszonych do katalogu 2013/2014. Te wydarzenia dopiero przed nami, ale jest na co czekać. Dwie ciekawe inicjatywy zrealizuje Instytut Badań Edukacyjnych. Jedna z nich będzie dotyczyła osób niepełnosprawnych – uczestnicy zastanowią się, jak ułatwić tym osobom dostęp do edukacji. Tematem drugiej będą ramy kwalifikacji – to obecnie ważny, gorący temat. Wezmą w niej udział wybitni specjaliści, a współorganizatorami będą Komisja Europejska i CEDEFOP. Okazuje się, że organizowanie wizyt studyjnych przez polskie instytucje staje się ważnym sposobem promocji swoich osiągnięć wśród ekspertów z zagranicy.

Warto również podkreślić, że w 2012 r. zainteresowanie wyjazdami indywidualnymi za granicę w ramach programu Wizyty Studyjne było wciąż duże. Możemy to stwierdzić po dużej liczbie ciekawych wniosków, które napłynęły do Narodowej Agencji w ramach konkursów ogłaszanych dwa razy w roku.

Program Wizyty Studyjne należy do działań kluczowych w programie międzysektorowym. Jego celem jest rozwój współpracy i wymiany dobrych praktyk związanych z realizacją strategii uczenia się przez całe życie. Program finansuje wizyty kadry kierowniczej i ekspertów z zakresu edukacji ogólnej oraz wizyty osób zaangażowanych w kształcenie i doskonalenie zawodowe.

sv.org.pl

O PROGRAMIE

Wizyty Studyjne to jedna z najmniejszych Akcji zdecentralizowanych w programie „Uczenie się przez całe życie”, ale udział w niej jest zwykle inspiracją do wprowadzania istotnych zmian w systemach oświaty i kształcenia zawodowego na skalę lokalną lub regionalną. Celem programu jest wspieranie działań zmierzających do zacieśnienia współpracy i wymiany dobrych praktyk związanych z realizacją Strategii Lizbońskiej, projektu Edukacja i Szkolenia 2020, jak również procesów bolońskiego i kopenhaskiego wraz z inicjatywami towarzyszącymi. Program zapewnia forum do dyskusji, międzynarodowej wymiany doświadczeń i wzajemnego uczenia się dla osób zainteresowanych różnymi aspektami edukacji i kształcenia zawodowego.

Za koordynację działań na poziomie europejskim odpowiada Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (CEDEFOP) w Salonikach (Grecja), natomiast narodowe agencje współpracują przy tworzeniu katalogu wizyt, rekrutacji uczestników i upowszechnianiu rezultatów. Wnioskodawcy aplikują o dofinansowanie do narodowej agencji, a następnie CEDEFOP przydziela uczestników do poszczególnych grup. Propozycje wizyt studyjnych znajdują się w katalogu publikowanym corocznie przez Komisję Europejską. Temat wybranej wizyty powinien mieć ścisły związek z profilem zawodowym wnioskodawcy.

Usytuowanie Wizyt Studyjnych w programie międzysektorowym umożliwia tworzenie połączeń z programami sektorowymi: Comeniusem, Erasmusem, Grundtvigiem

i Leonardo da Vinci. Wizyty mogą być włączane do projektów realizowanych w programach sektorowych na poziomie lokalnym i regionalnym, a ich rezultaty mogą być upowszechniane wśród beneficjentów programów sektorowych oraz ekspertów zajmujących się na co dzień edukacją ogólną lub kształceniem zawodowym. W trakcie wizyt studyjnych możliwe jest również szukanie partnerów do nowych projektów, a w czasie realizacji projektów sektorowych – zachęcanie beneficjentów do udziału w wizytach.

W 2012 r. program Wizyty Studyjne promował kompleksowe podejście do uczenia się przez całe życie i wypracowanie takich rozwiązań, które usprawnią i umożliwią wzajemne przenikanie się sektorów edukacji: edukacji ogólnej, kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego i edukacji dorosłych (kształcenia ustawicznego). W 2012 r. Narodowa Agencja wspierała realizację priorytetowych zadań wyznaczonych przez politykę oświatową państwa w obszarze edukacji zawodowej, dofinansowując udział 119 beneficjentów w wizytach dotyczących kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz 58 beneficjentów w wizytach dotyczących edukacji ogólnej. Najczęściej wybierane tematy wizyt to współpraca szkół zawodowych z instytucjami rynku pracy i środowiskiem lokalnym, w tym

Wizyty studyjne organizowane w Polsce w 2012 r.

z partnerami społecznymi, doradztwo zawodowe, włączanie osób defaworyzowanych na rynek pracy i zwiększanie atrakcyjności kształcenia zawodowego i szkoleń (VET). W zakresie edukacji ogólnej program proponował udział w wizytach poświęconych m.in. wspieraniu wstępnego i stałego szkolenia nauczycieli, osób prowadzących szkolenia oraz kadry kierowniczej instytucji zajmujących się kształceniem i szkoleniem. Wizyty dotyczyły również promocji przyswajania

kluczowych kompetencji za pośrednictwem systemu kształcenia i szkolenia.

Dzięki wymianie doświadczeń pomiędzy polskimi beneficjentami a instytucjami przyjmującymi (organizatorami wizyty) możliwe było wprowadzanie rozwiązań poznanych podczas wizyt w instytucjach uczestników i ich środowiskach zawodowych, o czym beneficjenci informowali narodową agencję w swoich raportach końcowych. W sumie w 2012 r. w wizytach studyjnych wzięło udział 177 osób reprezentujących różne grupy zawodowe i regiony Polski, wybranych w ramach konkursu wniosków. Wyjazdy były możliwe dzięki indywidualnemu dofinansowaniu przyznanemu przez narodową agencję ze środków Unii Europejskiej.

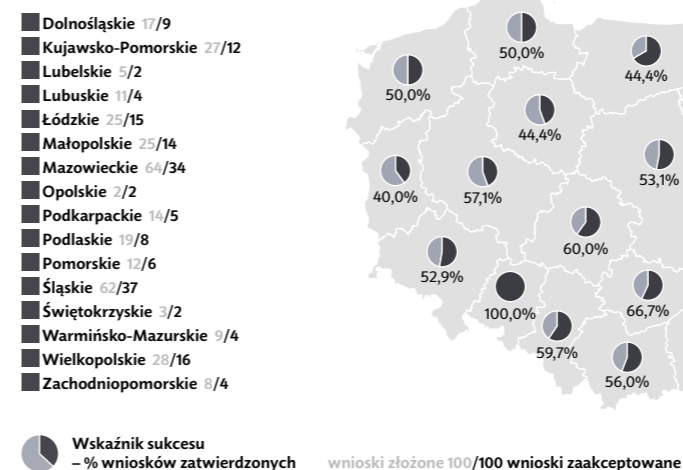
Program Wizyty Studyjne stwarza również możliwość goszczenia w Polsce europejskiej kadry zarządzającej oświatą oraz specjalistów z zakresu kształcenia i doskonalenia zawodowego. Organizatorami wizyt studyjnych mogą być instytucje i organizacje aktywne w dziedzinie edukacji i kształcenia zawodowego, które chciałyby podzielić się doświadczeniami ze specjalistami z innych krajów. W 2012 r. polskie instytucje zorganizowały 10 takich wizyt, które umożliwiły wymianę

dobrych praktyk związanych z aktualnymi potrzebami rozwojowymi polskich placówek. Trzy wizyty poświęcone były wspieraniu przez rozwój kompetencji nauczycieli, kolejne trzy dotyczyły nauczania języków obcych, następne trzy związane były z tworzeniem elastycznych ścieżek edukacyjnych (w tym jedna dotyczyła wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych). Jedna z wizyt studyjnych zorganizowanych przez uczelnię poświęcona była rozwijaniu kompetencji kluczowych przez studentów.

W 2012 r. program Wizyty Studyjne rozpowszechniał wyniki konferencji *Rozwijanie współpracy pomiędzy kształceniem zawodowym, szkolnictwem wyższym i uczeniem się dorosłych w odpowiedzi na wyzwania uczenia się przez całe życie (Developing cooperation between VET, higher education and adult learning in response to the challenge of life long learning)*, która odbyła się w czasie polskiej prezydentury w 2011 r., oraz pracował nad wydaniem publikacji o tym samym tytule, prezentującej rezultaty i konkluzje przedstawione podczas konferencji. Publikacja pokonferencyjna została wydana przez FRSE, dostępna jest również w wersji elektronicznej pod adresem: www.frse.org.pl/publikacje.

Wizyty Studyjne

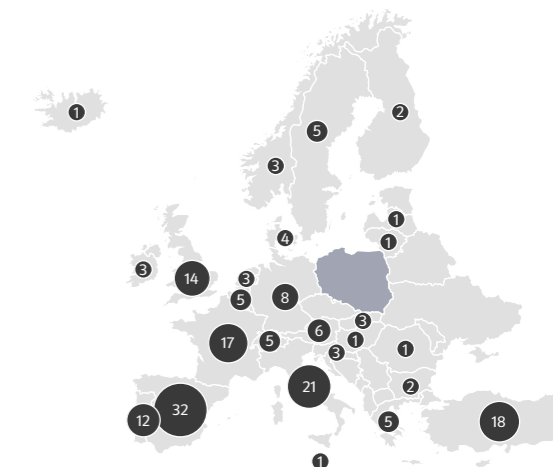
– procentowy wskaźnik sukcesu według województw w 2012 r.

Źródło: opracowanie własne FRSE

Wyjazdy polskich beneficjentów

– kraje docelowe wizyt studyjnych

✓ JAK NADAŻYĆ ZA CYFROWĄ REWOLUCJĄ – PROJEKT NOWE MEDIA W KSZTAŁCENIU I DOSKONALENIU ZAWODOWYM BIBLIOTEKARZY

Praca w bibliotece wymaga coraz większej wiedzy z zakresu nowych technologii. Przekonali się o tym uczestnicy wizyty studyjnej zorganizowanej w dniach 14-18 maja 2012 r. w Ośrodku Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie (OEIIZK). W projekcie wzięło udział 13 osób z krajów UE, a także Islandii i Aruby, o zróżnicowanym doświadczeniu w zakresie organizacji bibliotek i czytelnictwa w Europie. Dzięki temu powstała idealna atmosfera do wymiany doświadczeń i poglądów.

Tematem spotkania było zastosowanie nowych mediów w kształceniu i doskonaleniu bibliotekarzy. Uczestnicy wysłuchali nawzajem swoich prezentacji dotyczących zarówno funkcjonowania bibliotek w ich środowisku, jak i form doskonalenia bibliotekarzy przy użyciu nowych mediów. Ważnym punktem były warsztaty prezentujące możliwości wykorzystania nowych technologii w pracy w bibliotece (*Snucie cyfrowych opowieści* oraz *Jak utworzyć i wykorzystać screencast*). Zainteresowanie wzbudziły też przedstawione przez organizatorów sposoby digitalizacji zbiorów na przykładzie Narodowej Biblioteki Polona. Uczestnicy wizyty obejrżeli także prezentację *Jak wykorzystać TIK w pracy bibliotekarzy* na przykładzie projektu eTwinning pt. *Bookkraft*, przygotowanego przez nauczycieli Gimnazjum nr 3 w Lublinie, który zdobył I miejsce w europejskim konkursie eTwinning w Budapeszcie. W programie spotkania była również wizyta w Mediatece Start-Meta na Bielanach – uczestnicy przyjrżeli się jej ofercie dla czytelników oraz bibliotekarzy.

Dzięki udziałowi w różnych prezentacjach, warsztatach czy dyskusjach uczestnicy poznali nie tylko metody i narzędzia wykorzystywane w kształceniu i doskonaleniu bibliotekarzy, ale także platformy zdalnego nauczania. Jedną z nich, służącą do kształcenia przyszłych pracowników bibliotek, zaprezentował dyrektor

Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Dodatkowo Sekcja ds. Organizacji i Współpracy Promocji BUW przedstawiła kurs e-learningowy dla bibliotekarzy (BIBWEB) i omówiła projekt *Logis Biblioteka*, dotyczący doskonalenia bibliotekarzy w oparciu o nowe media. Przedstawiciel Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zaprezentował też system kształcenia bibliotekarzy w Polsce. Szczególnie ciekawy był warsztat zorganizowany przez nauczycieli konsultantów OEIIZK dotyczący zastosowania platformy e-learningowej Moodle. – *Uczestnicy spotkania mieli okazję poznać nowe oprogramowania i sprawdzić, jak działają w praktyce* – relacjonuje Elżbieta Pryłowska-Nowak, koordynatorka projektu.

Jak przystało na uczestników spotkania dotyczącego zastosowania nowych mediów, założyli oni w sieci blog z informacjami dotyczącymi wizyty. Dostępne są tam także zdjęcia i prezentacje na temat organizacji bibliotek w ich krajach, a także wiadomości dotyczące Polski oraz Warszawy.

Uczestnicy byli bardzo zadowoleni z wizyty – chętnie brali udział we wszystkich warsztatach i spotkaniach. Wiele osób deklarowało, że zamierza wdrożyć u siebie poznane pomysły. Pojawiły się też plany późniejszej współpracy nad projektem na temat promocji czytelnictwa, a także utrzymywania kontaktów za pomocą portalu społecznościowego Facebook.

✓ PRZESTRZEŃ SZKOLNA A NAUKA – PROJEKT OPPORTUNITIES IN VARIOUS EDUCATIONAL SETTINGS (OKAZJE DO NAUCZANIA W RÓŻNYCH SCENERIACH EDUKACYJNYCH)

Aranżacja przestrzeni szkolnych i ich wpływ na nauczanie były tematami wizyty studyjnej, zorganizowanej w dniach 24-28 września 2012 r. przez Narodową Agencję Programu „Uczenie się przez całe życie” na Islandii i Uniwersytet Islandii. W wydarzeniu wzięło udział 11 pracowników oświaty z Austrii, Belgii, Danii, Francji, Hiszpanii, Islandii, Łotwy, Polski, Słowacji, Wielkiej Brytanii i Włoch, w tym Iwona Moczyłowska z Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Siedlcach.

Celem wizyty było poznanie stosowanych na Islandii sposobów organizacji przestrzeni w szkołach. Są one ściśle związane z wprowadzoną na tej wyspie reformą szkolnictwa, która zakłada poświęcenie szczególnej uwagi indywidualnym potrzebom ucznia, rozwojowi jego najważniejszych kompetencji oraz nauce nastawionej na efekty.

System edukacji panujący na Islandii uczestnicy wizyty poznali dzięki prezentacji zorganizowanej przez pracowników miejscowego Ministerstwa Edukacji, Sportu oraz Kultury. Zwiedzili także trzy szkoły podstawowe, z których dwie zostały zbudowane niedawno i swoją architekturą odbiegają od wcześniej wznoszonych budynków (otwarte przestrzenie, ciekawa kolorystyka). Trzecią z placówek była zmodernizowana szkoła z ponad 70-letnią tradycją. Podczas tych wizyt uczestnicy mieli możliwość porozmawiania z pracującymi tam nauczycielami, dyrekcją, a także uczniami. Mogli też przyjrzeć się budynkom z bliska i przekonać się o ich funkcjonalności, a także poznać tereny wykorzystywane przez szkoły do celów edukacyjnych (np. obszary powulkaniczne). Uczestnicy wysłuchali też wykładów na temat aranżacji przestrzeni szkolnych wygłoszonych przez badaczy zajmujących się tą tematyką – dr Kristrún Birgisdóttir oraz dr Helgi Grímsson. Podczas sesji naukowej na Uniwersytecie

Islandii uczestnicy mieli okazję przedstawić swoje prezentacje i wziąć udział w dyskusji.

Goście zauważyli, że wiele z islandzkich rozwiązań będzie trudno przenieść na grunt krajów, w których pracują, niektóre pomysły zostaną jednak zaadaptowane. Należy do nich nauczanie na zewnątrz, elastyczne przestrzenie, w których mogą pracować grupy uczniów, biblioteka położona w centrum szkoły czy wyposażenie uczniów w darmowe iPady.

W ramach waloryzacji wizyty jej uczestniczka napisała artykuł „Jak to robią w Islandii” i zamieściła go w „Mazowieckim Kwartalniku Edukacyjnym Meritum”. Co więcej, udało się zainteresować tematyką wizyty studyjnej redakcję pisma, w związku z czym cały numer kwartalnika został poświęcony temu zagadnieniu.

dr Tomasz Szymczak
dyrektor programu eTwinning,
członek zarządu Fundacji Rozwoju
Systemu Edukacji

Podsumowując rok 2012, warto zwrócić szczególną uwagę na trzy aspekty działania programu eTwinning.

Po pierwsze, pod względem liczby projektów Polska stale zajmuje pierwsze miejsce w Europie. W ciągu ostatnich dziewięciu lat w naszym kraju zrealizowano ponad 10 tys. projektów, co daje nam bezapelacyjnie pozycję lidera na Starym Kontynencie. W dodatku zdobywamy liczne wyróżnienia: w 2012 r. inicjatywy polskich nauczycieli zwyciężyły w sześciu z dziewięciu kategorii konkursu Europejskie Nagrody eTwinning – to prawdziwy pokaz jakości i zaangażowania polskich nauczycieli.

Po drugie, warto podkreślić, że dzięki eTwinningowi Polska umacnia swoją pozycję bramy na Wschód. Dotychczasowa formuła programu została bowiem rozszerzona o możliwość współpracy z państwami Partnerstwa Wschodniego, czyli z Ukrainą, Gruzją, Armenią, Azerbejdżanem i Mołdawią – tworzącymi grupę eTwinning Plus. Już w drugiej połowie września 2013 r. w Krakowie organizujemy jako pierwsi w Europie seminarium z nauczycielami ze Wschodu.

Po trzecie, trzeba wspomnieć o pomocnej roli eTwinningu w realizacji pilotażu programu Cyfrowa Szkoła, realizowanego przez MEN w 402 szkołach z 16 województw. W tę inicjatywę eTwinning wpisuje się idealnie – wspiera popularyzację nowych technologii, wymianę międzykulturową wspomaganą TIK czy naukę języków obcych, angażując zarówno uczniów, jak i nauczycieli.

Agnieszka Gierzyńska-Kierwińska
koordynatorka programu eTwinning

eTwinning jest wciąż bardzo popularny wśród nauczycieli i uczniów w Polsce. W 2012 r. powitaliśmy o 28 proc. więcej naszych nowych użytkowników niż w roku 2011, co jest najlepszym rezultatem w całej, już niemal 10-letniej, historii programu. Jest już z nami 21 tys. nauczycieli z 10 tys. polskich szkół. Co ważniejsze, szybko rośnie również liczba projektów i ich jakość: już średnio co drugi nauczyciel aktywny w eTwinning ma swój własny projekt, a pozostali są partnerami w inicjatywach założonych przez innych.

Nasz zespół stawia sobie i naszym nauczycielom kolejne wyzwania: w 2012 r. oddaliśmy do użytku nową wersję portalu www.etwinning.pl, nagraliśmy serię multimediów i wideoprzewodników, nasze publikacje są ofertowane w pełnej wersji w formie e-booków. Stale rozszerzamy ofertę szkoleń i kursów: krótkich szkoleń komputerowych w całej Polsce (ponad 200 warsztatów rocznie), kursów internetowych (1200 osób kończących kurs rocznie), międzynarodowych seminariów kontaktowych w kraju i za granicą (200 uczestników rocznie). Wyjątkowy był również dla nas finał Europejskiego Konkursu eTwinning 2012 – w Lizbonie aż sześć polskich nauczycielek odebrało najważniejsze eTwinningowe nagrody, co stanowiło połowę całej puli głównych nagród w tym konkursie. Od lat Polska utrzymuje 1. miejsce w Europie pod względem liczby aktywnych projektów eTwinning.

Ogromną radość, satysfakcję i energię do działania daje nam to, że możemy oferować platformę, pomysły i materiały wspierające nauczycielom, którzy w polskich szkołach prowadzą projekty europejskie. Widzimy ich rezultaty: aktywne metody pracy z uczniami, ciekawe lekcje, entuzjazm uczniów, odkrywanie Europy, nowe przyjaźnie i pasje dzięki eTwinningowym projektom.

Program eTwinning promuje europejską współpracę szkół z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK). Poszerza zakres pedagogicznych możliwości oferowanych uczniom i nauczycielom oraz motywuje do nauki i otwarcia się na Europę. eTwinning zapewnia nauczycielom i uczniom narzędzia internetowe potrzebne do znalezienia partnera i realizacji projektów. Zachęcając do korzystania z najnowszych osiągnięć techniki, realizuje swój podstawowy cel – rozwijanie kompetencji technicznych, językowych oraz interkulturowych.

www.etwinning.pl

O PROGRAMIE

Rok 2012 był już ósmym rokiem programu eTwinning w polskich szkołach. Głównym celem działań było wspieranie nauczycieli w zakładaniu i prowadzeniu międzynarodowych projektów edukacyjnych z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) oraz doskonalenie zawodowe nauczycieli poprzez udział w warsztatach międzynarodowych (*Professional Development Workshops*) i seminariach kontaktowych (*Contact Seminars*).

PODNIOSZENIE JAKOŚCI I RÓŻNORODNOŚCI FORM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

Troska o jakość szkoleń – zarówno stacjonarnych w kraju i za granicą, jak i e-learningowych – to stała cecha działalności programu. Narodowe Biuro Kontaktowe eTwinning kontynuowało i rozwinęło ofertę kursów e-learningowych prowadzonych na platformie Moodle (dla początkujących i zaawansowanych w realizacji projektów); prowadziło krótkie tygodniowe szkolenia online poświęcone konkretnym narzędziom internetowym (m.in. Glogster, Audacity, Prezi), oferowało też jednodniowe szkolenia komputerowe w siedzibie FRSE (e-czwartki, e-ferie, e-wakacje). W sumie w 2012 r. z różnych form doskonalenia skorzystało 1277 nauczycieli.

Dodatkowo w 2012 r. zorganizowano

i sfinansowano udział 74 nauczycieli z polskich szkół w zagranicznych warsztatach doskonalenia zawodowego i seminariach kontaktowych. Polskie biuro eTwinning we współpracy z centralnym biurem programu w Brukseli (CSS) zaoferowało też nauczycielom nową formę doskonalenia: Future Classroom Lab – kilkudniowe intensywne szkolenie z zastosowania TIK w edukacji, prowadzone w biurze w Brukseli. W 2012 r. wzięło w nim udział 8 pedagogów.

DZIAŁANIA NA RZECZ ZWIĘKSZANIA JAKOŚCI PROJEKTÓW

Głównym elementem tych działań była promocja przykładów dobrych praktyk, m.in. poprzez wydanie publikacji *Zwycięskie projekty 2012*, dostępnej w wersji drukowanej (6000 egz.) oraz elektronicznej (do pobrania na www.issuu.com/frse oraz www.etwinning.pl).

Wysoką skuteczność tych działań potwierdzają statystyki dotyczące Krajowych Odznak Jakości. W 2012 r. polskie biuro eTwinning przyznało ich 127. Aby je zdobyć, nauczyciele musieli wykazać, że ich projekty wyróżniają się wartością pedagogiczną i kreatywnym użyciem TIK w nauczaniu. Aż 90 projektów nagrodzonych na poziomie krajowym otrzymało od Europejskiego Biura eTwinning w Brukseli Europejskie Odznaki Jakości (EOJ). To kolejne potwierdzenie faktu, że projekty polskich nauczycieli – od początku

działania programu w Europie – wyróżniają się wysoką jakością, a eTwinnerzy z Polski – dużą aktywnością. Polska utrzymuje 1. miejsce pod względem założonych i prowadzonych projektów eTwinning.

REALIZACJA PODEJŚCIA „ETWINNING W KAŻDEJ SZKOLE”

W 2012 r. zespół programu eTwinning aktywnie działał na rzecz jego popularyzacji. Pracownicy programu odwiedzili m.in. wschodnie i południowe regiony Polski, aby zachęcić tamtejsze szkoły do realizacji projektów. Ze względu na znaczne zainteresowanie nauczycieli, władz lokalnych

i wysokie osiągnięte efekty, pierwotny plan zakładający organizację czterech konferencji został przekroczony. Ostatecznie odbyło się osiem regionalnych konferencji informacyjno-warsztatowych, zorganizowanych we współpracy z samorządami województw, kuratoriami oświaty i ośrodkami doskonalenia nauczycieli. W ich trakcie wiedzę na temat eTwinningu zdobywało średnio 100 uczestników. Ponadto w ośmiu miastach (Kraków, Suwałki, Lublin, Łomża, Rzeszów, Kielce, Szczecin, Elbląg) udało się przeszkolić na warsztatach komputerowych blisko 700 nauczycieli. Działania te wspierali regionalni przedstawiciele eTwinning: 33 ambasadorów,

16 promotorów, 16 koordynatorów i 16 trenerów kursów online.

WŁĄCZANIE DYREKTORÓW SZKÓŁ W PROJEKTY ETWINNING

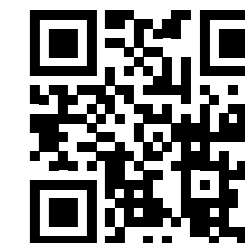
Rola dyrektora szkoły w prowadzeniu współpracy międzynarodowej jest nie do przecenienia. Dlatego program eTwinning zorganizował międzynarodowe seminarium kontaktowe dla dyrektorów szkół z Czech, Słowacji, Węgier, Niemiec, Francji, Łotwy, Cypru, Litwy (Kraków, luty 2012 r.). Przeprowadzono też wizyty monitoringowe w wybranych szkołach, służące zbadaniu „Szkolnych zespołów eTwinningowych” (zadanie własne oraz zlecone przez CSS

w Brukseli) oraz zorganizowano konkurs dla dyrektorów na projekt z zakresu innowacyjnego zarządzania szkołą z wykorzystaniem TIK.

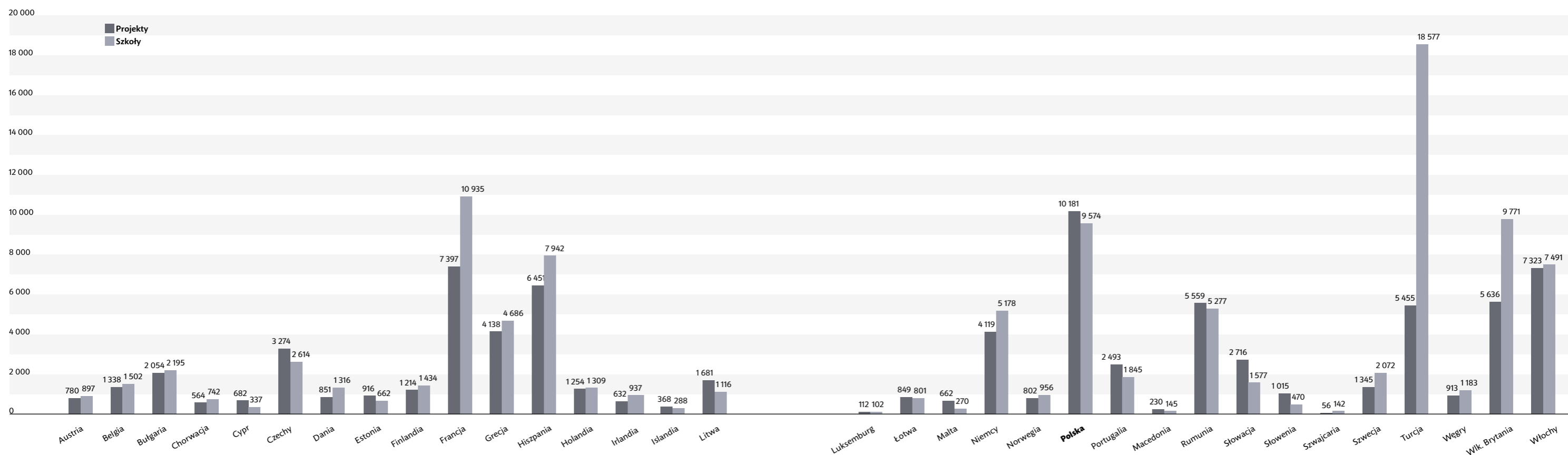
WŁĄCZANIE NAUCZYCIELI ZE SZKÓŁ ZAWODOWYCH W PROJEKTY ETWINNING

We współpracy z zespołem programu Leonardo da Vinci zorganizowano ogólnopolską konferencję warsztatową dla pedagogów ze szkół zawodowych (Warszawa, 16 listopada 2012 r.). Jej celem było przedstawienie przykładów dobrych praktyk, omówienie zasad udziału w projektach eTwinning i Leonardo da Vinci (ze szczególnym uwzględnieniem integracji

Szerzej na ten temat na stronie eTwinning:

Program eTwinning – liczba zarejestrowanych szkół i realizowanych projektów w poszczególnych krajach Europy

międzyprzedmiotowej) oraz przeprowadzenie warsztatów komputerowych z zakresu narzędzi TIK wykorzystywanych w realizacji projektów międzynarodowych na TwinSpace. Spotkanie to powinno przyczynić się do zwiększenia liczby projektów eTwinning w szkołach zawodowych.

Ten sam cel miało stworzenie kategorii dla nauczycieli ze szkół zawodowych w ogólnopolskim konkursie eTwinning edycja 2013. Konkurs ten będzie promowany wspólnie przez Narodowe Biuro Kontaktowe eTwinning, Narodową Agencję Programu Leonardo da Vinci i Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej.

Szerzej na ten temat na stronie eTwinning:

W 2012 r. program eTwinning zorganizował też seminaria kontaktowe dla nauczycieli przedmiotów ścisłych, nauczania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej. Spotkania były poświęcone szukaniu partnerów do współpracy, integracji i szkoleniom z zakresu zastosowania TIK w szkole. Były to: międzynarodowe seminarium kontaktowe (CS) dla nauczycieli przedmiotów ścisłych z udziałem nauczycieli z Węgier, Włoch, Łotwy, Czech i Hiszpanii (Warszawa, kwiecień 2012 r.) oraz międzynarodowe seminarium kontaktowe (CS) dla nauczycieli nauczania przedszkolnego i wczesnoszkolnego z udziałem nauczycieli ze: Słowenii, Węgier, Portugalii, Czech, Łotwy, Hiszpanii, Bułgarii, Islandii (Wrocław, październik 2012 r.).

WŁĄCZANIE LOKALNYCH WŁADZ OŚWIATOWYCH I SAMORZĄDOWYCH

W promocję programu eTwinning angażowano też lokalnych decydentów. Dzięki nawiązaniu partnerskich relacji i formalnych partnerstw oraz porozumień o współpracy pomiędzy FRSE a samorządami województw zespół eTwinning zorganizował osiem regionalnych konferencji, przez co w 2012 r. dotarł z informacją o programie do kolejnych 801 nauczycieli, m.in. w woj. podlaskim, łódzkim i mazowieckim. Udało się też przeprowadzić dwa lokalne konkursy na najlepszy projekt eTwinning (miasto Sopot, woj. podlaskie).

PROMOCJA I UPOWSZECHNIANIE KONCEPCJI ETWINNING SCHOOL TEAMS (SZKOLNYCH ZESPOŁÓW NAUCZYCIELI)

Organizując konferencje, szkolenia komputerowe, kursy e-learningowe, warsztaty metodyczne i seminaria, zespół programu eTwinning promował metodę pracy zespołowej i pracy metodą projektu. Temu tematu poświęcona była m.in. ogólnopolska konferencja z udziałem 153 nauczycieli z całej Polski (Warszawa, 16 marca 2012 r.).

NOWY INTERAKTYWNY PORTAL ETWINNING I PROFIL NA FACEBOOKU

Na przełomie listopada i grudnia 2012 r. ruszyła nowa wersja portalu www.etwinning.pl. Zmiana grafiki i układu treści oraz nawigacji na portalu pozwoliła na stworzenie nowego intuicyjnego podziału informacji i artykułów, odpowiadającego potrzebom poszczególnych grup użytkowników. Wyodrębniono trzy podstawowe działy:

- **Poznaj i dołącz** – informacje o programie, lista przedstawicieli regionalnych w ciekawej graficznie postaci: mapy z podziałem na województwa podlinkowane do podstron informacyjnych, opisy narzędzi eTwinningowych w atrakcyjnej formie wideoprzewodników, FAQ, statystyki prezentowane na tle mapy Polski;
- **Zainspiruj się** – opisy ciekawych projektów, wywiady z nauczycielami, przydatne

oprogramowanie i publikacje w pełnej wersji w bibliotece ISSUE;

- Konkursy i szkolenia – informacje o ogólnopolskich i europejskich konkursach eTwinningowych, krajowych i europejskich odznakach jakości oraz różnorodnych formach szkolenia nauczycieli: seminariach kontaktowych, warsztatach e-czwartek, europejskich warsztatach doskonalenia, konferencjach krajowych i regionalnych, a także internetowych kursach eTwinning.

Na stronie głównej portalu zamieszczane są także aktualności i kolejne wydania elektronicznego biuletynu eTwinning. Zmiany poprzedzono badaniem opinii użytkowników i analizą ich zachowań na portalu.

Już od jesieni 2012 r. program eTwinning można też znaleźć na Facebooku. Profil jest codziennie aktualizowany i cieszy się dużą oglądalnością – ma już 1000 aktywnych użytkowników. Codziennie na fanpage'u pojawiają się aktualności, informacje o polecanych publikacjach i linki do zasobów edukacyjnych.

PARTNERZY I PRZYJACIELE ETWINNING

W 2012 r. Narodowe Biuro Kontaktowe kontynuowało współpracę z wieloma instytucjami oświatowymi, urzędami i placówkami, a także firmą sponsorującą jedną z nagród w konkursie. Współpraca polegała na wspólnym promowaniu działań skierowanych do nauczycieli – m.in. konferencji promocyjno-informacyjnych i warsztatów komputerowych, a także na rozpowszechnianiu materiałów informacyjnych (publikacje, ulotki), ocenianiu najlepszych projektów eTwinning w ramach ogólnokrajowych konkursów i sponsorowaniu nagród dla laureatów tych konkursów. Wśród partnerów byli:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej;
- Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji;
- Ambasada Francji w Polsce;
- British Council w Warszawie;
- Goethe Institut w Warszawie;
- kuratoria oświaty;
- Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie, regionalne ośrodki doskonalenia nauczycieli;

- Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie;
- Image Recording Solutions Sp. z o.o.;
- Stowarzyszenie NOWE HORYZONTY;
- Stowarzyszenie Europa Języków i Kultur;
- Centrum Nauki Kopernik;
- Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej;
- IBM Polska.

POLSKI ETWINNING W 2012 ROKU – DYNAMICZNY ROZWÓJ

Na koniec 2012 r. społeczność szkół i nauczycieli eTwinning w Polsce przedstawiała się następująco:

- liczba zarejestrowanych szkół – 9253. W 2012 r. zanotowano wzrost o 1356 placówek, czyli 17 proc. w porównaniu z rokiem 2011;
- liczba zarejestrowanych projektów – 9709. W 2012 r. zanotowano wzrost o 1815 przedsięwzięć, czyli 17 proc. w porównaniu z rokiem 2011;
- liczba zarejestrowanych nauczycieli – 19 444, co stanowi wzrost o 28 proc. w porównaniu z rokiem 2011.

Oznacza to, że rok 2012, w porównaniu z latami ubiegłymi, można uznać za okres zdecydowanego i dynamicznego rozwoju. Udało się osiągnąć najlepszy w historii programu wynik, jeśli chodzi o wzrost liczby projektów i szkół. W 2012 r. utrzymał się również bardzo pozytywny trend – liczba zarejestrowanych projektów była wyższa niż zarejestrowanych szkół, co świadczy o zaangażowaniu już aktywnych nauczycieli w nowe projekty.

W historii programu tylko w 2011 r. liczba nowych projektów była niższa niż rok wcześniej. Spadek liczby szkół zarejestrowanych w programie eTwinning w latach 2008-2009 związany był z procesem łączenia podwójnych rejestracji.

✓ OSWOIĆ Z NAUKĄ

Jak sprawić, by uczniowie postrzegali fizykę jako przedmiot ciekawy i potrzebny, a jednocześnie łatwy do zrozumienia? Uczniowie z Polski, Turcji i Łotwy przekonali się, że połączenie ćwiczeń praktycznych i techniki cyfrowej może dać dobre efekty i zachęcić do podjęcia pracy badawczej.

Celem projektu *Digiscience* było wypromowanie fizyki jako przyjaznego przedmiotu, zachęcenie uczniów do poznawania zjawisk zachodzących w ich otoczeniu, poznanie metod nauczania oraz kultur innych krajów, a także rozwijanie kompetencji językowych, technicznych, informatycznych, społecznych i badawczych. W przedsięwzięciu wzięli udział uczniowie z Zespołu Szkół Gastronomicznych im. Febronii Gajewskiej-Karamać w Gorzowie Wielkopolskim, Liepājas Raiņa 6. vidusskola z Lipawy (Łotwa) oraz Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi z Bayburt w Turcji. Koordynatorką była nauczycielka fizyki Elżbieta Warzybok.

W pierwszym etapie projektu uczestnicy poznawali swoje szkoły i miasta, zamieszczając na TwinSpace prezentacje, zdjęcia i linki do stron internetowych. Poprzez e-maile i chat uczniowie dyskutowali o swoich zainteresowaniach, natomiast nauczyciele wymieniali informacje o sposobach nauczania fizyki w swoich krajach i możliwościach technicznych pracowni fizycznych. Za pomocą narzędzi Google przeprowadzono ewaluację wstępną online i ustalono trzy główne metody pracy: animacje, prezentacje i doświadczenia.

Następnie uczestnicy wybrali działy fizyki, wokół których zorganizowali działania projektowe. Były to: materia, dynamika, energia, elektryczność i magnetyzm, światło, fale oraz astronomia. W trakcie burzy mózgów powstały też pomysły na logo projektu, ostatecznie stworzone przy użyciu programu Adobe Photoshop przez stronę polską. Logo strony internetowej stanowiło natomiast wspólne dzieło szkół tureckiej i łotewskiej.

W drugim etapie pracy tworzone rebusy, krzyżówki, animacje i prezentacje obejmujące

wybrane działy fizyki. Ważne były także doświadczenia, do których uczniowie stworzyli instrukcje i przygotowali zestawy doświadczalne. Wyniki prac zostały udokumentowane w prezentacjach PowerPoint i Word, a także w formie animacji i filmików przy użyciu programu Adobe Flash. Podczas opisu działań młodzież poznawała techniczny i naukowy język angielski. Uczniowie pracowali na zajęciach lekcyjnych lub pozalekcyjnych, a także w domach.

W związku z ogłoszeniem przez Sejm RP roku 2011 Rokiem Jana Heweliusza i Marii Skłodowskiej-Curie polscy uczniowie oddali hołd tym naukowcom. Przy wykorzystaniu narzędzi Office Publisher wykonali kalendarze zawierające informacje i zdjęcia polskich uczonych. Partnerzy projektu zaprezentowali osiągnięcia naukowców ze swoich krajów: szkoła łotewska pochwaliła się pracami inżyniera Friedricha Zandera – pioniera astronautyki, natomiast szkoła turecka postacią fizyka Behrama Kursunoğlu – badacza cząstek elementarnych.

Bardzo duże emocje wśród uczniów budziła możliwość korzystania z materiałów wypracowanych przez rówieśników z zagranicy. Wyniki pracy partnerów były wyświetlane na tablicy multimedialnej, a następnie omawiane na lekcjach fizyki w każdym kraju. Młodzież polska rozwiązywała quizy przygotowane przez szkołę turecką lub zadania dotyczące dynamiki zawarte w prezentacjach uczniów z Łotwy. Porównywaliśmy wyniki doświadczalnego badania przyspieszenia grawitacyjnego Ziemi i szybkości dźwięku w powietrzu. Uczniowie odczytywali również mapy nieba nad Polską, Łotwą i Turcją, korzystając z programów online Mapa Obrotowa Nieba i Heavens Above.

Współpracę zakończyła ewaluacja projektu w postaci ankiety zawierającej pytania dotyczące osiągniętych korzyści. Uczestnicy oceniali, jak bardzo (w skali 1-5) wzrósł poziom ich umiejętności (m.in. manualnych, językowych i informatycznych) oraz wiedzy,

zrozumienia praw fizyki i zainteresowania naukami matematyczno-przyrodniczymi. Nauczyciele dodatkowo wzięli pod uwagę umiejętności nauczania fizyki i zarządzania projektem. We wszystkich szkołach większość ocen była wysoka, co oznacza, że cele założone przez nauczycieli koordynatorów zostały osiągnięte.

Projekt zdobył Krajowe Odznaki Jakości w Polsce, Turcji i na Łotwie; Europejską Odznakę Jakości oraz Nagrodę specjalną eTwinning na Łotwie za popularyzowanie nauczania fizyki. Zajął również III miejsce w ogólnopolskim konkursie dla nauczycieli przedmiotów matematyczno-przyrodniczych 2012.

Więcej informacji na stronie eTwinning:

✓ ETWINNING ŁĄCZY POKOLENIA

Fantastycznie ilustrowany e-book z poezją poświęconą dziadkom jest jednym z efektów projektu eTwinning *Grand Kids' Grandparents*, zrealizowanego przez uczniów i nauczycieli ze Szkoły Podstawowej nr 5 im. Szarych Szeregów w Bielsku Podlaskim. Partnerem jest Newburgh Primary School z Warwick w Wielkiej Brytanii.

Wśród celów projektu były: nawiązanie dialogu międzypokoleniowego i wzmacnianie więzi, odkrywanie rodzinnych historii oraz doskonalenie umiejętności językowych dzięki współpracy z rówieśnikami z Wielkiej Brytanii. Prace rozpoczęły się od zorganizowania platformy TwinSpace – stanowiła ona główną płaszczyznę współpracy oraz miejsce gromadzenia wypracowanych materiałów. Następnie uczestnicy zaprosili do udziału w działaniach kluczowe postaci: babcie i dziadków. Seniorzy dzielili się ze swoimi wnukami wspomnieniami z młodości, pokazywali zdjęcia i zabawki z dzieciństwa itp. Dzieci były zaskoczone zmianami oraz postępem technologicznym, jaki nastąpił w ciągu ostatnich 50 lat. Było to szczególnie widoczne na prezentacjach, w których dziadkowie przedstawiali swoje rodzinne miasta z okresu dzieciństwa. Prezentacje o mieście zrobili także wnukowie – przygotowali m.in. fotografie zrobione dokładnie w tych samych miejscach, w których wykonywane były stare zdjęcia.

Uczestnicy projektu opowiadali też o swoim hobby. Gdy okazało się, że babcia ucznia z Warwick kolekcjonuje skamieliny, uczniowie postanowili stworzyć własne – z plasteliny i gipsu – i zaprezentowali je na filmikach opublikowanych na blogu oraz w serwisie YouTube. Młodzi uczestnicy zajęli się również produkcją ozdób wielkanocnych z gliny. Była ona materiałem niezwykle popularnym w dzieciństwie dziadków, podczas gdy młodsze pokolenie trzymało ją w dłoniach po raz pierwszy.

Interesujące było także tworzenie opowiadań, którego głównymi bohaterami

byli „przybrani dziadkowie” – dwie maskotki Polonica i Britainos. Kolejne części historyjki o tej polsko-brytyjskiej parze dopisywały dzieci z obu krajów. Najlepszą motywacją do pracy okazały się lalki bohaterów wręczone uczestnikom. Polonica i Britainos byli goszczeni przez swoje „wnuki” w Polsce i Wielkiej Brytanii. Dzieci wymyślały dla nich różne zadania i przygody, uwieczniając je na zdjęciach i filmach. Maskotki uczestniczyły też w zajęciach szkolnych („pomagając” uczniom w nauce) oraz pozaszkolnych, np. w wycieczce krajoznawczej po mieście.

Partnerzy projektu chcieli również wspólnie świętować Dzień Babci i Dziadka. Okazało się jednak, że z powodu różnic kulturowych jest to niemożliwe – Dzień Babci i Dziadka obchodzi się w Polsce kolejno 21 i 22 stycznia, podczas gdy brytyjski Grandparents' Day świętowany jest w pierwszą niedzielę października. Każda z placówek zmuszona była celebrować ten dzień osobno.

Obie szkoły pracowały bardzo intensywnie. Polskie i brytyjskie dzieci przygotowały m.in. tomik poezji o babciach i dziadkach, opublikowany jako e-book, uczniowie z Bielska zilustrowali też bajkę opowiedzianą przez babcię z Wielkiej Brytanii. Porównywano także przepisy kulinarne babć oraz zwierzęta, jakie posiadali dziadkowie. Uczono się podobieństw i różnic w tradycjach oraz obyczajach krajów partnerskich. Dzieci z klas młodszych chętnie przygotowywały, a następnie układały puzzle online, wykonywały portrety i projekty domów dla dziadków czy prezentacje multimedialne. Starsi uczniowie przeprowadzali wywiady z dziadkami, nakręcali filmy i przygotowywali materiały interaktywne.

Godne podkreślenia są ogromny entuzjazm i zaangażowanie dziadków, którzy włączyli się do projektu. Z nieukrywaną radością spotykali się z wnukami i ich przyjaciółmi, by udzielić wywiadu, opowiedzieć o swoim dzieciństwie, nauczyć dzieci niejednokrotnie zapomnianych już zabaw czy umiejętności.

Często pojawiało się wzruszenie czy nawet łzy radości. Dziadkowie czuli się bardzo ważnymi i potrzebnymi osobami. Niekiedy ich wypowiedzi miały charakter bardzo osobisty, innym razem humorystyczny czy pouczający.

W pracy nad projektem wykorzystano wiele nowych narzędzi internetowych do tworzenia i publikowania wierszy, opowiadań, historyjek, komiksów (e-book, Bixbook, Zimmertwins, Makebeliefsomix). Dużym zainteresowaniem dzieci cieszyły się programy umożliwiające tworzenie wypowiedzi w języku angielskim – Blabberize i Voki.

Rezultaty projektu, czyli materiały wypracowane i opublikowane na TwinSpace, mogą być wykorzystywane na wielu etapach kształcenia, poczynając od przedszkola, na szkole ponadgimnazjalnej kończąc. Obejmują one treści z różnych dziedzin: historii, matematyki, sztuki, muzyki, języka angielskiego, techniki itp.

Koordynatorką projektu z polskiej strony była Beata Lenartowicz, nauczycielka jęz. angielskiego. Projekt zajął II miejsce w ogólnopolskim konkursie eTwinning 2012 w kategorii Wnukowie i Dziadkowie 2012.

Więcej informacji na stronie eTwinning:

WYMARZONA KRAINA

The Rainbow Village – taką nazwę nosił projekt eTwinning zrealizowany przez podopiecznych Stanisławy Czerezdeckiej, nauczycielki jęz. angielskiego z Zespołu Szkół w Dąbrowie Opolskiej.

Projekt ruszył na początku września. Partnerami w jego realizacji były Collège Jean Lacaze z Grisolles (Francja), Primary School of Grizano (Grecja), Sc. Gimn. nr 29 z Galati (Rumunia), St. Michael's Roman Catholic Voluntary Aided Comprehensive School z Billingham (Wielka Brytania), 50. Yıl Ortaokulu z Samsun (Turcja) oraz Istituto Comprensivo Statale di Sermide (Włochy). Zadaniem uczestników było stworzenie Tęczowej Wioski – wymarzonej krainy, w której ludzie żyją w zgodzie ze sobą i światem.

Pierwszym etapem działań było stworzenie opowieści o historii odkrycia Tęczowej Wioski. Później przyszedł czas na poznanie się uczniów, stworzenie profili i map uwzględniających miejsca zamieszkania wszystkich partnerów projektu. Następnie uczestnicy stworzyli „The Rainbow Village WikiGazette” oraz *Złotą Księgę Tęczowej Wioski*, która zawierała dokładny opis każdego obywatela. Wtedy przyszedł czas na najważniejsze zadanie: stworzenie samych wiosek. Prace zaczęły się od projektów i map, na podstawie których w każdej ze szkół powstały makiety wymarzonych krain. Dla każdej z wiosek opracowano przewodnik po najciekawszych miejscach.

Zgodne życie obywateli było możliwe dzięki przestrzeganiu wspólnie ustalonych przepisów. Uczestnicy projektu na podstawie Konstytucji Tęczowej Wioski w demokratycznych wyborach wyłonili prezydenta. Grupy uczniów z krajów partnerskich opracowały również hymn oraz wybrały flagę. Niezbędna okazała się współpraca z nauczycielami innych przedmiotów, takich jak plastyka, muzyka i informatyka.

Zarówno nauczyciele, jak i uczniowie poszczególnych szkół kontaktowali się ze sobą, wykorzystując pocztę elektroniczną

i czaty. Postępy w realizacji projektu były monitorowane, a wypracowane materiały, czyli prace uczniów, zdjęcia, opisy oraz filmy były publikowane na blogu TwinSpace i stronach internetowych szkół. Wykorzystanie narzędzi TIK spowodowało, że zadania były bardziej atrakcyjne dla młodzieży.

Projekt spotkał się z dużym uznaniem ze strony uczniów, którzy bardzo pozytywnie wypowiadali się na temat prowadzonych działań na blogu projektu. Chętnie też przedstawili efekty swojej pracy zarówno na forum szkoły, jak i przygotowując materiały do gazetki szkolnej i lokalnej.

Korzyści dla uczniów z udziału w projekcie trudno przecenić. Przedsięwzięcie realizowane było w języku angielskim – w nim właśnie powstawały prezentacje i Voki, odbywała się komunikacja na forum TwinSpace, wymiana opinii i refleksji, angielski był też językiem przygotowanego filmu. Wykonywanie kolejnych zadań kształciło umiejętności leksykalne i grammatyczne. Wzrosły też kompetencje uczniów w zakresie TIK: wykorzystywania komputerów do oceny, przechowywania, tworzenia, prezentowania i wymiany informacji oraz do porozumiewania się i uczestnictwa w sieciach współpracy za pośrednictwem Internetu.

Uczniowie pracowali zarówno w szkole, jak i w domach: samodzielnie lub w grupach. Mieli wyznaczone zadania i terminy, dzięki czemu uczyli się organizować swój proces uczenia i zarządzać czasem. Mogli również samodzielnie dokonywać wielu wyborów – sami dobierali partnerów w grupach i decydowali o sposobie realizacji poszczególnych zadań. Dzięki temu świadomie kształtowali proces uczenia się i identyfikowali dostępne możliwości. Uczestnicy projektu zwiększyli również swoje kompetencje interpersonalne i międzykulturowe, poznali inne społeczeństwa europejskie, ucząc się przy tym tolerancji i różnorodności.

Blog uczestników przedsięwzięcia działa pod adresem: www.therainbowvillageproject.blogspot.com.

Wydarzenia

Konferencja regionalna eTwinningu

Suwałki, 17 lutego 2012 r.

Podczas konferencji promowano wykorzystywanie nowoczesnych technologii w nauczaniu i uczeniu się oraz prowadzenie międzynarodowych projektów programu eTwinning. W spotkaniu przygotowanym we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego oraz Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach wzięło udział ok. 50 nauczycieli z regionu.

Łącznie w 2012 r. zespół programu eTwinning zorganizował siedem konferencji regionalnych – po wizycie w Suwałkach imprezy tego typu odbyły się także w Krakowie, Łomży, Kielcach, Rzeszowie, Szczecinie i Elblągu.

Ogólnopolska konferencja eTwinning

Warszawa, 16 marca 2012 r.

Konferencję Praca zespołowa w projektach europejskiej współpracy szkół zorganizowano w celu zaprezentowania możliwości i korzyści, jakie oferują europejskie programy współpracy szkół, szczególnie w zakresie stosowania metody projektu i metody pracy zespołowej w praktyce szkolnej. Gośćmi konferencji byli m.in.: Ligia Krajewska – posłanka na Sejm RP, Ewa Masny – wiceprzewodnicząca Rady m.st. Warszawy oraz Jarosław Urbaniak – prezydent Ostrowa Wielkopolskiego, który wystąpił z prezentacją Cyfrowa klasa – przykład zastosowania ICT w nauczaniu. W spotkaniu wzięło udział prawie 200 nauczycieli z całej Polski.

Europejska konferencja eTwinningu

Berlin (Niemcy), 29-31 marca 2012 r.

Podczas organizowanej corocznie, uroczystej ceremonii programu eTwinning nagrodzono najlepsze europejskie projekty. Zwycięzców w trzech kategoriach wiekowych i trzech kategoriach specjalnych wybrano spośród 300 zgłoszonych projektów. W gronie laureatów, jak co roku, znalazły się także polskie szkoły. Na konferencji w Berlinie Polskę reprezentowało ok. 30 osób – pracownicy

Narodowego Biura Kontaktowego Programu eTwinning oraz wyróżnieni nauczyciele.

Uczestnicy konferencji wzięli udział nie tylko w gali wręczenia nagród, ale także w zajęciach warsztatowych: dyskutowali o różnorodnych aspektach realizacji projektów eTwinning, pracy w zespołach nauczycielskich i motywowaniu uczniów. Konferencji towarzyszyły także: wystawa edukacyjnych projektów eTwinning oraz narodowe stoiska tematyczne.

Międzynarodowe seminarium kontaktowe eTwinning

Warszawa, 19-22 kwietnia 2012 r.

Seminarium dla nauczycieli przedmiotów ścisłych miało na celu zapoznanie uczestników z zasadami i narzędziami eTwinningu oraz zaplanowanie nowych, międzynarodowych projektów edukacyjnych. W spotkaniu udział wzięło ponad 60 nauczycieli matematyki, fizyki i chemii z Czech, Hiszpanii, Łotwy, Węgier, Włoch i Polski, a także eksperci i przedstawiciele biur narodowych z Hiszpanii, Włoch i Łotwy. Efektem seminarium było kilkanaście nowych projektów eTwinning, które oprócz interdyscyplinarności zakładały stosowanie aktywnych metod pracy i narzędzi ICT. Tego typu międzynarodowe seminaria zostały zorganizowane w 2012 r. także we Wrocławiu i w Krakowie.

Ogólnopolska konferencja eTwinning

Poznań, 25 maja 2012 r.

Konferencja w Poznaniu połączona była z ceremonią rozdania nagród w konkursach ogólnopolskich eTwinning 2012. Uroczystość zaszczycili swoją obecnością: Stefania Wilkiel – przedstawicielka Ministerstwa Edukacji Narodowej, Tomasz Napiórkowski – przedstawiciel Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji oraz reprezentanci samorządu woj. wielkopolskiego i kuratorów z całej Polski. Goście podkreślali istotną rolę programów eTwinning i Cyfrowa Szkoła w budowie społeczeństwa informacyjnego. W konferencji wzięło udział ponad 100 osób.

Lechosław Szafranek
p.o. koordynatora
Krajowego Centrum Europass

Rok 2012 to kolejny rok ważnych wyzwań dla Krajowego Centrum Europass. W związku z rozszerzeniem grupy osób uprawnionych do otrzymywania Suplementów do dyplomów zawodowych o osoby podejmujące naukę zawodu w rzemiośle udało nam się wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego przygotować Izby Rzemieślnicze do wydawania tych dokumentów. Do tego celu stworzyliśmy specjalne narzędzie.

W ramach współpracy z siecią EURES zorganizowaliśmy również spotkania informacyjne nt. inicjatywy Europass dla przedstawicieli EURES z całego kraju. Dzielił się też naszą wiedzą i doświadczeniem z kolegami z innych krajów. Na zaproszenie Krajowego Centrum Europass w Chorwacji przeprowadziliśmy warsztaty z obsługi systemu wydawania dokumentów Europass Mobilność. Warto również podkreślić, że Polska po raz kolejny znalazła się w pierwszej dziesiątce krajów UE pod względem korzystania z Europass CV oraz Europass Paszportu Językowego.

Europass jest inicjatywą Komisji Europejskiej, która umożliwia obywatelom Europy prezentację swoich kwalifikacji i umiejętności zawodowych w sposób jasny i zrozumiały, co zwiększa ich konkurencyjność na krajowym i europejskim rynku pracy oraz stwarza nowe możliwości kształcenia i zdobywania doświadczeń za granicą. Europass został przyjęty decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 15 grudnia 2004 r. i obowiązuje od dnia 1 stycznia 2005 r.

www.europass.org.pl

O PROGRAMIE

Europass obejmuje pięć dokumentów funkcjonujących w takiej samej formie na obszarze Unii Europejskiej, państw EFTA/EOG oraz krajów kandydujących do UE. Każdy z tych dokumentów może funkcjonować samodzielnie, ale kompletując je, można stworzyć pełne portfolio dokumentów związanych z karierą zawodową. W skład Europass wchodzi:

- Europass-CV;
- Europass-Paszport Językowy – prezentujący stopień znajomości języków obcych zgodnie z jednolitymi kryteriami przyjętymi na obszarze całej UE;
- Europass-Mobilność – dokument potwierdzający europejskie ścieżki kształcenia;

- Europass-Suplement do Dyplomu;
  - Europass-Suplement do Dyplomu Potwierdzające Kwalifikacje Zawodowe.
- Krajowe Centrum Europass realizuje swoje zadania w ramach działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 czerwca 2008 r. Głównym celem tych zadań jest promocja dokumentów wymienionych w Decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jednolitych ram w zakresie przejrzystości kwalifikacji i kompetencji (Europass) oraz koordynacja działań związanych z ich wdrażaniem.

W 2012 r. przedstawiciele Krajowego Centrum Europass prowadzili na terenie całego kraju warsztaty i prezentacje pokazujące możliwości wykorzystania dokumentów

Europass w procesie poszukiwania pracy, skierowane do różnych grup odbiorców – przedstawicieli instytucji edukacyjnych i rynku pracy, władz oświatowych i samorządowych wszystkich szczebli, pracodawców, doradców zawodowych, studentów szkół wyższych, młodzieży szkół ponadgimnazjalnych oraz osób bezrobotnych.

Wzorem lat ubiegłych Krajowe Centrum Europass kontynuowało też współpracę w zakresie promocji portfolio Europass z kuratoriami oświaty oraz izbami rzemiosła. Współpraca ta pozwala na szersze i bardziej efektywne dotarcie z informacją na temat Europass do zainteresowanych środowisk. Szczególny nacisk w roku 2012 położono na działania informacyjne skierowane do przedstawicieli rzemiosła. Wynikało to z faktu, że grupa osób uprawnionych do otrzymywania Suplementów do dyplomów zawodowych została poszerzona o osoby podejmujące naukę zawodu w rzemiośle i zdających egzaminy czeladnicze i mistrzowskie. Krajowe Centrum Europass wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego organizowało seminaria i konferencje dla instytucji odpowiedzialnych za egzaminy rzemieślnicze, przygotowano także materiały promocyjno-informacyjne.

W 2012 r. prowadzono również promocję Inicjatywy Europass w formie reklamy

kontekstowej w internecie, mediach elektronicznych (portale skierowane do osób poszukujących pracy i społecznościowe) oraz prasie lokalnej i branżowej. Powtórzono też akcję promocyjną na i w autobusach komunikacji miejskiej w Gdańsku, Krakowie, Lublinie i Wrocławiu, która w 2011 r. spotkała się z dużym zainteresowaniem społecznym. Kampania promowała głównie narzędzie online służące do przygotowania dokumentu Europass-CV.

W minionym roku Krajowe Centrum Europass uruchomiło też stronę internetową Europejskiego Portfolio Językowego, która służy m.in. jako forum dla nauczycieli języków obcych, umożliwiające wymianę doświadczeń na temat możliwości, sposobów i korzyści, jakie płyną ze stosowania dokumentu Europass – Paszport Językowy i Europejskiego Portfolio Językowego.

Krajowe Centrum Europass podjęło współpracę z Przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Warszawie. Na zaproszenie KCE dyrektor Wydziału Informacji i Komunikacji Społecznej Przedstawicielstwa Komisji Europejskiej w Warszawie wziął udział w spotkaniu przygotowanym przez KCE dla nauczycieli WOS z Warszawy. Kontynuowana była również współpraca z siecią EURES – partnerem szczególnie istotnym z punktu widzenia rynku pracy w Polsce i krajach UE. Przedstawiciele Krajowego Centrum Europass uczestniczyli w przedsięwzięciach organizowanych przez EURES (konferencje, targi) oraz na bieżąco prowadzili doradztwo w zakresie korzystania i wypełniania dokumentów Europass dla doradców i asystentów EURES oraz osób kierowanych do KCE przez EURES. Krajowe Centrum Europass zorganizowało także spotkanie informacyjne na temat inicjatywy Europass dla przedstawicieli sieci EURES z całego kraju.

Wiedzą i doświadczeniem dzieliliśmy się również z kolegami z innych krajów. Na zaproszenie Krajowego Centrum Europass w Chorwacji poprowadziliśmy warsztaty z obsługi systemu wydawania dokumentów Europass-Mobilność dla chorwackich bene-

ficjentów programów Leonardo da Vinci i Erasmus. Uczestniczymy także aktywnie w pracach sieci Krajowych Centrów Europass koordynowanych przez KE oraz w europejskich grupach roboczych poświęconych promocji Europass i przyszłości dokumentów wchodzących w skład Portfolio.

Europass cieszy się dużą popularnością wśród obywateli naszego kraju. W 2012 r. Polska po raz kolejny znalazła się w pierwszej dziesiątce państw UE w zakresie korzystania z Europass-CV oraz Europass-Paszportu Językowego. W 2012 r. Krajowe Centrum Europass potwierdziło ponad 4800 dokumentów

Europass-Mobilność, a Okręgowe Komisje Egzaminacyjne wydały 174 583 Suplementy do Dyplomu Potwierdzającego Kwalifikacje Zawodowe. Stronę Krajowego Centrum Europass – www.europass.org.pl – w 2012 r. odwiedziło 298 365 internautów.

Magdalena Górowska-Fells
koordynatorka
Krajowego Biura Eurydice

Jednym z najważniejszych osiągnięć Polskiego Biura Eurydice w 2012 r. była publikacja nowej, poszerzonej wersji opracowania „The System of Education in Poland”, czyli obszernego opisu polskiego systemu edukacji w języku angielskim. Poza dodatkiem dotyczącym nauczania języków obcych wszystkie treści opracowania zostały zaktualizowane przez pracowników biura Eurydice w oparciu o opis polskiego systemu edukacji w Eurypedii. Jest to dobry przykład wykorzystania, jako ważnego źródła informacji, tej relatywnie nowej (zainaugurowanej w grudniu 2011 r.) encyklopedii poświęconej systemom edukacji. Co ważne, publikacja powstała poza planem pracy sieci, w odpowiedzi na zapotrzebowanie naszych najważniejszych użytkowników, czyli obu ministerstw – edukacji i szkolnictwa wyższego. Mamy liczne sygnały świadczące o tym, że opracowanie jest wysoko cenionym narzędziem promowania polskiej edukacji za granicą.

Rok 2012 to również czas ukazania się kolejnego, siódmego wydania flagowej publikacji Eurydice „Kluczowe dane o edukacji w Europie”, dostępnej również w języku polskim.

W grudniu 2012 r. na bardzo zasłużoną emeryturę udała się Pani Anna Smoczyńska, dotychczasowa koordynatorka programu, która kierowała nim od samego początku jego funkcjonowania w Polsce, czyli od 1996 r. Od stycznia 2013 r. pracami Biura kieruje Magdalena Górowska-Fells.

Sieć Informacji o Edukacji w Europie Eurydice przygotowuje i publikuje opisowe analizy, studia porównawcze oraz wskaźniki dotyczące różnych poziomów i systemów edukacji. Misją sieci jest ułatwienie procesu podejmowania decyzji i tworzenia polityki edukacyjnej na poziomie krajowym oraz europejskim, a w szczególności wspieranie prac podejmowanych przez Komisję Europejską oraz państwa członkowskie w kontekście strategii współpracy w dziedzinie edukacji i szkoleń do roku 2020 (Edukacja i Szkolenia 2020) oraz strategii Europa 2020.

www.eurydice.org.pl

Publikacje Eurydice dostarczają informacji o systemach edukacyjnych w Europie, w tym także o polskim systemie kształcenia. Opisy można znaleźć zarówno w internecie w internecie, na stronie Krajowego Biura Eurydice jak i na stronie EACEA: www.eacea.ec.europa.eu jak również w postaci publikacji książkowych. Należą do nich: tematyczne publikacje komparatystyczne (Comparative studies), seria Kluczowe dane o edukacji (Key Data Series), obejmująca publikacje zawierające wskaźniki, wykresy, dane liczbowe, oraz bazy danych, takie jak Eurypedia czy mniej obszerne bazy dotyczące np. kalendarza roku szkolnego

i zarobków nauczycieli.

Ogółem w 2012 r. ukazało się sześć publikacji w języku angielskim (w tym dwie z serii Key Data) oraz cztery publikacje w języku polskim. Zaktualizowano również Eurypedię (najważniejszą bazę danych zawierającą informacje o systemach edukacji w Europie) oraz sześć mniejszych baz danych, zbierających informacje o wybranych aspektach systemów edukacji.

Ponadto biuro Eurydice przygotowało nowe wydanie anglojęzycznej publikacji *The System of Education in Poland*. Cieszy się ona dużą popularnością wśród polskich polityków

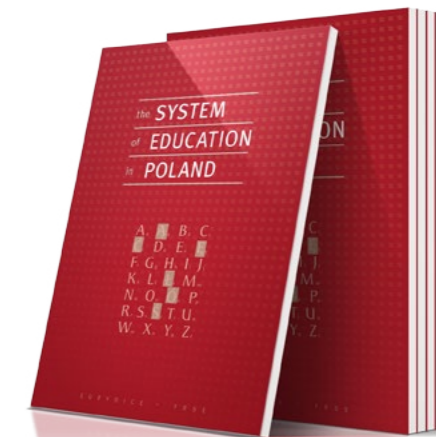
edukacyjnych wyjeżdżających za granicę oraz wśród użytkowników zagranicznych zainteresowanych polskim systemem edukacji. Wydanie z 2012 r. zawiera dwa nowe rozdziały dotyczące nauczycieli i kształcenia specjalnego oraz dodatkowy rozdział tematyczny (Thematic Overview) poświęcony kształceniu językowemu w polskim systemie oświaty. Opublikowano również sześć numerów biuletynu „Nowości Wydawnicze Eurydice” w nakładzie 500 egzemplarzy.

W 2012 r. publikacje w języku polskim i angielskim (opatrzone streszczeniem w języku polskim) przesłane zostały do ok. 250 adresatów, wśród których należy wymienić pracowników Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, instytucje badawcze, biblioteki, wyższe uczelnie, Kancelarię Sejmu, Senatu i Kancelarię Prezydenta RP oraz kuratoria i wojewódzkie biblioteki pedagogiczne. Zarejestrowana została również liczba około 200 użytkowników indywidualnych zainteresowanych publikacjami Eurydice, z czego większość kontaktowała się z biurem za pomocą poczty elektronicznej.

Strona internetowa polskiego biura cieszyła się dużą popularnością – w 2012 r. odnotowano ponad 4 tys. wejść miesięcznie, rozesłano też dziewięć newsletterów informujących o nowych publikacjach sieci.

Lista adresowa newslettera obejmuje ok. 250 pozycji: instytucji i użytkowników indywidualnych.

Książki Eurydice były promowane podczas krajowych i zagranicznych konferencji oraz seminariów poświęconych zagadnieniom edukacji.

European Language Label

Anna Grabowska
koordynatorka biura
European Language Label
oraz redaktor naczelna czasopisma
„Języki Obce w Szkole”

W ubiegłym roku zespół ELL w Polsce miał kilka powodów do satysfakcji. Po pierwsze, w czasie międzynarodowej konferencji nt. wielojęzyczności zorganizowanej przez KE w ramach prezydencji cypryjskiej w Radzie UE projekt Uniwersytetu Warszawskiego pt.: „Uniwersytecki System Nauki Języków Obcych” otrzymał nagrodę Label of the Labels, czyli wyróżnienie dla instytucji, które szczególnie zapisały się w europejskiej historii konkursu ELL.

Po drugie, od stycznia 2012 r. zespół ELL pełni funkcję redakcji czasopisma „Języki Obce w Szkole”, które ukazuje się na rynku polskim nieprzerwanie od 1957 r. W ubiegłym roku ukazały się cztery numery pisma. Dzięki zastąpieniu wersji drukowanej cyfrową, pozyskaliśmy wielu nowych odbiorców. – Stronę www.jows.pl odwiedziło 19 tys. czytelników. Piszą dla nas zarówno zwykli nauczyciele, jak i tuż polskiej glottodydaktyki.

Po trzecie, sukcesem zakończyła się organizacja Europejskiego Dnia Języków. To święto w ostatnich latach znacząco się rozrosło – imprezy promujące naukę języków obcych trwają przez tydzień, w różnych miejscach Warszawy, ale też w innych miastach. W związku z Euro 2012 i igrzyskami w Londynie Europejski Dzień Języków odbywał się po hasłem „Bądź aktywny – ucz się języków”.

European Language Label (ELL) to Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych, przyznawany we wszystkich krajach uczestniczących w programie „Uczenie się przez całe życie”. Laureaci wyłaniani są w drodze konkursu projektów. W Polsce konkurs ELL prowadzony jest przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji – Narodową Agencję Programu „Uczenie się przez całe życie” oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej. Laureaci konkursu otrzymują certyfikaty oraz prawo do firmowania swoich produktów i usług znakiem European Language Label.

www.ell.org.pl

Wszystkie projekty zgłaszane do konkursu ELL muszą spełniać wymagania ustalone przez Komisję Europejską. Inicjatywy powinny być innowacyjne, mieć wielostronny charakter, wnosić tzw. wartość dodaną do dotychczasowych krajowych praktyk nauczania i uczenia się języków obcych, promować językową różnorodność UE oraz stanowić źródło inspiracji. Muszą też być możliwe do zastosowania w nauczaniu osób w różnym wieku i w różnych kontekstach kulturowych.

Wyróżnienie znakiem ELL jest sygnałem dla społeczności lokalnej, że nagrodzona

instytucja naucza języków obcych w sposób innowacyjny i niestandardowy. Certyfikat poświadcza także europejski zasięg realizowanych inicjatyw i ich twórczy charakter.

KONKURS 2012

W 2012 r. w konkursie ELL obowiązywały następujące europejskie priorytety tematyczne:

- nauka języka obcego z wykorzystaniem nowych technologii;
- klasy wielojęzyczne.

Priorytety krajowe stanowiły rozwinięcie priorytetów europejskich i obejmowały zagadnienia: zintegrowanego kształcenia

przedmiotowo-językowego CLIL oraz nieformalnej i pozaformalnej nauki języków obcych.

W 2012 r. na konkurs ELL wpłynęło 86 wniosków, z czego jury nagrodiło 20, w tym 15 projektów instytucjonalnych, 4 nauczycielskie i 1 projekt uczniowski. Nagrody wręczono w trakcie konferencji Nowe technologie i media społecznościowe w edukacji językowej, zorganizowanej w ramach obchodów Europejskiego Dnia Języków.

KONKLUZJE RADY UE NA TEMAT NAUCZANIA JĘZYKÓW

W grudniu 2011 r. zakończyło się przewodnictwo Polski w Radzie UE. Dorobek polskiej prezydencji w dziedzinie edukacji posumowano w *Konkluzjach Rady z 28 listopada 2012 r. w sprawie kompetencji językowych pozwalających zwiększać mobilność*.

Dokument potwierdził, że dobra znajomość języków obcych oraz umiejętność prowadzenia dialogu międzykulturowego to kompetencje niezbędne do funkcjonowania we współczesnym świecie. Rada wskazała też na konieczność opracowania materiałów do nauki języków specjalistycznych oraz zintegrowanej nauki przedmiotów i języka (CLIL), a także na potrzebę kształcenia językowego dzieci, młodzieży i dorosłych ze środowisk defaworyzowanych. Mocno zaakcentowano również kwestię zacieśnienia współpracy między biznesem i sektorem edukacji w celu opracowywania programów nauczania języków.

Tezy zawarte w *Konkluzjach* wyznaczyły kontekst działań zespołu ELL w 2012 r. i miały odzwierciedlenie w kolejnych numerach pisma „Języki Obce w Szkole”.

WYDARZENIA

Europejska nagroda Label of the Labels

W dniach 26-29 września 2012 r. w Limassol na Cyprze odbyła się zorganizowana przez Komisję Europejską międzynarodowa konferencja na temat wielojęzyczności. W czasie spotkania wręczono nagrody *European Language Label*

of the Labels dla najlepszych projektów wyróżnionych certyfikatem ELL w poszczególnych krajach UE w ciągu ostatnich 10 lat.

Laur z rąk komisarz ds. edukacji i kultury odebrały m.in. Jolanta Urbanik oraz prof. dr hab. Marta Kicińska-Habior z Uniwersytetu Warszawskiego za najlepszy polski projekt pt. *Uniwersytecki System Nauczania Języków Obcych*.

Publikacja poprezydencjalna

We wrześniu 2012 r. staraniem Zespołu ELL wydano dwujęzyczną publikację pt. *Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie* pod redakcją prof. zw. dr hab. Hanny Komorowskiej

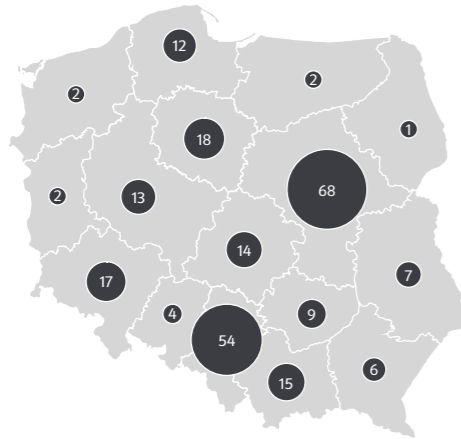

i dr hab. Jolanty Zając, prof. UW. Publikacja jest podsumowaniem wykładów i prezentacji wygłoszonych podczas konferencji prezydenckalnej, która odbyła się we wrześniu 2011 r. Wersja elektroniczna publikacji dostępna jest na stronie www.jows.pl oraz ISSUE FRSE. Więcej o publikacjach poprezydencjalnych także na stronie 101 i następnym.

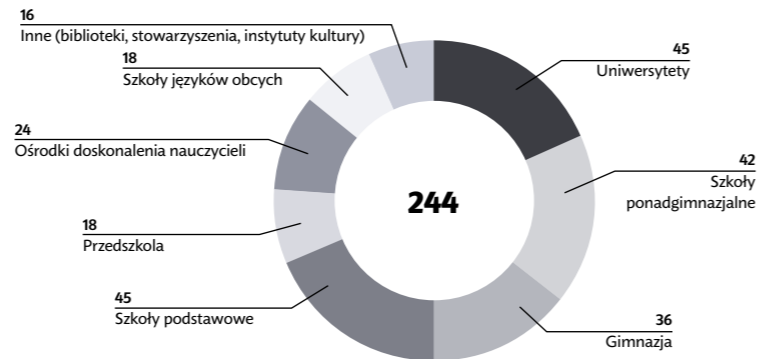

Projekty według województw

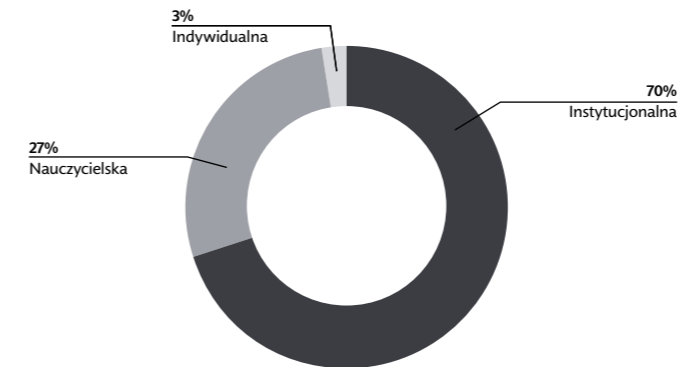
- Dolnośląskie 17
- Kujawsko-Pomorskie 18
- Lubelskie 7
- Lubuskie 2
- Łódzkie 14
- Małopolskie 15
- Mazowieckie 68
- Opolskie 4
- Podkarpackie 6
- Podlaskie 1
- Pomorskie 12
- Śląskie 54
- Świętokrzyskie 9
- Warmińsko-Mazurskie 2
- Wielkopolskie 13
- Zachodniopomorskie 2

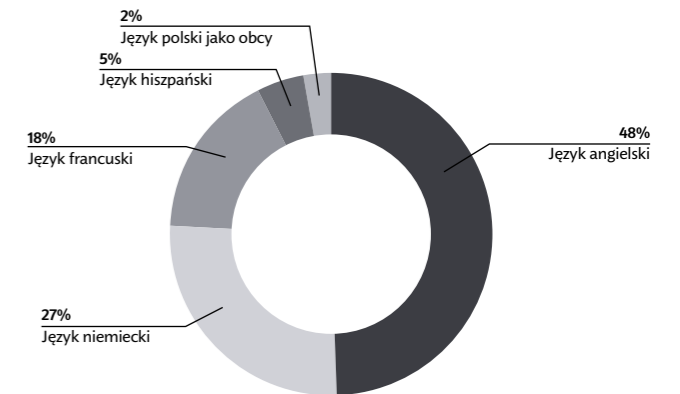
Nagrodzeni według instytucji

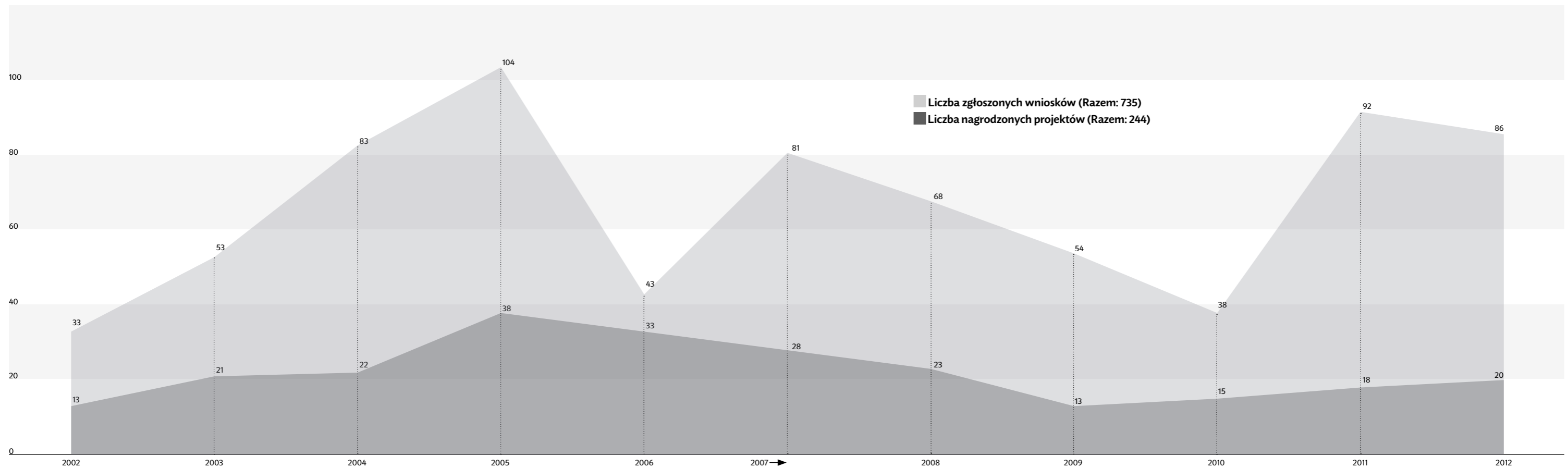
Nagrodzeni według kategorii konkursowej w procentach

Nagrodzeni według języka w procentach

Liczba projektów nagrodzonych w latach 2002 – 2012

Ucz się języków – Bądź aktywny! tak brzmiało hasło Europejskiego Dnia Języków 2012. Nawiązywało do dwóch bardzo ważnych wydarzeń sportowych: EURO 2012 i igrzysk olimpijskich w Londynie oraz do obchodów Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych.

Obchody EDJ 2012 zorganizowane w Warszawie w dniach 24-29 września 2012 r. obejmowały: międzynarodową konferencję, grę miejską, festiwal filmowy, warsztaty teatralne, lekcje pokazowe i zajęcia metodyczne dla nauczycieli.

Cykl imprez rozpoczęła międzynarodowa konferencja pod tytułem: *Nowe technologie i media społecznościowe w edukacji językowej*, zorganizowana przez FRSE we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, Biurem Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Stowarzyszeniem Europejskich Instytutów Kultury (EUNIC), Komisją Europejską oraz Europejskim Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy. Podczas sesji plenarnych i obrad grup dyskusyjnych poruszono następujące zagadnienia:

- W jaki sposób szerokie zastosowanie technologii TIK zmienia edukację językową?
- Jak połączyć atrakcyjność nowoczesnych technologii z celami procesu edukacyjnego?
- Jakie są pluse i minusy wirtualnej nauki języków?
- Jak podnieść i utrzymać jakość oraz poszerzyć zakres internetowych materiałów do nauczania i uczenia się?
- W jaki sposób zwiększyć do maksimum potencjał technologii TIK na szczeblu szkolnictwa podstawowego, ponadpodstawowego oraz wyższego?
- Jakich umiejętności TIK potrzebują obecnie nauczyciele i uczący się języków obcych?

W konferencji wzięło udział 420 osób z Polski i innych krajów europejskich. Byli to eksperci edukacji językowej, nauczyciele, studenci, doktoranci, pracownicy akademicki, przedstawiciele władz oświatowych odpowiedzialnych za kształtowanie polityki językowej oraz partnerzy społeczni aktywnie działający w dziedzinie nauki języków obcych.

W czasie sesji posterowych eksperci ds. nauki języków z IBM, Dyrekcji Generalnej KE ds. Tłumaczeń, czasopisma „Języki Obce w Szkole”, British Council, Akademii Obrony Narodowej, Goethe Institut czy Biura Edukacji Urzędu m.st. Warszawy zaprezentowali najnowocześniejsze rozwiązania z dziedziny edukacji językowej. Bardzo ważnym elementem konferencji były warsztaty przygotowane przez służby tłumaczeniowe KE i Parlamentu Europejskiego na temat kształcenia i pracy tłumaczy z wykorzystaniem cyfrowych narzędzi.

W czasie konferencji odbyły się również – po raz pierwszy w Polsce – warsztaty dla nauczycieli przygotowane przez Europejskie Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy w ramach projektu *DOTS – on-line teacher training*. Ich celem było przygotowanie nauczycieli języków obcych do samodzielnego opracowywania materiałów dydaktycznych przy pomocy TIK.

Obchody Europejskiego Dnia Języków 2012 obejmowały także zorganizowany

w Rosyjskim Ośrodku Nauki i Kultury tygodniowy przegląd filmów z różnych zakątków Europy. Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej przygotowało gawędy językowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a w dniach 25-27 września w Szkole Języków Obcych Uniwersytetu Warszawskiego oraz dwóch warszawskich bibliotekach odbyło się ponad 70 lekcji pokazowych języków całego świata.

Uczestnicy obchodów EDJ mogli również zapoznać się z ofertą kursów językowych i europejskich programów edukacyjnych prowadzonych przez instytuty kultury i języków, Narodową Agencję Programu „Uczenie się przez całe życie” oraz Komisję Europejską. 26 września w Ośrodku Rozwoju Edukacji odbyły się też warsztaty metodyczne dla nauczycieli języków obcych przygotowane przez Narodową Agencję i EUNIC.

Obchody EDJ zorganizowało konsorcjum następujących instytucji: Stowarzyszenie Europejskich Instytutów Kultury (EUNIC), Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”, Komisja Europejska i Parlament Europejski – Przedstawicielstwo w Polsce, Uniwersytet Warszawski, Biuro Edukacji Urzędu m.st. Warszawy, Rosyjski Ośrodek Nauki i Kultury, Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Praga Południe m.st. Warszawy, Przystanek Książka, Teatr Ochoty, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej, Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE), Państwowa Komisja Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, Narodowy Instytut Audiowizualny.

Obchodom Europejskiego Dnia Języków 2012 patronowali: rektor Uniwersytetu Warszawskiego, minister edukacji narodowej, minister nauki i szkolnictwa wyższego oraz prezydent m.st. Warszawy.

EUROPEJSKI
DZIEŃ JĘZYKÓW
2012

WARSZAWA
24-29 . 09

UCZ SIĘ JĘZYKÓW
- BĄDŹ AKTYWNY!

www.edj.waw.pl

Od 1 stycznia 2012 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji pełni rolę wydawcy „Języków Obcych w Szkole” – kwartalnika dla nauczycieli. Pismo istnieje od 1957 r. i jest jedynym periodykiem na krajowym rynku redagowanym po polsku i adresowanym do nauczycieli wszystkich języków nauczanych w polskich szkołach. Opiekę nad pismem sprawuje Zespół European Language Label.

Głównym celem JOWS jest wspieranie kształcenia językowego i przedmiotowego w językach obcych na wszystkich poziomach edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej, jak również promowanie nowoczesnych kierunków i tendencji w językoznawstwie oraz metod stosowanych we współczesnej glottodydaktyce. W każdym numerze w działach *Języki Europy* oraz *Unijna wieża Babel* prezentowana jest także oferta językowa programu „Uczenie się przez całe życie” dla nauczycieli, metodyków i studentów. Na łamach JOWS ukazują się też artykuły opisujące politykę UE w dziedzinie wielojęzyczności, a także opracowania i badania porównawcze dotyczące rozwoju kompetencji językowych uczniów w całej Europie. W dziale *Pomysły dla aktywnych* nauczyciele języków obcych mogą znaleźć kreatywne i innowacyjne scenariusze zajęć.

„Języki Obce w Szkole” redagowane są przez Zespół European Language Label oraz pracowników działu promocji i informacji

FRSE. Artykuły do JOWS nadsyłane są przez pracowników naukowych uczelni, metodyków, ekspertów MEN, Instytutu Badań Edukacyjnych i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz nauczycieli – praktyków zajmujących się glottodydaktyką. W JOWS zamieszczane są również teksty zagranicznych specjalistów z takich instytucji, jak: ECML, Rada Europy, Komisja Europejska i OECD.

Pierwszy numer „Języków Obcych w Szkole”, który ukazał się w marcu w wersji elektronicznej i papierowej, poświęcony był – oprócz prezentacji efektów prezydencji Polski w Radzie UE w dziedzinie edukacji – nowemu egzaminowi gimnazjalnemu z języka obcego. Zaprezentowano w nim też działania Europassu oraz projekty językowe realizowane w ramach Comeniusa, wraz z ofertą tego programu skierowaną do studentów – przyszłych nauczycieli języków obcych oraz językowców czynnych zawodowo.

W drugim, przedwakacyjnym numerze

znalazły się artykuły dotyczące nauki języków obcych poprzez sport. Wybór takiego tematu przewodniego podyktowany był EURO 2012 oraz igrzyskami olimpijskimi w Londynie. Z racji obchodów Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych zaprezentowano także założenia programu Grundtvig wraz z opisami przykładów projektów językowych z udziałem seniorów. Kształcenia językowego osób starszych dotyczyły też artykuły poświęcone działalności Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Trzeci numer JOWS, który ukazał się również w formie papierowej, koncentrował się na zagadnieniu wykorzystania nowych technologii w nauce języków obcych. Nakład tego wydania został rozdany uczestnikom konferencji zorganizowanej przez FRSE w ramach obchodów Europejskiego Dnia Języków. Artykuły zawarte w tym numerze dotyczyły m.in. kształcenia językowego w ramach programu Erasmus oraz przygotowania do mobilności studentów wyjeżdżających na stypendia. W dziale *Języki w Europie* zamieszczone zostały teksty przedstawiające działalność i projekty Europejskiego Centrum Języków Nowożytnych.

Czwarty numer JOWS poświęcony był prezentacji wyników badań w dziedzinie edukacji językowej, które zostały opublikowane w 2012 r. przez Komisję Europejską: European Survey on Language Competences, Eurobarometr, Key Data on Teaching

Languages in Schools In Europe. W dziale *Unijna wieża Babel* przedstawiono kształcenie językowe w szkolnictwie zawodowym oraz możliwości wspierania edukacji językowej w ramach programu Leonardo da Vinci.

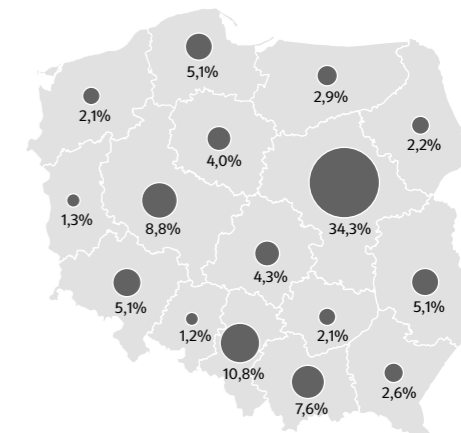
Najważniejszą zmianą wprowadzoną w JOWS przez FRSE jest przejście z wersji papierowej na cyfrowy format czasopisma (z wyjątkiem numeru wydawanego z okazji Europejskiego Dnia Języków, który ukazuje się w obu wersjach). „Języki Obce w Szkole” są dostępne bezpłatnie na stronie internetowej www.jows.pl, gdzie oprócz aktualnego i archiwalnych numerów kwartalnika można znaleźć najważniejsze informacje dotyczące

wydarzeń i dokumentów związanych z nauką języków w Polsce i Europie, jak również materiały praktyczne i informacje o możliwościach kształcenia językowego w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”.

Od marca 2012 r. stronę www.jows.pl odwiedziło łącznie 19 tys. użytkowników. Od momentu uruchomienia zanotowała ona 70 tys. odsłon, dziennie odwiedza ją około 100 czytelników. JOWS najczęściej czytane są przez nauczycieli z woj. mazowieckiego, śląskiego oraz wielkopolskiego i małopolskiego. Kwartalnik dostępny jest również w formatach ePub i MOBI na urządzenia mobilne i czytniki tekstów.

Liczba odwiedzin strony www.jows.pl według województw

Dolnośląskie	1 025 (5,1%)
Kujawsko-Pomorskie	742 (4,0%)
Lubelskie	952 (5,1%)
Lubuskie	233 (1,3%)
Łódzkie	805 (4,3%)
Małopolskie	1 418 (7,6%)
Mazowieckie	6 386 (34,3%)
Opolskie	221 (1,2%)
Podkarpackie	488 (2,6%)
Podlaskie	416 (2,2%)
Pomorskie	945 (5,1%)
Śląskie	2 010 (10,8%)
Świętokrzyskie	386 (2,1%)
Warmińsko-Mazurskie	535 (2,9%)
Wielkopolskie	1 639 (8,8%)
Zachodniopomorskie	392 (2,1%)
Razem:	18 693 (100%)

Źródło: opracowanie własne FRSE

W ramach działań konkursowych dla narodowych agencji Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie” uczestniczy jako partner strategiczny lub wspierający w kilku projektach międzyagencyjnych. Są to sieci tematyczne poświęcone zbieraniu informacji i upowszechnianiu dobrych praktyk odnoszących się do strategicznych dla rozwoju edukacji i szkolnictwa wyższego obszarów zdefiniowanych przez Komisję.

W 2012 r. kontynuowano upowszechnianie rezultatów pięciu takich projektów rozpoczętych w roku 2010: City-M, INCLUSION, NetECVET, ENIQAB, QALLL oraz dwóch projektów z obszaru szkolnictwa wyższego EMAP2 i ASEMUNDUS. Ponadto w 2012 r. FRSE podjęła się koordynacji projektu międzyagencyjnego INTERUV oraz włączyła się jako partner do dwóch przedsięwzięć dotyczących internacjonalizacji szkolnictwa wyższego i globalnej współpracy szkół wyższych – SHALOMundus i JDAZ.

City-M

Creative, innovative and transferable methods in the training of teachers and training staff

(Twórcze, innowacyjne i możliwe do przeniesienia metody w zakresie szkoleń nauczycieli i pracowników dydaktycznych)

Celem projektu City-M, zakończonego w marcu 2012 r., było podniesienie dostępności i możliwości wykorzystania rezultatów programów „Uczenie się przez całe życie”, a w szczególności projektów Comeniusa, Leonardo da Vinci i Grundtviga. Nacisk położono głównie na popularyzację dobrych praktyk, które mogą mieć wpływ na kształt krajowej i europejskiej polityki dotyczącej kształcenia i doskonalenia zawodowego kadry edukacyjnej. W projekcie brało udział 13 narodowych agencji wdrażających program „Uczenie się przez całe życie” z 12 krajów: Polski, Austrii, Belgii, Cypru, Danii, Niemiec, Litwy, Ho-

landii, Norwegii, Szwecji i Wielkiej Brytanii (ECORYS i British Council). Koordynatorem projektu była rumuńska Narodowa Agencja ANPCDEF.

Najważniejszym efektem projektu jest podręcznik innowacyjnych metod doskonalenia nauczycieli i kadry szkolącej. To rezultat przeglądu działań projektowych dokonanego na podstawie kryteriów oceny wypracowanych w trakcie spotkań partnerów w 2010 r. w Madrycie i Kolonii. Pod uwagę brano przedsięwzięcia ze wszystkich krajów realizujących program „Uczenie się przez całe życie”, a szczególnie koncentrowano się na kwestii innowacyjności w kształceniu nauczycieli. Podręcznik będzie szeroko promowany i upowszechniany w Europie – w wersji elektronicznej we wszystkich językach partnerów projektu, a w papierowej – w językach angielskim, francuskim, niemieckim oraz hiszpańskim.

Konferencja podsumowująca projekt City-M odbyła się w marcu 2012 r. w Bukareszcie. Rezultaty przedsięwzięcia były jednak upowszechniane również później – m.in. w trakcie seminarium zorganizowanego 21 maja 2012 r. w Katowicach. Celem konferencji pod hasłem *Rozwiązywanie najważniejszych problemów edukacyjnych w regionie, synergia praktyki i projektów międzynarodowych* było omówienie najistotniejszych wyzwań edukacyjnych w regionie i kraju, ukazanie potencjału programu „Uczenie się przez całe życie” w rozwiązywaniu ważnych kwestii oświatowych, zapoznanie z najciekawszymi projektami międzynaro-

dowymi w dziedzinie wychowania, edukacji wczesnoszkolnej, kształcenia zawodowego i doskonalenia pracowników oświaty oraz przygotowanie do naboru do programów europejskich w roku 2013.

www.city-m.eu

INCLUSION

Supporting the participation of under-represented groups in the lifelong learning programme

(Wspieranie udziału grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym w programie „Uczenie się przez całe życie”)

Projekt INCLUSION był realizowany w okresie od grudnia 2009 r. do listopada 2012 r. przez jedną z czterech grup tematycznych powołanych przez Komisję Europejską w ramach akcji Sieci Tematyczne programu „Uczenie się przez całe życie”. Koordynatorem prac grupy była Narodowa Agencja Programu LdV, Grundtvig i Transversal z Wielkiej Brytanii (ECORYS), a w skład grupy partnerskiej wchodziło w sumie 13 narodowych agencji z: Czech, Finlandii, Łotwy, Niemiec, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowenii, Szwecji, Turcji, Wielkiej Brytanii i Włoch. Polska była partnerem kluczowym w projekcie.

Projekt INCLUSION miał na celu wspieranie programu „Uczenie się przez całe życie” we włączaniu do udziału w procesie uczenia się przez całe życie grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym (m.in. osoby starsze, bezrobotne i powracające na rynek pracy, w tym kobiety, grupy z terenów zagrożonych bezrobociem, osoby niepełnosprawne, imigranci).

W ramach projektu wypracowano następujące rezultaty:

- raport syntetyczny prezentujący poziom udziału w programie „Uczenie się przez całe życie” grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem;
- raport przedstawiający aktualne badania/opracowania dotyczące tematyki projektu;
- bazę 150 projektów stanowiących przykład dobrej praktyki w obszarze włączania

grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem;

- raport dla Komisji Europejskiej, Agencji Wykonawczej i Narodowych Agencji, prezentujący zalecenia na temat zwiększenia udziału w programie grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem;
- stronę internetową projektu www.llpinclusion.eu;
- dwa seminaria tematyczne – czerwiec 2010 r. i 2011 r.;
- konferencję zamykającą projekt – czerwiec 2012 r.

W 2012 r. polska NA uczestniczyła w trzech spotkaniach partnerów projektu i konferencji podsumowującej jego realizację. FRSE była również odpowiedzialna za koordynowanie pracy partnerów regionalnych (narodowych agencji z Czech, Rumunii i Słowenii), selekcję projektów stanowiących przykład dobrej praktyki oraz upowszechnianie projektu.

NetECVET

NetECVET – working together to understand and implement ECVET

(NetECVET: Sieć współpracy na rzecz zrozumienia i wdrożenia systemu transferu punktów kredytowych w kształceniu zawodowym)

Projekt międzyagencyjny NetECVET realizowany jest od 1 grudnia 2010 r. Przedsięwzięcie to koordynowane jest przez Narodową Agencję Programu Leonardo da Vinci w Niemczech (BIBB), a biorą w nim udział narodowe agencje z: Austrii, Belgii (dołączyła w 2011 r.), Danii, Finlandii, Francji, Holandii, Niemiec, Norwegii, Polski, Rumunii, Szwecji, Włoch i Wielkiej Brytanii.

Celem projektu jest przegląd rezultatów, wyników, metod i instrumentów opracowanych w ramach działań projektowych finansowanych z programu „Uczenie się przez całe życie”, które dotyczą wdrażania i testowania systemu ECVET. W ramach przedsięwzięcia planowane są również inicjatywy mające na celu szerokie upowszechnianie w krajach partnerskich dostępnych rezultatów i efektów

projektów dotyczących stosowania systemu ECVET, wymianę doświadczeń między krajami partnerskimi oraz upowszechnianie informacji i związanych z ECVET praktyk.

W 2012 r. przeprowadzono następujące działania i wypracowano rezultaty:

1. Warsztaty

W ramach projektu zorganizowano siedem warsztatów poświęconych tematyce ECVET. Ich uczestnikami byli organizatorzy staży i praktyk, realizatorzy projektów ECVET, w tym mobilności ECVET, reprezentanci władz i instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie ECVET w poszczególnych krajach, eksperci zajmujący się tematyką związaną z systemem.

Jeden z tych warsztatów – na temat *Quality Management in ECVET Mobility* – odbył się w dniach 22-23 maja 2012 r. w Warszawie. Uczestniczyło w nim 27 osób reprezentujących kraje partnerskie projektu. Celem spotkania było wypracowanie odpowiedzi na pytania zawarte w temacie warsztatów: Jakie są podstawowe narzędzia zapewniające jakość w mobilnościach ECVET? Jakie rodzaje narzędzi są potrzebne w mobilnościach ECVET? Jak poprawić organizację mobilności, aby możliwy był właściwy jej przegląd i weryfikacja?

Pozostałe warsztaty miały miejsce w: Holandii (28-29 lutego 2012 r., na temat *How to get started*), Francji (29-30 marca 2012 r., *Definition/description of learning outcomes/units of learning outcomes*), Danii (19-20 kwietnia 2012 r., *Network building*), Wielkiej Brytanii (13-14 czerwca 2012 r., *Assessment, validation and recognition of learning outcomes/units of learning outcomes*), we Włoszech (29-30 października 2012 r., *Definition/description of learning outcomes/units of learning outcomes*) i Szwecji (14-15 listopada 2012 r., *Assessment, validation and recognition of learning outcomes/units of learning outcomes*). Relacje ze wszystkich warsztatów są dostępne na stronie projektu: www.netecvet.com.

2. Interaktywny poradnik (Web based toolbox)

W 2012 r. rozpoczęto prace nad przygotowaniem poradnika dotyczącego projektowania

ECVET. Powstała wstępna wersja struktury, propozycje tekstów, praktycznych materiałów i przykładów dokumentacji dla organizacji mobilności ECVET. Poradnik zostanie podzielony na trzy części przeznaczone dla: instytucji bez doświadczenia, średnio zaawansowanych oraz eksperckich w dziedzinie wdrażania i organizacji mobilności. Prace będą kontynuowane w 2013 r.

3. Upowszechnianie

Na bieżąco aktualizowane są informacje na platformie internetowej netECVET www.netecvet.com.

4. Spotkania partnerskie

Przedstawicielka Narodowej Agencji w Polsce uczestniczyła w trzech spotkaniach partnerskich mających na celu monitorowanie działań w projekcie i dyskusję na temat kolejnych etapów jego realizacji.

W 2013 r. planowana jest konferencja końcowa oraz szkolenia dotyczące testowania poradnika na platformie internetowej; zarówno funkcjonalności, jak też poprawności zamieszczonych treści.

ENIQAB

European initiative for quality assurance and development in vocational training

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji jest partnerem w dwuletnim projekcie ENIQAB – *European Initiative for Quality Assurance and Development in Vocational Training*, którego realizacja rozpoczęła się w 2011 r. Ma on na celu upowszechnianie rozwiązań i modeli zapewniania jakości w kształceniu zawodowym, wypracowanych w ramach projektów pilotażowych zleconych przez BIBB oraz wzmocnienie współpracy i wymianę doświadczeń w tym zakresie, w szczególności z krajami Europy, gdzie model kształcenia dualnego nie jest powszechnie obowiązujący.

Partnerami projektu są następujące instytucje: BIBB – *Federal Institute for Vocational Education and Training* (koordynator, Niemcy), OeAD-GmbH – *Austrian Agency*

for International Cooperation in Education and Research (Austria), Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji oraz DGERT – Directorate General for Employment and Industrial Relations (Portugalia).

Koordynator projektu – BIBB – zwrócił się z prośbą do partnerów o włączenie się w upowszechnianie rezultatów dziesięciu projektów realizowanych przez instytucje z Niemiec w krajach partnerskich. Projekty wypracowują instrumenty zapewniania jakości w kształceniu dualnym, z udziałem uniwersytetów, pracodawców, instytucji szkoleniowych i rzemiosła. W ramach polskiej aktywności 19 czerwca 2012 r. FRSE zorganizowała wraz z Uniwersytetem Gdańskim konferencję *Nowe perspektywy kształcenia praktycznego w Polsce*, na której przedstawicielka BIBB przedstawiła wybrane przykłady zapewniania jakości w kształceniu zawodowym pod kątem możliwości wykorzystania rezultatów projektów niemieckich do upowszechniania w Polsce modelu kształcenia przemienne.

Rola FRSE – jako partnera w działaniach projektowych – polega na:

- przedstawieniu partnerom projektu systemu kształcenia zawodowego w Polsce oraz aktualnie przeprowadzanej jego modernizacji;
- wybraniu projektów programu „Uczenie się przez całe życie” i ich rezultatów (a zwłaszcza LdV), promujących rozwiązania dotyczące zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym;
- pełnieniu funkcji łącznika pomiędzy działaniami i strategiami wypracowanymi w ramach projektu a dotychczasowymi inicjatywami podejmowanymi/realizowanymi w Polsce w obszarze zapewniania jakości w VET;
- upowszechnianiu wyników projektu na poziomie regionalnym i krajowym.

QALLL

Quality assurance in lifelong learning with a focus on vocational education and training and adult education

(Zapewnianie jakości w uczeniu się przez całe życie ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego i edukacji dorosłych)

Koordynatorem projektu realizowanego od 2010 r. była austriacka Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”. Wśród partnerów projektu było 14 narodowych agencji programu (z: Niemiec, Finlandii, Włoch, Słowacji, Holandii, Słowenii, Islandii, Czech, Irlandii, Turcji, Norwegii, Szwecji, Belgii Wspólnoty Niemieckojęzycznej i Luksemburga) oraz trzy instytucje wspierające – narodowe agencje z Polski i Węgier oraz Agencja Wykonawcza EACEA.

Projekt QALLL był odpowiedzią na wyzwania dotyczące problematyki zapewniania jakości w działaniach edukacyjnych. Inicjatywa koncentrowała się na programach Leonardo da Vinci oraz Grundtvig i obejmowała zarówno projekty scentralizowane, jak i zdecentralizowane. Celem projektu było upowszechnianie dobrych praktyk i narzędzi zapewniania jakości w obszarze uczenia się przez całe życie oraz wspólne wypracowanie rekomendacji dla beneficjentów programu „Uczenie się przez całe życie” i władz krajowych. Projekt miał także na celu zdefiniowanie priorytetów w zakresie zapewniania jakości, które mogłyby zostać uwzględnione w przyszłej generacji europejskich programów edukacyjnych.

Projekt zakończył się w 2012 r., a jego wyniki są niezwykle satysfakcjonujące: wypracowano *Kompendium QALLL* przedstawiające projekty programu LdV i Grundtvig dotyczące zapewniania jakości w sposób usystematyzowany (według klucza klastrowego) oraz *Raport Jakościowy QALLL (QALLLitative Report)*, który umożliwia dogłębne zapoznanie się z problematyką. Ponadto eksperci sformułowali 10 zaleceń zapewniania jakości, obejmujących następujące aspekty: promo-

wanie wspólnego podejścia do zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym oraz edukacji dorosłych, promowanie kultury jakości w organizacjach, wdrożenie wszystkich faz cyklu jakościowego EQAVET, stosowanie przyjaznych modeli zarządzania i wskaźników, dobór metody do uwarunkowań, promowanie uczenia się w miejscu pracy, wzorowanie się na najlepszych praktykach i wzorcach zapewniania jakości, profesjonalizacja i rozwój pracowników, szerokie upowszechnianie i wykorzystanie rezultatów projektów.

www.qalll.eu

INTERUV

Facilitator for university internationalisation

Projekt INTERUV realizowany jest od października 2012 r. FRSE, pełniąc rolę biura krajowego programu Erasmus Mundus, jest jego koordynatorem. Partnerzy projektu pochodzą z 14 krajów: Austrii, Czech, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Węgier, Włoch, Łotwy, Holandii, Norwegii, Hiszpanii, Słowacji i Wielkiej Brytanii.

Celem projektu jest:

- promocja idei wspólnych programów studiów wśród uczelni z wybranych krajów UE Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz krajów trzecich pochodzących z regionów sąsiadujących z UE;
- wspieranie uczelni w zakresie wprowadzania wspólnych programów studiów do ich instytucjonalnych strategii internacjonalizacji;
- budowanie potencjału instytucji pełniących rolę biur krajowych programu Erasmus Mundus i Tempus poprzez przygotowanie ich do realizacji nowego programu edukacyjnego w latach 2014-2020.

W ramach projektu zaplanowano:

I. Trzy konferencje poświęcone współpracy uczelni europejskich z trzema regionami geograficznymi: regionem Europy Wschodniej, Azji Centralnej i Kaukazu (maj 2013 r. w Polsce); Basenem Morza Śródziemnego

(listopad 2013 r. we Włoszech); Bałkanami Zachodnimi (maj 2014 r. w Holandii). Tematem przewodnim wszystkich konferencji będzie tworzenie wspólnych programów studiów jako narzędzi wspomagających proces internacjonalizacji uczelni.

Pierwsza konferencja miała miejsce na Politechnice Warszawskiej w dn. 9-10 maja 2013 r. W konferencji *Joint study programmes – facilitator for university internationalisation* uczestniczyli przedstawiciele władz krajowych z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz liczne grono rektorów, prorektorów, przedstawicieli uczelni i instytucji pełniących rolę biur krajowych programu Tempus oraz Erasmus Mundus z 26 krajów. Obecni byli m.in. goście z Armenii, Azerbejdżanu, Austrii, Białorusi, Czech, Estonii, Finlandii, Francji, Grecji, Gruzji, Hiszpanii, Holandii, Kazachstanu, Kirgistanu, Łotwy, Mołdowy, Norwegii, Polski, Rosji, Słowacji, Tadżykistanu, Ukrainy, Uzbekistanu, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch. Kolejna konferencja skierowana do krajów Basenu Morza Śródziemnego odbędzie się w listopadzie w Rzymie.

II. Sesje szkoleniowe skierowane do przedstawicieli biur krajowych programu Erasmus Mundus i Tempus. Sesje zostaną poświęcone zagadnieniom związanym z systemami szkolnictwa wyższego w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego oraz w regionach sąsiadujących, internacjonalizacji kształcenia oraz wybranym aspektem związanym z realizacją wspólnych studiów.

Pierwsza sesja szkoleniowa towarzyszyła konferencji na Politechnice Warszawskiej i odbyła się 9 maja 2013 r. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele biur krajowych programu Erasmus Mundus z krajów-partnerów konsorcjum oraz z biur krajowych programu Tempus z Europy Wschodniej, Azji Centralnej i Kaukazu. Uczestnicy sesji szkoleniowej mieli okazję zapoznać się z doświadczeniami wybranych krajów w zakresie prowadzenia wspólnych studiów i obowiązującej w danych krajach legislacji krajowej, poznać trudności i przyjęte rozwiązania ułatwiające prowa-

dzenie wspólnych studiów. Ponadto odbyły się sesje poświęcone wyzwaniom stojącym przed Procesem Bolońskim w zakresie harmonizacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, zaprezentowano też projekty, których celem jest przybliżanie idei wspólnego kształcenia. Aktywną rolę w seminarium odegrał przedstawiciel Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, który prezentował projekty realizowane przy współudziale polskiego MNiSW. Kolejne seminarium szkoleniowe zostanie zorganizowane w Rzymie w listopadzie 2013 r.

III. Badanie oceniające umiejscowienie wspólnych programów studiów w strategiach internacjonalizacji uczelni i w strategiach krajowych w krajach realizujących projekt. Wyniki badania zostaną zaprezentowane w trakcie konferencji.

Celem badania było przygotowanie tzw. *country fact-sheets*, czyli informacji na temat strategii internacjonalizacji obowiązujących w poszczególnych krajach wraz z odniesieniem do przepisów regulujących prowadzenie wspólnych studiów. Fiszki zostały przygotowane przez wszystkich partnerów projektu i są aktualizowane przed każdą z trzech konferencji. Podobne informacje przygotowano również dla krajów Europy Wschodniej, Kaukazu i Azji Centralnej, a docelowo planowane jest opracowanie fiszek dla krajów Basenu Morza Śródziemnego i Bałkanów Zachodnich. Pozwoli to na utworzenie katalogu ujednoliconych informacji na temat krajowych strategii internacjonalizacji i uwarunkowań prowadzenia wspólnego kształcenia, co docelowo ułatwi przedstawicielom uczelni zainteresowanych wspólnymi studiami uzyskanie informacji na temat istniejącej w tym zakresie legislacji.

Drugim aspektem badania było przygotowanie kwestionariusza online skierowanego do uczelni w krajach partnerskich projektu, zbierającego informacje na temat prowadzonych wspólnych programów studiów i ich miejsca w strategiach internacjonalizacji uczelni. W badaniu wzięło udział 266 uczelni

z krajów UE. Wyniki zostaną opublikowane na stronie projektu www.interuv.eu.

JDAZ

Joint Degrees from A to Z

Celem projektu jest zebranie definicji i usystematyzowanie wiedzy na temat przygotowania i wdrażania wspólnych programów studiów. Koordynatorem przedsięwzięcia jest holenderskie biuro krajowe programu Erasmus Mundus (NUFFIC). Partnerami – oprócz Polski – są Austria, Litwa, Norwegia i Finlandia.

Głównym celem projektu jest opracowanie leksykonu – encyklopedii wspólnych studiów. Dodatkowo planowane są badania i seminaria dotyczące rozwoju, tworzenia i utrzymania wysokiej jakości międzynarodowych programów wspólnych studiów. FRSE pełni rolę doradcą w zakresie treści leksykonu, selekcji przykładów dobrej praktyki oraz oceny przygotowanych materiałów.

Projekt zakończy się w marcu 2015 r.

SHALOMundus

SHaring, Advising, Learning and Outlining Erasmus Mundus in Israel

Celem projektu – realizowanego od listopada 2012 r. do czerwca 2013 r. – było rozpowszechnienie informacji na temat programu Erasmus Mundus i możliwości, jakie oferuje uczelniom, pracownikom uczelni i studentom w Izraelu. Koordynatorem projektu było włoskie biuro krajowe programu Erasmus Mundus, a rolę partnerów pełniły Polska i Szwecja.

W marcu na Uniwersytecie w Bar-Ilan oraz na Uniwersytecie Ben-Gurion odbyły się seminaria informacyjne dla studentów i pracowników uczelni. Dodatkowo zorganizowano spotkanie robocze z ośrodkiem ENIC/NARIC w Izraelu.

FRSE była odpowiedzialna za przygotowanie i poprowadzenie seminarium informacyjnego dla studentów.

Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów

EMAP2

Erasmus Mundus Active Participation vol. 2

Celem projektu zakończonego we wrześniu 2012 r. było wzmocnienie i ułatwienie udziału instytucji szkolnictwa wyższego z krajów mniej lub niewystarczająco reprezentowanych w Akcji 1. programu Erasmus Mundus. Partnerzy projektu z Austrii, Belgii, Cypru, Czech, Estonii, Francji, Finlandii, Grecji, Holandii, Niemiec, Norwegii, Litwy, Łotwy, Polski, Słowacji, Słowenii i Węgier wzięli udział w cyklu seminariów szkoleniowych, podczas których położono szczególny nacisk na jakość wniosków składanych przez wybrane konsorcja instytucji szkolnictwa wyższego. Seminaria odbyły się w Warszawie, Rydze, Tallinie i Ljublanie. Więcej informacji na stronie: www.emap-project.webnode.cz.

ASEMUNDUS

Projekt realizowano od października 2009 do lutego 2013 r. Jego celem była promocja programu Erasmus Mundus w wybranych krajach Azji Południowo-Wschodniej i zwiększenie udziału uczelni azjatyckich w programie poprzez umożliwienie nawiązania kontaktów międzyuczelnianych w trakcie organizowanych seminariów kontaktowych i targów edukacyjnych. Założenia przedsięwzięcia były zbieżne z założeniami inicjatywy ASEM, która koncentruje się na rozwoju współpracy między krajami Unii Europejskiej i Azji na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej.

W ramach projektu odbyły się seminaria kontaktowe – m.in. w Dżakarcie, Bangkoku i Seulu – towarzyszące targom edukacyjnym. Do projektu włączyły się biura krajowe z 9 krajów UE: Austrii, Belgii, Cypru, Estonii, Węgier, Łotwy, Holandii, Polski i Niemiec – w roli koordynatora. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie www.mundus.org.pl/node/163.

Jednym z najważniejszych wyzwań w programie „Uczenie się przez całe życie” jest upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów projektów tak, aby dorobek pracy projektowej wielu osób i instytucji został dostrzeżony, uznany i był wykorzystywany przez innych. Jasno określonym celem programu jest spowodowanie, aby nowatorskie i twórcze rozwiązania edukacyjne, które powstają w wyniku realizowanych przedsięwzięć, stawały się nieodłącznym elementem systemu edukacyjnego w Polsce.

www.waloryzacja.llp.org.pl

Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów projektów finansowanych w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” jest jednym z najważniejszych zadań zleconych przez Komisję Europejską narodowym agencjom programu – zapisano je w art. 1 ust. 3 *Decyzji ustanawiającej program „Uczenie się przez całe życie”*. Innowacyjny charakter partnerskich projektów edukacyjnych może być inspiracją dla innych instytucji oraz władz edukacyjnych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym.

W 2012 r. działania podejmowane przez Zespół Upowszechniania i Wykorzystywania Rezultatów (ZUWiR) programu „Uczenie się przez całe życie” obejmowały:

- organizację konferencji i seminariów tematycznych odpowiadających na potrzeby środowiska oświatowego;
- przygotowanie publikacji wyróżniających dobre praktyki w programie jako modeli działania wartych powielania;
- dystrybucję i szerokie upowszechnianie wyników podjętych działań w systemie oświaty, umożliwiające wykorzystanie ich w polityce i praktyce edukacyjnej;
- zorganizowanie konkursu EDUinspiracje, wyróżniającego najlepsze praktyki w programie.

Działania na rzecz upowszechniania i wykorzystywania rezultatów programu „Uczenie się przez całe życie” służą następującym celom:

- ciągłej poprawie jakości realizowanych

projektów edukacyjnych w polskich szkołach i instytucjach oświatowych;

- szerokiemu upowszechnianiu wzorców, które można przenieść na cały system oświaty w Polsce;
- promowaniu pracy metodą projektów oraz dostarczaniu nowoczesnych rozwiązań metodycznych, służących dalszemu rozwojowi;
- zachęceniu do doskonalenia kadry edukacyjnej;
- zapewnianiu wysokiego poziomu współpracy międzynarodowej i pozycji polskich szkół w Europie.

Upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów projektów programu „Uczenie się przez całe życie” jest realizowane zarówno w poszczególnych sektorach, jak i międzysektorowo, na poziomie całego programu. Wskaźnikiem efektów jest Baza Dobrych Praktyk w Polsce (<http://waloryzacja.llp.org.pl/przyklady-dobrej-praktyki>) oraz konferencje i wydawnictwa FRSE.

Konferencje i seminaria

Jednym ze sposobów upowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektów w 2012 r. było organizowanie przekrojowych konferencji prezentujących przykłady dobrych praktyk. Tematyka spotkań nawiązywała zarówno do rozwijania kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, jak również do obchodów i celów Europejskiego Roku

Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Konferencje prezentowały możliwości całego programu „Uczenie się przez całe życie”, akcentując określone zagadnienia i tematy. Były one wyrazem współpracy wszystkich programów sektorowych oraz forum wymiany doświadczeń beneficjentów.

W 2012 r. w ramach promowania dobrych praktyk w programie „Uczenie się przez całe życie” Zespół Upowszechniania i Wykorzystywania Rezultatów zorganizował:

1. Konferencję tematyczną pt. *Technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) w rozwijaniu kompetencji zawodowych i społecznych osób z mniejszymi szansami* (www.konferencje.frse.org.pl/TIK/)

W warszawskim Centrum Nauki Kopernik ponad 150 uczestników z całej Polski dyskutowało na tematy ważne dla edukacji osób z terenów wiejskich, osób niepełnosprawnych, seniorów – wszystkich, których sytuacja społeczna lub ekonomiczna ogranicza dostęp do wiedzy. Podczas spotkania odbyły się: sesja plenarna, sesja dyskusyjna i trzy sesje tematyczne. Byliśmy świadkami ważnych wykładów, wniosków, deklaracji, polemik. Konferencja miała na celu prezentację przykładów nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) oraz ich zastosowania w pracy nauczycieli, uczniów i studentów oraz edukatorów prowadzących szkolenia z udziałem osób dorosłych. Rezultatem tego spotkania jest wypracowanie rekomendacji oraz wskazanie, w jaki sposób programy sektorowe mogą stworzyć większe możliwości dostępu do TIK dla osób z mniejszymi szansami w obszarze edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej.

Podsumowaniem konferencji *Technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) w rozwijaniu kompetencji zawodowych i społecznych osób z mniejszymi szansami* jest interaktywny zeszyt tematyczny. W publikacji można znaleźć odnośniki do filmów zrealizowanych podczas spotkania, artykuły tematyczne, zdjęcia i praktyczne wskazówki dotyczące wykorzystania narzędzi cyfrowych w proce-

sach uczenia i nauczania. Zarówno tematyka konferencji, jak i zeszytu skupia się na osobach szczególnie narażonych na wykluczenie cyfrowe, a przez to mających mniejsze szanse w życiu zawodowym i społecznym. Publikacja omawia też wyzwania stojące przed współczesnymi nauczycielami, mentorami oraz instytucjami, które realizują programy skierowane do osób z mniejszymi szansami, i wskazuje proste rozwiązania prowadzące do uatrakcyjnienia oraz zwiększenia atrakcyjności formy przekazywanej wiedzy. Więcej także na stronie 107.

2. Konferencję pt. *Kompetencja „umiejętność uczenia się” w kontekście Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej* oraz Galę konkursu EDUinspiracje 2012 (www.konferencje.frse.org.pl/eduinspiracje)

Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej był inspiracją do promocji działalności seniorów oraz wielotematycznych projektów skierowanych do osób starszych. Intencją przedsięwzięcia było m.in. wzbudzenie refleksji pozwalającej młodemu pokoleniu docenić i zrozumieć seniorów XXI wieku, zmienić opinie młodych ludzi na temat seniorów oraz obalić stereotypy. Konferencja była forum wzajemnej wymiany doświadczeń, integracji międzypokoleniowej oraz lekcją tolerancji. Okazało się, że integracja społeczna i bycie aktywnym obywatelem czy nauka języków obcych i obsługa komputera to umiejętności, które nowoczesnym seniorom są doskonale znane.

Wydarzenia Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej w Polsce zaprezentowali

przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Udział wzięli również reprezentanci Stowarzyszenia Akademia plus 50 oraz beneficjenci programu Comenius, którzy przedstawili najlepsze przykłady dobrych praktyk służących wprowadzaniu zmian na rzecz podnoszenia jakości edukacji. Podsumowaniem była uroczysta gala rozdania nagród laureatom konkursu EDUinspiracje 2012 pod honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej i Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W wydarzeniu wzięło udział około 150 osób.

Ogólnopolskiej konferencji upowszechniającej rezultaty projektów programu „Uczenie się przez całe życie” towarzyszył zeszyt tematyczny przedstawiający wyniki konkursu EDUinspiracje. Publikacja prezentuje cele, idee i zasady konkursu oraz doświadczenia i sukcesy naszych beneficjentów: dziewięciu laureatów konkursu oraz szesnastu wyróżnionych w zakresie nabywania i rozwijania kompetencji *umiejętność uczenia się*. Wydawnictwo zostało przygotowane w dwóch wersjach językowych: polskiej – wersja drukowana i elektroniczna oraz angielskiej – wersja elektroniczna.

3. Seminarium *Synergia upowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektów zdecentralizowanych oraz centralnych w polskiej edycji programu „Uczenie się przez całe życie”* (<http://konferencje.frse.org.pl/synergia>)

Organizując to seminarium, Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie” chciała pokazać rolę i skalę oddziaływań rezultatów projektów scentralizowanych. Celem wydarzenia było określenie skuteczniejszych metod upowszechniania i wykorzystywania rezultatów tych inicjatyw oraz ustanowienie synergii pomiędzy projektami zdecentralizowanymi i scentralizowanymi. Seminarium służyło określeniu strategii działania w tym zakresie oraz podniesieniu świadomości korzyści płynących z udziału w projektach centralnych różnych programów sektorowych. Ponadto zaprezentowano przykłady projektów centralnych realizo-

wanych w Polsce oraz określono wyzwania stojące przed uczelniami i innymi instytucjami polskimi w ramach nowego programu edukacyjnego w latach 2014-2020. W konferencji wzięło udział ponad 120 osób.

Przykłady dobrych praktyk

Podobnie jak w latach poprzednich najlepszym projektom nadawano status „dobrej praktyki”. Projekty uzyskiwały go jeśli:

- osiągały zakładane cele;
- zostały zrealizowane zgodnie z planem działań i określonym harmonogramem, a ich organizacja przebiegła sprawnie;
- zarządzanie przyznanymi środkami było prawidłowe, zgodne z umową, a pieniądze zostały w pełni wykorzystane;
- produkty końcowe i osiągnięte efekty przyniosły konkretne korzyści jego uczestnikom oraz dały się zastosować w praktyce oświatowej w Polsce;
- wypracowane rezultaty są użyteczne, upowszechniane i są lub mogą być efektywnie wykorzystane również przez inne placówki edukacyjne, firmy czy instytucje działające w polskim systemie oświaty.

Inne działania wspierające upowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów projektów

Strona internetowa

Szerokiemu upowszechnianiu rezultatów programu „Uczenie się przez całe życie” służy specjalna zakładka na stronie internetowej FRSE www.waloryzacja.llp.org.pl. Gromadzone są tam wszystkie publikacje odnoszące się do działań upowszechniających i prezentujące przykłady dobrych praktyk. Dzięki działającej tu bazie www.waloryzacja.llp.org.pl/przyklady-dobrej-praktyki/DobrePraktyki w Polsce zakładka jest bogatym źródłem inspiracji dla obecnych i przyszłych beneficjentów programu „Uczenie się przez całe życie”.

Współpraca międzysektorowa

W 2012 r. Zespół Upowszechniania i Wykorzystywania Rezultatów kontynuował współpracę międzysektorową w zakresie przygotowania wspólnych kryteriów wyłaniania przykładów dobrej praktyki oraz *star project* (do bazy upowszechniającej EST – *European Shared Treasure*, promującej współpracę partnerską i rezultaty wypracowane w programach Comenius, Leonardo da Vinci i Grundtvig) w programie „Uczenie się przez całe życie”.

Raport *Współpraca Polski z krajami Grupy Wyszehradzkiej w zakresie mobilności młodzieży w programach edukacyjnych Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie” i „Młodzież w działaniu”*

Na prośbę MEN Zespół Upowszechniania i Wykorzystywania Rezultatów FRSE przygotował raport dotyczący mobilności młodzieży, która realizuje programy Unii Europejskiej w ramach współpracy Polski z krajami Grupy Wyszehradzkiej (Czechy, Słowacja, Węgry). Współpraca ta polega na realizacji projektów, mobilności indywidualnych i grupowych oraz innych inicjatyw edukacyjnych, w tym wymian młodzieżowych.

Raport programu „Uczenie się przez całe życie” 2011

Raport jest jedną z najważniejszych publikacji przygotowywanych corocznie we współpracy z programami sektorowymi. Publikacja ta przybliży beneficjentom, sympatykom programu i decydentom w obszarze edukacji najważniejsze obszary aktywności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Jak co roku pozycja ta została przygotowana w polskiej i angielskiej wersji językowej.

Konkurs EDUinspiracje to inicjatywa podejmowana corocznie przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji – Narodową Agencję Programu „Uczenie się przez całe życie”. Ma ona służyć upowszechnianiu i szerszemu wykorzystaniu efektów programu, pokazywaniu przykładów dobrej praktyki i najwyższej jakości rezultatów projektów osiąganych przez wszystkie programy sektorowe akcji zdecentralizowanych i centralnych: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig oraz program międzysektorowy Wizyty Studyjne. Więcej na temat konkursu na stronach 92-93.

Konkurs EDUinspiracje

Konkurs EDUinspiracje to inicjatywa podejmowana corocznie przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji – Narodową Agencję Programu „Uczenie się przez całe życie”. Ma ona służyć upowszechnianiu i szerszemu wykorzystaniu efektów programu: pokazywaniu przykładów dobrych praktyk i najwyższej jakości rezultatów projektów zrealizowanych w ramach wszystkich programów sektorowych akcji zdecentralizowanych i centralnych.

www.eduinspiracje.pl

www.waloryzacja.llp.org.pl

www.issuu.com/frse/docs/eduinspiracje_2012/1

Poprzez systematyczną, wieloetapową selekcję, a następnie promocję najlepszych projektów konkurs EDUinspiracje pokazuje korzyści płynące z właściwego wykorzystania funduszy edukacyjnych z Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Projekty laureatów konkursu są źródłem inspiracji dla osób i instytucji, które nie zdecydowały się jeszcze uczestniczyć w programach edukacyjnych Unii Europejskiej i EOG.

Konkurs EDUinspiracje odpowiada na pytania:

- Czy beneficjenci programów zarządzanych operacyjnie przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w latach 2007-2013 odnieśli sukces?
- Jak wygląda droga od momentu podjęcia decyzji o złożeniu wniosku, przez udział w projekcie, aż do osiągnięcia sukcesu?
- Jak udział w projekcie wpływa na instytucje i sukces indywidualnych uczestników?
- W jakim stopniu środki finansowe pochodzące z UE i EOG pomagają realizować cele i marzenia?
- Które z programów okazały się najbardziej rozwojowe w obszarze oświaty?

Dzięki promocji najlepszych projektów w programach FRSE konkurs EDUinspiracje motywuje do aktywnego uczenia się przez całe życie i rozwijania kompetencji zawodowych, zmieniając w ten sposób obraz polskiej oświaty.

Edycja 2012

Konkurs EDUinspiracje w 2012 r. odbywał się pod hasłem *Rozwijanie kompetencji kluczowej: umiejętność uczenia się*. Istotą przedsięwzięcia było ukazanie znaczenia tej kompetencji w procesie nabywania wiedzy na wszystkich etapach życia: od ucznia, przez studenta, pracownika, kadrę kierowniczą, aż po seniorów. Umiejętność uczenia jest niezbędna obywatelom do samorealizacji, integracji społecznej, aktywnej postawy i uzyskania szans na rynku pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Podobnie jak rok wcześniej konkurs skierowany był do beneficjentów programu „Uczenie się przez całe życie”. Przy ocenie zgłoszonych do konkursu projektów brano pod uwagę następujące kryteria:

- trafności i istotności projektu/działania – jaka była motywacja i co skłoniło beneficjenta do realizacji tego projektu? Dlaczego projekt był ważny dla beneficjenta w zakresie rozwijania umiejętności uczenia się? Jak projekt odpowiedział na potrzeby beneficjenta w zakresie własnego procesu uczenia się lub organizacji tego procesu dla innych osób lub instytucji?;
- efektywności – jak beneficjent zarządzał informacją i zdobywał wiedzę w procesie uczenia się? Na czym polegała efektywna organizacja i wykorzystywanie czasu w procesie uczenia się? Jakie oryginalne

podejścia stosował beneficjent w rozwijaniu kompetencji uczenia się podczas realizacji projektu? Ile to kosztowało wysiłku i czy było warto?;

- skuteczności – w jakim stopniu cele projektu w zakresie rozwijania umiejętności uczenia się zostały osiągnięte? W jakim zakresie beneficjent nabył, przetworzył i przyswoił nową wiedzę i umiejętności? Czy beneficjent nabył zdolność wychodzenia poza utarte schematy myślowe? Jak w procesie rozwijania umiejętności uczenia się beneficjent wykorzystał wcześniejsze doświadczenia własne lub innych?;
- oddziaływania i wpływu – w jakim stopniu realizacja projektu w zakresie rozwijania umiejętności uczenia się wywarła wpływ na beneficjenta i jego otoczenie? Na ile zdobyte lub wypracowane doświadczenia były innowacyjne? Jaki praktyczny wpływ miał projekt na zmianę własnego procesu uczenia się lub organizacji tego procesu dla innych osób lub instytucji?;
- trwałości efektów – w jaki sposób rezultaty projektu zostały już wykorzystane przez beneficjenta lub inne podmioty (proszę podać przykład takiego wykorzystania)? Jak można je wykorzystywać w przyszłości? W jaki sposób rezultaty projektu są dostępne dla innych odbiorców?

W 2012 r. na konkurs EDUinspiracje wpłynęły 163 zgłoszenia. Po ocenie przeprowadzonej przez ekspertów wewnętrznych i zewnętrznych na ręce kapituły przekazano 25 najlepszych zgłoszeń. Nagrody i wyróżnienia wręczono w dwóch kategoriach: instytucjonalnej oraz indywidualnej w poszczególnych programach sektorowych programu „Uczenie się przez całe życie”. Uroczysta gala rozdania statuetek, nagród i dyplomów odbyła się pod honorowym patronatem ministra edukacji narodowej oraz ministra nauki i szkolnictwa wyższego. Z okazji ceremonii przygotowano publikację prezentującą doświadczenia i sukcesy beneficjentów, laureatów i wyróżnionych w konkursie EDUinspiracje 2012.

Kategoria indywidualna

Comenius

- Laureat: Joanna Dera, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 im. Adama Rapackiego we Wrocławiu
  - Wyróżnienie I: Sławomir Borkowski, Szkoła Podstawowa nr 25 Integracyjna im. Synów Pułków, Zespół Szkół nr 19 w Bydgoszczy
  - Wyróżnienie II: Kacper Nowacki, Uniwersytet Łódzki, Asystentura w Scuola Sec. 1° Grado „Niccolo” Andria, Włochy
- ### Erasmus
- Laureat: Jan Paczesny, Wydział Chemii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
  - Wyróżnienie I: Agata Bruska, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
  - Wyróżnienie II: Michał Ciesielski, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie
- ### Leonardo da Vinci
- Laureat: Dorota Lepak, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni
  - Wyróżnienie I: Karolina Dopierała, Zespół Szkół nr 26 w Warszawie, uczennica klasy III
  - Wyróżnienie II: Arkadiusz i Jacek Marciniak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Grundtvig

- Laureat: Anna Linda, Powiatowy Dom Pomocy Społecznej w Ostrowinie, gmina Oleśnica, Pracownia psychologiczna Metamorfoza
- Wyróżnienie I: Marta Kotarba-Kańczugowska, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie
- Wyróżnienie II: Małgorzata Kulesza, XIII Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Westerplatte w Krakowie
- Wyróżnienie III: Joanna Kijewska, Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku, III LO im. M. Konopnickiej we Włocławku

Kategoria instytucjonalna

Comenius

- Laureat: Gimnazjum nr 26 im. Jana III Sobieskiego w Gdańsku
  - Wyróżnienie I: Szkoła Podstawowa nr 1 w Pszczynie
  - Wyróżnienie II: XIII Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Westerplatte w Krakowie
- ### Erasmus
- Laureat: Szkoła Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców na Wydziale Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
  - Wyróżnienie I: Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
  - Wyróżnienie II: Uniwersytet Zielonogórski
- ### Leonardo da Vinci
- Laureat: Powiatowy Urząd Pracy w Brodnicy
  - Wyróżnienie I: Fundacja Obserwatorium Zarządzania
  - Wyróżnienie II: Stowarzyszenie REFA Wielkopolska
- ### Grundtvig
- Laureat: Muzeum Narodowe w Krakowie, sekcja edukacji, pałac Biskupa Erazma Ciołka, oddział MN
  - Wyróżnienie I: English Unlimited Sp. z o.o.
  - Wyróżnienie II: Muzeum Narodowe w Krakowie, sekcja edukacji

EDUinspiracje edycja 2013

Konkurs EDUinspiracje w 2013 r. odbędzie się pod hasłem *Historie sukcesu – jak udział w programach edukacyjnych wpłynął na funkcjonowanie instytucji i nasze życie?*

W związku z zakończeniem bieżącej perspektywy programowania funduszy europejskich rok 2013 jest dla beneficjentów programów FRSE okresem szczególnym. To czas zmian i podsumowań. W tym roku kończą się edycje wielu programów. Dlatego obok obecnych w EDUinspiracjach od dwóch lat beneficjentów programu „Uczenie się przez całe życie” do grona adresatów konkursu dołączyli beneficjenci programów „Młodzież w działaniu”, eTwinning, Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego oraz Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży. Poprzez promocję przykładów dobrych praktyk i projektów, które odniosły sukces, FRSE chce promować korzyści płynące z właściwego wykorzystania środków z Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Jesteśmy przekonani, że dzięki wskazaniu pozytywnych aspektów i dobrych praktyk w programach zarządzanych operacyjnie przez FRSE motywujemy do aktywnego uczenia się przez całe życie, rozwijania kompetencji zawodowych i pasji.

Promocja polskiego szkolnictwa wyższego za granicą

Działania wspierające Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

Ready, Study, Go! Poland 2012

Nowe hasło promocyjne polskiego szkolnictwa wyższego: *Ready, Study, Go! Poland* zaprezentowano 22 marca 2012 r. na spotkaniu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Wzięło w nim udział ponad stu rzeczników prasowych, przedstawicieli uczelni oraz biur promocji i biur współpracy międzynarodowej.

Podczas spotkania odbył się panel dyskusyjny, w którym uczestniczyli: Mirosław Marczewski (dyrektor generalny Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji), Waldemar Siwiński (prezes Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy”), dr Marek Zimnak (prezes Stowarzyszenia PR i Promocji Prom), a także Magdalena Kula (doradca ministra nauki i szkolnictwa wyższego) i Krzysztof Gulda (dyrektor Departamentu Strategii MNiSW). Moderatorem dyskusji był Jacek Sadowski, ekspert w dziedzinie kreowania i pozycjonowania nowych marek. Podczas panelu rozmawiano m.in. o tym, jak skutecznie promować dorobek polskich uczelni i naukowców.

Od marca do grudnia 2012 r. w ramach kampanii *Ready, Study, Go! Poland* promowano polskie szkolnictwo wyższe i naukę podczas targów i konferencji: na Ukrainie (Targi *Education Abroad*), w Tajlandii (APAIE oraz EHEF), USA (NAFSA), Irlandii (EAIE), Singapurze (*Study in Europe*), Kazachstanie (*International Education Fair*) i Holandii (*Study/Working Abroad Fair*). Organizacją tych działań zajmowała się Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji wraz z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) oraz Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP).

Targi Education Abroad, Kijów (Ukraina)

29-31 marca 2012 r.

Podczas targów *Education Abroad* pracownicy FRSE wraz z przedstawicielami MNiSW zachęcali ukraińskich studentów do nauki w naszym kraju. Polską alejkę na targach w Kijowie otworzył nasz ambasador na Ukrainie Henryk Litwin. Obok stoiska narodowego ofertę prezentowały również projekty *Study in Poland*, *Study in Warsaw* oraz poszczególne uczelnie.

Konferencja APAIE, Bangkok (Tajlandia)

4-6 kwietnia 2012 r.

Międzynarodowe targi edukacyjne towarzyszyły prestiżowej konferencji APAIE (*Asia Pacific Association for International Education*) w Bangkoku, która zgromadziła kilka tysięcy ekspertów i przedstawicieli środowiska akademickiego z Azji, Europy, Australii i obu Ameryk. Uczestnicy spotkania dyskutowali o globalizacji uczelni, międzykontynentalnej migracji studentów i wyzwaniach stojących przed uniwersytetami przyszłości. Polskie stoisko prowadzone było przez pracowników FRSE i przedstawicieli MNiSW oraz KRASP.

Konferencja NAFSA, Houston (USA)

27 maja – 1 czerwca 2012 r.

64. konferencji międzynarodowego stowarzyszenia NAFSA towarzyszyły największe akademickie targi edukacyjne w Ameryce Północnej. Oferta polskich uczelni była promowana na stoisku organizowanym przez MNiSW oraz FRSE – oczywiście pod hasłem *Ready, Study, Go! Poland*. W działania zaangażowanych było ponad 20 osób reprezentujących kilkanaście uczelni i instytucji związanych ze szkolnictwem wyższym. Na stoisku zaprezentowane zostały informacje o polskich szkołach oraz specjalnie przygotowane na tę okazję publikacje.

Konferencja EAIE, Dublin (Irlandia)

11-14 września 2012 r.

FRSE wraz z MNiSW prezentowały ofertę polskich uczelni również podczas 24. międzynarodowych targów i konferencji EAIE w Dublinie. Wydarzenie zgromadziło 4200 uczestników z 80 krajów świata. Na targach znalazło się ponad 200 stoisk – zarówno narodowych, jak i prezentujących ofertę poszczególnych uczelni, organizacji czy firm edukacyjnych. Na polskim stoisku prezentowało się 19 uczelni, ich przedstawiciele brali też aktywny udział w panelach dyskusyjnych podczas konferencji EAIE.

Członkostwo Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w Academic Cooperation Association (ACA)

W 2012 r. przedstawiciele Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji uczestniczyli w dwóch konferencjach organizowanych przez Academic Cooperation Association (ACA) – Stowarzyszenia Współpracy Akademickiej, do którego FRSE wstąpiła w 2011 r. ACA – z siedzibą w Brukseli – skupia 23 instytucje i organizacje wyspecjalizowane we wspieraniu umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego i mobilności edukacyjnej w swoich krajach. Należą do niej m.in.: DAAD, British Council, CampusFrance, Nuffic i Institut of International Education z USA.

Działalność w ACA to dla Fundacji szansa na wzmocnienie kontaktów w międzynarodowym środowisku akademickim i rozwinięcie współpracy z europejskimi organizacjami zrzeszającymi szkoły wyższe. FRSE może również korzystać z publikowanych przez ACA materiałów informacyjnych, badań, analiz, ocen i ekspertyz dotyczących międzynarodowej współpracy na poziomie szkolnictwa wyższego.

Konferencja ACA w Helsinkach (Finlandia)

11-12 czerwca 2012 r.

Konferencja *Tying it all together. Internationalisation, excellence, funding and the social dimension in higher education* zorganizowana została przez ACA we współpracy z CIMO, pełniącym rolę Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie” w Finlandii. W spotkaniu wzięło udział 266 przedstawicieli szkół wyższych, instytucji działających w obszarze szkolnictwa wyższego, władz regionalnych i krajowych z pięciu kontynentów: Afryki, Australii, Ameryki Północnej, Azji oraz Europy, a także reprezentanci Agencji Wykonawczej, dwunastu narodowych agencji programu „Uczenie się przez całe życie” (w tym Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji) i fińskiej organizacji studentów. Dyskusje prowadzone podczas konferencji dotyczyły głównie internacjonalizacji szkół wyższych oraz społecznego wymiaru Procesu Bolońskiego.

Konferencja ACA w Brukseli (Belgia)

7 grudnia 2012 r.

Kolejna konferencja stowarzyszenia ACA poświęcona była współpracy pomiędzy Chinami i Hongkongiem a Europą. Służyła też prezentacji rządowych projektów rozwoju chińskiego szkolnictwa wyższego oraz jego potencjału w zakresie wymiany akademickiej z innymi regionami świata. W przeddzień konferencji odbyło się walne zgromadzenie ACA, w którym wzięło udział dwóch przedstawicieli FRSE: Mirosław Marczewski – dyrektor generalny FRSE i Anna Ałtas – dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”. W czasie spotkania dokonano przeglądu projektów realizowanych przez ACA. Były wśród nich projekty IMPI (ze strony polskiej partnerem była Fundacja Perspektywy) oraz projekt EUSEIF, poświęcony nowemu postrzeganiu roli uniwersytetów w XXI w.

Wydarzenia promocyjno-informacyjne z udziałem Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

Agnieszka Pietrzak
dyrektorka Promocji i Komunikacji
Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji

W 2012 r. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji zorganizowała setki wydarzeń promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych w Polsce i na świecie. Do najważniejszych należały imprezy związane ze świętowaniem 25-lecia programu Erasmus w Europie. Sadziliśmy las Erasmusa w całej Polsce, spotkaliśmy się z dziennikarzami, aby dyskutować o wpływie udziału w programie na przyszłe życie zawodowe absolwentów, przygotowaliśmy też wystawę prezentującą sylwetki wybitnych stypendystów. Zwieńczeniem czteroc rocznych obchodów była listopadowa uroczysta gala 25-lecia Erasmusa z udziałem przedstawicieli środowiska akademickiego.

Rok 2012 był czasem podsumowań, ale i inauguracji. Z rozmachem zaprezentowaliśmy też nową odsłonę powierzonego nam w 2012 r. czasopisma „Języki Obce w Szkole”. Intensywnie współpracowaliśmy z mediami, organizując spotkania prasowe promujące sukcesy programu eTwinning czy zapowiadające obchody Europejskiego Dnia Języków. Jesienią wręczyliśmy nagrody autorom kreatywnych projektów w konkursie EDUinspiracje. Przez cały rok angażowaliśmy się również w wydarzenia zewnętrzne w roli współorganizatora, partnera lub patrona. Maszerowaliśmy w Paradyzie Schumana, informowaliśmy o naszych programach podczas krajowych targów edukacyjnych, Kongresu Języków Obcych czy wydarzenia EDUTrendy.

Fundacja promowała też ofertę polskiego szkolnictwa wyższego na zagranicznych konferencjach i targach w ramach projektu Ready, Study, Go! Poland. Działań było naprawdę dużo! W 2012 r. po raz kolejny udowodniliśmy, że jesteśmy wszechstronnym zespołem profesjonalistów.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji co roku organizuje kilkaset wydarzeń promocyjnych, informacyjnych i szkoleniowych. Najważniejszymi przedsięwzięciami roku 2012 były konferencje oraz działania w ramach obchodów 25-lecia programu Erasmus.

Równie chętnie FRSE angażowała się w wydarzenia zewnętrzne skierowane do różnych grup docelowych, będąc ich partnerem, współorganizatorem, patronem lub uczestnikiem.

1

Wystawa z okazji 10-lecia European Language Label w Polsce

Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, 19 stycznia – 9 lutego 2012 r.

Wystawa prezentowała 20 projektów nagrodzonych europejskim certyfikatem za innowacyjne działania w dziedzinie edukacji językowej. Wyróżnione inicjatywy pokazywały różnorodność i wielostronność metod nauczania i uczenia się języków. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem odwiedzających BUW.

2

Inauguracja Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej w Polsce

Warszawa, 8 lutego 2012 r.

Zorganizowana przez MPiPS konferencja pod hasłem Zaangażuj się! oficjalnie zainaugurowała polskie obchody Europejskiego Roku 2012. Elementem spotkania był panel dyskusyjny *Działania na rzecz zwiększania aktywności społecznej osób starszych*. Uczestniczyła w nim m.in. Alina Respondek – zastępca dyrektora programu „Uczenie się przez całe życie”, prezentując wkład programu Grundtvig we wspieranie uczenia się osób w starszym wieku.

Gala Skomplikowane i proste.

Młodzi uczeni o swoich badaniach

Warszawa, 9 lutego 2012 r.

FRSE objęła honorowym patronatem konkurs na artykuł popularnonaukowy organizowany – jak co roku – przez miesięcznik „Forum Akademickie”. Galę finałową połączoną z uroczystym wręczeniem nagród zorganizowano w MNiSW, a prowadzili ją: minister nauki i szkolnictwa wyższego prof. Barbara Kudrycka, przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego prof. Józef Lubacz oraz dyrektor generalny FRSE Mirosław Marczewski.

3

Konferencja finałowa projektu City-M

Bukareszt (Rumunia), 6-9 marca 2012 r.

Przedstawiciel Zespołu Upowszechniania i Wykorzystywania Rezultatów reprezentował FRSE podczas konferencji finałowej projektu City-M – *Kreatywne, innowacyjne i dające się zastosować metody kształcenia i doskonalenia nauczycieli i kadry szkolącej*. Projekt zrealizowany na zlecenie Dyrekcji Generalnej ds. Edukacji i Kultury Komisji Europejskiej polegał na zebraniu rezultatów projektów dotyczących metod kształcenia i doskonalenia kadry edukacyjnej i szkoleniowej z całej Europy. Wzięło w nim udział 13 narodowych agencji z 12 krajów prowadzących program „Uczenie się przez całe życie” z: Austrii, Belgii, Cypru, Danii, Niemiec (Agencja PAD), Litwy, Holandii, Norwegii, Rumunii, Szwecji, Wielkiej Brytanii (Ecotec i British Council) oraz Polski. W samej konferencji udział wzięło ponad 120 osób. Efektem projektu jest podręcznik innowacyjnych metod doskonalenia nauczycieli i kadry edukacyjnej.

Konferencja promująca

„Języki Obce w Szkole”

Warszawa, 30 marca 2012 r.

Konferencja adresowana była do nauczycieli języków obcych, w szczególności do nauczycieli przygotowujących uczniów do nowych egzaminów z języka obcego na poziomie gimnazjum oraz nauczycieli językowców ze szkół średnich drugiego stopnia, a także do metodyków i dydaktyków pracujących z nauczycielami języków obcych. Ponadto w spotkaniu wzięli udział przedstawiciele władz oświatowych, ośrodków doskonalenia nauczycieli, reprezentanci ośrodków akademickich oraz innych instytucji zajmujących się edukacją językową.

Podczas konferencji zaprezentowano nową odsłonę kwartalnika „Języki Obce w Szkole”, jego historię i perspektywy rozwoju. Fundacja została wydawcą pisma w styczniu 2012 r. Około 200 ekspertów języków obcych dysku-

towało przy tej okazji także o nadchodzących zmianach w egzaminie gimnazjalnym z języka obcego oraz celach, jakie powinni stawiać sobie lingwiści, ucząc języków obcych. Konferencja miała także na celu zachęcenie przyszłych autorów do publikowania na łamach czasopisma.

4

Spotkanie prasowe eTwinning

Warszawa, 25 kwietnia 2012 r.

Spotkanie zorganizowane przez zespół eTwinning i zespół prasowy FRSE dotyczyło uczenia się i nauczania w epoce cyfrowej. Poprowadzili je dyrektor programu Tomasz Szymczak oraz koordynatorka – Agnieszka Gierzyńska-Kierwińska. Gośćmi spotkania byli: dr Jan Fazlagić, jeden z pierwszych badaczy i popularyzatorów zarządzania wiedzą w oświacie oraz nauczyciele-praktycy.

Było to pierwsze z cyklu tematycznych spotkań prasowych FRSE zainicjowanych w 2012 r. Wzięło w nim udział 12 dziennikarzy (prasowych i radiowych), a jego efektem były dwie publikacje prasowe i trzy audycje radiowe.

5

Parada Schumana

Warszawa, 12 maja 2012 r.

Obchody Dnia Europy stanowiły doskonałą okazję do promowania i świętowania 25-lecia programu Erasmus, stąd tegoroczną Paradę Schumana prowadziła laweta wypełniona po brzegi roztańczonymi studentami. FRSE prowadziła także stoisko, którego obsługa informowała zainteresowanych, jak wyjechać za granicę na studia, praktyki, wolontariat czy wymianę młodzieżową. Organizatorzy szacują, że w manifestacji wzięło udział ok. 2 tys. euroentuzjastów. Więcej na ten temat na stronie 23.

Kongres Języków Obcych PASE

Warszawa, 25-26 maja 2012 r.

FRSE została zaproszona do udziału w Kongresie Języków Obcych przez Stowarzyszenie na rzecz Jakości w Nauczaniu Języków Obcych PASE. Kongres odbył się w gmachu głównym Politechniki Warszawskiej. Wzięło w nim udział 500 osób związanych z oświatą, przede wszystkim nauczycieli, lektorów, dyrektorów, menadżerów szkół językowych oraz przedstawicieli uczelni wyższych.

6

Zainicjowanie współpracy między FRSE i Urzędem Marszałkowskim Województwa Łódzkiego

Łódź, 6 czerwca 2012 r.

Przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego i FRSE podpisali list intencyjny dotyczący nawiązania trwałej współpracy. Wspólne działania będą mieć na celu rozpowszechnianie informacji o europejskich programach zarządzanych przez FRSE oraz wzbogacenie oferty edukacyjnej łódzkich placówek oświatowych. W uroczystości podpisania dokumentu wzięli udział: Witold Stępień – marszałek województwa łódzkiego oraz Tomasz Szymczak – dyrektor programu eTwinning, członek zarządu FRSE ds. programu Erasmus.

Konferencja Rozwój Edukacji Akademickiej

Gdańsk, 19 czerwca 2012 r.

Ósma konferencja z cyklu *Rozwój Edukacji Akademickiej (REA)* tym razem dotyczyła tematu *Nowe perspektywy kształcenia praktycznego w Polsce. Studia o profilu praktycznym – in statu nascendi*. Spotkanie zorganizowały Uniwersytet Gdański i FRSE. O tym, jak rozumieć praktyczność studiów, jak je organizować, jak spełnić wymagania ustawowe i jak osiągnąć zamierzony przez ustawodawcę efekt, dyskutowali przedstawiciele środowisk akademickich z całej Polski i nie tylko. Swoimi

doświadczeniami podzielili się m.in. współpracownicy Federalnego Instytutu Kształcenia Zawodowego z Niemiec (BIBB), prezentując projekt ENIQAB. Przedstawiciele Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie” – t w sesji prowadzonej przez jego dyrektora Annę Atlas – przedstawili natomiast możliwości wypracowania i przenoszenia innowacyjnych rozwiązań z wykorzystaniem programów Leonardo da Vinci i Comenius.

Seminarium bolońskie dla prorektorów

Warszawa, 26–27 czerwca 2012 r.

Seminarium bolońskie dla prorektorów ds. kształcenia pt. *Uczelnie wobec zmiany systemu kształcenia* poświęcono przeglądowi aktualnego stanu polskiej rzeczywistości akademickiej w odniesieniu do Krajowych Ram Kwalifikacji i nowych przepisów dotyczących szkolnictwa wyższego z 2011 r. Celem spotkania było także przybliżenie władzom polskich uczelni perspektywy europejskiej w zakresie rozwoju szkolnictwa wyższego.

Spotkanie otworzyły dr hab. Daria Lipińska-Nałęcz, podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz prof. dr hab. Danuta Strahl – wiceprzewodnicząca Polskiej Komisji Akredytacyjnej. W seminarium uczestniczyła również Anna Atlas, dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”. W sumie w wydarzeniu wzięło udział 77 osób z ponad 50 uczelni, byli to głównie prorektorzy ds. kształcenia.

Forum III Wieku

Nowy Sącz/Krynica-Zdrój, 5–8 września 2012 r. Forum III Wieku już po raz czwarty towarzyszyło Forum Ekonomicznemu w Krynicy-Zdroju. Celem spotkania było zwrócenie uwagi na wyzwania, przed jakimi stoi Europa w związku ze starzeniem się społeczeństw oraz mobilizowanie ośrodków rządowych, samorządowych, niezależnych grup badawczo-naukowych, organizacji pozarządowych

i środowisk gospodarczych do wypracowania rozwiązań systemowych odnoszących się do tego problemu.

Organizatorami Forum III Wieku są Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz Sądecki Uniwersytet Trzeciego Wieku. W przygotowaniach do Forum wspierał ich zespół programu. Jego przedstawiciele służyli uczestnikom szczegółowymi informacjami na temat możliwości, jakie stwarza program w dziedzinie uczenia się osób starszych. Alina Respondek, zastępca dyrektora programu „Uczenie się przez całe życie”, wzięła udział w jednym z paneli dyskusyjnych.

Konferencja monitoringu tematycznego

Warszawa, 6 września 2012 r.

Konferencja monitoringu tematycznego programu „Uczenie się przez całe życie” dotyczyła roli technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w rozwijaniu kompetencji zawodowych i społecznych osób z mniejszymi szansami. Spotkanie otworzyli: Mirosław Sielatycki – podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz Marcin Rolnik – dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”. Swoje prelekcje wygłosili także przedstawiciele Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Narodowego Instytutu Audiowizualnego, Stowarzyszenia „Miasta w Internecie” oraz Centrum Edukacji Obywatelskiej. W konferencji wzięło udział ok. 120 osób.

Spotkanie prasowe inaugurujące obchody Europejskiego Dnia Języków (EDJ)

Warszawa, 20 września 2012 r.

FRSE, jako jeden z głównych organizatorów EDJ, zorganizowała spotkanie prasowe, którego celem było przedstawienie programu obchodów święta wielojęzyczności w 2012 r. O zaplanowanych atrakcjach mówili: Anna Grabowska – koordynatorka European Language Label, dr Nina Wichmann – zastępca dyrektora Goethe Institut oraz Zbigniew Gniatkowski – kierownik Wydziału Prasowego

w Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce. Spotkanie prowadziła Agnieszka Pietrzak, dyrektorka promocji i komunikacji FRSE. W konferencji wzięło udział 11 dziennikarzy prasowych i radiowych, a efektem kampanii promującej EDJ w mediach były: 43 publikacje w prasie, 77 audycji radiowych oraz 14 audycji telewizyjnych.

Międzypokoleniowe Dni Aktywności

24–26 września 2012 r.

Konwencję Międzypokoleniowe Dni Aktywności zorganizowało Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z czterema innymi resortami. To trzydniowe wydarzenie miało charakter konferencyjno-warsztatowy i stanowiło kulminacyjny punkt obchodów Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej w Polsce. Wśród gości Konwencji znaleźli się m.in.: Donald Tusk – premier RP, Władysław Bartoszewski – sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, prof. Lester Salamon – przedstawiciel Johns Hopkins University oraz Edward Johns – przedstawiciel Amerykańskiego Związku Emerytów. FRSE wspierało MPiPS w organizacji tego wydarzenia, jak również było odpowiedzialne za organizację i przeprowadzenie 26 września panelu dyskusyjnego pt. *Oferta edukacyjna dla osób starszych: zróżnicowanie form i treści, potrzeby i wyzwania*, który cieszył się największym zainteresowaniem wśród uczestników konwencji.

Międzynarodowa konferencja na temat wielojęzyczności

Limassol (Cypr), 26–29 września 2012 r.

Podczas zorganizowanej przez Komisję Europejską i prezydencję Cypru w Radzie UE międzynarodowej konferencji na temat wielojęzyczności 450 uczestników z całej Europy dyskutowało na temat znaczenia nauki i znajomości języków we współczesnym świecie. W czasie konferencji wręczono nagrody European Language Label of the Labels najlepszym projektom wyróżnionym Europejskim znakiem innowacyjności

w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych w poszczególnych krajach członkowskich UE w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Laur z rąk komisarz ds. edukacji, kultury, wielojęzyczności i sportu Androulli Vassiliou odebrały m.in. Jolanta Urbanik oraz prof. dr hab. Marta Kicińska-Habior z Uniwersytetu Warszawskiego za najlepszy polski projekt pt. *Uniwersytecki System Kształcenia Językowego*.

Polska delegacja (m.in. Mirosław Marczewski, dyrektor generalny FRSE) przekazała komisarz oraz uczestnikom cypryjskiego spotkania publikację zawierającą artykuły powstałe na podstawie wystąpień prelegentów podczas podobnej konferencji, zorganizowanej przez FRSE jesienią 2011 r., pt. *Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie*.

EDU Trendy

Warszawa, 27–28 września 2012 r.

EDU Trendy to cykliczna impreza łącząca konferencję, targi i warsztaty skierowane do kadry kierowniczej z branży edukacyjnej. Trzonem EDU Trendów jest Strefa Konferencji i Warsztatów. To zintegrowany program bazujący na czternastoletnich doświadczeniach Krajowej Konferencji Dyrektorów Szkół i Europejskiej Konferencji Dyrektorów Przedszkoli oraz na najnowszych trendach edukacyjnych na świecie, w którym prezentowane i omawiane są cele i zadania edukacyjne w kontekście wyzwań cywilizacyjnych, najnowszych technik i metod organizacji i nauczania oraz zmian technologicznych. FRSE już po raz kolejny była partnerem i współorganizatorem tego wydarzenia, jak również prowadziła stoisko informacyjne promujące europejskie programy edukacyjne.

Wystawa Pokolenie Erasmus

Warszawa, październik-listopad 2012 r.

W ramach obchodów 25-lecia programu Erasmus FRSE przygotowała wystawę fo-

tografii 15 stypendystów Erasmusa, którzy doświadczenia i umiejętności zdobyte podczas studiów za granicą wykorzystali do osiągnięcia sukcesu zawodowego i osobistego. Wybrani stypendyści wyjechali za granicę w pierwszych latach funkcjonowania programu w Polsce. Teraz są: artystami (dyrygent Filharmonii Podlaskiej, malarz), przedsiębiorcami (prezes zarządu polsko-niemieckiej spółki), naukowcami (doktor chemii, geolożka na pustyni Atakama), sportowcami (trener w klubie Legia Warszawa) i osobami publicznymi (wiceminister środowiska).

Otwarta 1 października w Warszawie wystawa prezentowała fotografie stypendystów oraz ich odpowiedzi na pytanie, co oznaczał dla nich wyjazd na studia za granicę. W pierwszej połowie listopada zdjęcia przeniesiono przy Dworzec Centralny, gdzie również cieszyły się ogromnym powodzeniem.

Spotkanie prasowe

Erasmus jest lekiem na bezrobocie?

Warszawa, 4 października 2012 r.

W związku z otwarciem wystawy *Pokolenie Erasmusa* FRSE zorganizowała konferencję prasową *Erasmus jest lekiem na bezrobocie?*, podczas której dyskutowano o wpływie doświadczeń nabywanych przez młodych Polaków podczas studiów za granicą na kompetencje niezbędne na rynku pracy. W spotkaniu wzięli udział m.in. przedstawiciel Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, reprezentant firmy PwC oraz byli stypendyści – bohaterowie wystawy. W spotkaniu uczestniczyło też 14 dziennikarzy prasowych i radiowych.

Promocja programu Erasmus oraz obchodów jego jubileuszu przyniosła efekty. W ramach monitorowania mediów między styczniem a końcem grudnia 2012 r. zarejestrowano 92 audycje telewizyjne, 428 audycji radiowych, 781 artykułów prasowych oraz 3763 publikacji internetowych, w których pojawiło się hasło Erasmus.

Gala EDUinspiracje 2012

Warszawa, 17 października 2012 r.

FRSE po raz drugi przeprowadziła konkurs

EDUinspiracje, który służy upowszechnianiu i szerszemu wykorzystaniu efektów programu „Uczenie się przez całe życie”. Tegorocznym hasłem było rozwijanie kompetencji umiejętności uczenia się. Na konkurs wpłynęły 163 zgłoszenia, spośród których wybranych zostało 25 laureatów. W związku z obchodami Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej galę EDUinspiracje poprzedzono panelem tematycznym dotyczącym edukacji osób starszych. W drugiej części spotkania przeprowadzono interaktywne zajęcia z trenerami, rozwijające umiejętność uczenia się. W spotkaniu wzięło udział 150 osób. Więcej o konkursie na stronie 90.

Konferencja dotycząca

Krajowych Ram Kwalifikacji

Warszawa, 8–9 listopada 2012 r.

Międzynarodowa konferencja pt. *Ramy kwalifikacji jako narzędzie polityki publicznej dla uczenia się przez całe życie* została zorganizowana przez Instytut Badań Edukacyjnych i zespół Ekspertów Bolońskich z FRSE. Spotkanie było okazją do zaprezentowania korzyści wynikających z wprowadzenia krajowych ram kwalifikacji. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele MEN oraz MNiSW, reprezentanci polskiego środowiska akademickiego, a także osoby związane ze szkolnictwem zawodowym. Panel dyskusyjny dotyczący wprowadzania ram kwalifikacji moderowała Anna Atlas, dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”.

Digital Learning Congress

Warszawa, 9 listopada 2012 r.

Konferencję pt. *Digital Learning Congress* zorganizowali beneficjenci programu Leonardo da Vinci – akcji Transfer Innowacji: Fundacja Obserwatorium Zarządzania oraz Nowoczesna Firma. Spotkanie stanowiło okazję do dyskusji na temat tego, jak efektywnie

Inne działania promocyjno-informacyjne

wykorzystywać nowe rozwiązania technologiczne przy przekazywaniu i zarządzaniu cyfrową wiedzą w firmie. W konferencji wzięło udział blisko 400 osób, w tym wielu czołowych ekspertów w tej dziedzinie. Wydarzenie realizowane pod patronatem FRSE było też doskonałą okazją do przekazania informacji na temat możliwości uzyskania finansowania projektu Transferu Innowacji w ramach programu Leonardo da Vinci.

12

Spotkania informacyjne dotyczące projektów systemowych POKL

Spotkania prezentujące ofertę projektu *Staż i praktyki zagraniczne dla osób kształcących się i szkolących zawodowo*, połączone z warsztatami praktycznymi dotyczącymi wypełniania wniosków zostały zorganizowane w dniach 5-7 oraz 13 grudnia 2012 r. Wzięło w nich udział prawie 400 potencjalnych wnioskodawców. Natomiast 20 grudnia odbyło się spotkanie informacyjne dla przyszłych uczestników projektu *Zagraniczna mobilność szkolnej kadry edukacyjnej w ramach projektów instytucjonalnych*, które prowadzili Tomasz Bratek, zastępca dyrektora generalnego FRSE oraz Anna Ałtas, dyrektor programu „Uczenie się przez całe życie”. W spotkaniu uczestniczyło blisko 100 osób.

Finale konkursu pt.

Bądźmy aktywni razem!

Warszawa, 6 grudnia 2012 r.

Konkurs pt. *Bądźmy aktywni razem!* zorganizowany został przez Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce we współpracy z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji z okazji Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012. Na konkurs nadesłano 119 prac, spośród których wybrano 10 laureatów. Nagrody podczas uroczystej gali wręczał m.in. Tomasz Bratek, zastępca dyrektora generalnego FRSE. Spotkanie stanowiło także okazję do

prezentacji oferty programów edukacyjnych zarządzanych przez FRSE.

Porozumienie z Europejskim Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy

Graz (Austria), 11 grudnia 2012 r.

FRSE zawarła porozumienie z Europejskim Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy, którego przedmiotem jest współpraca obu instytucji w promowaniu wysokiej jakości edukacji językowej w Polsce i Europie. Porozumienie zawarto na czas realizacji programu ECML *Nauka poprzez języki*, w ramach którego opracowywane są narzędzia i materiały służące podnoszeniu kompetencji zawodowych i językowych nauczycieli języków obcych oraz osób uczących się języków. Dzięki porozumieniu nauczyciele języków obcych, którzy są beneficjentami programów zarządzanych przez FRSE, będą mieli dostęp do innowacyjnych programów doskonalenia zawodowego oraz materiałów dydaktycznych opracowanych przez ekspertów Rady Europy.

Konferencja podsumowująca Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012

Warszawa, 19 grudnia 2012 r.

Na zakończenie obchodów Europejskiego Roku 2012 MPiPS zorganizowało konferencję podsumowującą najważniejsze wydarzenia i inicjatywy zrealizowane w 2012 r. w Polsce na rzecz aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej. W czasie spotkania zaprezentowano m.in. wstępne wnioski wynikające z uruchomienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013.

Spotkanie stanowiło też okazję do dyskusji nad wyzwaniem związanym z aktywnością społeczną osób starszych oraz polityką senioralną. Podczas konferencji w jednym z paneli poświęconych działaniom na rzecz aktywności społecznej osób starszych występowali eksperci i beneficjenci programu Grundtvig.

Publikacje

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w 2012 r. wydała dwie publikacje promocyjno-informacyjne, poświęcone między innymi programowi „Uczenie się przez całe życie”. Były to:

- *Krótki przewodnik po FRSE* – broszura prezentująca programy zarządzane przez Fundację, szczegółowo opisująca wszystkie podprogramy, projekty, akcje i działania. Ten przewodnik to źródło informacji o możliwościach pozyskania dofinansowania dla potencjalnych beneficjentów. Wydanie wzbogacono o ilustracje związane z ważniejszymi inicjatywami prowadzonymi przez Fundację w internecie;
- *FRSE na skróty* – broszura, w której w nowoczesnej formie graficznej zaprezentowano podstawowe informacje o programach FRSE; uszeregowanych według ich grup docelowych: uczniów; studentów; nauczycieli i trenerów; nauczycieli akademickich i pracowników uczelni; osób dorosłych; przedsiębiorców; instytucji i organizacji. Więcej polecanych publikacji na stronie 101 i następnym.

Targi i spotkania edukacyjne

Fundacja aktywnie promowała swoją ofertę, szczególnie działania i akcje prowadzone w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. W 2012 r. FRSE miała swoje stoiska informacyjne na następujących imprezach:

- Międzynarodowe Targi Edukacyjne w Poznaniu (3-5 lutego);
- Targi Edukacja 2012 w Lublinie (20-22 lutego);
- XVII Międzynarodowy Salon Edukacyjny PERSPEKTYWY w Warszawie (1-3 marca);
- Akademickie Targi Pracy JOBBING w Warszawie (14 marca);
- Targi ESN Poland Non-corporate summer w Krakowie (14-15 marca);
- Targi ESN Poland Non-corporate summer w Warszawie (28-29 marca);
- Promocja inicjatywy „Mobilna młodzież” we Wrocławiu (12-13 października).

Grasz o staż

W 2012 r. FRSE już po raz szósty była partnerem konkursu *Grasz o staż*. W okresie wakacyjnym w Fundacji staż odbyło dziesięciu jego uczestników. Młodzi ludzie poznali pracę w zespołach programów Erasmus, Leonardo da Vinci, eTwinning i „Młodzież w działaniu”. Była to dla nich okazja, aby poszerzyć wiedzę na temat unijnych pro-

gramów edukacyjnych oraz sprawdzić się w pracy administracyjno-biurowej.

Patronaty

Niepodważalna pozycja i autorytet Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji na polskim rynku instytucji edukacyjnych cieszyły się niesłabnącym powodzeniem. W 2012 r. wpłynęło aż 35 wniosków o patronat. Były wśród nich propozycje złożone przez różne instytucje edukacyjne, urzędy administracji lokalnej, organizacje pozarządowe oraz firmy prywatne. Ostatecznie Fundacja objęła patronat honorowy nad 28 różnymi przedsięwzięciami. Wśród nich znalazły się m.in.:

- VI i VII Europejska Konferencja Dyrektorów Przedszkoli;
- Ogólnopolska konferencja oraz targi EDU trendy 2012;
- Konferencja Kapitał intelektualny szkół wyższych;
- Dzień Młodego Naukowca;
- Targi Polskich Uczelni w Dublinie i Corku;
- Konferencja 'e-Learning Trends III – Trendy w nowoczesnej edukacji: Innowacje w edukacji – Szkoła Interaktywna;
- Digital Learning Congress.

Promocja w mediach jest jednym z istotnych aspektów działalności Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Poprzez komunikację z mediami docieramy z informacją o naszych inicjatywach, programach i doświadczeniach do obecnych i potencjalnych beneficjentów projektów edukacyjnych.

WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI

Fundacja opiera swoją komunikację z mediami na czterech podstawowych filarach. Są to: patronaty, komunikaty medialne, konferencje prasowe i indywidualne kontakty z dziennikarzami. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. ukazało się ponad 19 789 artykułów, programów czy audycji radiowych dotyczących działalności FRSE (źródło: Instytut Monitorowania Mediów).

Patronaty medialne

Fundacja stara się włączyć media w duże wydarzenia i konferencje organizowane przez FRSE. Jako wydawca czasopism „Języki Obce w Szkole” oraz „Europa dla Aktywnych” FRSE również udziela patronatów medialnych, co przyczynia się do większej popularyzacji marki Fundacji i programów, które reprezentuje.

Komunikaty medialne (press release)

To najczęściej wykorzystywana forma informowania mediów o przedsięwzięciach FRSE. Staramy się, aby każde wydarzenie realizowane przez Fundację lub to, w którym bierze ona aktywny udział miało profesjonalną obsługę w postaci notatki prasowej, serwisu fotograficznego, opisu programu i działalności FRSE. W celu usprawnienia komunikacji z dziennikarzami stworzyliśmy internetowy serwis prasowy (www.frse.org.pl/media), w którym publikowane są wszystkie informacje dotyczące aktualnych wydarzeń.

Konferencje prasowe

To specjalne spotkania z dziennikarzami, podczas których informujemy o najbardziej istotnych kwestiach związanych z działalnością FRSE. W 2012 r. z całą pewnością wyróż-

nić należy konferencję prasową dotyczącą obchodów Europejskiego Dnia Języków oraz spotkanie z dziennikarzami otwierające wystawę z okazji 25-lecia Erasmusa. Oba te wydarzenia zgromadziły bardzo dużą liczbę przedstawicieli mediów ogólnokrajowych i lokalnych, dzięki czemu wydzźwięk medialny był bardzo zauważalny.

Kontakt indywidualny z dziennikarzami

Osoby pracujące w mediach – w działach edukacji, społeczeństwa, nauki – bardzo często są uczestnikami naszych konferencji tematycznych. Inspirowani poruszanymi zagadnieniami tworzą ciekawe treści, dzięki którym system edukacji może być lepiej stymulowany do rozwoju.

Działalność FRSE w mediach społecznościowych w 2012 r.

Facebook

- fanpage powstał 20 lipca 2009 r.;
- od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. liczba fanów wzrosła z 2682 do 4270, co oznacza wzrost o 60 proc.;
- średnio docieramy tygodniowo do ponad 7 tys. osób;
- publikujemy 1-2 posty dziennie.

YouTube

- kanał uruchomiono 20 lipca 2009 r.;
- internauci mogą obejrzeć 145 filmów;
- w 2012 r. obejrzano je 30 742 razy, a łączny czas oglądania to 32 852 godziny.

ISSUU

- profil FRSE na ISSUU został założony 29 października 2009 r.;
- na ISSUU udostępnionych jest w sumie 187 publikacji w 25 kategoriach tematycznych;
- w 2012 r. dodano 46 nowych publikacji;
- większość z nich udostępnianych jest w atrakcyjnej formie wizualnej.

Flickr

- profil FRSE został utworzony w styczniu 2012 r.;
- przez cały rok Fundacja zamieściła 514 zdjęć;
- w sumie w 2012 r. obejrzano je 35 200 razy.

Seria wydawnicza podsumowująca polskie przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej

Polska prezydencja w Radzie UE była czasem niezwykle wyczerpującej pracy wszystkich instytucji zaangażowanych w kreowanie i realizację polityk krajowych i europejskich w różnych obszarach.

W obszarze edukacji i szkolnictwa wyższego kalendarz przewodnictwa zawierał imponującą liczbę różnorodnych spotkań – wśród nich były trzy konferencje eksperckie, współorganizowane przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji. Merytoryczna wartość oraz doniosłość omawianych w trakcie konferencji idei, problemów i spraw zasłużyła na specjalne uhonorowanie. Dlatego Fundacja wydała specjalną, dwujęzyczną serię wydawniczą. Opracowania zbierają, prezentują i upowszechniają rezultaty prezydencji. Stanowią one istotny wkład Polski we wspólny dorobek państw członkowskich oraz

inspirację w pracach Komisji Europejskiej nad kształtem przyszłych polityk edukacyjnych do roku 2020. Całą serię przygotowano w dwóch językach: polskim oraz angielskim, a także w wersjach: tradycyjnej, czyli papierowej oraz elektronicznej (online).

Wszystkie publikacje zaprezentowane są także na dedykowanej stronie internetowej:

Więcej o wkładzie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji w prezydencję Polski w Radzie Unii Europejskiej na stronie:

„Mobilność sposobem zdobywania i rozwijania kompetencji – od juniora do seniora / Mobility as a Tool to Acquire and Develop Competences from Childhood to Seniority” oraz

„SUPPLEMENT: Potencjał mobilności w edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej. Kierunki refleksji / SUPPLEMENT: Potential of Mobility in Formal, Informal and Non-formal Education. Areas for Reflection”

W publikacji szczególnie dużo miejsca poświęcono największym wyzwaniom stojącym przed europejską mobilnością, jakimi są zapewnienie jej wysokiej jakości, szerokiego dostępu oraz adekwatnego finansowania, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego oraz szkolenia i kształcenia zawodowego. Wielokrotnie podkreślany jest również pozytywny wpływ mobilności na aktywizację zawodową i obywatelską osób zagrożonych wykluczeniem. W pozycji tej znalazły się teksty przemówień gości specjalnych, podsumowania grup dyskusyjnych konferencji, teksty uczestników panelu i grup dyskusyjnych oraz dodatkowe artykuły inspirowane dyskusjami podczas konferencji. Publikacja jest próbą spojrzenia na mobilność edukacyjną z wielu perspektyw. Zawiera zarówno teksty analityczne, jak i opisy osobistych doświadczeń osób uczestniczących w mobilnościach zagranicznych. Poruszono w niej zagadnienia związane z mobilnością różnych grup, począwszy od młodzieży, poprzez studentów, a skończywszy na osobach starszych. Niniejsza publikacja jest podsumowaniem konferencji pod tym samym tytułem, która odbyła się w dn. 17-19 października 2011 r. w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

„Mobilność jest postrzegana obecnie jako kluczowy element polityki Unii Europejskiej w dziedzinie edukacji i szkoleń oraz jeden z priorytetowych celów Strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020). Był to też istotny temat prac trio Polski, Danii i Cypru, podczas których przyjęto poziomy odniesienia dla mobilności, podkreślano jej rolę dla rynku pracy, wspierania wzrostu gospodarczego, zatrudnienia oraz spójności społecznej.”

Krystyna Szumilas, minister edukacji narodowej

„Rozwijanie współpracy pomiędzy kształceniem zawodowym, szkolnictwem wyższym i uczeniem się dorosłych w odpowiedzi na wyzwania uczenia się przez całe życie / *Developing Cooperation between VET, Higher Education and Adult Learning in Response to the Challenge of Lifelong Learning*”

Publikacja nawiązuje do idei uczenia się przez całe życie, a perspektywa poruszanych w niej zagadnień obejmuje zarówno rolę uczelni wyższych w zapewnianiu jakości wstępnego kształcenia zawodowego (IVET), jak i kwestie budowania współpracy między uczelniami a instytucjami zaangażowanymi w doskonalenie zawodowe osób już funkcjonujących na rynku pracy (CVET). Zaprezentowane w dwóch językach treści wpisują się w ogólnoeuropejską dyskusję dotyczącą uzupełniania się i modeli wzajemnego przenikania: edukacji na poziomie akademickim, szkolenia i kształcenia zawodowego oraz kształcenia ustawicznego. Czytelnik znajdzie w niej także konkretne przykłady takich modeli funkcjonujących w systemach edukacyjnych wybranych państw europejskich, a także zebrane informacje o harmonizacji poszczególnych elementów systemów kształcenia i szkoleń. Niniejsza publikacja jest podsumowaniem konferencji pod tym samym tytułem, która odbyła się 23 września 2011 r.

„W zetknięciu z rozbudzonymi w całej Europie potrzebami kształcenia, a zwłaszcza masowym napływem kandydatów na studia [...] zrodziło się szereg istotnych i nowych pytań o jakość masowego kształcenia, o szanse na pogodzenie tradycji edukacyjnych ze zmieniającymi się potrzebami rynku pracy, o sprawiedliwy dostęp do szkół wyższych, o rolę szkolnictwa wyższego w rozwoju kraju.”

dr hab. Daria Lipińska-Nałęcz,
podsekretarz stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego

„Kompetencje językowe podstawą sukcesu zawodowego i społecznego w Europie / *Multilingual Competences for Professional and Social Success in Europe*”

Publikacja prezentuje wzajemne relacje języka, gospodarki i kultury w kontekście edukacji językowej na wszystkich poziomach kształcenia, z uwzględnieniem roli nowych technologii stosowanych w nauce języka oraz potrzeb rynku pracy. Odbiorcami książki są eksperci i specjaliści zainteresowani różnymi aspektami kształcenia językowego w kraju i za granicą. Publikacja była ważnym wkładem między innymi w dwie międzynarodowe konferencje językowe: *Multilingualism in Europe* w cypryjskim Limassol oraz *Nowe technologie i media społecznościowe w edukacji językowej*, w Warszawie. Oba wydarzenia miały miejsce we wrześniu 2012 r. Niniejsza publikacja jest podsumowaniem konferencji pod tym samym tytułem, która odbyła się w dn. 28-29 września 2011 r. w ramach polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej.

„Kształcenie językowe, oparte na refleksji, wymianie doświadczeń i dobrych praktyk, uwzględniające najnowsze osiągnięcia nauk humanistycznych, które tak wiele mogą dziś powiedzieć o człowieku i jego całościowym funkcjonowaniu zarówno w wymiarze intelektualnym, jak i emocjonalnym jest, mówiąc obrazowo, bramą otwierającą drogę do świata niedostępnych inaczej możliwości. Każdy Europejczyk powinien móc z niej skorzystać, aby potem, już na miarę indywidualnych planów, realizować swoje cele.”

prof. zw. dr hab. Hanna Komorowska, dr hab. Jolanta Zajęc, prof. UW

Entrepreneurship Education at School in Europe. National Strategies, Curricula and Learning Outcomes

(*Nauczanie przedsiębiorczości w szkołach w Europie: strategie, programy i efekty kształcenia*)

Raport dotyczący kształcenia w zakresie przedsiębiorczości w Europie. Składa się z dwóch części – porównawczej, która obejmuje wszystkie państwa członkowskie UE, Islandię, Liechtenstein, Norwegię i Turcję oraz opisowej, ukazującej sytuację w poszczególnych krajach. Publikacja w jęz. angielskim.

The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report

(*Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego 2012: Raport z wdrażania Procesu Bolońskiego*)

Pozycja ta opisuje, jak zmienił się obraz szkolnictwa wyższego po uruchomieniu Procesu Bolońskiego. Opracowana przez Eurydice publikacja powstała przy wsparciu Komisji Europejskiej, a zgromadzone w niej dane pochodzą z 47 krajów uczestniczących w Procesie Bolońskim, z baz danych Eurostatu (dane statystyczne) oraz projektu Eurostudent (informacje na temat warunków życia studentów). Raport powstawał pod kierunkiem Bologna Follow-Up Group. Publikacja w jęz. angielskim.

Citizenship Education in Europe

(*Edukacja obywatelska w Europie*)

Raport Eurydice opublikowany przez Komisję Europejską dotyczy zakresu i sposobów nauczania edukacji obywatelskiej w szkołach oraz udziału uczniów, rodziców i ich przedstawicieli w procesie zarządzania szkołą.

Key Data on Teaching Languages at School in Europe

(*Kluczowe dane o nauczaniu języków w szkołach w Europie*)

Pozycja ta prezentuje 61 wskaźników obejmujących kontekst i organizację nauczania

języków obcych w szkołach w Europie, dane o uczniach i nauczycielach, w tym informacje dotyczące kształcenia i doskonalenia zawodowego kadry nauczycielskiej. Dane pochodzą z Eurydice, Eurostatu, europejskiego badania SurveyLang oraz międzynarodowych badań OECD PISA 2009. Publikacja w jęz. angielskim.

Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy

(*Rozwijanie kompetencji kluczowych w szkołach w Europie. Wyzwania i możliwości tworzenia polityki edukacyjnej*)

Raport opublikowany w listopadzie 2012 r. w związku z ogłoszeniem przez KE strategii edukacyjnej *Nowe podejście do edukacji (Rethinking Education)*. Celem publikacji jest przedstawienie najważniejszych osiągnięć i wyzwań odnoszących się do rozwijania kompetencji kluczowych w szkołach w Europie (kształcenie obowiązkowe i ogólnokształcące średnie II stopnia). Dane dotyczą roku 2011/2012.

Nauczanie matematyki w Europie: ogólne wyzwania i strategie krajowe

Polskie tłumaczenie raportu *Mathematics Education in Europe: Common Challenges and National Policies* przedstawiającego organizację nauczania matematyki w szkołach w Europie, który ukazał się w listopadzie 2011 r. i został zaprezentowany podczas konferencji prezydenckiej *Effective policies for the development of competencies of youth in Europe*.

Nauczanie przedmiotów ścisłych i przyrodniczych w Europie: polityka, praktyka i badania naukowe

Polska wersja raportu *Science Education in Europe: National Policies, Practices and Research* przedstawiającego organizację nauczania przedmiotów ścisłych i przyrodniczych w Europie oraz przegląd polityki edukacyjnej i strategii mających na celu poprawę jakości

nauczania tych przedmiotów. Publikacja została zainaugurowana podczas konferencji prezydenckiej *Effective policies for the development of competencies of youth in Europe*.

Edukacja obywatelska w Europie

Polska wersja raportu *Citizenship Education in Europe* dotyczącego zakresu i sposobów nauczania edukacji obywatelskiej w szkołach.

Broszura informacyjna programu Comenius

Pozycja ta zawiera informacje na temat celów programu Comenius oraz wszystkich jego akcji, a także wskazówki, o czym należy pamiętać, realizując projekt współpracy międzynarodowej.

Erasmus w Polsce w roku akademickim 2010/11

Wydawana co roku pozycja prezentująca zestawienia, wykresy i podsumowania dotyczące realizacji programu Erasmus przez polskie uczelnie na tle danych pochodzących ze wszystkich krajów uczestniczących w programie.

SocialErasmus – zaangażuj się!

Publikacja przedstawiająca inicjatywy realizowane w Polsce w ramach projektu SocialErasmus przez poszczególne sekcje stowarzyszenia Erasmus Student Network Polska.

Academic Planner 2012/13 for Erasmus students in Poland

Kalendarzyk w formie kieszonkowej książeczki, zawierający informacje o Polsce, w tym o Polakach mających szczególne osiągnięcia w różnych dziedzinach nauki, sztuki itp. W wydaniu 2012/2013, w związku z obchodami 25-lecia Erasmusa, zaprezentowano też sylwetki stypendystów programu, którzy osiągnęli sukcesy zawodowe.

Intensywne kursy językowe Erasmusa (EILC) w Polsce

Publikacja podsumowuje efekty kursów EILC prowadzonych w Polsce, czyli kursów języka polskiego dla zagranicznych studentów Erasmusa przyjeżdżających do naszego kraju na studia lub praktyki. Prezentuje też wszystkie polskie instytucje, które organizowały kursy EILC od roku 1998/1999.

Poradnik dla uczelnianych koordynatorów Erasmusa

Kolejna edycja poradnika przygotowanego przede wszystkim z myślą o osobach, które dopiero rozpoczynają pracę w charakterze uczelnianego koordynatora programu Erasmus.

Poradnik administratora wspólnych studiów

Prezentacja doświadczeń wybranych, polskich realizatorów wspólnych studiów magisterskich.

Kompendium projektów Akcji 1. programu Erasmus Mundus – wspólne studia realizowane przy współdziale polskich uczelni

Publikacja podsumowująca rezultaty realizacji wspólnych studiów magisterskich i doktoranckich w Polsce w ramach programu Erasmus Mundus.

Promocja Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego w programie Erasmus Mundus.

Kompendium projektów Akcji 3.

Informacja o programie Erasmus Mundus i realizacji projektów Akcji 3., ze szczególnym uwzględnieniem projektów przeprowadzonych przy współdziale polskich uczelni i instytucji.

Zwycięskie projekty w konkursach eTwinning 2012

Publikacja przedstawia siedemnaście projektów nagrodzonych w konkursie krajowym eTwinning 2012 oraz dwa nagrodzone w tym roku w konkursie europejskim. Są tu inicjatywy zrealizowane w przedszkolach,

szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych, a także projekty z zakresu nauk ścisłych, czy też realizowane w bibliotece szkolnej. Dodatkowo przedstawiono laureatów kategorii tematycznych w konkursie eTwinning 2012: projekty *Maria Skłodowska-Curie* oraz *Wnukowie i Dziadkowie*.

Suplement do Dyplomu. Przewodnik krok po kroku

Publikacja informuje o zasadach wypełniania, jak również o korzyściach płynących z właściwie wypełnionego dokumentu.

Biuletyn programu LdV „Wsparcie dla przedsiębiorców”

Kolejny numer biuletynu programu Leonardo da Vinci skupiony jest na rezultatach, które mogą być wykorzystywane przez przedsiębiorców. Zostały w nim przedstawione rozwiązania z zakresu wzmacniania i rozwoju kompetencji zarówno menedżerów, jak i pracowników – zarówno tych z dużym bagażem zawodowym, jak i dopiero wkraczających na rynek pracy. Biuletyn podzielono na trzy części. Pierwsza z nich przedstawia informacje na temat strategii Komisji Europejskiej w zakresie kształcenia zawodowego i dostosowania do rynku pracy, dane statystyczne dotyczące udziału małych i średnich przedsiębiorstw w kształceniu ustawicznym, ocenę obecnej sytuacji rzemiosła w Polsce, a także prezentuje nową formułę przedsięwzięć partnerstwa publiczno-prywatnego. W drugiej części zamieszczone zostały rezultaty projektów realizowanych ze środków programu. Są to wyniki działań w projektach mobilności, partnerskich oraz transferu i rozwoju innowacji przedstawione w sposób ułatwiający zidentyfikowanie produktu interesującego czytelnika i wyniku projektu, wraz z krótką informacją na jego temat. Trzecia część publikacji zawiera opinie i refleksje praktyków, czyli zarówno przedstawicieli MŚP wypowiadających się na temat wybranych produktów projektów Leonardo da Vinci, jak również opinie ekspertów programu, którzy w przypadku projektów transferu

innowacji oceniają jakość i użyteczność tych przedsięwzięć.

Poradnik na temat upowszechniania

Kolejny z serii poradników programu Leonardo da Vinci przeznaczony jest przede wszystkim dla wnioskodawców, jednak może także być przydatny dla tych, którzy już realizują projekty edukacyjne. Pomaga we właściwym zdefiniowaniu rezultatów projektów oraz w zrozumieniu sensu i celu ich upowszechniania.

Ewaluacja projektów – poradnik dla wnioskodawców

Broszura zawiera praktyczne informacje na temat ewaluacji w projektach LdV. Przedstawione informacje pozwalają usystematyzować wiedzę o najczęściej stosowanych metodach ewaluacyjnych oraz skłaniają do świadomego ich używania w procesie zarządzania wszystkimi rodzajami projektów programu Leonardo da Vinci.

Jak powstaje projekt – poradnik dla wnioskodawców

Poradnik zawiera praktyczne informacje dotyczące przygotowania projektu Tol LdV. Prowadzi krok po kroku po kolejnych etapach pracy nad pomysłem na projekt, planowaniem działań i przedstawieniem ich we wniosku aplikacyjnym. W publikacji znajdują się również wskazówki dotyczące budowania partnerstwa europejskiego, tworzenia planu pracy i strategii upowszechniania projektu oraz wykorzystania jego rezultatów.

Biuletyn programu LdV „Kobiety, pracownicy 50+. Wyzwania i szanse na rynku pracy”

Publikacja prezentuje przykłady rezultatów działań na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji pracowników starszych wiekiem oraz kobiet na rynku pracy, podejmowanych w ramach projektów programu. Przedstawia m.in. pomysły na to, jak radzić sobie z postępem technologicznym, a także na zarządzanie wiekiem w firmie.

Biuletyn programu LdV „Staże w przedsiębiorstwach”

Biuletyn prezentuje doświadczenia zdobyte na przestrzeni wielu lat działania programu Leonardo da Vinci, związane z mobilnością edukacyjną, a w szczególności z organizacją staży w zagranicznych przedsiębiorstwach. Oprócz artykułów problemowych zawiera przykłady wyróżniających się projektów stażowych, wypowiedzi koordynatorów staży oraz ich uczestników. Bardzo ciekawych wniosków na temat wyjazdów zagranicznych młodych osób dostarcza zawarty w biuletynie raport z ewaluacji fazy testowej projektu staży w przedsiębiorstwach zagranicznych, skierowany do wnioskodawców indywidualnych.

Raport Programu "Uczenie się przez całe życie" za rok 2011

Raport prezentuje całoroczną aktywność poszczególnych programów sektorowych (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig) oraz międzysektorowych Wizyt Studyjnych, a także innych programów w domenie FRSE, takich jak: eTwinning, Europass, Eurydice, European Language Label w roku 2011. Edycję wzbogacono o opis aktywności FRSE w ramach polskiej prezydencji w Radzie UE, obszerny dział Wydarzenia i relacje z obchodów Europejskiego Roku Wolontariatu.

EDUinspiracje 2012

Zeszyt zawierający pełną informację o konkursie EDUinspiracje w roku 2012. W publikacji zaprezentowano m.in. dotychczasowy dorobek konkursu, cel oraz ideę, zasady, przebieg, zestawy pytań kluczowych, a także wyniki oraz nagrodzone projekty.

Portfolio upowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektów programu „Uczenie się przez całe życie”

Pozycja ta jest podsumowaniem zeszytów tematycznych prezentujących dobre praktyki, opracowanych i wydawanych od 2008 r. przez FRSE. Portfolio jest skierowane do wszystkich wnioskodawców oraz osób i instytucji, które realizowały bądź realizują projekty programu

„Uczenie się przez całe życie”. Ma pomóc we właściwym zdefiniowaniu istoty oraz zrozumieniu procesów upowszechniania i wykorzystywania rezultatów. Portfolio jest podsumowaniem doświadczenia zebranego w zeszytach tematycznych prezentujących dobre praktyki, publikowanych od 2008 r. przez FRSE. Publikacja składa się z pięciu części:

- **ISTOTA**, czyli wzmocnienie wartości osiągniętych rezultatów poprzez ich upowszechnienie, wykorzystanie i wprowadzenie na trwałe do praktyki edukacyjnej;
- **OCZEKIWANIA I WYMAGANIA** stawiane beneficjentom i realizatorom projektów programu „Uczenie się przez całe życie”;
- **INSPIRACJE** dla beneficjentów – czyli co jest ważne w realizowaniu projektów oraz jak dobrze, nowocześnie i ciekawie upowszechniać rezultaty swoich działań;
- **DZIAŁANIA** polskiej Narodowej Agencji Programu „Uczenie się przez całe życie” z perspektywy właściwych grup odbiorców;
- **ŹRÓDŁA** informacji, inspiracji, wskazówek i pomocy dla osób podejmujących działania upowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektów edukacyjnych UE.

Publikacja jest skierowana do wszystkich wnioskodawców oraz osób i instytucji, które realizują projekty finansowane ze środków Unii Europejskiej. Jej celem jest wskazanie właściwych definicji oraz metodyki procesu upowszechniania i wykorzystywania rezultatów. Zeszyt został wydany w dwóch językach: polskim i angielskim, w formie aktywnego PDF i w wersji papierowej.

Technologie informacyjno- komunikacyjne w rozwijaniu kompetencji zawodowych i społecznych osób z mniejszymi szansami

Publikacja przygotowana w wersji elektronicznej jest wynikiem konferencji zorganizowanej w ramach monitoringu tematycznego programu „Uczenie się przez całe życie”. Jego tematyka odnosiła się do zwiększania umiejętności wykorzystywania technologii

cyfrowych w edukacji i szkoleniach skierowanych do osób z mniejszymi szansami.

Studying in Poland

Publikacja kompleksowo przedstawia szkolnictwo wyższe w Polsce. Prezentuje ona szeroką ofertę uczelni wyższych publicznych i prywatnych, które dążą do wysokich standardów w nauczaniu przy najwyższych kryteriach jakościowych. Zawarte są w niej także praktyczne wskazówki dla studentów. Publikacja ukazała się w językach angielskim i rosyjskim.

Tytuł:

PROGRAM „UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE” W POLSCE – RAPORT 2012

Redaktor prowadzący:

Krzysztof Szwałek

Współpraca redakcyjna:

Zespół Upowszechniania i Wykorzystywania Rezultatów FRSE

Raport powstał przy udziale i współpracy zespołów programów: Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig, Wizyty Studyjne, eTwinning, European Language Label, Europass, Eurydice, Zespół Ekspertów Bolońskich, redakcji czasopisma „Języki Obce w Szkole” oraz Zespołu Promocji Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

Korekta:

Agnieszka Pawłowicz

Projekt graficzny i skład:

TAKE MEDIA / Małgorzata Wiatr, Michał Gołaś

Druk:

Agencja Wydawnicza „ARGI” s.c.

Wydawca:

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Narodowa Agencja Programu

„Uczenie się przez całe życie”

ul. Mokotowska 43

00-551 Warszawa

e-mail: kontakt@frse.org.pl

www.frse.org.pl

www.llp.org.pl

ISBN 978-83-64032-10-3

W Raporcie na stronach: 2-3, 20-21, 44, 47-48, 51, 54-55, 58-59, 80 i 88 wykorzystano zdjęcia nadesłane przez beneficjentów programu „Uczenie się przez całe życie”, dokumentujące działania prowadzone w projektach i spotkania uczestników. Pozostałe zdjęcia pochodzą z zasobów FRSE.

Publikacja sfinansowana z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za treść umieszczoną w publikacji.

Publikacja bezpłatna.

Publikacja dostępna w Internecie

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Narodowa Agencja Programu

Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”

ul. Mokotowska 43

00-551 Warszawa

kontakt@frse.org.pl

www.frse.org.pl | www.llp.org.pl

ISBN 978-83-64032-10-3

